

דו"ח תקופתי לשנת 2017

חלקי הדו"ח

חלק א - תיאור עסקי התאגיד

חלק ב - דו"ח הוועד המנהל, הצהרות המנהלים

חלק ג - דוחות כספיים, הצהרת אקטואר

חלק ד - פרטים נוספים על התאגיד

חלק א - תיאור עסקי התאגיד

תוכן העניינים

1.....	דו"ח תקופתי לשנת 2017	
2.....	חלק א - תיאור עסקי התאגיד	
2.....	תוכן העניינים	
5.....	חלק ראשון - פעילות האגודה ותיאור התפתחות עסקיה	
5.....	כללי	1
6.....	מבנה האחזקות של האגודה	2
7.....	שינויים בתקופת הדו"ח	3
7.....	תחומי פעילות	4
7.....	השקעות בהון האגודה ועסקאות במניותיה	5
7.....	חלוקת רווחים	6
8.....	חלק שני - תיאור עסקי האגודה לפי תחומי פעילות	
8.....	תחום ביטוח כללי - ענף רכב חובה	7
15.....	תחום ביטוח כללי - ענף רכב רכוש וטרקטורים	8
20.....	ביטוח כללי - ענפי רכוש אחרים	9
24.....	תחום ביטוח כללי - ענף ביטוח חבויות	10
27.....	תחום ביטוח חיים - ריסק	11
29.....	חלק שלישי - מידע נוסף ברמת כלל האגודה	
29.....	מגבלות ופיקוח החלים על פעילות האגודה	12
35.....	חסמי כניסה ויציאה	13
35.....	השקעות	14
36.....	ביטוח משנה	15
40.....	הון אנושי	16

47	שיווק והפצה	17
48	ספקים ונותני שירותים	18
49	רכוש קבוע	19
50	עונתיות	20
51	נכסים לא מוחשיים	21
51	גורמי סיכון	22
53	הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה	23
54	חלק רביעי - היבטי ממשל תאגידי	
54	דירקטורים חיצוניים	24
54	גילוי בדבר המבקר הפנימי בתאגיד	25
55	גילוי בדבר רואה-חשבון מבקר	26
55	אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי ("SOX 404")	27
56	הערכת בקורות ונהלים בגין הגילוי	28
56	בקרה פנימית על דיווח כספי	29
57	פרטים בדבר היערכות האגודה ל- solvency II - משטר כושר פירעון	30

חלק א - תיאור עסקי התאגיד

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ הינה מבטח, כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981. דו"ח זה נערך בהתאם לחוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, ובפרט להוראות החוזר המאוחד.

פרק זה בדו"ח התקופתי, העוסק בתיאור האגודה, התפתחותה ועסקיה, כולל גם מידע צופה פני עתיד. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על האינפורמציה הקיימת באגודה במועד הדו"ח וכולל את הערכות האגודה או כוונותיה, נכון למועד הדו"ח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "האגודה מעריכה", "בכוונת האגודה", "האגודה סבורה", "צפוי/ה" וכיו"ב, אך ייתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים.

פרק זה כולל גם תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח שונים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין.

הגדרות

למען הנוחות, בדו"ח תקופתי זה תהיה למונחים המפורטים להלן המשמעות הרשומה לצדם:

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ;	"האגודה" -
משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ;	"משקי הקיבוצים" -
עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ;	"עתודות" -
הדוחות הכספיים של האגודה ליום 31 בדצמבר 2017;	"דוחות כספיים" -
חלק הביטוח שהמבטח משאיר אצלו ושאינו מגובה בביטוח משנה;	"שייר" -
הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון ברשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, לרבות בתפקידה כמפקחת על הביטוח;	"הממונה" -
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;	"חוק הפיקוח" -

חלק ראשון - פעילות האגודה ותיאור התפתחות עסקיה

1. כללי

1.1. ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן: "ביטוח חקלאי" או "האגודה") היא אגודה שיתופית אשר נרשמה בישראל ב-14 באפריל 1937 בשם "קופה לביטוח חקלאי הדדי אגודה שיתופית בע"מ". בשנת 1993 שינתה האגודה את שמה לשמה הנוכחי.

1.2. חברי האגודה הינם אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "אגודת האחזקות"), המחזיקה בכל יחידות ההשתתפות באגודה, למעט יחידת השתתפות אחת המוחזקת על ידי ניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "האגודה האחזקות"), בנאמנות עבור אגודת האחזקות. החברים באגודת האחזקות הינם כ-267 קיבוצים, מושבים שיתופיים ותאגידים אחרים ממגזר ההתיישבות. לפירוט נוסף בדבר האחזקות באגודה והשינוי המבני בה, ראה [סעיף 1.5](#) להלן.

1.3. מטרת ההתאגדות של האגודה, כפי שבאה לידי ביטוי בתקנון האגודה היא, בין השאר, לעסוק בעסקי הביטוח של חבריה ושל אחרים, וכן בתחומים הקשורים בעסקי ביטוח בדרך של שיתוף ושל עזרה הדדית, וכן בכיסויים ביטוחיים המותאמים באופן ייחודי לאופי הפעילות של חבריה.

1.4. לאגודה משרדים ראשיים הפועלים ברחוב החשמונאים 91-95 בתל-אביב, וכן סניף צפוני בחיפה.

1.5. שינוי מבנה האגודה

ביום 31.12.2013 הושלם ביצועו של שינוי מבני באגודה. לעניין השינוי המבני ראה באור 1 ד' לדוחות הכספיים.

מוסדות האגודה

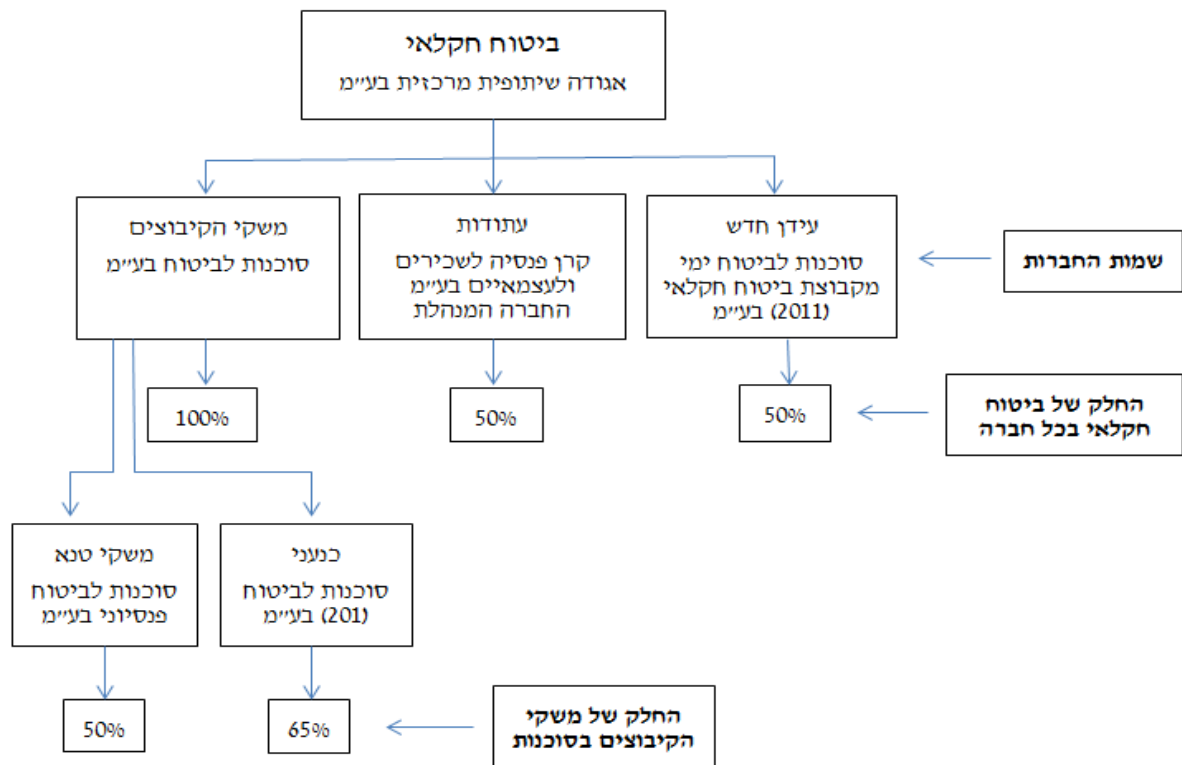
א. האסיפה הכללית - האסיפה הכללית הינה הרשות העליונה באגודה והיא מורכבת מנציגים של חברי האגודה. האסיפה הכללית מתכנסת מעת לעת, ולכל הפחות אחת לשנה, ועל סדר יומה נכללים, בין היתר, דיונים בנושא הדוחות הכספיים ואישורם.

ב. הוועד המנהל - הוועד המנהל נבחר על-ידי האסיפה הכללית, והוא מורכב מנציגי חברי האגודה ונציגים חיצוניים. לוועד המנהל סמכות שיוטית - כל סמכויות האגודה שלא נמסרו לרשות אחרת של האגודה, ובכלל זה קביעה ואישור מסגרות ביטוח המשנה, גיבוש תקציב האגודה, קביעת מדיניות תגמול וכיו"ב.

ג. הנהלה פעילה - הנהלה הפעילה של האגודה עוסקת בתפעול מקצועי ושוטף של האגודה על-פי הנחיות מנכ"ל האגודה.

1.6. הון האגודה - הון האגודה מורכב מ-1,392,473 יחידות השתתפות. יחידת ההשתתפות מבטאת חלק מסוים ומוגדר מהון האגודה השווה ליחס שבין יחידת השתתפות אחת לבין כלל יחידות ההשתתפות שהקצתה האגודה. כל חבר חייב להיות בעלים של לפחות יחידת השתתפות אחת כתנאי לחברותו באגודה. החזקות החברים בהון האגודה הן דיפרנציאליות. אין לאגודה מגבלת הון רשום.

תרשים מבנה האחזקות של האגודה ליום 31.12.2017 :

2.2

עידן חדש סוכנות לביטוח ימי מקבוצת ביטוח חקלאי (2011) בע"מ הנה סוכנות לביטוח בבעלות משותפת של האגודה ורמון גרניט/תורן סוכנות לביטוח ימי (1998) שותפות מוגבלת (להלן: "סוכנות רמון גרניט"). סוכנות רמות גרניט פועלת בתחום הביטוח הימי בלבד.

2.3

עתודות (כהגדרתה לעיל) מוחזקת על ידי האגודה בשיעור של 50%, כאשר 50% האחזקה האחרים בידי כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "כלל ביטוח"). על-פי הנחיות הממונה עתודות היא קרן מאוזנת ואשר מ-1 באפריל 1995 אינה רשאית לקבל חברים חדשים.

2.4

משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ, הינה חברה בת בבעלות מלאה (100%) של האגודה (להלן: "משקי הקיבוצים"). משקי הקיבוצים משווקת פוליסות בתחום הביטוח הכללי וכן בענפי ביטוח בהם לא פועלת האגודה: פנסיה, בריאות, סיעוד, נסיעות לחו"ל ועוד. משקי הקיבוצים מחזיקה ב-65% מהון המניות של כנעני סוכנות לביטוח בע"מ (להלן: "סוכנות כנעני"). סוכנות כנעני מורשית לפעול בכל ענפי הביטוח בהם פועלת משקי הקיבוצים והיא מהווה את הזרוע השיווקית של משקי הקיבוצים באזור הצפון. כמו כן, משקי הקיבוצים מחזיקה ב-50% מהון המניות של משקי טנא סוכנות לביטוח פנסיוני בע"מ (להלן: "משקי טנא"), הפועלת בענפי ביטוח החיים, בריאות, חסכון פנסיוני ופיננסי.

3. שינויים בתקופת הדו"ח

3.1 לעניין מינויה של מנכ"לית חדשה, ראו [סעיף 16.2](#) להלן.

3.2 לעניין חלוקת דיבידנד - ראו [סעיף 6](#) להלן.

4. תחומי פעילות

האגודה עוסקת בעיקר בתחום הביטוח הכללי, הכולל את ענפי ביטוח הרכב (רכב חובה ורכב רכוש), ענפי ביטוח חבויות, ענפי ביטוח רכוש אחר וביטוח ימי.

חלקה היחסי של האגודה בשוק הביטוח הכללי, במונחי דמי-ביטוח נכון ליום 31 בדצמבר 2017 הוא כ- 2.5%.

ביום 25.3.2015 קיבלה האגודה את אישור הממונה לפעול בענף ביטוח חיים (Risk), במהלך חודש יוני בשנה זו החלה לפעול בתחום זה.

הפעילות בתחום ביטוח החיים כוללת את תחום הריסק בלבד, דהיינו ביטוח חיים למקרה פטירה בלבד, ללא רכיב חיסכון.

חלקה היחסי של האגודה בתחום ביטוח חיים, במונחי דמי-ביטוח למועד הדוח הינו זניח.

כמו כן האגודה מחזיקה יחד עם כלל ביטוח, בחלקים שווים, בעתודות.

5. השקעות בהון האגודה ועסקאות במניותיה

5.1 בשנתיים האחרונות ועד למועד פרסום הדו"ח לא בוצעו השקעות בהון האגודה או עסקאות במניותיה.

6. חלוקת רווחים

6.1 בהתאם לתקנון האגודה - בכפוף לכל דין ולקיום תזרים מזומנים מתאים הלוקח בחשבון גם את דרישות ההון של האגודה, מדיניות האגודה תהיה לחלק אחת לשנה, לאחר אישור דוחותיה הכספיים, לפחות 25% מהרווח הניתן לחלוקה, כדיבידנד לבעלי יחידות ההשתתפות.

6.2 ביום 30 במרס 2017 אישרה האגודה חלוקת רווחים לחברי האגודה בסך כולל של 13 מיליון ש"ח. סכום הדיבידנד האמור הועבר במלואו לאגודת האחזקות.

6.3 על יכולתה של האגודה לחלק דיבידנד מוטלות מגבלות מכוח דינים ספציפיים ו/או הנחיות רגולטוריות החלות על פעילותה ו/או מכוח היתרי השליטה שניתנו לבעלי השליטה באגודה. לפרטים ראו באור 13 לדוחות הכספיים.

חלק שני - תיאור עסקי האגודה לפי תחומי פעילות

7. תחום ביטוח כללי - ענף רכב חובה

7.1 כללי

במסגרת ענף זה מוענק כיסוי ביטוחי לבעל הרכב ולנוהג ברכב מפני כל חבות שהם עשויים לחוב בה לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 (להלן: "**חוק הפלת"ד**") ומפני כל חבות אחרת בשל נזק גוף שנגרם לאדם על ידי או עקב השימוש ברכב מנועי, וכן ניתן כיסוי לבעל הרכב ולנוהג בו בהיתר ממנו, מפני נזק גוף שנגרם להם בתאונת דרכים. חוק הפלת"ד מגדיר, בין היתר, את הכללים למתן פיצוי בגין נזקים כאמור.

הביטוח הינו ביטוח חובה על פי פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התשל"ל-1970 (להלן: "**פקודת רכב מנועי**"), האוסרת על אדם להשתמש או לגרום שאדם אחר ישתמש ברכב מנועי, אלא אם קיימת פוליסה בת-תוקף לפי דרישות הפקודה.

משנת 2010 מונהגת בענף פוליסה תקנית מחייבת לביטוח רכב חובה על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010.

לענף זה מס' מאפיינים: ביטוח חובה מכסה נזק גוף בלבד שנגרם לנוהג ברכב או לנוסעים בו או להולכי הרגל אשר נפגעו מהרכב המבוטח בתאונת דרכים; בהתאם לחוק הפלת"ד אחריות הנוהג ברכב, בעל הרכב, או המחזיק בו, היא אחריות מוחלטת ואין צורך להוכיח אשם; מי שנפגע בתאונת דרכים ויש לו עילת תביעה לפי חוק הפלת"ד, חייב לתבוע על-פי חוק הפלת"ד ואינו זכאי לתבוע את נזקיו לפי חוק אחר; התביעות בענף ביטוח רכב חובה מתאפיינות ב"זנב ארוך", כלומר פרק הזמן החולף ממועד קרות האירוע ועד למועד הסילוק הסופי של התביעה הוא ארוך; ביטוח רכב חובה נכנס לתוקף רק לאחר תשלום הפרמיה במלואה; חובת הביטוח והיקף הכיסוי נקבעו על-פי דין, כאשר בביטוח זה לא נקבע גבול אחריות. יצוין, כי מרכיב הכיסוי לאבדן השתכרות מוגבל עד ל-3 פעמים השכר הממוצע במשק; לחברות הביטוח שיקול דעת מצומצם יחסית בקביעת התעריפים, שכן התעריפים כפופים לפיקוחה של הממונה תוך קביעת טווח תחרות מוגבל יחסית.

7.2 תחרות

בתחום זה, מתחרה האגודה בכל חברות הביטוח במשק, לרבות חברת הביטוח הישיר.

חלקה של האגודה בתחום רכב חובה על-פי נתוני ה"פול" בשנת 2017 עמד על כ- 1.8% בדומה לשנת 2016.

הכיסוי הביטוחי האחיד בכל חברות הביטוח וזמינות מידע השוואתי של מחירים (לרבות במחשבונים אינטרנט), מביא לכך שמחיר המוצר הינו המשפיע העיקרי על ההחלטה באיזו חברת ביטוח לרכוש את פוליסת הביטוח. חברות הביטוח נבדלות זו מזו במשתנים הקובעים את התעריף, וכפועל יוצא בפלחי השוק בהן הן מתמקדות.

גורם העלול לפגוע במעמדה של האגודה הינו שימוש חברות ביטוח אחרות בפרמטרים שונים ו/או נוספים על הפרמטרים בהם עושה האגודה שימוש. גורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של האגודה הינם הידע והניסיון שצברה האגודה בענף הביטוח במגזר הקיבוצי.

7.3 מגבלות, חקיקה, תקינה, ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות בענף ביטוח רכב חובה

7.3.1 ה"פול"

חברות ביטוח אינן מחויבות לבטח את כל המבקשים לרכוש ביטוח רכב חובה. בעל כלי-רכב שלא השיג כיסוי ביטוחי כאמור באחת החברות הפועלות בענף, רשאי לרכוש ביטוח חובה באמצעות ה"פול", שהינו הסדר ביטוחי שיורי (להלן: "**הפול**"). ה"פול" הינו בבעלות כל חברות הביטוח הפועלות בענף, אשר נושאות בהפסדיו או ברווחיו, על-פי חלקן היחסי בענף, והוא מחויב מכוח הדין לבטח מבטחים שסורבו כאמור. ה"פול" פועל כחברת ביטוח לכל דבר, ותעריפיו גבוהים מתעריפי חברות ביטוח אחרות בשוק.

7.3.2 קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים (להלן: "**קרנית**") הינה תאגיד סטטוטורי שהוקם מכוח חוק הפלת"ד ותפקידה לפצות נפגעי תאונות דרכים שאין באפשרותם לתבוע פיצויים מאת מבטח, בהתקיים העילות המפורטות בחוק הפלת"ד. בהתאם לצו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן) התשס"ב-2002, פעילותה של קרנית ממומנת על-ידי חברות הביטוח, הנדרשות להעביר לה שיעור קבוע מהפרמיה נטו בגין פוליסות ביטוח רכב חובה.

7.3.3 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דמי-ביטוח שרשאי מבטח לגבות ממבטחים בביטוח רכב מנועי) (הוראת שעה), התשס"א-2001: על פי התקנות, דמי הביטוח נטו שיגבה מבטח יהיו לפי הסכומים שהגיש לאישור הממונה ושהממונה התירה אותם לפי צו הפיקוח על עסקי ביטוח (תכניות ביטוח חדשות ושינוי תכניות), התשמ"ב-1981. במסגרת ההסדר לביטוח שיורי לדמי הביטוח נטו יתווספו שיעור השתתפות בקרנית, שיעור מימון עלות הספקת השירותים לפי צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון) עלות הספקת השירותים התש"ע-2009.

7.3.4 תקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגר מידע), התשס"א-2001: בהתאם לתקנות מאגר מידע, הוקם מאגר מידע, הכפוף לפיקוח ולהוראות הממונה, לשם הבטחת מטרות פקודת ביטוח רכב מנועי וחוק תנאי תחרות על המבטח להגיש מידע למפעיל כמפורט בתקנות. המפעיל אחראי לניהול מאגר המידע והפקת דוחות אשר ישמשו, בין השאר, להערכת הסיכונים בענף ביטוח רכב מנועי. כן נקבע שהמבטחים יישאו במלוא עלות הקמת המאגר ותפעולו, והתשלומים שעל מבטחים לשלם בעבור שירותי מאגר המידע ייקבעו, בין השאר, בהתחשב בחלקו היחסי של כל מבטח בענף, בהתאם לנתוני שנה קודמת, וכן באיכות ובמועדי הדיווח למאגר. כן נקבע שמבטח שלא מסר מידע למאגר כמצוין לעיל, יהיה חייב בתשלום סכומים כנקוב בתקנות מאגר המידע.

- 7.3.5 חוק לתיקון לפקודת ביטוח רכב מנועי (תיקון מספר 17), התשס"ח-2008: מכוחו פורסמו תקנות וחוזרים הקובעים את הכללים לעניין ההשתתפות העצמית בביטוח רכב חובה לאופנועים.
- 7.3.6 חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מספר 20) (מספר כלי-רכב המעורבים בתאונה), התשס"ח-2008: התיקון לחוק הפלת"ד הקטין את חבותם של מבטחי אופנועים והגדיל את חבותם של מבטחי רכב אחר שהיה מעורב בתאונה, וקבע כי במקרה של תאונת דרכים שבה היו מעורבים אופנוע אחד או יותר ורכב אחד או יותר שאינו אופנוע, ישלמו מבטחי הרכב האחר למבטחי האופנוע שיעור של 75% מהפיצויים על נזקי גוף שמבטח האופנוע חייב בתשלומם עקב התאונה, למעט חבות כלפי הולכי רגל, וזאת במקום שיעור השתתפות של 50% ערב התיקון לחוק. עוד קבע התיקון כי מבטחי הרכב האחר יהיו חייבים ביחד ולחוד כלפי מבטחי האופנוע ובינם לבין עצמם יישאו בנטל החיוב בחלקים שווים.
- 7.3.7 העברת דמי הוצאות רפואיות: מ-1 באוקטובר 2010 ואילך, האחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים הכלולים בתוספת השנייה לחוק ביטוח בריאות, והתרופות הכלולות בצו לפי סעיף 8(ז) לחוק האמור, לנפגעי תאונות דרכים בשל נזקי גוף, הועברה מחברות הביטוח לקופות החולים. לצורך מימון אספקת שירותים אלו, נקבע כי על המבטחים להעביר לקרנית 9.4% מדמי הביטוח שגבה המבטח בחודש הקודם בעד כל פוליסות ביטוח רכב חובה שהוציא. קופות החולים לא יגבו תשלום השתתפות עצמית בעבור שירותים אלה.
- 7.3.8 חוזר ביטוח 14-1-2016 "השבת כספים מקרנית לציבור המבוטחים" מיום 29 בספטמבר 2016. חוזר זה קובע הוראות להשבת סכום כסף עודף שקיים בקרנית לציבור המבוטחים בביטוח רכב מנועי, באמצעות חברות הביטוח, בהתאם למנגנון המצויין בחוזר. הוראות החוזר יחולו על פוליסות ביטוח רכב מנועי, שמועד תחילתן בין יום 1 בינואר 2017 ליום 31 בדצמבר 2018. ראה תיקון לחוזר [בסעיף 7.3.12.2](#) להלן.
- 7.3.9 חוזר ביטוח 1-1-2016, "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה" מיום 7 בינואר 2016. החוזר מגלם רפורמה מרחיקת לכת בענף ביטוח רכב חובה, שאחת ממטרותיה היא לעודד את התחרות באמצעות הורדת תעריפי דמי הביטוח בביטוח החובה על ידי שימוש בביטוח השירי (ה"פול"). בחוזר מוסדרים (בין השאר) מנגנונים לעדכון דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בפול, ביטול האפשרות לקביעת דמי ביטוח נטו ייחודים לצי רכב וקולקטיבים, ביטול מנגנון הצמדת דמי החובה למדד והרחבת האפשרות להחזר דמי ביטוח לנהגים זהירים בתום תקופת הביטוח. החוזר נכנס לתוקף ביחס לפוליסות שתקופת הביטוח בהן מתחילה ביום 1.3.2016 ואילך, בכפוף להוראות מעבר המפורטות בחוזר. איגוד חברות הביטוח הגיש בשם חברות הביטוח עתירה לבית המשפט העליון כנגד הממונה בקשר עם ההוראות שנכללו טיוטת החוזר. לאחר שיג ושיח הסכים משרד האוצר, באמצעות נציגיו ובלי להודות בשום טענה, כי תימחק ההוראה שלפיה דמי הביטוח בענף רכב חובה לא יעלו על 90% מדמי הביטוח נטו בעל מאפיינים זהים בפול. בחוזר ביטוח 11-1-2016 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה" מיום 2 באוגוסט 2016 בוטלה ההוראה האמורה.

בחוזר ביטוח 15-1-2016 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה" מיום 29 בספטמבר 2016, עודכנו דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בביטוח השיורי (הפול), וזאת במטרה להגביר את התחרות בענף ביטוח רכב חובה ולהתאים טוב יותר את דמי הביטוח לסיכון המבוטח ולסיכון של כלי הרכב בהתאם למערכות בטיחות המותקנות בו. החוזר חל על פוליסות בענף ביטוח רכב חובה שתקופת הביטוח בהן מתחילה ביום 1 בינואר 2017 ואילך.

7.3.10 לנושא היוון ריבית קצבאות ביטוח לאומי והשפעתם על הדוחות הכספיים, ראה באור 29(ה)(1)(6) לדוחות הכספיים.

7.3.11 הסדרים אחרים:

(א) שינוי מנגנון ההתחשבנות בגין תביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי בגין תשלום

פיצויים לפי חוק הפלת"ד

על-פי סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי, מוקנית למל"ל זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, מכח פקודת הנזיקין או חוק הפלת"ד אם אלו קוזזו מתשלום תגמולי ביטוח ששילם מבטח למבוטח בגין מקרה ביטוח ("זכות שיבוב").

ב-13 במרס 2018 פורסמה לקריאה שניה ושלישית הצעת חוק ההסדרים לשנת 2019, אשר בהתאם אליה, מוצע לתקן בין היתר את חוק הביטוח הלאומי ולקבוע במסגרתו הסדר שיבוב חדש חלף ההסדר הקבוע בסעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי. הסדר השיבוב החדש עתיד להיות הסדר כולל בין המל"ל לחברות הביטוח, אשר במסגרתו יועבר למל"ל מדי שנה, סכום קבוע מחברות הביטוח המיועד לכיסוי חבותן, אשר יחושב בהתאם לתקנות שיפורסמו על ידי שר האוצר לכל המאוחר כ-30 יום מיום פרסום הצעת החוק כחוק מחייב ("הסדר השיבוב החדש"). ככל שהסדר השיבוב החדש יכנס לתוקף, תבוטל זכות השיבוב הפרטנית הקיימת למל"ל מול חברות הביטוח, אשר באה לידי ביטוי בהסכמים פרטניים של המל"ל מול חברות הביטוח (לפרטים בדבר הסכם המל"ל עם ביטוח חקלאי ראו [סעיף 7.3.7 לעיל](#)).

ככל שהסדר השיבוב החדש יהפוך לרשמי ומחייב, הוא יחול על כל תאונות הדרכים שאירעו לאחר יום פרסום החוק או מיום פרסום התקנות האמורות לעיל בקשר עמו, לפי המאוחר (להלן בפסקה זו: "יום התחילה").

ביחס לתאונות שאירעו בתקופה שבין 1 בינואר 2014 ועד יום התחילה, ושלגביהן לא הוגשה תביעה או דרישה מצד המל"ל, נקבעה הוראת מעבר, לפיה הסדר השיבוב החדש יחול על התאונות האמורות, וישולם רטרואקטיבית סכום חד פעמי בגין חלף ניהול הליך פרטני מול חברות הביטוח. יצוין כי נכון למועד הדוח, אופן יישומה והתקופה שעליה תחול הוראת המעבר מצויה בדיונים בין הרגולטורים השונים וחברות הביטוח.

נכון למועד זה ולאור האמור לעיל האגודה אינה יכולה להעריך את השפעת הסדר זה על דוחותיה הכספיים.

(ב) מתווה סליקה "קל כבד" וצו החציה - במסגרת פעילות רכב חובה מפעיל איגוד חברות הביטוח מערכת סליקה שנועדה להעביר תשלומים באופן מממן בין מבטחי רכב בהתאם לחוק הפל"ד וצו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), התשס"א-2001. לפירוט נוסף ראו [סעיף 22.1](#) להלן.

7.3.12 להלן יסקרו בתמצית חוקים, תקנות, חוזרים וניירות עמדה מהותיים ביותר או טיוטות של חוקים, תקנות, חוזרים וניירות עמדה מהותיים ביותר, שפורסמו על ידי הכנסת, הממשלה או הממונה בשנת 2017, ואשר הינם בעלי השלכות על תחום ביטוח רכב חובה:

(1) ביום 5 ביוני, 2017 פורסמה טיוטת חוזר 2017-9582 "טיטות צו לעדכון חלוקת הנטל בתאונות בהן מעורבים אופנועים". על פי הצו הקיים, בתאונות דרכים בהן מעורבים כלי רכב ואופנועים, נושא מבטח כלי הרכב שאינו אופנוע ב-75% מתשלום הפיצויים של נזקי הגוף של רוכב האופנוע. על פי טיוטת הצו מוצע לעדכן את חלקו של מבטח כלי הרכב שאינו אופנוע ל-95%. האגודה בוחנת את מידת ההשפעה של הטיוטה על דוחותיה הכספיים.

(2) ביום 13 בנובמבר 2017, פורסם חוזר 2017-1-17 "תיקון הוראות חוזר ביטוח 2016-1-14 השבת כספים מקרנית לציבור המבוטחים", אשר מעדכן את שיעור ההשבה החל על פוליסות שמועד תחילתן הוא לאחר 1 בדצמבר 2017, ועד יום תחילת ביטוח של 31 בדצמבר 2018. בנוסף, ועל מנת שחברות הביטוח יוכלו לחשב את הזכאות בהתאם לרישומי קרנית ולהעניק הנחה רק בגובה הזכאות שנותנה לכל רכב, נקבע שקרנית תעביר מדי לילה קובץ מעודכן לחברות הביטוח המפרט את שיעור יתרת הזכאות לכל רכב נכון לאותו מועד. יישום הוראות החוזר הנ"ל כרוך בקשיים תפעוליים ומיכונים רבים ובתרחיש כי האגודה לא תקבל את מלוא פרמית ביטוח החובה שאמורה לקבל ביחס לכל הכיסוי הביטוחי שהעניקה על אף שמטרת החוזר היתה להיעזר בחברות הביטוח כצינור להשבת הכסף.

לאגודה רישיון מבטח ישראלי לעסוק, בין השאר, בענף ביטוח כלי-רכב חובה.

7.4 שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחין

הגורמים העיקריים המשפיעים על רווחיות תחום הפעילות, הם אלה:

7.4.1 שינויי גולציה- לרבות עדכוני חקיקה, התפתחויות בפסיקה ופרסום חוזרים ע"י הממונה על הביטוח. התעריפים בענף הם תעריפים דיפרנציאליים (מותאמי סיכון), הנקבעים בהתאם למאפייני הרכב והנהג. מטרת השימוש בפרמטרים היא להתאים את פרמיית הביטוח לסיכון המבוטח. כתוצאה מהאמור, ישנם פערים בין הפרמיות הנגבות ממבוטחים שונים באותה חברת ביטוח, וישנם פערים בין הפרמיות שדרשו חברות שונות מאותו מבוטח.

7.4.2 יכולת האגודה לבצע בקרה קפדנית על תשלומים לספקי שירותים בתחום.

7.5

התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

בשנים האחרונות הונהגה על ידי הממונה מגמה של שקיפות תעריפי הביטוח. כמו כן, מסתמן שינוי בהרגלי הצריכה של הלקוחות בשוק הביטוחי, המשווים את תעריפי הביטוח בין חברות הביטוח. האגודה משווקת ביטוח רכב חובה הן ללקוחות פרטיים, והן לחברי קיבוץ, תושבים, שכירים ושכונות קהילתיות.

7.6

גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

7.6.1 יכולת האגודה לזהות את המשתנים המפלחים את אוכלוסיית הנהגים לפלחי שוק הומוגניים ומשמעותיים ויצירת תעריף מתאים לפילוח זה במסגרת הטווח שנקבע בדיון. למנגנון קביעת התעריף ולמשתנים אותם משקללת האגודה, ראו להלן.

7.6.2 צבירת ידע, ניסיון ומומחיות בכל הקשור לענף הביטוח בשוק הקיבוצי ובמגזר הפרטי, תמהיל הלקוחות.

7.6.3 ניהול סילוק תביעות יעיל הגון ומבוקר על-ידי האגודה.

7.6.4 מערכות מידע תומכות.

7.6.5 שימוש במערכות מידע לאיתור לקוחות איכותיים ורווחיים לאורך זמן.

7.6.6 הקפדה על רמת השירות.

7.7

שינויים במערך הספקים בתחום הפעילות

בשנת הדו"ח לא חל שינוי מהותי במערך הספקים בתחום הפעילות.

יצוין כי החל מ-1 בינואר 2010 הטיפול בהוצאות רפואיות נעשה על-ידי קופות החולים וחברות הביטוח נושאות בהוצאותיו בהעברה של חלק מהפרמיה.

7.8 מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם: הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על-פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח וקיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות.

7.9 ביטוח רכב חובה הוא סטטוטורי, ולפיכך אין למבוטח תחליף אחר למוצר זה.

7.10

עיקרי ההנחות העסקיות המשמשות לקביעת התעריף

עם כניסת הרפורמה בענף לתוקף, עקרונות קביעת התעריף הוסדרו באמצעות מס' חוזרים בהם נקבעו הפרמטרים בהם עושה הממונה שימוש בעת קביעת התעריף, וכן התעריפים המרביים שרשאי מבטח לגבות. מטרת השימוש בפרמטרים היא להתאים את פרמיות הביטוח לסיכון. בביטוח חקלאי הפרמטרים המשמשים לקביעת התעריף הם: גיל הנהג הצעיר ביותר הנוהג ברכב בדרך קבע, ותק הנהיגה, מספר תביעות קודמות, מספר הרשאות קודמות והימצאות כריות אויר ברכב. הערכת האגודה לתביעות תלויות מחושבת בהתאם להוראות חוזר הממונה.

7.11 מוצרים ושירותים

פוליסת ביטוח רכב חובה מעניקה כיסוי אחיד, הקבוע בחוק, כאשר האלמנטים בהם מתחשבת חברת הביטוח משתנים.

7.12 לקוחות

7.12.1 בתחום ביטוח רכב חובה, כ-48% מלקוחות האגודה הם קיבוצים. יתר לקוחות האגודה הם לקוחות פרטיים וציי רכב של לקוחות עסקיים.

7.12.2 לאגודה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות האגודה.

7.12.3 התפלגות הפרמיות (ברוטו) בין קיבוצים, קולקטיביים ומפעלים גדולים ומבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים (באחוזים):

הלקוח	נתונים לשנת 2017	נתונים לשנת 2016	נתונים לשנת 2015
קיבוצים, קולקטיביים ומפעלים גדולים	52%	45%	49%
מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים	48%	55%	51%

7.12.4 שיעור החידושים בשנת 2017 בקרב המבוטחים הפרטיים ולקוחות עסקיים קטנים עמד על כ-44%, בקרב הלקוחות הגדולים הקיבוצים והקולקטיביים עמד על כ-85%.

7.12.5 להערכת האגודה, שיעור המבוטחים הפרטיים שרכשו ביטוח רכב חובה יחד עם ביטוח רכב רכוש במהלך שנת 2017 מסך הלקוחות שרכשו ביטוח רכב חובה באגודה עבור המבוטחים הפרטיים הינו כ-90% ועבור לקוחות קולקטיביים קיבוציים ומפעלים גדולים הינו כ-95%.

8. תחום ביטוח כללי - ענף רכב רכוש וטרקטורים

8.1 כללי

ענף ביטוח רכב רכוש כולל את פעילות האגודה בתחום ביטוח רכב רכוש, כולל כיסוי בגין נזק שנגרם לרכוש של צד שלישי וכן ביטוח טרקטורים.

8.2 ענף זה מחולק בדרך כלל לשתי קבוצות ביטוח - ביטוח כללי רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון, אשר לגביו חלה הפוליסה התקנית לביטוח רכב, וביטוח כללי רכב אחרים, שאינם כפופים לתנאי הפוליסה האמורה.

8.3 תקופת ההתיישנות לקבלת תגמולי ביטוח בביטוח רכב רכוש הינה 3 שנים. מרבית התביעות מוגשות במהלך תקופת הביטוח ולכן ענף זה נחשב לענף "בעל זנב תביעות קצר". במסגרת פוליסת ביטוח רכב רכוש, מוענק כיסוי ביטוחי הכפוף למגבלות הקבועות בחוק ובתקנות, כמפורט להלן.

8.4 להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות המשפיעים ועשויים להשפיע בעתיד על פעילות האגודה בתחום זה.

8.4.1 תיאור ענף הביטוח והכיסויים הביטוחיים שנכללו בו

- (1) הפוליסה התקנית לביטוח נזקי רכוש ונזקי רכוש לצד שלישי לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון (ביטוח מקיף וביטוח צד שלישי), למעט אופנועים, מעוגנת בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986. לפוליסה התקנית לביטוח רכב אפשר להוסיף הרחבות באשר להיקף הכיסוי, לסיכונים, לחבויות ולרכוש המבוטחים.
- (2) מבוטח אשר בבעלותו 40 כלי-רכב פרטיים המבוטחים אצל אותו מבטח, רשאי בשלב הצעת הביטוח לוותר על תנאי הפוליסה התקנית לביטוח רכב, כולם או חלקם, באמצעות בקשה בכתב אשר תתועד אצל המבטח.
- (3) האגודה מציעה למבוטחיה אפשרות לרכוש שירותים נוספים באמצעות כתבי שירות, כגון שירותי גרירה וכיסוי לשמשות.
- (4) כחלק ממדיניות האגודה למתן שירות מיטבי ללקוחותיה ולצדדים שלישיים, מציעה האגודה רשת של מוסכי הסדר לתיקון כלי הרכב.
- (5) בתחום ביטוחי הרכב נכללים כאמור גם ביטוחים לרכב מסחרי מעל 3.5 טון, לאופנועים ולטרקטורים אשר אינם מבוססים על הפוליסה התקנית.

8.4.2 מאפיינים של ביטוח רכב רכוש

- (1) ביטוח רכב רכוש הוא פוליסה לתקופה של בדרך-כלל עד שנה.
- (2) הביטוח כפוף, כאמור לעיל, למגבלות שהוטלו על-ידי המחוקק ועל-ידי הממונה במסגרת הפוליסה התקנית לביטוח רכב.

(3) התעריף לביטוח רכב רכוש אינו אחיד ותלוי במספר גורמים, כגון סוג הרכב המבוטח, ניסיון התביעות המצטבר שלו באגודה ומנתונים הקשורים לנהג הרכב, כגון: גילו, ניסיון התביעות שלו והגבלת כמות הנהגים הרשאים לנהוג ברכב ובהתאם למדיניות החיתום של האגודה.

8.4.3 המלחמה בגניבות רכב

בחודש ינואר 2008 נחתם הסכם בין איגוד חברות הביטוח ואיגוד השכרת רכב וליסינג לבין המשרד לביטחון פנים ומשטרת ישראל להקמה והפעלה מחדש של יחידת אתגר למלחמה בגניבות רכב. היחידה המשטרתית ממומנת בחלקה ממקורות ממשלתיים ובחלקה במימון חברות הביטוח וגורמים אחרים. יחידת אתגר אחראית בין השאר לפיתוח מודלים, הנחיות ונוהלי עבודה בתחום הטיפול החקירתי בעבירות גניבת רכב. על-פי נתוני יחידת אתגר, בין השנים 2011 ל-2014 נרשמת ירידה מתמדת בשיעור גניבות הרכב אך בשנת 2015 חלה עלייה והתייצב בשנים 2016 ו 2017.

8.4.4 מידע מרשויות המדינה

איגוד חברות הביטוח מפעיל במרוכז אפשרות לקבלת מידע רלוונטי לבירור תביעות על-ידי חברות הביטוח, ובכלל זה פנייה למשרד הרישוי לקבלת מידע על הזכויות ברכב, עיקולים ושעבודים. כנגד קבלת השירות משלמות החברות אגרה בהתאם לשימוש שהן עושות בשירות זה.

כן מבצעת האגודה פניות עצמאיות לקבלת מידע אחר, דוגמת תיקי משטרה ביחס לתאונה ולאחראים לה, עבר ביטוחי של הרכב וכיו"ב. בשנת 2015 הוקם ע"י משרד התחבורה מאגר מידע לכלי רכב משומש אשר כולל מידע ל-7 שנים אחורה וזמין לציבור תמורת תשלום. הקמתו של המאגר מסייעת בשיפור החיתום וניהול התביעות על-ידי האגודה.

8.5 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

8.5.1 ביום 21 בדצמבר 2015 פורסם חוזר ביטוח 2015-1-27 בעניין שיווק כתבי שירות, שמטרתו לקבוע כללים ומבחנים להנהגת כתבי שירות ואופן שיווקם. החוזר חל על כתבי שירות שישווקו או יחודשו לאחר מועד כניסת החוזר לתוקף, ביום 30 ביוני 2016. ביום 1 בינואר 2018 פורסמה טיוטת חוזר ביטוח, המתקנת את החוזר הנ"ל, בקובעה הוראות נוספות לעניין שיווק כתבי שירות. האגודה לא צופה שתהיה לכך השפעה על דוחותיה הכספיים.

8.5.2 לחוזרים שפורסמו בשנת 2017 על ידי הממונה והינם בעלי השלכות על תחום ביטוח ענפי רכב רכוש וטרקטורים – ראו כמפורט להלן:

- (1) ביום 2 באוגוסט, 2017 פורסמה טיוטת חוזר ביטוח 2015-445 "תיקון הוראות החוזר המאוחד – הוראות בענף רכב רכוש" המסדירה את אופן עבודת חברת ביטוח עם שמאי רכב ומוסכים בעת טיפול בתביעות מבוטחי רכב רכוש וצד ג', במטרה להבטיח הליך תביעות ביטוח הוגן, יעיל, שקוף ומקצועי. הטיוטה מציעה לבטל את רשימת שמאי החוץ הקיימת כיום ובמקומה להורות לחברות

הביטוח לעשות שימוש במאגר שמאים. בנוסף קובעת הטיוטה עקרונות לעניין פיצוי מבוטח שבחר לתקן את רכבו באמצעות מוסך הסדר ומגדירה תנאים שיש לכלול בהסכם ההתקשרות בין חברת הביטוח לבין מוסך ההסדר. הטיוטה גם מחייבת את חברות הביטוח לדרג את שביעות רצון המבוטח מהשירות שקיבל ממוסך הסדר. האגודה בוחנת את מידת ההשפעה של התיקון על דוחותיה הכספיים.

לאגודה יש רישיון מבטח ישראלי, לעסוק בין השאר, בענף ביטוח רכב מנועי - רכוש (עצמי וצד שלישי).

8.6 שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיו

הגורמים המרכזיים המשפיעים על רווחיות תחום הפעילות מפורטים להלן:

- 8.6.1 שינויי רגולציה.
- 8.6.2 שכיחות גניבות הרכב המושפעת בעיקר מהמצב הפוליטי וממאמצי המשטרה להילחם בתופעה, תנאי מזג אוויר קשים בעונת החורף והרגלי נהיגה משתנים של המבוטחים, הם גורמים חיצוניים המשפיעים על הרווחיות בתחום.
- 8.6.3 שמירה על כללי החיתום של האגודה, בהתייחס לרמת ההנחות ורמת המיגון הנדרשת.
- 8.6.4 יכולת האגודה לבצע בקרה קפדנית על התשלומים לספקי שירותים בתחום.
- 8.6.5 יכולת האגודה להעמיק העבודה עם מוסכי הסדר המשפיעים על גובה התביעה הממוצעת.
- 8.6.6 שינויי תחרות- הקמת חברות ביטוח חדשות.
- 8.6.7 שינויים טכנולוגיים – מירוץ טכנולוגי לטרנספורמציה דיגיטלית של תהליכי חיתום ותביעות רכב רכוש שנערך בשוק הביטוח הישראלי מחייבים גם את האגודה להיערכות טכנולוגית מואצת והשקעות בפיתוח יכולות מתקדמות לשירות ותפעול.

8.7 התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

בשנים האחרונות הונהגה על ידי הממונה מגמה של שקיפות תעריפי הביטוח. כמו כן, מסתמן שינוי בהרגלי הצריכה של הלקוחות בשוק הביטוחי, המשווים את תעריפי הביטוח בין חברות הביטוח. אנו עדים לכניסה של עוד ועוד מחשבוני אינטרנט שונים שבעזרתם ניתן להשוות בין תעריפים של מוצרי ביטוח דומים.

8.8 גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

- 8.8.1 יכולת טיפול בתביעות באופן יעיל, תוך פניית האגודה לשיבוב הנזק מחברות ביטוח אחרות, בכל מקרה בו האחריות לתאונה היא של צד שלישי.
- 8.8.2 שמירה על מודל אקטוארי איכותי ועדכני מצד אחד ומדיניות תימחור תחרותית מצד שני.
- 8.8.3 הקפדה על דרישת מיגונים מתאימים לכל רכב.

- 8.8.4 העמקת העבודה עם מוסכי הסדר המשפיעים על גובה התביעה הממוצעת.
- 8.9 חסמי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם : הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על-פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח וקיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות.
- 8.10 לא קיים תחליף לביטוח רכב רכוש, למעט נטילת הסיכון על-ידי המבוטח.
- 8.11 עיקרי ההנחות האקטואריות העומדות בבסיס התוצאות העסקיות :
 החישוב האקטוארי מתבצע על בסיס מודל אקטוארי אשר פותח על-ידי אקטואר האגודה.
 לאגודה יש מודל אקטוארי מפותח בענפי הרכב הפרטי ומסחרי עד 3.5 טון, אשר על בסיסו התעריפים נקבעים לפי שיטות אקטואריות מקובלות ובהתאם למדיניות החיתום.
- 8.12 מוצרים ושירותים
- 8.12.1 הפוליסות לביטוח רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון ונזק לרכוש של צד שלישי (ביטוח מקיף לרכב) מבוססות על תנאי הפוליסה התקנית, כאשר האגודה רשאית לשנות את תנאי הפוליסה האמורה אך ורק לטובת המבוטח. הפרמיה מחושבת על בסיס סוג הרכב המבוטח וניסיון התביעות המצטבר שלו באגודה, וכן על בסיס נתונים הקשורים לנהגים ברכב, גילם, ניסיון התביעות שלהם והגבלת כמות הנהגים ברכב.
- 8.12.2 על פי תנאי הפוליסה התקנית מבטח רשאי לשווק כל אחד מפוליסות הביטוח האלה :
- (א) ביטוח רכב מקיף - נזק לרכב כתוצאה מתאונה, לרבות ירידת ערכו, נזק לרכב כתוצאה מאש, גניבת הרכב, נזק שנגרם תוך כדי גניבת הרכב, נזק שנגרם כתוצאה מנזקי טבע (שיטפון, סערה, שלג וברד), נזק לרכב כתוצאה ממעשה זדון (למעט על-ידי המבוטח או מי מטעמו), נזק שגרם הרכב לרכוש של צד שלישי.
- (ב) ביטוח מקיף בלא כיסוי תאונות - הגנה כנגד כל הסיכונים המפורטים לעיל, למעט כיסוי למקרה של התנגשות מקרית, התהפכות ותאונה מכל סוג שהוא. בדרך כלל האגודה אינה משווקת פוליסות אלה.
- (ג) ביטוח מקיף בלא כיסוי גניבה - הגנה כנגד כל הסיכונים המפורטים לעיל, למעט כיסוי נגד גניבת הרכב. בדרך כלל האגודה אינה משווקת פוליסות אלה.
- (ד) ביטוח אחריות כלפי צד שלישי - הגנה על המבוטח מפני אחריותו לנזקים שנגרמו לרכוש של צד שלישי כתוצאה משימוש ברכבו. ביטוח זה אינו מכסה נזקים שנגרמו לרכב של המבוטח עצמו.
- (ה) פוליסה לביטוח מקיף לרכב מסחרי שאינו פרטי או מסחרי עד 3.5 טון - הכוללת כיסוי לאבדן או נזק לרכב כתוצאה מתאונה, מהתהפכות או מגניבת הרכב, נזק שנגרם תוך כדי גניבת הרכב, נזק שנגרם כתוצאה מנזקי טבע (שיטפון, סערה, שלג וברד), נזק לרכב כתוצאה ממעשה זדון (למעט על-ידי המבוטח או מי מטעמו), נזק שנגרם ע"י הרכב לרכוש של צד שלישי.

ו) פוליסה לביטוח טרקטורים ומכונות ניידות- פוליסת ביטוח המעניקה, בין השאר, כיסוי בגין נזק לרכוש צד שלישי, אבדן או נזק לכלי המבוטח ונזק שמקורו בשבר מכני.

8.13 שירותים בתחום ביטוח רכב רכוש

ביטוח מקיף לרכב פרטי, כולל סל רחב של שירותים והטבות. לקהל היעד מוצעים שירותים נלווים לפוליסת הרכב לפי בחירתו, דוגמת: שירותי דרך וגרירה, שמשות, מתן הגנה משפטית ועוד. האגודה מציעה לכל מבוטח שרכבו נפגע בתאונה טיפול במוסכי הסדר לטיפול ברכב, וזאת כדי לספק שירות איכותי ומבוקר למבוטחים.

8.14 לקוחות

8.14.1 כ- 36% מלקוחות האגודה בענף זה הינם קיבוצים. יתר הלקוחות הינם לקוחות פרטיים וציי רכב של לקוחות עסקיים. לאגודה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות האגודה.

8.14.2 התפלגות הפרמיה בין קולקטיביים ומפעלים גדולים, ומבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים (באחוזים):

הלקוח	נתונים לשנת 2017	נתונים לשנת 2016	נתונים לשנת 2015
קיבוצים, קולקטיביים ומפעלים גדולים	40%	34%	39%
מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים	60%	66%	61%

8.14.3 שיעור החידושים בשנת 2017 בקרב המבוטחים הפרטיים ולקוחות עסקיים קטנים עמד על כ- 43%, בקרב הלקוחות הגדולים, הקיבוצים והקולקטיביים עמד על כ-86%.

8.15 תחרות

בענף זה מתחרה האגודה בכל חברות הביטוח במשק, לרבות חברת הביטוח הישיר. האגודה פועלת בשוק באמצעות סוכני ביטוח ובאמצעות ביטוחים ישירים. חלק האגודה בענף מתוך כלל השוק הוא כ- 1.9%.

9.1 כללי

9.1.1 תחום ביטוח רכוש כולל ביטוח רכוש משק (הקיבוץ), ביטוח סיכוני תעשייה ובתי-עסק, ביטוח אובדן רכוש, ביטוח הנדסי, ביטוח קבלני ומקיף דירות.

בתחום זה מציעה האגודה ביטוחים לקיבוצים ולמפעלי תעשייה מהמגזר הקיבוצי, וכן ביטוחי דירות ובתי-עסק למגזר הפרטי. הפוליסות בענף זה הינן לרוב לתקופה של עד שנה, למעט ביטוחי קבלנים המבוססים על פרקי הזמן של כל פרויקט.

9.1.2 להלן סוגי הכיסויים עיקריים של ביטוחי הרכוש שמשווקת האגודה :

(א) **ביטוח רכוש משק** - פוליסה המכסה נזק לכל סוגי הרכוש של המשק (הקיבוץ) שאינם מוחרגים במפורש בפוליסה, שנגרם, בין השאר, כתוצאה מאש, התפוצצות, ברק, עשן, התפוצצות דודים, סערה וסופה, שיטפון, שלג, ברד, פגיעה מכלי-רכב ומכלי-טייס, פרעות, שביתות, נזק בזדון, נזקי מים, קצר חשמלי ללוחות חשמל וכיסוי לרעידת אדמה - אם נדרש.

(ב) **ביטוח סיכוני תעשייה** - פוליסה המבטחת את רכוש המפעל (מבנים, תשתיות, מכונות, כלים, מלאי וכיו"ב) כנגד נזק פיזי ובלתי צפוי מכל סיבה שלא הוצאה במפורש מכלל הביטוח, וזאת בהתאם לתנאי הפוליסה וכן ביטוח אבדן תוצאתי ורעידת אדמה אם נדרש.

(ג) **ביטוח הנדסי (ביטוח שבר מכני)** - ביטוח המכסה נזקים לציוד הנובעים מהפעלתו, בניגוד לנזקים הנגרמים על-ידי גורמים חיצוניים בלתי תלויים.

(ד) **ביטוח הנדסי (עבודות קבלניות)** - כיסוי לעבודות קבלניות, ציודן וחומרים מפני נזק תאונתי, ופרקים נלווים נוספים לביטוח חבות.

(ה) **ביטוח הנדסי (עבודות הקמה)** - כיסוי לעבודות הקמה של מערכות מכניות, ציודן וחומרים מפני נזק תאונתי, ופרקים נלווים נוספים לביטוח חבות.

(ו) **ביטוח סיכוני טרור** - ביטוח שיורי (מעל תקבולי מס רכוש) המכסה נזק פיסי לרכוש ואבדן רווח גולמי בשל פעולות טרור.

(ז) **ביטוח מקיף לדירות** - פוליסה זו מיועדת הן למגזר הקיבוצי והן למגזר הפרטי. מכסה נזקים למבנה ולתכולת הדירה כתוצאה מסיכונים שונים, בין השאר, נזקי זדון, אש ורעידת אדמה, גניבה ופריצה, שיטפון ונזקי מים וכיסוי בגין נזקים לצד שלישי ולעובדי משק הבית.

(ח) **ביטוח מקיף לבתי עסק** - פוליסה זו מיועדת למגזר הפרטי ומעניקה כיסוי כולל לסיכונים הכרוכים בהפעלת בתי עסק בגין אש ורעידת אדמה, נזקי מים ושיטפון פריצה ונזקי זדון הנגרמים למבני בתי העסק, לרבות מלאי וציוד, וכן לאבדן רווחים כתוצאה מנזקים

המכוסים בפוליסה ולסחורה בהעברה וכן כיסוי לנזקים הנגרמים באחריות המבוטח, לצד שלישי ולעובדי בית העסק.

(ט) ענפי ביטוח אלמנטרי נוספים – נוסף על האמור לעיל, פועלת האגודה בענפי ביטוח אלמנטרי נוספים, ובכלל זה בעלי חיים ותאונות אישיות, כאשר פוליסות אלה משווקות בעיקר (אך לא רק) למגזר הקיבוצי ומפעליהם. הפרמיה מענף ביטוח בעלי חיים מהווה כ- 2.1% מסך הפרמיות של תחום הקבוצים וכ- 1.9% מהסכום הכולל. לפעילות בענף בעלי חיים ולענף תאונות אישיות אין השפעה מהותית על רווחיות האגודה.

9.2 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

9.2.1 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 קובעות תנאי כיסוי מינימליים לביטוח מבנה הדירה ותכולתה (להלן: "**הפוליסה התקנית לביטוח דירה**").

9.2.2 לחוזרים שפורסמו בשנת 2017 על ידי הממונה והינם בעלי השלכות על תחום ביטוח ענפי רכוש אחרים – ראו כמפורט להלן:

1. בחודש נובמבר 2016 פורסם חוזר שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד- הוראות בענף ביטוח דירה", מטרת החוזר להסדיר את תחום נזקי המים בביטוחי הדירות באופן שישפר את השירות הניתן למבוטחים בקרות מקרה ביטוח ואת הנשיאה בסיכון לנזקי מים. במסגרת החוזר נקבעו, בין היתר, הכללים הבאים: אופן בחירת שרברב בפוליסה לביטוח דירה (שרברב שבהסדר או כל שרברב), הנחיות לגבי הרכב רשימת שרברבי ההסדר של חברת הביטוח, איסור השפעה על שרברבי ההסדר, וכן חובת חברת הביטוח לדרג את השרברבים שבהסדר. מרבית הוראות החוזר היו אמורות להיכנס לתוקפן ביום 01.06.2017.

בחודש אפריל 2017 פורסם "תיקון הוראות החוזר המאוחד- הוראות בענף ביטוח דירה- עדכון", במסגרת התיקון נדחתה כניסתו לתוקף של החוזר ליום 03.09.2017, במטרה לאפשר לחברות הביטוח להיערך ליישום מלא של הוראות החוזר.

הוראות אלו נכנסו לתוקף ב-1.9.2017. האגודה נערכה בהתאם להוראות החוזר. בכל פוליסות הדירה אשר נמכרות החל מ-1.9.2017 והכוללות כיסוי שרברב חברה, האגודה נושאת בכל עלות הנזק ואינה מעבירה סיכון לחברת שירותים כפי שעשתה עד לתאריך זה. האגודה התקשרה עם חברת שרברבות לצורך הפעלת מוקד 24 שעות לפתיחת קריאות שירות וזימון שרברב חברה. חברת השרברבות התחייבה לעמוד בהוראות החוזר ביחס למתן אפשרות למבוטח לבחירת שרברב חברה מתוך רשימת השרברבים. כמו כן, דירוג איכות השרברבים מופיעה באתר האגודה, בהתאם להוראות החוזר. בשל שינויים אלו, ערכה האגודה שינויים בתעריפים והשתתפויות העצמיות בביטוח דירה הכוללות שרברב חברה.

בשל היקפן הנמוך של פוליסות דירה בהסדר שרברב חברה ובשל העובדה שהתביעות נוהלו על ידי חברת השרברבות עד למועד השינוי, עדיין קשה לאגודה להעריך את מלוא

ההשפעה של התיקון על דוחותיה הכספיים, אך נראה כי לא תהיה לשינוי זה השלכה מהותית על התוצאות הכספיות של האגודה.

לאגודה יש רישיון מבטח ישראלי, לעסוק בין השאר, בענף ביטוח מקיף לדירות ובתי-עסק, בענף ביטוח מפני אבדן רכוש, בענף ביטוח חקלאי, בענף ביטוח הנדסי.

9.3 שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיו

ענפי הרכוש מושפעים מאיכות השירות ומקצועיות החיתום של האגודה. הגורמים המרכזיים המשפיעים על רווחיות תחום הפעילות, הם כלהלן:

- 9.3.1 איכות החיתום (הערכת הסיכונים) של האגודה.
- 9.3.2 איכות הניתוח הסטטיסטי של התוצאות החיתומיות.
- 9.3.3 הקפדה על אמצעי מיגון מתאימים לצורך הכיסוי הביטוחי.
- 9.3.4 תכנית ביטוח המשנה של האגודה, לרבות הקיבולת, סדרי העמלה ומחיר ההגנה כנגד סיכוני קטסטרופה.
- 9.3.5 צמיחה כלכלית שמשמעותה פתיחת עסקים וגידול בפרויקטים קבלניים המשפיעים על עקומת הביקוש לביטוחי רכוש.
- 9.3.6 תחרות של חברות ביטוח לגבי היקף פעילותן בשוק ביטוחי הרכוש משפיעה ישירות על עקומת ההיצע ומחיר שיווי המשקל השורר בשוק.
- 9.3.7 יכולת האגודה לבצע בקרה קפדנית על תשלומים לספקי שירותים בתחום.

9.4 התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו - בעבר נערכו התאמות בפוליסות הביטוח בהתאם לצרכים המשתנים של הקיבוצים, ובין השאר, ניתנה לקיבוצים אפשרות לבצע הפרטה בפוליסות רכוש משק. בנוסף בשיווק - משווקת האגודה פוליסות מקיף לדירות ובתי-עסק למגזר הפרטי.

9.5 גורמי ההצלחה החשובים בתחום הפעילות

גורמי ההצלחה בתחום הפעילות, הם כלהלן:

- 9.5.1 ניהול סילוק תביעות יעיל על-ידי האגודה.
- 9.5.2 תמחור סיכונים נכון ומדויק.
- 9.5.3 שמירה על הנחיות החיתום.
- 9.5.4 הרחבת היכולות הסטטיסטיות, הן בשל היצע הכלים והידע הקיים בשוק, והן בשל הרחבת מאגרי המידע הזמינים.

9.6 מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על-פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח, קיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות והיכרות עם שוק הביטוח הקיבוצי והפרטי על מאפייניו הייחודיים.

9.7 לא קיים תחליף לביטוח רכוש למעט נטילת הסיכון על-ידי המבוטח.

9.8 מוצרים ושירותים

תחום ביטוח רכוש כולל ביטוח רכוש משק, ביטוח סיכוני תעשייה, ביטוח אבדן רכוש, ביטוח הנדסי וקבלני אשר תנאיהם בקצרה מפורטים לעיל.

9.9 לקוחות

9.9.1 מרבית לקוחות האגודה בענף זה הינם קיבוצים ותאגידים מהמגזר הקיבוצי. חלק לא מהותי מלקוחות האגודה הוא בענפי מקיף דירות ובתי-עסק. לאגודה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות האגודה. התפלגות הפרמיות (ברוטו) בין קולקטיביים ומפעלים גדולים לבין מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים (באחוזים):

הלקוח	נתונים לשנת 2017	נתונים לשנת 2016	נתונים לשנת 2015
קיבוצים ומפעליהם	81%	79%	79%
מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים	19%	21%	21%

9.9.2 בענף הדירות מפולחים הלקוחות המבוטחים ללקוחות פרטיים וקולקטיביים. שיעור החידושים בשנת 2017 בקרב המבוטחים הפרטיים עמד על כ-77%.

תחום הפעילות לעיל כולל סוכן המהווה כ 11.66% מתחום הפעילות. להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי הפעילות של הסוכן לעיל (באלפי ש"ח):

	ברוטו	שייר
פרמיה	20,018	4,336
תביעות	17,999	1,800
רווח	1,280	1,389

9.10 תחרות

בענף זה מתחרה האגודה בכל החברות במשק, לרבות חברת הביטוח הישיר. האגודה פועלת בתחום בעיקר במגזר הקיבוצי ובעיקר כמבטחת ישרה במגזר זה. חלק האגודה בענף יחסית לכלל השוק הינו כ- 3.7%.

10.1 כללי

ביטוח חבויות הוא ביטוח המכסה את המבוטח בגין אחריותו כלפי צד שלישי כתוצאה ממעשה או מחדל של המבוטח. בביטוחי חבויות אין סכום ביטוח אלא גבול אחריות שהוא הסכום המקסימלי בו יישא המבוטח במקרה של נזק. פוליסות החבויות יכולות להימכר כפוליסות עצמאיות או כפרק לצד ביטוח הרכוש. בביטוח חבויות נושא המבוטח גם בהוצאות משפט סבירות אף מעל לגבול האחריות בפוליסה.

ביטוח חבויות הוא לרוב פוליסה לתקופה של עד שנה. תקופת ההתיישנות בפוליסות חבויות ארוכה מזו של ביטוח הרכוש. בענף חבויות התביעה אינה מתיישנת כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי כנגד המבוטח. בשל פרק הזמן הארוך שחולף בין מועד האירוע לבין מועד הגילוי ו/או למועד הגשת התביעה, וכן משך הזמן הארוך לבירור התביעה, נחשב ענף החבויות כענף בעל "זנב תביעות ארוך".

10.2 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

10.2.1 על ענף ביטוח חבויות חולשות סדרה של הוראות דין נזיקיות ובראשן פקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: "פקודת הנזיקין"). פוליסת חבות מוצר כפופה גם לחוק האחריות למוצרים פגומים, תש"ס-1980.

10.2.2 לנושא היוון ריבית קצבאות ביטוח לאומי והשפעתם על הדוחות הכספיים, ראה ביאור 29(ה)(1)(6) לדוחות הכספיים.

לאגודה יש רישיון מבטח ישראלי, לעסוק בין השאר, בענף ביטוח אחריות מעבידים, בענף ביטוח מפני אחריות צד שלישי, ובענף ביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים.

10.3 שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיו

תחום ביטוח החבויות נחשב לתחום תנודתי וזאת בשל רמת אי-הוודאות הגבוהה בתחום התביעות, הנובעת, בין השאר, ממשך הזמן בין קרות אירוע ביטוחי לבין תשלום הנזק למבוטח, מהשינויים באקלים השיפוטי ומהשינוי התרבותי המעלה את שכיחות התביעות. ביטוחים אלה נמכרים, במקרים רבים, כחלק מפוליסה הכוללת ביטוח רכוש וחבויות גם יחד. מאפיין השוק הזה מדגיש את חשיבות איכות הכיסוי והחיתום הפרטני בתהליך המכירה.

10.4 גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

גורמי ההצלחה המרכזיים בתחום הפעילות, הם כלהלן:

10.4.1 ניהול סילוק תביעות יעיל על-ידי האגודה.

10.4.2 תמחור סיכונים נכון.

10.4.3 שמירה על מדיניות החיתום.

10.4.4 שימוש במערכות מידע לאיתור לקוחות איכותיים ורווחיים לאורך זמן.

10.4.5 הקפדה על מקצועיות בחיתום ובעת סילוק התביעות וכן על רמת השירות.

10.5 מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם: הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על-פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח, קיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות וקבלת כיסויים מתאימים ממבטחי המשנה. מחסום היציאה העיקרי מתחום הפעילות נובע בעיקר מהקשר בין ביטוחי הרכוש והחבויות של כל מבוטח.

10.6 לא קיים תחליף לביטוח חבויות, למעט נטילת הסיכון על-ידי המבוטח.

10.6.1 ענפי החבויות מכסים את המבוטח בשל חבות שהוא עלול לחוב בה בשל אחריותו, על פי רוב לפי פקודת הנזיקין.

10.6.2 ביטוחי חבויות אפשר לערוך על-פי אחד משני בסיסי שיפוי:

(1) **בסיס אירוע** - לפי בסיס זה, נשוא החבות המכוסה הוא קיומו של אירוע הנזק אשר אירע בתוך תקופת הביטוח. התביעה יכולה להיות מוגשת אף לאחר תום תקופת הביטוח, בכפוף להתיישנות.

(2) **בסיס הגשת התביעה** - נשוא החבות המכוסה לפי בסיס זה הוא מועד הגשת התביעה לחברת הביטוח במהלך תקופת הביטוח, אף אם העילה כנגד המבטח נוצרה לפני התחלת הביטוח, ובלבד שנוצרה לאחר התקופה שהוגדרה בפוליסה כתקופה רטרואקטיבית.

10.6.3 המוצרים העיקריים בביטוח חבויות הינם המוצרים הבאים:

(1) **ביטוח צד שלישי** - ביטוח זה מכסה את חבותו של המבוטח כלפי צדדים שלישיים בשל אירוע תאונתי אשר גרם לנזק גוף או רכוש לרבות נזק תוצאתי הנובע מכך ואשר התרחש בתקופת הביטוח (פוליסה על בסיס אירוע - Occurrence Basis). החבות המבוטחת היא חבות על-פי פקודת הנזיקין.

(2) **ביטוח חבות מעבידים** - ביטוח זה נועד לכסות את חבות המבוטח כלפי עובדיו בשל נזק גוף בלבד כתוצאה מתאונה או מחלה, אשר נגרמו לעובדי המבוטח תוך כדי ועקב עבודתם אצל המבוטח בתקופת הביטוח. (פוליסה על בסיס אירוע - Occurrence Basis). החבות המבוטחת היא חבות על-פי פקודת הנזיקין.

(3) **ביטוח חבות המוצר** - ביטוח זה נועד לכסות את חבותו של המבוטח על-פי חוק אחריות למוצרים פגומים ועל-פי פקודת הנזיקין, בגין נזק לגוף ו/או לרכוש של צד שלישי, כולל נזק תוצאתי הנובע מכך, אשר נגרם ממוצר פגום שהמבוטח ייבא, ייצר או סיפק, לאחר שהמוצר יצא מחזקתו, ובלבד שהתביעה הוגשה לראשונה במהלך תקופת הביטוח, והאירוע הביטוחי אירע לאחר התאריך למפרע שנקבע בפוליסה (פוליסה על בסיס הגשת התביעה - Claims Made Basis).

(4) ביטוח אחריות מקצועית - ביטוח זה נועד לכסות את המבוטח בגין נזק לגוף ו/או לרכוש ו/או נזק כספי שנגרם לצד שלישי כתוצאה מהפרת חובה מקצועית בתום לב, אשר מקורה במעשה או במחדל המהווים רשלנות, טעות או השמטה של המבוטח במסגרת מקצועו של המבוטח, ובלבד שהתביעה הוגשה לראשונה במהלך תקופת הביטוח והאירוע המבוטח אירע לאחר התאריך למפרע שנקבע בפוליסה (פוליסה על בסיס הגשת תביעה - Claims Made Basis). הכיסוי בפוליסה אינו מוגבל לאירוע תאונתי.

(5) ביטוח אחריות דירקטורים - ביטוח זה נועד לכסות את חבותם החוקית של הדירקטורים ונושאי משרה אחרים (Directors & Officers) בגין נזק כספי שנגרם, עקב מעשה או מחדל, בתום לב או מחמת התרשלות, בתוקף היותם נושאי משרה באגודה, ובלבד שהתביעה הוגשה לראשונה במהלך תקופת הביטוח והאירוע המבוטח אירע לאחר התאריך למפרע שנקבע בפוליסה (פוליסה על בסיס הגשת תביעה - Claims Made Basis).

10.7 לקוחות

10.7.1 כ- 79% מלקוחות האגודה בענף זה הם קיבוצים ומפעליהם. לאגודה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות האגודה.

10.7.2 התפלגות הפרמיות (ברוטו) בין קולקטיביים ומפעלים גדולים לבין מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים (באחוזים):

נתונים לשנת 2015	נתונים לשנת 2016	נתונים לשנת 2017	הלקוח
76%	76%	79%	קיבוצים ומפעליהם
24%	24%	21%	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים

10.8 תחרות

בענף זה מתחרה האגודה בכל החברות במשק, לרבות חברת הביטוח הישיר. האגודה פועלת בתחום בעיקר במגזר הקיבוצי ובעיקר כמבטחת ישרה במגזר זה. חלק האגודה בענף יחסית לכלל השוק הינו כ- 3.7%.

11. תחום ביטוח חיים - ריסק

11.1 כללי

כמתואר לעיל, האגודה קיבלה ביום 25 למרס 2015 את אישור הממונה לפעול בתחום ביטוחי חיים ריסק (RISK).

ביטוח חיים (ריסק) הינו ביטוח חיים למקרה מוות בלבד, ללא רכיב חיסכון. הפוליסה מבטיחה למוטבים שנקבעו ע"י בעל הפוליסה ו/או המבוטח סכום ביטוח קבוע מראש במקרה בו המבוטח נפטר במהלך תקופת הביטוח. תגמולי הביטוח משולמים למוטבים כפיצוי חד פעמי או כסכום חודשי לתקופה הקבועה בפוליסה. תעריפי הביטוח מתעדכנים בכל שנה בהתאם לפרמיה היסודית שנקבעה למבוטח ולפי גילו. הפוליסה מכסה כל אירוע מוות למעט מוות מהתאבדות המבוטח במהלך שנת הביטוח הראשונה. ההצטרפות לתכנית הביטוח כרוכה בעריכת חיתום רפואי ומקצועי. בחודש דצמבר 2016 קיבלה האגודה אישור לשיווק פוליסות ריסק אגב משכנתא והחלה בשיווק פוליסות אלה בתחילת 2017.

11.2 תחרות

קיימת תחרות רבה בשוק ביטוח החיים. רוב רובן של חברות הביטוח בישראל מציעות פוליסות דומות. לאחרונה החלו גם בתי השקעות לשווק פוליסות ביטוח ריסק וזאת כהשלמה למוצרי חיסכון המופצים על ידן. התחרות בענף מתמקדת בהצעת תעריפים אטרקטיביים ובשרות מקצועי. בשלב זה, לאגודה חלק לא מהותי בשוק ביטוח החיים (Risk) כיוון שפעילותה בענף זה החלה בשלהי שנת 2015.

11.3 לקוחות

האגודה פונה בשלב זה ללקוחות פרטיים בעיקר במגזר הקיבוצי.

11.3.1 התפתחות הפרמיה המורווחת (ברוטו באלפי ש"ח):

נתונים לשנת 2015	נתונים לשנת 2016	נתונים לשנת 2017	הלקוח
51	556	1,408	מבוטחים פרטיים ועצמאיים

11.3.2 לאגודה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות האגודה.

11.4 מגבלות, חקיקה, תקינה, ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

11.4.1 לחוקים, תקנות, חוזרים וניירות עמדה מהותיים ביותר או טיטות של חוקים, תקנות,

חוזרים וניירות עמדה מהותיים ביותר, שפורסמו על ידי הכנסת, הממשלה או הממונה בשנת 2017, ואשר הינם בעלי השלכות על תחום ביטוח ענף ביטוח חיים – סיכון בלבד – ראו כמפורט להלן:

בחודש אפריל 2017 פורסמה טיטת חוזר בעניין הוראות בדבר תוכניות ביטוח אגב הלוואה לדיוור (להלן: "טיטת חוזר ביטוח אגב משכנתא"), שמטרתה לקבוע תנאים שיכללו בפוליסת

ביטוח חיים ייעודית למשכנתא (להלן: "פוליסת ביטוח חיים למשכנתא"). הוראות טיוטת חוזר ביטוח אגב משכנתא נועדו להבטיח, בין היתר, עדכון שוטף של סכום הביטוח בפוליסת ביטוח חיים למשכנתא באופן שיותאם ליתרת הלוואת המשכנתא עבורה נרכשה הפוליסה כבטוחה, וזאת לאורך תקופת ההלוואה, ובאמצעות ממשק דיווח ממוחשב שיוקם בין חברות הביטוח לבין כל אחד מהבנקים למשכנתאות.

במסגרת טיוטת חוזר ביטוח אגב משכנתא נקבע כי עדכון של סכום הביטוח כתוצאה מהגדלת סכום ההלוואה או הארכת תקופת ההלוואה יהיו כפופים להסכמת חברת הביטוח, וכי לחברת הביטוח חובה ליידע את המבוטח על פער כאמור. הטיוטה קובעת תנאים למינוי בנק כמוטב בלתי חוזר בפוליסת ביטוח חיים שאינה ייעודית למשכנתא.

טיוטת חוזר ביטוח אגב משכנתא, ככל שתהפוך למחייבת, תיכנס לתוקף ביחס לפוליסות שישווקו החל מיום 1 ביולי 2017 וצפויות להיות לה השלכות מיכוניות ותפעוליות נרחבות ביחס למכירה ולניהול של ניהול פוליסות ביטוחי חיים למשכנתא.

המידע בכל הקשור להשלכות האפשריות של טיוטת חוזר ביטוח אגב משכנתא הינו מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות והנחות של האגודה והתוצאה בפועל יכולה להיות שונה באופן מהותי מזו שנחזתה, בין היתר לאור נוסחה הסופי של הטיוטה, מורכבות ההערכות התפעולית וההסדרים שיתגבשו מול הבנקים ומול הגורמים המפיצים.

11.5 שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברוחו

כאמור, האגודה החלה את פעילותה בתחום הפעילות במהלך שנת 2015, ועל כן יכולתה להתייחס לשינויים בהיקף הפעילות בתחום וברוחו מוגבלת.

11.6 התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

לעניות דעתה של האגודה, בתחום הפעילות של ריסק בלבד, לא חלו שינויים מהותיים בתקופה האמורה.

11.7 גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

א. חיתום מבוקר ואמין.

ב. שירות איכותי ללקוחות.

ג. הגנות ועלות של ביטוח משנה.

ד. משווקים איכותיים והגונים.

ה. מערכות טכנולוגיות תומכות.

11.8 חסמי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם: הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על-פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח וקיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות.

חלק שלישי - מידע נוסף ברמת כלל האגודה

12. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות האגודה

פעילות האגודה כפופה לחקיקה הרלוונטית החלה על אגודות שיתופיות, להוראות חוק הפיקוח, לתקנות שהותקנו על פיהם, וכן להוראות הממונה.

להלן יפורטו הוראות דין מרכזיות החלות על האגודה:

חקיקה כללית תתואר רק ככל שיש לה השפעה ישירה על פעילות האגודה. במסגרת ההסדרה של פעילות האגודה כמבטח, מוחלות על האגודה הוראות מסוימות בחוק החברות כאילו הייתה חברה ציבורית. הוראות הדין יתוארו להלן, ככל שלא פורטו במסגרת סקירת תחומי הפעילות השונים של האגודה. במקום בו, להערכת האגודה, יש להוראות הדין אלה השפעה מהותית על האגודה, צוין הדבר במפורש.

12.1 חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981

חוק הפיקוח הוא החוק המסדיר את סמכויות הפיקוח על הביטוח, והוא מקנה לממונה סמכויות נרחבות באשר למתן הוראות הנוגעות לדרכי פעולה של מבטחים, של סוכני ביטוח ושל נושאי משרה, והכול כדי להבטיח את ניהולם התקין ואת השמירה על עניינם של המבוטחים ושל הלקוחות וכדי למנוע פגיעה ביכולתו של מבטח לקיים את התחייבויותיו. כן קובע החוק כי לא יעסוק אדם בביטוח אלא אם יש בידו רישיון, והוא יעסוק בביטוח רק בהתאם לתנאי הרישיון ובענפים הרשומים ברישיונו. האגודה מחזיקה ברישיון מבטח המתיר לה לעסוק בענפי הביטוח הכללי. במסגרת חוק הפיקוח והתקנות שעל פיו מוסדרים נושאים שונים, ובכלל זה זהות גורמי השלטון המפקחים על גופי ביטוח הפעילים בישראל (חברות וסוכנויות ביטוח); תהליך רישוי מבטחים וסוכנויות ביטוח וקביעת תנאי הרישיון; הסדרת דרכי הפעולה של מבטחים, אורגנים, נושאי משרה ובעלי תפקידים בהם; הסדרת שליטה והחזקה במבטחים וסוכנויות ביטוח; דיווחים שיש להעביר, אופן העברתם ופרסומם ותדירות הביצוע של הנ"ל; הסדרים ביחס להון עצמי, סוגי נכסים שיחזיק מבטח ודרכי השקעתם, אופן חישוב עתודות, קביעת תנאי הביטוח של תכניות הביטוח ודמי הביטוח; אופן שמירת ענייני מבוטחים בתחום התביעות, וסמכות הממונה לברר תלונות מהציבור.

12.2 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007

התקנות קובעות, בין היתר, כללים להבטחת פעילותו התקינה של הדירקטוריון וכשרות חבריו, נוכחות בישיבות, תדירות ישיבות ונושאים נוספים הקשורים לעבודת הדירקטוריון. כן נקבעו כללים לעניין ועדות הדירקטוריון, ובכלל זה ועדת ביקורת וועדת מאזן.

12.3 חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016

בהתאם לחוק זה, רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון החלה לפעול ביום 1 בנובמבר 2016, כיחידה ממשלתית עצמאית ונפרדת, אשר בראשה תעמוד הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון. תפקידי הרשות הינם שמירה על עניינם של המבוטחים ולקוחות הגופים המפוקחים; הבטחת יציבותם וניהולם התקין של הגופים המפוקחים, על מנת לקיים את התחייבויותיהם ללקוחותיהם;

קידום התחרות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון ובמערכת הפיננסית; ועידוד חדשנות טכנולוגית ועסקית.

שר האוצר, באישור הממשלה, ימנה את הממונה לתקופת כהונה קצובה של חמש שנים ללא אפשרות להארכה. הממונה יהיה ראש הרשות וינהל את ענייניה. אופן מינוי הממונה ומשך תקופת הכהונה נועדו לבסס את עצמאותו של הממונה. הרשות תתקצב בסעיף תקציבי נפרד בתקציב המדינה בדומה למשרד ממשלתי, והממונה יהיה האחראי על ניהול התקציב. יצירת סעיף תקציבי נפרד לפעילות הרשות תאפשר לה שיקול דעת מיטבי וחופש פעולה בקביעת סדר עדיפויותיה. כל עובדי אגף שוק ההון יעברו לרשות החדשה.

12.4 הסדרה בנושא הון האגודה

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח - 1998, קובעות הוראות לעניין חישוב סכומי ההון הראשוני וההון העצמי, כהגדרתם בתקנות, שעל מבטח להחזיק. דרישות ההון נבחנות על פי הדוחות הכספיים השנתיים והרבעוניים של המבטח. בנובמבר 2009 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח) (תיקון), התש"ע-2009. בהתאם לתיקון, עד למועד פרסום הדו"ח הכספי, מבטח נדרש להגדיל את הון העצמי בגין ההפרש שבין ההון הנדרש לבין ההון בפועל, בהתאם למועדים ולשיעורים שנקבעו בתקנות ההון.

בנוסף, פרסמה הממונה נתונים בדבר ההון העצמי הנדרש והקיים של האגודה בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי נדרש ממבטח) (תיקון), תשס"ד – 2004. לפירוט נוסף ראו ביאור 13 לדוחות הכספיים.

12.5 חוזר ביטוח 2017-1-9 "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס

"SOLVENCY II

ביום 1 ביוני, 2017 פורסם חוזר ביטוח 2017-1-9 "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס SOLVENCY II". החוזר מכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח על בסיס דירקטיבת SOLVENCY II, שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו. בבסיס המשטר דרישת קיום הון עצמי שנועדה להביא לכך שחברת ביטוח תחזיק כרית לספיגת הפסדים הנובעים מהתממשות סיכונים בלתי צפויים להם היא חשופה, אשר לא זוהו על ידה באופן ספציפי או שלא הוערכו באופן מספק. הדירקטיבה מבוססת על שלושה נדבכים והוראות החוזר מתייחסות לנדבך הראשון, שהוא כמותי ועניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון.

תחילת הוראות החוזר ביום 30 ביוני, 2017 כאשר החל ממועד זה ועד סוף 2024 תחל תקופת פריסה במהלכה עולה מדי שנה שיעור ההון הנדרש לכושר פירעון.

בחודש יולי 2017 פורסם חוזר "דיווח לממונה אודות תוצאות חישוב יחס כושר פירעון כלכלי" (להלן: "חוזר הדיווח"), הקובע כי על חברות ביטוח לבצע חישוב של יחס כושר הפירעון הכלכלי ליום 31 בדצמבר 2016 בהתאם להוראות חוזר סולבנסי ולהגיש את תוצאותיו לממונה בסמוך

למועד פרסום הדוח הכספי לרבעון השני של שנת 2017. האגודה ערכה חישוב של יחס כושר הפירעון הכלכלי בהתאם להוראות חוזר הדיווח, ותוצאות החישוב הוגשו לממונה בחודש אוגוסט 2017.

ביום 2 באוגוסט, 2017 פורסמה הוראת שעה שעניינה הנחיית גילוי יחס כושר פירעון כלכלי בדוח התקופתי של חברות ביטוח ולפיה יש לתת גילוי, בבאור הון עצמי בדוח הכספי השנתי והרבעוני של חברות ביטוח, לעובדה שעל החברה חלים שני משטרי הון שונים עד לאישור הממונה לביצוע ביקורת על נתוני משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס SOLVENCY II. השפעת חוזר זה מתוארת בסעיף 2.1.3. בחלק ב להלן ובבאור 13 לדוחות הכספיים.

ביום 5 בנובמבר, 2017 פורסמה עמדת ממונה שה. 2017-19637 "התייחסות למסלקות הבורסה לעניין דרישות הון במשטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II", לפיה לעניין חישוב דרישת הון בשל סיכון חדלות פירעון, חברת ביטוח רשאית שלא לחשב דרישת הון בשל רכיב סיכון חדלות פירעון של צד נגדי בשל כל חשיפה שבה הצד הנגדי הוא מסלקות הבורסה.

ביום 3 בדצמבר, 2017 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2017-1-20 "מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II", הקובע הוראות לעניין מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II, לרבות דרישת ביקורת על גילוי כאמור, וכן את התנאים לבחינת מתן אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת לראשונה על יישום הוראות חוזר סולבנסי.

12.6 חוזר ניהול סיכונים ציות בגופים מוסדיים

ביום 18 בדצמבר 2013 פורסם על ידי הממונה חוזר ניהול סיכונים ציות בגופים מוסדיים, המחייב גופים מוסדיים למנות ממונה ציות ואכיפה ולקבוע תוכנית ציות ואכיפה פנימית אפקטיבית. מאז פרסומו של החוזר פרסם קצין הציות תוכנית ציות ואכיפה פנימית, בהתאם לעקרונות שפורסמו בנייר העמדה של הממונה על הביטוח. התוכנית הוצגה לוועד המנהל של האגודה, שמינה את ועדת הביקורת של האגודה לפקח על יישום התוכנית. בין היתר ממונת הציות והאכיפה מגישה תוכנית עבודה שנתית לאישורה של ועדת הביקורת של האגודה ומדווחת באופן שוטף במהלך השנה לוועדת הביקורת על יישום תוכנית זו.

12.7 ניהול סיכונים בגופים מוסדיים

בחודש ינואר 2016, פורסמה עמדת ממונה בעניין ניהול סיכונים בגופים מוסדיים סקירה רוחבית במבט השוואתי. המסמך סוקר את הממצאים שנאספו על ידי הממונה בנושא ניהול סיכונים בחברות הביטוח בעקבות בדיקה רוחבית שנערכה בחברות הביטוח (מטרת הבדיקה הייתה לקבל תמונת מצב לגבי תשתית ניהול הסיכונים. המסמך קובע את עמדת הממונה ביחס לממצאים מסוימים שעלו בבדיקה כאמור וביחס ליישום ראוי של הוראותיה בתחום ניהול הסיכונים. בחודש אוגוסט 2016 פורסם עדכון רביעי ואחרון לעמדת הממונה כאמור.

ביום 10 באפריל 2014 פורסם על ידי הממונה חוזר בדבר מדיניות תגמול בגופים מוסדיים (חוזר גופים מוסדיים 2-2014), שבמסגרתו נקבעו הוראות לעניין גיבוש מדיניות תגמול של נושאי משרה, בעלי תפקיד מרכזי ועובדים אחרים בגוף מוסדי. החוזר הרחיב את הוראות החוזר שקדם לו. החוזר חייב ביצוע תיקון בחלק מהסכמי העסקה אישיים של מועסקי האגודה, בכפוף להוראות מעבר שפורטו בחוזר. ביום 7 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח הוראות משלימות כתיקון לחוזר (חוזר גופים מוסדיים 31-9-2015), הכולל (בין היתר) תיקונים בדבר אופן התגמול של יושב ראש דירקטוריון של גוף מוסדי והסדרי ההשבה של תגמול משתנה להם כפופים נושאי משרה של הגוף המוסדי. האגודה פעלה בהתאם לחוזר החדש. לפירוט בנושא זה ראו [בסעיף 16.6](#) להלן.

בחודש יולי 2012 נכנסו לתוקף תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב - 2012 (להלן "תקנות ההשקעה"). בתקנות אלו נקבעה מסגרת אחידה לכללי השקעה החלים על כל הגופים המוסדיים, כולל כספי נוסטרו ושונות חלק מכללי ההשקעה במטרה להתאים את דרכי השקעות גופים מוסדיים לשינויים שחלו בעשור האחרון. במקביל לתיקון התקנות, הוסמכה הממונה לקבוע הוראות בעניינים שונים כדי לאפשר התאמת חלק מהמגבלות החלות על גופים מוסדיים, לתנאי שוק משתנים. ביום 14 באוגוסט 2013 פרסמה הממונה על הביטוח חוזר "כללי השקעה החלים על גוף מוסדי" (להלן: "חוזר כללי השקעה"). מטרת החוזר היא לקבוע הוראות מפורטות לעניין כללי השקעה בנושאים כמו חריגה משיעורי השקעה, מינוי דירקטור על-ידי גוף מוסדי, השקעה בשותפות, השקעה בזכות במקרקעין באמצעות תאגיד שאינו שותפות, מתן הלוואות, עסקה עם צד קשור או באמצעות, השקעה בצד קשור, שליטה והחזקת אמצעי שליטה על-ידי מבטח. כללי ההשקעה שינו חלק מכללי ההשקעה הנהוגים. בנוסף, פורסמו על ידי הממונה על הביטוח הוראות לענין הצהרה מראש של גוף מוסדי על מדיניות השקעה שלו, "מערך התפעול והבקרה בתחום ההשקעות של גוף מוסדי", "ניהול סיכונים אשראי אגב פעילות השקעות", "עמדת אשראי לא סחיר על-ידי גופים מוסדיים - תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית", "טיפול בחובות בעייתיים ופעולות גופים לגביית חוב". נושאים אלה שולבו במסגרת החוזר המאוחד (הקודקס) שער 5 (עקרונות לניהול עסקים) חלק 2 (הון, מדידה וניהול סיכונים) פרק 4 – ניהול נכסי השקעה.

ביום 17 בפברואר 2016 פורסם ע"י הממונה חוזר גופים מוסדיים 5-9-2016 "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים". עיקר השינויים שנכללו בחוזר זה הנם בקשר עם תנאים להשקעת גוף מוסדי או קבוצת משקיעים בשותפות ובזכות במקרקעין באמצעות תאגיד שאינו שותפות; תנאים למתן הלוואות, השאלת ניירות ערך והשקעה בנכסי חוב לא סחירים; והוראות על ביצוע עסקה עם צד קשור ובעל ענין. תחילתו של החוזר מיום פרסומו, למעט הוראות מעבר בענין הלוואות שיחולו בתוך 6 חודשים ממועד פרסום החוזר.

ביום 29 בספטמבר 2016 פורסם ע"י הממונה חוזר גופים מוסדיים 17-9-2016 "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים". עיקר השינויים שנכללו בחוזר זה הנם בקשר עם מתן הלוואות, השאלת ניירות ערך והשקעה בנכסי חוב לא סחירים. תחילתו של החוזר מיום פרסומו, למעט הוראות לגבי הלוואה

שהיא בגדר ליווי פיננסי כהגדרתו בחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974, שאינה נכללת בגדר עסקי האגודה.

ביום 31 באוקטובר 2016, פורסמה עמדת הממונה בעניין פיקוח על פעילות השקעות. מטרת נייר העמדה הינה להציג פרקטיקות נאותות ופרקטיקות לקויות שהתגלו בביקורות שנערכו בגופי מוסדיים.

12.10 הסדרה בנושא כללי דיווח כספי ומדיניות חשבונאית

הממונה על הביטוח קבעה הוראות פרטניות ביחס למבנה הדוחות התקופתיים (בינניים ושנתיים) ותוכנם הנדרש. חוזרים אלה מאמצים את הדרישות ל"דו"ח ברנע" במסגרת דוחות של מבטח, מתקנים דרישות ביחס לתכני דו"ח הדירקטוריון ועוד. הוראות שונות בחוזרים שמסדירים נושאים אחרים קובעים גם הוראות שונות לגבי גילוי ייעודי במסגרת חלקים שונים של הדוחות הכספיים, לרבות בנושאי SOX וסולבנס, והאגודה פועלת באופן שוטף להתאמת דוחותיה לדרישות. כן נקבעו "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית של דיווח כספי" ובקרה פנימית על דיווח כספיים - הצהרות, דוחות וגילויים", עודכנו הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים של חברות ביטוח בהתאם לתקני הדיווח הבינלאומיים (IFRS), והוראות לעניין רואה חשבון מבקר של האגודה.

ביום 12 בינואר 2016 פורסם ע"י הממונה חוזר ביטוח "עדכון הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים של חברות ביטוח בהתאם לתקני הדיווח הבינלאומיים (IFRS)", אשר מהווה עדכון לחוזר 4-1-2010 ועיקרו הכללת שינויים בנספח הגילוי בבאורים ניהול ודרישות הון, התחייבויות פיננסיות וניהול סיכונים. תחולתו של החוזר החל מדוחות כספיים לשנת 2015.

ביום 2 במרס 2016 פורסם ע"י הממונה חוזר ביטוח "תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק 1 בחלק 2 של שער 5 – מדידה" במסגרת פרק המדידה שבחוזר המאוחד שונה אופן חישוב חלקם של מבטחי משנה בהוצאות רכישה נדחות בענפי ביטוח כללי ונקבע כי על חברות הביטוח יהיה ליישם אותו החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

12.11 עדכון הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בהתאם לתקני IFRS

ביום 1 בינואר 2017 פורסם ע"י הממונה חוזר ביטוח 2016-1-24 "עדכון הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים של חברות ביטוח בהתאם לתקני הדיווח הבינלאומיים (IFRS)", המעדכן את מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים השנתיים, וכן את דרישת הגילוי בדוחות הכספיים לתקופות ביניים. החוזר חל על דוח שנתי זה.

12.12 הסדרה בנושא ניהול סיכונים ואקטואריה

תחום ניהול הסיכונים ותחום האקטואריה בגופים מוסדיים מוסדר בשורת הוראות. בהתאם לחוק הפיקוח חלה חובה על מבטח למנות מנהל סיכונים ולמנות אקטואר ממונה, ותפקידיהם שזורים בהוראות שונות כגון תהליך יישום IQIS, בעת השקת תוכנית ביטוח חדשה או כניסה לתחום פעילות חדש, בתחום מעילות והונאות וכיו"ב. כן קבעה הממונה את תפקידי האקטואר הממונה ומנהל

הסיכונים של מבטח ומארג היחסים שלהם עם בעלי תפקידים אחרים, וזאת במטרה להבטיח ייעוץ מקצועי לדירקטוריון ולהנהלת המבטח.

12.13 הסדרה בנושא מערכות מידע

הממונה על הביטוח קבעה הוראות לניהול סיכונים אבטחת מידע של הגופים המוסדיים, אשר מתווה את העקרונות לצמצום הסיכונים הנובעים משימוש במערכות מידע. כן הסדירה הממונה על הביטוח את ניהול תחום טכנולוגיות המידע בגופים מוסדיים.

ביום 7 באוגוסט 2013 פורסם חוזר "ניהול המשכיות עסקית" ובעקבותיו גם עמדת הממונה "ממצאי ביקורת רוחב בנושא המשכיות עסקית" הקובע הוראות בדבר היערכות גוף מוסדי בעת חירום, ודורש מגוף מוסדי להחזיק אתר חלופי (הן אתר פיזי והן אתר עבור מערכות המידע). בהתאם להוראות חוזר זה בוצע תרגול של האגודה במצב חירום, במסגרתו נערכה ביקורת של הפיקוח על הביטוח ונבדקה מוכנות האגודה למצבי חירום.

ביום 31 באוגוסט 2016, פורסם חוזר 2016-9-14 בענין "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים". מטרת החוזר הינה לקבוע עקרונות להגנה על נכסי הגוף המוסדי במטרה להבטיח את שמירת זכויות המבוטחים על ידי שמירה על סודיות, שלמות וזמינות נכסי המידע, מערכות המידע, התהליכי העסקיים ופעילותו התקינה של הגוף המוסדי. החוזר מגדיר, בין היתר, את העקרונות לניהול סיכונים סייבר בגוף מוסדי ואת החובה של גופי מוסדיים לנהל סיכונים אלו בהתבסס על עקרונות הגנת סייבר.

12.14 הסדרה בנושא שירות

ביום 5 ביולי 2016 פורסם ע"י הממונה חוזר גופים מוסדיים 2016-9-9 "בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור", אשר קובע הוראות בקשר עם יישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור. תחילתו של חוזר זה ביום פרסומו, זאת למעט הוראות פרטניות ליישוב תביעות אשר בתוקף מיום 1 בספטמבר 2016.

12.15 כניסתו לתוקף של החוזר המאוחד

ביום 31 במרץ 2014, נכנסו לתוקפם מספר פרקים של החוזר המאוחד, המאגד בתוכו ומחליף חוזרים רבים של הפיקוח. בפרקים אלה נכנסו לתוקפן מספר הוראות חדשות, אשר לא היו בחוזרים שקדמו לחוזר המאוחד. ביטוח חקלאי נערכת בהתאם להוראות פרק זה.

12.16 תקנות שווין זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ח-2017

ביום 26 לאוקטובר 2017 פורסמו תקנות שווין זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ח – 2017. התיקון המרכזי הכלול בתקנות אלה ביחס לתקנות הקודמות הוא, שכל מסמך ותכני וידאו, שיעלו לאתר החל ממועד 26.10.2017, חייב להיות נגיש לאנשים עם מוגבלות (אלא אם ניתן פטור טכנולוגי להגשתו). על אף האמור, טופס שנועד למילוי במחשב, ומשמש לצורך קבלת שירות, צריך להיות נגיש גם אם פורסם לפני 26.10.2017. האגודה השלימה את הערכותיה לדרישות החוק למועד הדוח.

החל מיום 1 לינואר 2022 יהיה צורך לבצע התאמות נגישות במסמכים שבאיוור המידע האישי. יצויין, כי עד למועד זה חלה חובה להנגיש באופן פרטני מסמכים שאדם עם מוגבלות ביקש שנגישים עבורו,

בתוך זמן סביר ולא יאחר מ- 14 ימים ממועד הבקשה. האגודה נערכת טכנולוגית ליישום תקנות אלו ובוחנת את מידת ההשפעה של התיקון על דוחותיה הכספיים.

12.17 חוזר 2016-1-17 "ממשק אינטרנטי לאיתור מוצרי ביטוח" (להלן: "הר הביטוח")

החוזר מיום 31 באוקטובר 2016, מחייב את חברות הביטוח לדווח לפיקוח, באופן חודשי שורה של מוצרי ביטוח שיש ללקוחותיה על פי רשימה של שדות מידע שקבעה רשות הפיקוח, על מנת שכל אחד יוכל להיכנס לאתר הרשות לאזור שבו ירוכז המידע ולבדוק אילו מוצרי ביטוח יש על שמו, באופן שיאפשר ניהול תיק ביטוח בצורה מושכלת. לפי החוזר לקוח יכול לדרוש את הסרת המידע מאתר רשות. מועד התחילה של החוזר נקבע ליום 1 במרס 2017. מאז שהממשק נפתח לציבור הוא משמש לא רק את הציבור עצמו אלא גם שלל משווקים לבדיקת המצב הביטוחי של הציבור ולשם הצעת שינוי בהרכב תיק הביטוח. ביום 4 בפברואר 2018, לאחר תקופת הדוח, פירסמה רשות הפיקוח טיוטה לתיקון החוזר שבה היא מבקשת לטפל בנושא הגנת הפרטיות של הלקוחות על ידי משלוח סיסמה חד פעמית ללקוח לצורך כניסה להר הביטוח, כאשר את פרטי ההתקשרות עם הלקוח מבקשת הרשות לקבל מחברות הביטוח. בנוסף מבקשת הרשות לשלב במידע הכלול בהר הביטוח גם את המידע על העבר ביטוחי בביטוחי רכב.

12.18 לפרטים בדבר מכתב בנוגע לחלוקת דיבידנד על ידי חברת ביטוח ראה באור 13 לדוח הכספי.

13. חסמי כניסה ויציאה

13.1 חסמי הכניסה והיציאה העיקריים של פעילות האגודה תוארו לגבי כל תחום פעילות בנפרד.

13.2 אגודת האחזקות מחזיקה בהיתר שליטה מאת הממונה על הביטוח בגין שליטתה באגודה ובגופים המוסדיים השונים המוחזקים ע"י האגודה. היתר השליטה באגודה כולל, בין היתר, מגבלות בקשר עם ההון העצמי של אגודת האחזקות.

גורמי ההצלחה המרכזיים בפעילות האגודה והשינויים החלים בהם תוארו לגבי כל תחום פעילות בנפרד.

14. השקעות

14.1 מחלקת ההשקעות באגודה מנהלת את תחום ההשקעות, הכולל את סך הנכסים הפיננסיים של האגודה, למעט פרמיה לגביה אשר מנוהלת על-ידי אגף הביטוח הרלוונטי בנפרד, וההכנסות ממנה נכללות בהכנסות מהשקעות, הכל בהתאם להחלטות ועדת ההשקעות ובהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 ולחוזרים שמפורסמים מעת לעת על ידי הממונה על הביטוח. המחלקה פועלת בהתאם לנהלי השקעה הקובעים את סמכויותיה, ובהתאם למדיניות ההשקעה הנקבעת על ידי בוועד המנהל.

החלטות ההשקעה מתקבלות על-ידי צוות המחלקה תוך הסתייעות בעבודות מחקר חיצוניות בארץ ובחו"ל, ופגישות שוטפות עם מומחים מקצועיים בתחום ובכפוף למדיניות של ועדת ההשקעות.

מדיניות ההשקעות מאפשרת להשקיע בסוגי נכסים רבים בארץ ובחו"ל, ועל-ידי כך לגוון את תיק ההשקעות מתוך מטרה להגיע לאופטימיזציה של היחס בין תשואה לסיכון.

החל מ-2001, עת הורחבו תקנות דרכי ההשקעה, הוגדלו היקפי ההשקעה בנכסים בלתי סחירים, בעיקר אגרות חוב קונצרניות הנושאות סיכונים אשראי, ונכסים בחו"ל הכוללים מניות ואג"חים, וכמו כן פעילות בנגזרים, אם כי בהיקפים שוליים יחסית ביחס לתיק ההשקעות.

14.2 התפלגות הנכסים המנוהלים של האגודה (באלפי ש"ח):

כספים תלויי תשואה	נוסטר	
---	1,332,155	האגודה

14.3 מדיניות ההשקעות הספציפית מאושרת מראש בועד המנהל לכל שנה ושנה ומגדירה את התחומים בהם ועדת השקעות ומחלקת ההשקעות רשאים לפעול.

15. ביטוח משנה

15.1 ביטוח משנה הוא אמצעי שבו האגודה מגדרת ומפזרת את סיכוניה ומקטינה את חשיפתה. תמורת השתתפות בחלק מהפרמיה אותה גובה האגודה - מתחייבים מבטחי המשנה להשתתף בחלק מהנזק. בחוזר ניהול החשיפה למבטחי משנה נקבעו ע"י הממונה הוראות בדבר אופן ניהול החשיפה למבטחי משנה, דרישה לקביעת מדיניות ותקרות חשיפה למבטחי משנה, קביעת הוראות דיווח למפקח וקיום דיון שנתי במדיניות החשיפה למבטחי משנה.

15.2 כללי

לאגודה ביטוחי משנה יחסיים בענפי הרכוש, וביטוחי משנה בלתי יחסיים בענפי חובה וחבויות אחרות, באמצעות מבטחי משנה, בעיקר מאירופה, מדרגה ראשונה בענפים אלה. שייר האגודה בענפים העיקריים הוא 10% בענף אש ורכוש המשק, הנדסי, דירות ובתי עסק ובעלי חיים (אשתקד בעלי חיים-30%).

גם בתחום ביטוח חיים חתמה האגודה עם מבטח (המדורג AA-), על חוזה יחסי בו שייר האגודה יעמוד על 15%.

ביטוחי המשנה של האגודה בענפי הביטוח הכללי נערכים על בסיס שנתי עם מבטחי משנה שונים. ביטוחי המשנה נועדו לשם גידור הסיכונים הביטוחיים של האגודה באמצעות העברת חלקם למבטחי המשנה, תוך הקטנת חשיפת הקבוצה בהתאם. עם זאת, אין בהעברת הסיכון כאמור כדי לשחרר את האגודה ממחויבויותיה כלפי מבוטחיה. לאגודה אין תלות במבטחי משנה מסוימים כלשהם.

בביטוח משנה משולמת פרמיה למבטחי המשנה ובתמורה מבטחי המשנה משתתפים בחלקם בתשלומי תביעות, וכן משלמים עמלות, לפי העניין. ביטוחי המשנה נערכים לרוב על בסיס שנתי. חלקו היחסי של כל מבטח משנה בכל אחד מענפי הביטוח השונים יכול להשתנות משנה לשנה ומענף לענף וזאת על-פי המדיניות העסקית של האגודה ואופי העסקים שאותם היא מבקשת לבטח. כל הסכמי ההתקשרות מול מבטחי המשנה מועברים בכל שנה למפקח על הביטוח. האגודה רוכשת ביטוחי משנה במרבית הענפים בהם היא פועלת.

בחלק מהענפים שייר האגודה מכוסה בביטוח עודף הפסדים בגין תביעות חריגות בהיקפן וקטסטרופה כאמור לעיל.

15.3.1 בכל אחד מהענפים מותאם כיסוי ביטוח המשנה לאופי הסיכון ורמתו. ההבחנה הראשונית בסוגי הביטוח המשנה היא בין ביטוח משנה חוזי (יחסי או לא יחסי), שהוא ביטוח משנה הנערך בעבור ענף או סוג ביטוח בהתאם לתנאי החוזה (Treaty) לבין ביטוח משנה פקולטטיבי, שהוא ביטוח משנה הנערך בעבור עסק/ים ספציפיים או פוליסה בודדת. הביטוח היחסי מחלק את הסיכון בין חברת הביטוח למבטחי המשנה, ואילו הביטוח הלא יחסי, מגן על האגודה מפני אירועים יוצאים מן הכלל (כגון, תביעות חריגות וקטסטרופה). סוגי הכיסויים השונים המקובלים בענף בכלל ובאגודה בפרט הם:

- (1) ביטוחי משנה יחסיים הכוללים ביטוחי מכסה (Quota Share). בביטוחי משנה יחסיים, מעבירה האגודה למבטח המשנה שיעור מסוים מסכום הפרמיה מכל פוליסה שמכוסה תחת החוזה, ומקבלת בתמורה ממבטח המשנה שיעור זהה מסכום כל תביעה בגין הפוליסה הנ"ל, וכן עמלה. בביטוחי מכסה שיעור זה הוא קבוע לכל הפוליסות בענף המבוטח.
- (2) ביטוחי משנה לא יחסיים הכוללים ביטוח מסוג עודף הפסדים (Excess of loss). ביטוח עודף הפסדים הוא ביטוח המכסה תביעות או אירועים מעל לסכום מסוים, דהיינו, תביעה בודדת גבוהה או אירוע בו מעורבים מספר סיכונים שהצטברותם מעל הסכום המוסכם משולמת על-ידי מבטח המשנה. מאידך, תביעה הנמוכה מהסכום שהוגדר מראש תשולם על-ידי חברת הביטוח באופן בלעדי.
- (3) ביטוחי משנה פקולטטיביים נערכים לכיסוי סיכונים מיוחדים הגלומים בפוליסות ספציפיות. בדרך-כלל מבטחים עסקים בביטוח מסוג זה כאשר סכום הביטוח עולה בהיקפו על קיבולת ביטוחי המשנה הקונבנציונאליים, או כאשר הסיכון מוחרג מהחוזה עם מבטח המשנה.

מרבית ענפי הביטוח באגודה מבטחים הן בביטוח יחסי והן בביטוח לא יחסי.

15.3.2 תיאור הסכמי העמלות העיקריים המתקבלות ממבטחי משנה:

בענפי הביטוח בהם יש הסכמי ביטוח משנה יחסיים מקבלת האגודה עמלות בהתאם להיקף הפרמיה המועברת למבטחי המשנה. שיעורי העמלה ממבטחי המשנה בענפים העיקריים הם: כ- 22.5% בענף הנדסי, כ- 13% בענף אש ורכוש המשק ועמלה נוספת מדורגת בענפי האש על-פי תוצאות הענף. חלק מהסדרי ביטוח המשנה לשנת 2017 מנוהלים על-ידי האגודה במישרין וחלקם באמצעות ברוקרים.

15.3.3 דירוג מבטחי המשנה אשר איתם האגודה עובדת, ומקור הדירוג:

בשנת 2017 התקשרה האגודה עם 42 מבטחי משנה. מרבית מבטחי המשנה בענפי הביטוח הכללי בשנת 2017 הם בדירוג A- ומעלה על-פי חברת המדרג Standard & Poors. חלקו של

מבטח משנה אחד עלה על 10% בשנה זו : ALLIANZ SE המדורג AA וחלקו 17,304 אלפי ש"ח המהווים כ- 10.7% מסך הפרמיות שהועברו למבטחי המשנה.

לא חלו שינויים מהותיים במדיניות האגודה לביטוח משנה לעומת שנת 2016. כמו כן לא חלו שינויים מהותיים בדירוג החברות עמן התקשרה האגודה.

ליום 31 בדצמבר 2017 לא ידוע לאגודה על התקשרות מהותית עם מבטח משנה הנתון בקשיים כספיים וכן לא קיימת יתרת חוב מהותית בפיגור או במחלוקת עם מי מבין מבטחי המשנה עימם התקשרה האגודה.

15.4 מדיניות החשיפה למבטחי המשנה :

בהתאם להוראות הפיקוח, קובע הוועד המנהל, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי משנה. בשנת 2017 אישר הוועד המנהל מסגרת חשיפה מרבית למבטחי משנה עימם התקשרה האגודה המבוססת על דירוגם הבינלאומי.

תקרות הכיסוי לגבי השתתפות של מבטחי המשנה בתביעות בחוזים יחסיים מסוג מכסה (Quota Share) בתקופה המדווחות בענפים העיקריים : בענפי אש ורכוש המשק כ – 450 מליון \$ והנדסי כ- 20 מליון \$.

בחוזים מסוג עודף הפסדים האגודה לא הגיעה לתקרות שנקבעו בתקופה המדווחות ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

15.5 חשיפת מבטחי המשנה לרעידת אדמה

בגין אירועי קטסטרופה רכשה האגודה ביטוח יחסי במסגרת חוזה האש ורכוש המשק. בנוסף, רכשה האגודה ביטוח מסוג הפסד יתר להגנה על השייר העצמי שלקחה על עצמה עד למקסימום של 5 מליון דולר.

להערכת האגודה, המבוססת על ניתוח סיכון רעידת אדמה של חברות שונות, החשיפה לביטוח קטסטרופה מהווה בביטוחי פרט ובביטוחים עסקיים 2.6% מסכום הביטוח הכללי.

מבטחי המשנה המשתתפים בחשיפה זו מדורגים על-פי הטבלה המפורטת שלהלן :

חשיפת מבטחי משנה לרעידת אדמה (במיליוני ש"ח)

קבוצת דירוג מרכזת על-פי P&S	תחזית חשיפה לרעידת אדמה(*)	אחוז מן הסה"כ
AA--AA	599	34.9%
A עד A	960	56%
BBB+ עד A	156	9.1%

קבוצת דירוג מרכזת על-פי P&S	תחזית חשיפה לרעידת אדמה (*)	אחוז מן הסה"כ
סך-הכול	1,715	100.0%

(*) לפי השער היציג ב-31 בדצמבר, 2017 – 3.467 ש"ח לדולר.

מבטחי המשנה אשר החשיפה שלהם לסיכון רעידת אדמה עולה על 10% מסכום החשיפה

(במיליוני ש"ח)

קבוצת דירוג מרכזת על-פי S&P	תחזית חשיפה לרעידת אדמה	אחוז מן הסה"כ	שם מבטח המשנה
AA	173	10.1	ALLIANZ SE

להלן ריכוז תוצאות ביטוח משנה

בשנת 2017 באלפי ש"ח	ענף רכב חובה	ענף רכב רכוש	ענפי חבויות אחרות	ענפי רכוש ואחרים	סה"כ
סה"כ פרמיה	2,940	321	22,494	136,230	161,985
תוצאות ביטוח משנה	(1,466)	(60)	1,858	42,665	42,997
בשנת 2016 באלפי ש"ח	ענף רכב חובה	ענף רכב רכוש	ענפי חבויות אחרות	ענפי רכוש ואחרים	סה"כ
סה"כ פרמיה	2,683	175	22,595	143,779	169,232
תוצאות ביטוח משנה	(3,736)	(1)	(18,075)	58,962	37,150
בשנת 2015 באלפי ש"ח	ענף רכב חובה	ענף רכב רכוש	ענפי חבויות אחרות	ענפי רכוש ואחרים	סה"כ
סה"כ פרמיה	2,490	179	25,360	157,448	185,477
תוצאות ביטוח משנה	(1,099)	201	(8,458)	15,803	6,447

(*) תוצאות הפעילות מחושבת בהתאם לטופס 2.

א. פרמיה:

1. ענף רכב חובה – בשנת 2017 גידול בפרמיה משנה עקב גידול בצי הרכב המבוטח.

2. ענפי רכוש ואחרים – בשנת 2017 קיטון בפרמיה עקב קיטון בתיק המבוטח.

3. ענפי חבויות – בשנת 2017 קיטון בפרמיה עקב קיטון בתיק המבוטח.

ב. תוצאות ביטוח משנה:

1. ענף רכב חובה: בכל שנות החיתום - הפסד מבטחי משנה עקב התפתחות לרעה בתביעות גדולות בשנות חיתום ישנות.

2. ענפי רכוש ואחרים: בשנת 2016 תוצאות חיתומיות טובות במיוחד כולל שיבוב בגין שנים קודמות. ב 2015 ו 2017 תוצאות טובות ללא תביעות גדולות.

3. ענפי חבויות: הפסד בשנות החיתום 2015 ו-2016 עקב התפתחות לרעה של תביעות גדולות בעיקר בענף חבות המוצר. בשנת 2017 רווח הנובע בעיקרו מענף חבות המוצר והפסד בענף צד ג' בעיקר עקב תביעות גדולות.

15.6 לפירוט נוסף, ראו באור 29(ז) בדוחות הכספיים לעניין ביטוח משנה.

16. הון אנושי

16.1 תנאי התקשרות, שינויים ארגוניים ושינויים במצבת העובדים במהלך שנת 2017:

16.1.1 כל עובדי האגודה מועסקים בחוזה אישי ותנאי עבודתו של כל עובד נקבעים בהסכם ההעסקה עימו. סה"כ במצבת כוח האדם של האגודה, ללא תאגידים בשליטתה, בשנת 2017 ישנם 140 עובדים לעומת 138 בשנת 2016. כמו כן מועסקים 41 עובדים בסוכנות הביטוח המאוחדת. באגודה מועסקים עובדים המעניקים שירותים בתחום פעילות ספציפי ועובדים המעניקים שירותים ליותר מתחום פעילות אחד. ראה [סעיף 16.3](#) להלן.

16.1.2 **הקמת ועד עובדים** - בחודש יוני 2017, הודיעה ההסתדרות הכללית החדשה (להלן: "ההסתדרות") להנהלת האגודה על התארגנות ועד עובדים באגודה (להלן: "ועד הפעולה"). הנהלת האגודה הכירה בהתארגנות וביו"ר ועד הפעולה והחלה בתהליך של מו"מ בין האגודה לוועד הפעולה. המו"מ מתנהל באווירה טובה ותוך כבוד הדדי בין הצדדים במטרה להגיע לפתרון משביע רצון לשני הצדדים. ההשלכות הצפויות על האגודה, מסתכמות בעלויות שכר עבודה ונלוות, אשר לא ניתן להעריך בסכום נקוב נכון למועד הדו"ח, ואולם להערכת האגודה, אין מדובר בשינוי מהותי בעלויות אשר האגודה צפויה לשאת בהן עם השלמת המשא ומתן כאמור, בהשוואה לעלויות השכר והנלוות למועד דוח זה.

16.2 להלן פירוט השינויים המהותיים במצבת ההון האנושי שהתרחשו באגודה במהלך שנת 2017 - ביום 1 באפריל 2017, ובהמשך לדיווחים קודמים בעניין זה, הסתיימה כהונתו של מר אריה הרמן כמנכ"ל האגודה, ומאותו מועד מכהנת הגב' מורלי דורי בתפקיד זה. ביום 1 במרס 2017, החל את עבודתו באגודה מר יניב לוי, אשר מכהן כמנהל השירות של האגודה. החל מיום ה-4 למרס 2018, הגב' אילנית לוי מחליפה את מר יניב לוי בתפקיד מנהלת השירות של האגודה. ביום 25 במאי 2017, הסתיימה כהונתו של מר מני ברהום כמנהל משאבי אנוש באגודה, ומאותו מועד מכהנת הגב' צילה יפה בתפקיד זה.

ביום 1 ביוני 2017, החל את עבודתו באגודה מר אמיר שמרלינג, אשר מכהן כסמנכ"ל פיתוח עסקי.

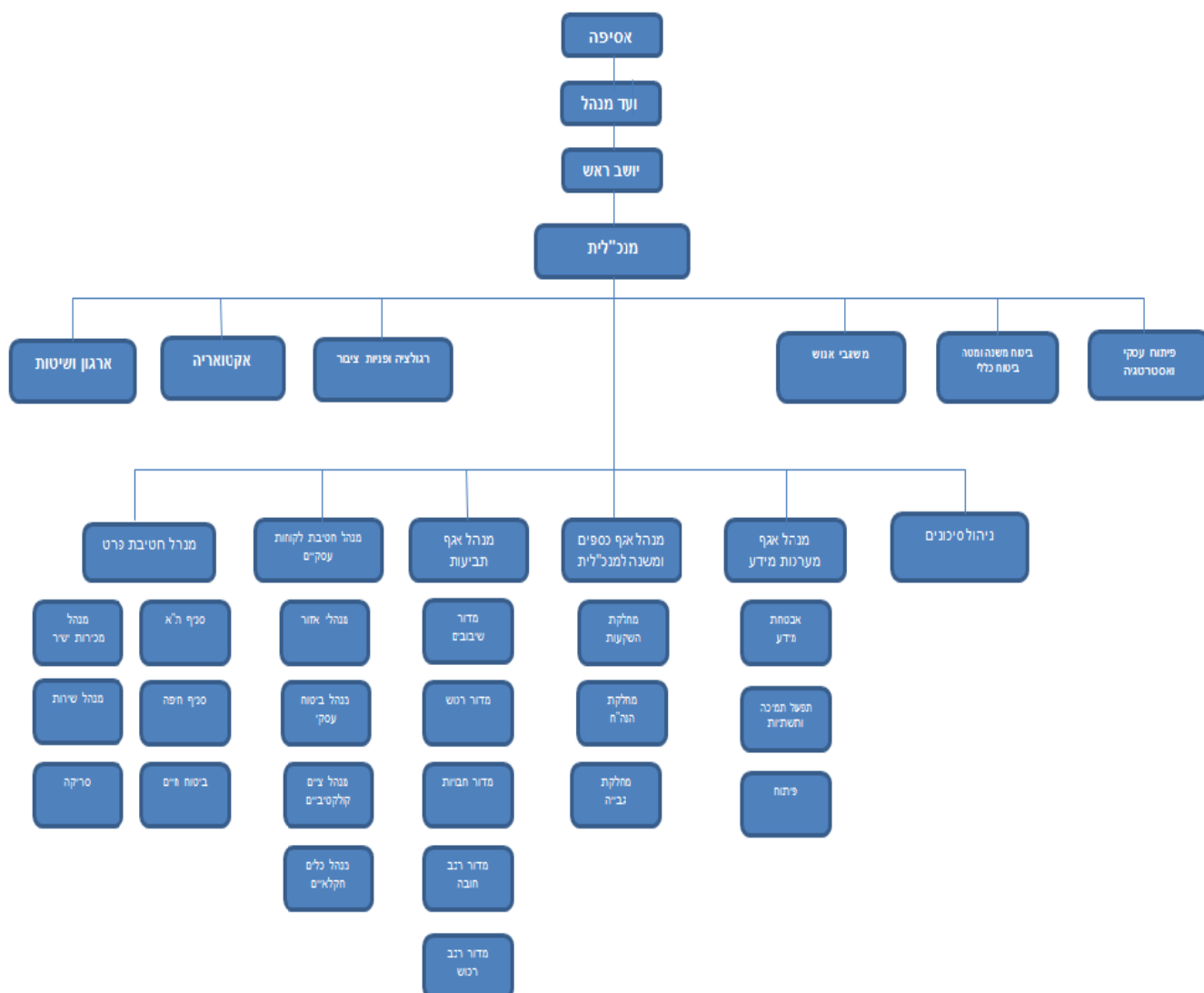
ביום 31 באוקטובר 2017, מונו מחדש חברי הוועד המנהל המכהנים (שאינם דח"צים) - מר דורון סט, מר אבשלום הרן, מר מיכה דרורי, מר גיורא מסד, לתקופת כהונה נוספת בת 4 שנים.

לאחר תקופת הדו"ח, ביום 14 בינואר 2018 החליפה הדס בז'ה את שמעון גוהר בתפקידו כמנהל ביטוח משנה, ומונתה למנהלת ביטוח משנה ומטה ביטוח כללי.

וביום 31 בינואר 2018, הסתיימה כהונתה של גלית דנציגר-דמבו כמנהלת האגף לביטוח כללי, והיא סיימה את עבודתה באגודה.

הועד המנהל אישר את המבנה הארגוני החדש אשר נכנס לתוקפו ביום 1.2.18. לפי מבנה זה הוקמו שתי חטיבות לטיפול בלקוחות – חטיבת לקוחות עסקיים וחטיבת לקוחות פרטיים. לתפקיד מנהל חטיבת הלקוחות הפרטיים מונה מר עופר אביטל, ששימש עד לאותו המועד כמנכ"ל משקי הקיבוצים. המבנה הארגוני החדש עונה על צרכיה החדשים של האגודה להגדלת מכירות ביטוח הפרט בסקטור הקיבוצי. לצורך שינוי זה הועברו מספר פעילויות שבוצעו עד למועד זה במשקי הקיבוצים אל ביטוח חקלאי ולהיפך. שינוי זה גרם לניודם של מספר עובדים ממשקי הקיבוצים לאגודה ומהאגודה למשקי הקיבוצים.

תרשים מבנה ארגוני של האגודה

נכון ליום 31 בדצמבר 2017 מועסקים באגודה 140 עובדים ובסוכנות משקי הקיבוצים 41 עובדים כמפורט להלן:

מספר עובדים ליום 31.12.2017	אגף
13	הנהלה, תחזוקה ומזכירות
24	אגף מערכות מידע
18	אגף כספים, השקעות ומשאבי אנוש
36	אגף אלמנטרי
5	אגף ביטוח חיים
33	אגף תביעות
6	סניף חיפה
5	מוקד מכירות
140	בביטוח חקלאי
41	סוכנות משקי הקיבוצים
181	סה"כ עובדים בביטוח חקלאי וסוכנות משקי הקיבוצים

האגודה רואה חשיבות רבה בהדרכת עובדי האגודה ואימונם, ומשקיעה משאבים רבים בהדרכות מקצועיות לעובדים בהתאם לסוג העובד והתחום בו הוא פועל. בין השאר, שולחת האגודה את עובדיה להשתלמויות מקצועיות, כנסים, הדרכות רלוונטיות וימי עיון, והכל על מנת לשמור על רמה מקצועית גבוהה המאפיינת את עובדי האגודה. מרבית ההדרכות וההשתלמויות כאמור מבוצעות באמצעות גופים חיצוניים לאגודה וחלקן מבוצעות באמצעות גורמים ומדריכים מקרב האגודה.

מרבית נושאי המשרה באגודה מועסקים על-פי חוזי העסקה אישיים, הכוללים, בין השאר, מרכיבי שכר ברוטו לחודש, תוספת בגין שעות נוספות, הוצאות אש"ל, והשתתפות האגודה בקרן השתלמות וביטוח מנהלים של העובד. התחייבויות האגודה בשל סיום יחסי עובד מעביד הכוללות התחייבויות לפי דין, הסכם ונהג מכוסות במלואן על-ידי פוליסות ביטוח מנהלים, הפקדות בקופות גמל, בתוספת רווחים שנצברו. התחייבות לדמי-חופשה מכוסה במלואה באמצעות הפרשה הכלולה בסעיף זכאים ויתרות זכות.

16.6.1 רקע

ביום 10 באפריל 2014 פרסם הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר חוזר בדבר מדיניות תגמול בגופים מוסדיים (חוזר גופים מוסדיים 2014-9-2), וביום 7 באוקטובר 2015 פרסם הממונה הוראות משלימות כתיקון לחוזר (ביחד להלן: "החוזר").

בהמשך לפרסום החוזר קבע הוועד המנהל של האגודה כי ועדת הביקורת של האגודה תמלא את תפקיד ועדת התגמול והאגודה אמצה מדיניות תגמול אשר הומלצה על ידי ועדת התגמול ואושרה בידי הוועד המנהל של האגודה. מדיניות התגמול של האגודה כפי שאושרה כאמור, נקבעה לתקופה שעד ליום 31.12.2019, אלא אם תשונה קודם לכן.

למונחים המופיעים במסגרת הצהרת מדיניות תגמול זו תהא המשמעות שניתנה להם במסגרת החוזר אלא אם נאמר אחרת.

16.6.2 עקרונות מדיניות התגמול - כללי

- 1) מדיניות התגמול חלה על כל תגמול לעובד ונושא משרה באגודה בשל כהונתו או עיסוקו באגודה
- 2) מדיניות התגמול נועדה לסייע בהשגת מטרות האגודה, תכניות העבודה שלה ומדיניותה בראייה ארוכת טווח, תוך יצירת מערך תמריצים ראוי וסביר לעובדים ולנושאי משרה באגודה, בשים לב למאפייני האגודה, לפעילותה ולניהול הסיכונים של האגודה, תוך מתן דגש לתגמול מבוסס ביצועים, ותוך יצירת איזון ראוי בין רכיבי התגמול השונים.
- 3) מדיניות התגמול מבוססת על מדדים ויעדים כמותיים ואיכותיים הנבחנים מדי שנה כחלק מתכנית העבודה השנתית של האגודה, בהתייחס, בין היתר, ליעדי האגודה, תנאי השוק ומצבה של האגודה.
- 4) האגודה תהא רשאית להעניק לנושאי משרה באגודה ולעובדיה, חלקם או כולם, תגמול אשר יכלול שכר/דמי ניהול חודשיים, תנאים נלווים שונים, ותגמול משתנה במזומן בלבד, בהתאם לקבוע במדיניות התגמול.
- 5) אין במדיניות התגמול כדי לגרוע מהוראותיהם של הסכמים או תגמולים אשר אושרו טרם אימוץ מדיניות התגמול.
- 6) אין במדיניות התגמול כדי להקנות זכויות למי מנושאי המשרה באגודה ו/או עובדיה. רכיבי התגמול להם יהא זכאי כל נושא משרה או עובד כאמור יהיו כאלה שיאושרו לגביו באופן ספציפי על ידי האורגנים המוסמכים לכך באגודה.
- 7) ועדת התגמול והוועד המנהל של האגודה נתנו את הדעת לעלות השכר המרבית על פי תזכיר חוק תגמול לנושאי משרה במוסדות פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016. מדיניות התגמול נקבעה באופן בו אין בעל תפקיד מרכזי באגודה (או עובד אחר) שעלות שכרו עולה על סך של 2.5 מליון ש"ח לשנה.

במדיניות התגמול הוגדרו, בין היתר, מיהם בעלי התפקיד המרכזי באגודה.

(1) פרמטרים לבחינת תנאי התגמול

- (א) השכלתו, כישוריו, מומחיותו, ניסיונו המקצועי והישגיו של בעל התפקיד המרכזי.
- (ב) תפקידו, תחומי אחריותו והסכמי שכר קודמים שנחתמו עמו עם בעל התפקיד המרכזי.
- (ג) תרומת בעל התפקיד המרכזי לביצועי האגודה, רווחיה ויציבותה.
- (ד) רצון האגודה לשמר את בעל התפקיד המרכזי לאור כישוריו, הידע שלו ו/או מומחיות ייחודית.
- (ה) בחינת היחס בין הרכיב הקבוע לרכיבים המשתנים בתגמול.
- (ו) בחינת היחס בין תגמול בעל התפקיד המרכזי לעלות השכר של שאר עובדי האגודה, ובפרט היחס לעלות השכר החציונית של עובדי האגודה והשפעתו הצפויה על יחסי העבודה באגודה.
- היחס בין עלות השכר של בעלי התפקיד המרכזי באגודה לבין השכר הממוצע של יתר עובדי האגודה, נכון ליום 31.12.2016, הינו בטווח של 1.2 עד 8.6, והיחס בין עלות השכר של בעלי התפקיד המרכזי באגודה לבין השכר החציוני של יתר עובדי האגודה לאותו מועד הינו בטווח של 1.4 עד 10.3. לאור נתונים אלו מצאו ועדת התגמול והוועד המנהל כי יחס עלות שכרם של בעלי תפקיד מרכזי לעלות השכר הממוצעת ולעלות השכר החציונית הינו סביר, ואין לו השפעה שלילית על יחסי העבודה באגודה.

(2) רכיב קבוע

- (א) שכר הבסיס של בעלי תפקיד מרכזי באגודה ייקבע במהלך המשא ומתן להעסקתם באגודה, ויהיה כפוף לאישורים הנדרשים על פי דין.
- (ב) האורגנים המוסמכים רשאים לעדכן מעת לעת את תנאי השכר של בעלי התפקיד המרכזי בהתאם לפרמטרים המפורטים לעיל, להוראות מדיניות התגמול ולהוראות הדין הרלוונטיות.
- (ג) במדיניות התגמול נקבעו הוראות לעניין הרכיבים הקבועים בתגמול בעלי תפקיד מרכזי באגודה. בהקשר זה מובהר, כי יו"ר הוועד המנהל באגודה יהיה זכאי לרכיב גמול קבוע בלבד. עלות השכר השנתית המרבית ביחס ליו"ר הוועד נקבעה על 5 פעמים הגמול המשולם לדירקטור חיצוני באגודה בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2009-9-4, לפי המספר המזערי של ישיבות ועד מנהל וועדותיו המחויב בדין.

(3) רכיב משתנה

- (א) ככל שוועדת התגמול והוועד המנהל ימצאו לנכון, בעלי תפקיד מרכזי באגודה יהיו זכאים לתגמול משתנה במזומן ("בונוס"). הזכאות לבונוס תיקבע בהתאם לקריטריונים כמותיים מדידים וקריטריונים איכותיים שאינם ניתנים למדידה.

- (ב) הוועד המנהל יהיה רשאי, לפי שיקול דעתו, להפחית את סכום הבונוס לו יהיה זכאי בעל תפקיד מרכזי, בהתקיים נסיבות המצדיקות הפחתה כאמור ובין היתר בנסיבות הבאות: (א) לצורך שמירה על יציבות האגודה ועל איתנות הונה העצמי, (ב) אי עמידת האגודה ביעדיה, (ג) ביצועים שליליים של האגודה.
- (ג) שיעור התגמול המשתנה השנתי של עובד באגודה מסך התגמול לאותו עובד לא יעלה על 50% מעלות השכר השנתית לכל עובד. בכלל זה נקבעו במדיניות התגמול תקרות בונוס שנתי ביחס לכל אחד מבעלי תפקיד מרכזי באגודה.
- (ד) מדי שנה תיבחן העמידה בקריטריונים שנקבעו ביחס לכל אחד מבעלי התפקיד המרכזי לצורך קביעת הזכאות לבונוס השנתי.
- (ה) הסיכונים המהותיים להם חשופה האגודה הינם סיכוני שוק, סיכוני אשראי, סיכוני A.L.M, סיכונים תפעוליים, סיכונים ביטוחיים וסיכוני אבטחת מידע, כמפורט בהרחבה בדוחותיה הכספיים של האגודה. בהתאם, שיעורי הבונוסים לבעלי תפקיד מרכזי באגודה וליתר עובדי האגודה נקבעו בשים לב ועל מנת להתמודד נכונה עם הסיכונים האמורים, תוך שעצם הזכאות מותנית בתנאי סף שנקבעו במדיניות התגמול.
- (ו) במדיניות התגמול נקבעו פרמטרים כמותיים מדידים ופרמטרים איכותיים שאינם ניתנים למדידה לצורך קביעת הבונוס בתגמול בעלי התפקיד המרכזי באגודה.
- (ז) במדיניות התגמול נקבע כי לאחר קביעת היקף הבונוס לשנה מסוימת, 50% מהבונוס ישולם באופן מיידי, ולגבי היתרה יחול הסדר דחייה כדלקמן: 50% מהיקף הבונוס ישולם בשלושה תשלומים שנתיים עוקבים שהראשון שבהם בתום השנה לאחר מועד קביעת הבונוס. למרות האמור, ככל שסך הבונוס בגין שנה קלנדרית אינו עולה על 1/6 מהרכיב הקבוע לאותה שנה, לא יידחה תשלומו.
- (ח) במדיניות התגמול נקבע הסדר השבה לפיו בעל תפקיד מרכזי יידרש, כחלק מתנאי כהונתו והעסקתו, להשיב לאגודה תשלומים ששולמו ו/או ישתלמו לו כבונוס לשנה מסוימת, אם גובה הבונוס הנו מעל ל- 2 משכורות ואם עד תום 5 שנים עוקבות ממועד תשלום הבונוס התקיים אחד מאלה: (א) הבונוס שולם על בסיס נתונים שהתבררו בדיעבד כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של האגודה, שנתיים או רבעוניים; (ב) הבונוס שולם בהתחשב ברמת סיכון שהתברר כי לא שיקפה באופן מהותי את החשיפה בפועל של האגודה; (ג) ועדת התגמול קבעה כי בעל תפקיד מרכזי היה שותף להתנהגות שגרמה נזק חריג לאגודה, לרבות הונאה או פעילות לא חוקית אחרת, הפרת חובת אמונים, הפרה מכוונת או התעלמות ברשלנות חמורה ממדיניות האגודה, כלליה ונהליה. תקופת ההשבה תוארך בשנתיים נוספות, אם במהלך תקופת ההשבה קבעה ועדת תגמול כי התקיימו נסיבות המחייבות השבה, כמפורט להלן: (א) האגודה פתחה בהליך בירור פנימי לגבי כשל מהותי; (ב) נודע לאגודה שרשות מוסמכת פתחה בהליך בירור מנהלי או חקירה פלילית כנגד האגודה או בעלי תפקיד

מרכזי בה. האגודה תהיה רשאית, בנסיבות מסוימות, לקזז את הסכום המגיע לה כאמור מכל סכום שעליה לשלם לבעל התפקיד המרכזי.

(4) שונות

- 4.1 במדיניות התגמול נקבעו תנאי הפרישה המקסימליים להם זכאים בעלי תפקיד מרכזי באגודה.
- 4.2 במדיניות התגמול נקבעו הוראות לעניין התגמול להם זכאים חברי הוועד המנהל באגודה.
- 4.3 במדיניות התגמול נקבעו קריטריונים ספציפיים בנוגע למועסקים בפונקציות בקרה באגודה, תוך שלגבי בעלי תפקיד מרכזי בקטגוריה זו נקבע כי היחס בין הרכיב המשתנה לרכיב הקבוע יטה לטובת הרכיב הקבוע, בהשוואה ליחס זה אצל בעלי תפקיד מרכזי אחרים.
- 4.4 במדיניות התגמול נקבעו הוראות לעניין אופן קביעת הרכיב הקבוע והרכיב המשתנה בתגמול לכלל עובדי האגודה. שיעור התגמול המשתנה השנתי של עובד באגודה מסך התגמול לאותו עובד לא יעלה על 50% מעלות השכר השנתית לכל עובד.

16.6.4 הצהרה בדבר מדיניות התגמול של האגודה לשנת 2017 פורסמה בחודש מרס, 2017 באתר האינטרנט של האגודה, בכתובת: www.bth.co.il.

17. שיווק והפצה

מעריך הסוכנים של האגודה - כללי

האגודה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באופן ישיר, באמצעות סוכנות משקי הקיבוצים ובאמצעות סוכנים. מרבית הפוליסות המשווקות למגזר הקיבוצי, בענפי הביטוח הכללי מתחדשות ב-1 בינואר, למעט פוליסות ביטוח מכונות חקלאיות המתחדשות ב-1 באפריל ולמעט פוליסות ביטוח רכב ודירה פרטיות למגזר הקיבוצי אשר מתחדשות לכל אורך השנה. סוכנות משקי הקיבוצים והסוכנים אינם בלעדיים ועובדים גם עם חברות ביטוח נוספות. סוכני האגודה פועלים לפי תעריפים והנחיות חיתום שהאגודה מפיצה מפעם לפעם בענפי הביטוח השונים.

17.2 עמלות

17.2.1 סוכנות משקי הקיבוצים

סוכנות משקי הקיבוצים משווקת את פוליסות הביטוח של האגודה הן ללקוחות פרטיים והן לקולקטיביים, ובכלל זה קיבוצים ומפעליהם, מועצות ומפעלים אזוריים, מערכות וארגונים ארציים ומושבאים שיתופיים. בתמורה לשירותי השיווק וההפצה של פוליסות הביטוח כאמור לעיל, משלמת האגודה לסוכנות משקי הקיבוצים עמלה שנתית. סוכנות משקי הקיבוצים היא ערוץ הפצה המהווה כ-50% מדמי הביטוח של האגודה, ואובדנו של ערוץ הפצה זה ישפיע

מהותית לרעה על פעילות האגודה או שתיגרם לאגודה תוספת עלות מהותית כתוצאה מהצורך להחליפו.

נכון ל-31 בדצמבר 2017 שילמה האגודה לסוכנות הביטוח עמלה בסך של כ- 5,800 אלפי ש"ח (אשתקד - 5,900 אלפי ש"ח).

17.2.2 סוכנים

בעבור שירותי התיווך של הסוכנים משולמות עמלות בשיעורים משתנים, כאשר שיעור העמלה נקבע בחלקו על-פי המוצר ובחלקו מותנה בהיקף התפוקה של הסוכן.

להלן נתונים לגבי התפלגות העמלות לפי ענפי פעילות:

ענף פעילות	2017	2016	2015
רכב חובה	5%	4.4%	5.0%
רכב רכוש	14.4%	16.3%	16.8%
ענפי רכוש ואחרים	8.6%	8.1%	8.3%
ענפי חבויות	6.6%	6.8%	6.8%
ביטוח חיים – ריסק מפרמיה משוננת (כולל עמלת היקף ונפרעים)	50%	50%	50%

תחום פעילות ענפי רכוש ואחרים כולל סוכן המהווה כ 11.7% מהתחום. עמלת הסוכן בגין תחום הפעילות הזה הייתה כ 3.2 מליוני ש"ח (ראה [סעיף 9.1](#) לעיל).

18. ספקים ונותני שירותים

האגודה רוכשת מעת לעת שירותים מספקים חיצוניים לצורך פעילותה השוטפת. בשנת הדו"ח לא חלו שינויים מהותיים במערך הספקים של האגודה.

18.1 בתחום שירותי המחשב התקשרה האגודה עם ספק מהותי, קומטק בע"מ, וכן עם מספר ספקים המתמחים בתחומים שונים כמו מד-1 לאחסון המחשב המרכזי. הפסקת מתן שירותים על-ידי מי מהם תהא כרוכה בהשקעת משאבים מצד האגודה עד להתקשרות עם ספק חלופי.

18.2 התקשרות לענין המסלקה הפנסיונית – החל מיום ה 1 לנובמבר, 2015 האגודה החלה להעביר נתונים למסלקה הפנסיונית בהתאם להוראות הממונה על הביטוח.

18.3 האגודה התקשרה עם שמאים וחוקרים מומחים המסייעים לה בסילוק התביעות.

18.4 התקשרויות עם מוסכים - לאגודה הסכמים עם כ- 97 מוסכי פחחות וצבע בפריסה ארצית, לפיהם, מבוטחים הפונים לצורך ביצוע תיקון כלי-רכב שנפגעו בתאונות, מקבלים מהמוסד שירות ברמה גבוהה כפי שנקבע בהסכם. כנגד ביצוע התיקונים במוסד, משלמת האגודה, במישרין למוסד, את עלות התיקון כפי שאושרה על-ידי שמאי מטעמה. במסגרת ההסכמים מוענקת אפשרות למבוטח לקבל רכב חלופי עד מועד גמר תיקון רכבו. מטרת ההסכמים היא שיפור רמת השירות אשר האגודה נותנת

ללקוחותיה, תוך הוזלת עלויות התיקון בהן נושאת האגודה. האגודה אינה מחייבת מבוטח שנפגע בתאונה למסור את כלי הרכב למוסד הקשור עמה בהסכם, אלא מעמידה אפשרות זו בפניו לבחירתו הבלעדית. מבוטח הבוחר לתקן את הרכב במוסד הסדר, נהנה גם מהקטנת סכום ההשתתפות העצמית.

18.5 האגודה התקשרה בהסכמים עם נותני שירותים שונים לפיהם מבוטח אשר הפוליסה שלו הורחבה כדי לכלול את סוג השירות הרלוונטי, יקבל שירות בהתאם לכתב השירות שניתן לו. הסכמים כאלה נחתמו עם חברות למתן שירותי גרירה לרכב, רכב חלופי, למתן שירותי תיקון שבר שמשות ברכב, ולמתן שירותי רדיו חלופי ועוד. בנוסף, לאגודה הסכמים עם קניינים לקניית כלי-רכב לאחר תאונות וכלי-רכב שנמצאו לאחר גניבה. לעניין נזקי צנרת כפי שפורט ב**סעיף 9.2.2.1** האגודה התקשרה עם ספק להסדרת שירותי מוקד להזמנת שרברבי חברה.

19. רכוש קבוע

19.1 משרדיה הראשיים של האגודה ממוקמים במבנה הנמצא ברחוב החשמונאים 91-95 בתל אביב בשטח של כ-2,200 מ"ר. החל מחודש יולי 2015 האגודה שוכרת את המשרדים מאגודת האחות (לאחר העברת נכס הנדל"ן לאגודה האחות במסגרת השינוי המבני, כמפורט לעיל). כן שוכרת האגודה את המשרדים מהם פועל הסניף בחיפה בשדרות פל-ים 14.

19.2 האגודה משתמשת בתוכנות מחשב בתחום ביטוח כללי, לרבות תוכנות עבודה עם סוכנים ותוכנות ניהול ודיווחים המכילות את כל פרטי הפעילות של האגודה הן לצורך הפעילות התפעולית השוטפת, הן לצורכי דיווח והן לצורכי ניתוחים סטטיסטיים. האגודה שמה לה למטרה להביא את מערכות המחשוב שלה לקדמת הטכנולוגיה לצורך הטמעת שיטות ניהול מתקדמות, ייעול תהליכים פנימיים באגודה, שיפור מערך השירות ללקוחות ואבטחת מידע מתקדמת וזאת באמצעות מימוש טכנולוגיות קיימות והתאמת טכנולוגיות ספציפיות לאגודה. לצורך מימוש היעדים הנ"ל השקיעה האגודה סך של כ-4.6 מיליון ש"ח בשנת 2017 ועתידה להשקיע סכום של כ-10 מיליון ש"ח נוספים בשנת 2018.

למידע נוסף בדבר הרכוש הקבוע של האגודה, ראו ביאורים 4 ו-6 לדוחות הכספיים.

20. עונתיות

20.1 מרבית הפוליסות של הקיבוצים (מהן נובעות עיקר הכנסות האגודה) מתחדשות במהלך הרבעון הראשון של השנה הקלנדארית. עונתיות זו נובעת ממועדי חידוש חוזים של פוליסות קיימות.

20.2 להלן התפלגות סכומי הפרמיות (ברוטו) בענף הביטוח הכללי, לפי רבעונים, בשנים 2015, 2016 ו- 2017 (באלפי ש"ח ובאחוזים):

2015		2016		2017		
באחוזים	באלפי ש"ח	באחוזים	באלפי ש"ח	באחוזים	באלפי ש"ח	
52.5%	257,248	50.9%	272,877	51.8%	259,496	רבעון ראשון
21.2%	103,933	20.9%	111,942	19.9%	99,764	רבעון שני
14.5%	71,206	13.3%	71,206	17.9%	89,754	רבעון שלישי
11.8%	58,817	14.9%	79,112	10.4%	51,569	רבעון רביעי
100%	491,204	100%	535,137	100%	500,583	סה"כ

יצוין, כי בביטוח כללי קיים מנגנון "עתודה לסיכונים שטרם חלפו", אשר מווסת את ההשפעה של עונתיות המחזור על הרווח.

20.3 להלן התפלגות סכומי הפרמיות שהורווחו (ברוטו) בענף ביטוח החיים, לפי רבעונים, בשלוש השנים האחרונות (באלפי ש"ח ובאחוזים):

2015		2016		2017		
באחוזים	באלפי ש"ח	באחוזים	באלפי ש"ח	באחוזים	באלפי ש"ח	
-	-	10.1%	56	19.6%	276	רבעון ראשון
-	-	19.8%	110	22.6%	319	רבעון שני
-	-	31.1%	173	26.5%	373	רבעון שלישי
100%	51	39%	217	31.3%	440	רבעון רביעי
100%	51	100%	556	100%	1,408	סה"כ

20.4 ככלל, לא קיימת עונתיות לעניין תביעות. עם זאת, שיטפונות סביב עונת החורף מהווה גורם עונתי העלול להגדיל את היקף התביעות בעונה זו.

21. נכסים לא מוחשיים

21.1 קניין רוחני

האגודה משתמשת לצורך פעילותה בתוכנות בבעלותה ו/או שנרכשו רישיונות לשימוש בהן. לאגודה דומיין באינטרנט.

בידי האגודה רישיונות ו/או היתרים לפעול כמבטח, כמתחייב על פי כל דין.

21.2 מאגרי מידע

האגודה מנהלת מספר מאגרי מידע, במסגרתם נשמרים נתונים שונים המשמשים את האגודה בפעילותה. האגודה פועלת באופן שוטף לרישום כל מאגרי המידע שברשותה במרשמי רשם מאגרי המידע בהתאם להוראות הדין.

21.3 לפירוט נוסף בדבר נכסים לא מוחשיים של האגודה, ראו באור 4 בדוחות הכספיים.

22. גורמי סיכון

22.1 כללי

22.1.1 לאגודה השקעות בניירות ערך בסכומים ניכרים, ובעקבות כך מושפעות תוצאות פעילותה מתנודות בשוקי ההון בארץ. האגודה מאמצת מדיניות שמרנית באשר לניהול השקעותיה.

22.1.2 האגודה כפופה להוראות חוק הפיקוח לתקנות והצווים שהוצאו על-פיו, להנחיות המוצאות על-ידי הממונה על הביטוח מפעם לפעם המתייחסות לאופן חישוב עתודות ביטוח, הפרשה לתביעות תלויות ודרכי השקעה, להסדרים תחיקתיים אחרים במשק, יש בהן כדי להשפיע על תוצאות פעילותה של האגודה.

22.1.3 האגודה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שכולו נעשה באמצעות מבטחי משנה יציבים בחו"ל. בענפים מסוימים למבטחי המשנה יכולת השפעה ניכרת על קיבולת הביטוח, תנאי הביטוח ועל התעריפים של האגודה.

22.1.4 תקדימים משפטיים הנוגעים לתשלום תביעות, ייצוגיות וכיו"ב, יש בהם כדי להשפיע על התוצאות העסקיות של האגודה.

22.1.5 האגודה מוכרת פוליסות ביטוח המכסות סיכונים שונים וביניהם סיכוני חבויות וסיכוני רכוש. תמחור הפוליסות מבוסס, בין השאר, על ניסיון העבר ועל תחזיות מבוססות מודלים סטטיסטיים ואקטואריים ותעריפים של מבטחי משנה. שינויים בגורמי הסיכון האלה עשויים להשפיע על התוצאות העסקיות של האגודה.

22.1.6 עיקר עסקי האגודה מקורם במגזר הקיבוצי, תהליכים העוברים על התנועה הקיבוצית עשויים להשפיע על היקף העסקים ורווחיות האגודה.

22.1.7 המצב המדיני והביטחוני של מדינת ישראל משפיע על מצב המאקרו כלכלי של המשק הישראלי ועל מצב שוק ההון. נוסף על הסדרים מדיניים וביטחוניים שונים עשויה להיות השפעה על רווחיות האגודה בעיקר בתחום ביטוח כללי.

- 22.1.8 ענף הביטוח בישראל הוא ענף תחרותי, כאשר התחרות מתקיימת בין חברות הביטוח המוכרות מוצרים דומים.
- 22.2 להלן תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים אליהם חשופה האגודה:
- 22.2.1 **סיכון שוק** - הסיכון לירידת ערך הנכסים וההתחייבויות של האגודה כתוצאה משינויים בפעילות השוק:
- (1) **סיכון ריבית** - עלייה בשיעורי הריבית תגרום להפסדים בתיק כתוצאה מירידת מחירי האג"ח המוחזקים על-ידי האגודה.
  - (2) **סיכונים מטבע** - שינויים בשערי החליפין ישפיעו הן על מחירי הנכסים נקובי המט"ח הכלולים בתיק ההשקעות של האגודה והן על ההתחייבויות הביטוחיות לרבות הפעילות מול מבטחי משנה.
  - (3) **סיכון שערי מניות** - האגודה חשופה לירידה בשווי תיק ההשקעות כתוצאה מירידת ערך ניירות הערך (מקומיים או זרים) המוחזקים על ידה.
  - (4) **סיכון אינפלציה** - ההפסד הנגרם עקב שחיקת ערך נכסי האגודה שאינם צמודים למדד המחירים לצרכן.
- 22.2.2 **סיכון אשראי** - הוא הסיכון שנובע כתוצאה מאי-מילוי התחייבויותיו של הצד הנגדי לעסקה כתוצאה מחדלות פירעון. במסגרת זו חשופה האגודה להפסדים כתוצאה מחדלות פירעון או ירידת דירוג האשראי של מבטחי המשנה ושל בעלי האג"ח אותן היא מחזיקה.
- 22.2.3 **סיכון ALM** - האגודה חשופה לסיכון שנובע מחוסר התאמה בין ההתחייבויות הביטוחיות לנכסים שמוחזקים כנגדן (עיתוי, היקף, שווי).
- 22.2.4 **סיכון תפעולי** - הסיכון הנובע מכישלון מערכות פנימיות, אנשים (הונאות, טעויות אנוש) ונזקים החיצוניים לחברה (רעידת אדמה). כמו כן, כמבטחת של קבוצה קטנה של לקוחות גדולים, האגודה חשופה לסיכונים תחרותיים ומתחרים.
- 22.2.5 **סיכונים ביטוחיים** - תמחור והערכת התחייבויות ביטוחיות שגוי: טעות במודל התמחור (model risk) ו/או בפרמטרים והתפלגויות הסתברותיות מוטות (parameter risk), חיתום לקוי, אירועי קטסטרופה וכו'.
- 22.2.6 **אבטחת מידע** - פגיעה פיזית או לוגית במחשבי האגודה עלולה להסב נזקים כבדים. כיום, מוגנת רשת המחשבים של האגודה באמצעים שונים ומגוונים כגון: Anti-virus, Firewall ועוד. נוסף על כך, הגישה למערכות המידע השונות ניתנת בתהליך מסודר של בקשת הרשאות.
- 22.2.7 **סיכון רגולציה וחקיקה** - הסיכון הנובע משינויים ברצולציה ובחקיקה אשר ישפיעו על תוצאות האגודה ועל ההון העצמי שלה.

גורמי הסיכון			השפעת גורמי הסיכון
			קטנה
			בינונית
			גדולה
סיכוני שוק			
סיכון ריבית		✓	
סיכוני מטבע	✓		
סיכון מחירי מניות		✓	
סיכון אינפלציה	✓		
סיכוני אשראי			
סיכון אשראי (מבטחי משנה)		✓	
סיכון אשראי (אג"ח)		✓	
סיכוני ביטוח ו ALM			
סיכונים אקטוארים		✓	
אירועי קטסטרופה		✓	
חיתום לקוי	✓		
סיכונים תפעוליים		✓	
אבטחת מידע		✓	
סיכון רגולציה וחקיקה		✓	

22.3 לפירוט נוסף, ראו באור 29 לדוחות הכספיים בעניין ניהול הסיכונים באגודה.

23. הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

23.1 מתווה סליקה "קל כבד" - איגוד חברות הביטוח מפעיל מערכת סליקה שנועדה, בין השאר, להעביר תשלומים באופן ממוכן בין מבטחי רכב בביטוח רכב חובה בהתאם לחוק נפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים) התשס"א-2001. להסדר זה ניתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל על-ידי הממונה על ההגבלים העסקיים. בספטמבר 2010 אישרה הממונה על ההגבלים העסקיים פטור חדש בתנאים מאישור הסדר כובל. תוקפו של הפטור הוא לחמש שנים עד ספטמבר 2015. נכון למועד זה, עדיין קיים הפטור.

חלק רביעי - היבטי ממשל תאגידי

24. דירקטורים חיצוניים

בחודש מאי 2017, מונו מחדש מר ראובן אבי-טל ומר אמיר שלח כדירקטורים חיצוניים לתקופת כהונה נוספת בת 3 שנים.

בתקופת הדו"ח, לא חלו שינויים בזהות הדירקטורים החיצוניים המכהנים באגודה.

לרשימת חברי הוועד החיצוניים (דח"צים) ולפרטים בדבר השכלתם, ניסיונם וכישוריהם, ראו סעיף 13 בחלק ד' - פרטים נוספים על התאגיד.

25. גילוי בדבר המבקר הפנימי בתאגיד

פרטי המבקר הפנימי

שם המבקר: גלי גנה, רו"ח.

תאריך תחילת כהונה: מאי 2005.

המבקר הפנימי אינו עובד האגודה. למבקר וצוותו ניסיון רב שנים בתחום הביקורת הפנימית וביקורת חקירתית בענפי הביטוח, שוק ההון, ניהול סיכונים והמחשוב וידע נרחב בחשבונאות ומשפט.

תכנית עבודה

תכנית עבודת הביקורת הפנימית של האגודה נתמכת בסקר סיכונים לקביעת יעדי ביקורת, על בסיסו נקבעה תכנית עבודה רב שנתית. בשנת 2015 בוצע סקר מעודכן ונקבעה תכנית העבודה הרב שנתית לתקופה של 4 שנים. תכנית העבודה השנתית אושרה על-ידי וועדת הביקורת. תכנית העבודה הרב שנתית מתעדכנת בהתאם למסקנות מהשנה שחלפה זאת לאור המלצות ההנהלה והמבקר הפנימי, ולאחר התייעצות עם גורמים שונים באגודה. תכנית הביקורת כוללת סקירה וביקורת פנימית של פעילות חברת בת בה לא מונה מבקר פנימי.

היקף העסקה

בשנת 2017 ערך המבקר וצוותו ביקורת בהתאם לתכנית הביקורת שאושרה בהיקף של כ-2,400 שעות. בידי ההנהלה אפשרות להרחבת ההיקף בהתאם לנסיבות.

תגמול

התגמול למערך הביקורת הפנימית הוא בשכר המשולם בהתאם לשעות העבודה. עלות מערך הביקורת הפנימית הסתכמה בשנת 2017 בסכום של כ-300,000 ש"ח בצירוף מע"מ.

לדעת הוועד המנהל, לתגמול המבקר הפנימי אין כל השפעה על שיקול דעתו המקצועי.

26. גילוי בדבר רואה-חשבון מבקר

- 26.1 שם המשרד המבקר: **קוסט, פורר, גבאי את קסירר** (Ernst & Young)
- 26.2 שם השותף המטפל: **רו"ח יאיר קופל**
- 26.3 תאריך תחילת כהונתו: **1 בינואר 2017**
- השכר הכולל לו זכאי המבקר, הקשור לשנת הדיווח האחרונה והקשור לשנה שקדמה לה, בנפרד, לפי החלוקה כלהלן (באלפי ש"ח)

<u>31.12.2016</u>	<u>31.12.2017</u>	
347	350	שכר בגין שירותי ביקורת
<u>53</u>	<u>126</u>	שכר בגין שירותים אחרים
400	476	סך הכול (בלי מע"מ)

מספר השעות שהושקעו על-ידי המבקר במתן השירותים:

<u>31.12.2016</u>	<u>31.12.2017</u>	
1,994	2,125	שעות בגין שירותי ביקורת
<u>375</u>	<u>818</u>	שכר בגין שירותים מיוחדים
2,369	2,493	סך הכול

27. אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי ("SOX 404")

בשנים האחרונות פורסמו ע"י הממונה מספר חוזרים בקשר עם אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

חוזר מוסדיים 2009-9-10 "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי", אשר בו פורטו הוראות המיועדות ליישם את דרישות סעיף 404 של ה-Sox Act; חוזר מוסדיים 2010-9-7 "בקרה פנימית על הדיווח הכספי – הצהרות דוחות וגילויים", הבא להסדיר את נוסח ההצהרות ואת מתכונת הגילוי, וכן לקבוע נוסח חוות דעת רו"ח המבקר ודו"ח הדיקטטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי בגופים מוסדיים; חוזר 2012-9-5 "בקרה פנימית על הדיווח הכספי - הצהרות, דוחות וגילויים ואחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי - תיקונים".

החוזרים קובעים, בין היתר, כי על הצהרות בדבר גילוי בדו"חות הרבעוניים והשנתיים של האגודה יחתמו המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של האגודה, וכי במסגרת הדו"חות יש ליתן גילוי לבקורות ולנהלים לגבי הגילוי בדו"חות הכספיים בקשר עם אפקטיביות הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, וכן ליתן גילוי בדבר כל שינוי בבקרה הפנימית על דיווח כספי שאירע בתקופה הרלוונטית, שיש לו השפעה מהותית או שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של האגודה.

האגודה סיימה את שלב התייעוד ואימות הדיווחים הכספיים הנגזרים מהדו"חות הכספיים המוגשים למפקח על הביטוח או המפורסמים לציבור הרחב. כן קבלה האגודה אישור מרואה החשבון המבקר על סיום שלב התייעוד והאימות.

לצורך הערכת הבקרה הפנימית, אימצה האגודה מסמך תכנון פרויקט המפרט, בין השאר, את הנושאים הבאים: מתודולוגית הבקורות בהתאם למסגרת COSO, מתודולוגית התייעוד והבדיקות בנושא מערכות מידע על פי מסגרת COBIT.

נכון למועד דו"ח זה, האגודה זיהתה חשבונות ותהליכים עסקיים המהותיים לדיווח הכספי. בוצע תיעוד של התהליכים העסקיים כאמור, תוך זיהוי והערכת הסיכונים והבקורות הקשורים בתהליכים אלו, עמידה ביעילות הבקורות הקיימות וניתוח פערי בקרה, ככל שקיימים.

הנהלת האגודה, בשיתוף המנכ"ל ומנהל הכספים, העריכו לתום תקופת דו"ח זה את היעילות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי בדו"ח הכספי. על בסיס הערכה זו הסיקו המנכ"ל ומנהל הכספים כי לתום תקופת הדו"ח הבקורות והנהלים לגבי הגילוי הם יעילים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח את המידע שנדרש לגלות בדו"ח השנתי, בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שנקבעו ע"י הממונה ובמועד שנקבע בהוראות אלו. בתקופת הדו"ח לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של האגודה על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של האגודה על הדיווח הכספי.

28. הערכת בקורות ונהלים בגין הגילוי

הנהלת האגודה, בשיתוף המנכ"ל ומנכ"ל הכספים של האגודה, העריכו לתום תקופת דו"ח זה את היעילות של הבקורות והנהלים בדבר הגילוי של האגודה. על בסיס הערכה זו הסיקו מנכ"ל האגודה ומנכ"ל הכספים כי לתום תקופת הדו"ח הבקורות והנהלים בגין הגילוי של האגודה הם יעילים כדי ליישם, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהאגודה נדרשת לגלות בדו"ח התקופתי השנתי, וזאת בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שנקבעו ע"י הממונה ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

29. בקרה פנימית על דיווח כספי

הוועד המנהל הינו האורגן המופקד על אישור הדו"חות הכספיים. בסמכות ועדת הביקורת לדון ולהחליט בנושא נאותות הדו"חות הכספיים של האגודה ובכלל זה במדיניות החשבונאית, שלמות הגילוי וסקירת הבקורות הפנימיות של האגודה. את תפקידה של ועדת הביקורת אפשר שתבצע ועדת מאזן שתוקם לצורך זה, ובלבד שכל חברי ועדת המאזן יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית וכל הדירקטורים החיצוניים באגודה שהם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור יהיו חברים בה. הוועד המנהל מינה ועדת מאזן אשר דנה בדו"חות הכספיים טרם הצגתם בישיבת הוועד המנהל. תפקיד הוועדה לדון בדו"חות הכספיים של האגודה, נאותות הדו"חות, סוגיות חשבונאיות מיוחדות וכן להמליץ לוועד המנהל של האגודה בדבר אישור הדו"חות הכספיים. בוועדה מכהנים 4 חברים: יו"ר הוועדה הגב' צילה דסקל (דח"צ), מר אמיר שלח (דח"צ), מר ראובן אביטל (דח"צ) ויו"ר הוועד המנהל מר דורון סט. מוזמנים לישיבות ועדת מאזן מנכ"לית האגודה הגב' מורלי דורי, המשנה למנכ"לית ומנהל הכספים ר"ח שמואל הרטשטיין, אקטוארית האגודה הגב' גלית רובשטיין ורואה החשבון החיצוני של האגודה, ר"ח יאיר קופל.

לצורך בחינת הדוחות הכספיים, נושאי המשרה באגודה פורשים בפני חברי ועדת המאזן את הממצאים העיקריים והאומדנים של הדוחות הכספיים וכן את אופן הטיפול החשבונאי הקשור בדיווח הכספי. בישיבת הוועד המנהל המתכנסת לצורך אישור הדו"חות הכספיים, מציגה יו"ר ועדת מאזן את הסוגיות העיקריות ועיקרי הדברים שעלו בישיבת המאזן את מסקנות ועדת המאזן. ועדת המאזן התכנסה ביום 18 למרס, 2018 לצורך דיון בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017 ואלה אושרו בישיבת הוועד המנהל ביום 29 למרס, 2018. בתקופת הדו"ח המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2017 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של האגודה על הדיווח הכספי.

30. פרטים בדבר היערכות האגודה ל-Solvency II - משטר כושר פירעון

כחלק מההיערכות ליישום המודל, בוצעו, עפ"י הנחיית האוצר, מספר תרגילים (IQIS - סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכייל את המודל. התרגיל האחרון שבוצע התייחס לשנת 2016 (להלן IQIS6) והיה מבוסס על חוזר הנחיה לביצוע שפרסמה הרשות בחודש יוני 2017. בתקופת הדו"ח קיימה ועדת סולבנסי דיון על תוצאות האגודה בביצוע תרגיל IQIS6. תוצאות התרגיל הוצגו בפני הוועד המנהל בשנת 2017. ראו בנידון גם באור 13 לדוחות הכספיים. בחודש פברואר 2017 פרסמה הרשות טיוטת חוזר עם הוראות סופיות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II. הוראות אלו מבוססות על הוראות הדירקטיבה שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו. הוראות החוזר נכנסו לתוקף ב-30 ביוני 2017. לצורך ההיערכות המיכונית האגודה נמצאת בשלבי הטמעה של מערכת ממוחשבת שנרכשה לצורך חישוב מודול סיכוני השוק הכלול בנדבך הראשון של חישוב ההון הנדרש. מערכת זו תתרום למיכון וקיצור תהליכי החישוב.

חלק ב - דו"ח הוועד המנהל, הצהרות המנהלים

תוכן העניינים

2	1. תיאור תמציתי אודות האגודה, סביבתה העסקית ותחומי פעילותה
4	2. מצבה הכספי של האגודה
9	3. תזרים מזומנים, נזילות ומימון
9	4. השפעת גורמים חיצוניים
10	5. יעדים ואסטרטגיה עסקית
12	6. הצהרות מנהלים
16	7. דו"ח הוועד המנהל וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

חלק ב – דו"ח הוועד המנהל

דו"ח הוועד המנהל על מצב ענייני האגודה לתקופה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2017 (להלן: "דו"ח הוועד המנהל") סוקר את השינויים העיקריים בפעילות האגודה בשנת 2017 (להלן: "תקופת הדו"ח"). דו"ח הוועד המנהל כולל מידע צופה פני עתיד. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על מידע הקיים באגודה במועד הדו"ח וכולל את הערכות האגודה או כוונותיה, נכון למועד הדו"ח. התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה.

דו"ח הוועד המנהל הינו חלק בלתי נפרד מהדו"ח התקופתי לשנת 2017 (להלן: "הדו"ח התקופתי"), על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדו"ח התקופתי כולו כמקשה אחת.

1. תיאור תמציתי של האגודה, סביבתה העסקית ותחומי פעילותה

1.1 כללי

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן: "ביטוח חקלאי" או "האגודה") היא אגודה שיתופית אשר נרשמה בישראל ב-14 באפריל 1937 בשם "קופה לביטוח חקלאי הדדי אגודה שיתופית בע"מ". בשנת 1993 שינתה האגודה את שמה לשמה הנוכחי.

חברי האגודה הינם אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "אגודת האחזקות"), המחזיקה בכל יחידות ההשתתפות באגודה, למעט יחידת השתתפות אחת המוחזקת על ידי ניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "האגודה האחות"), בנאמנות עבור אגודת האחזקות. החברים באגודת האחזקות הינם כ-267 קיבוצים, מושבים שיתופיים ותאגידים אחרים ממגזר ההתיישבות. לפירוט נוסף בדבר האחזקות באגודה והשינוי המבני בה, ראה סעיף 1.5 בחלק א' לדו"ח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד (להלן: "תיאור עסקי התאגיד").

מטרת ההתאגדות של האגודה, כפי שהיא באה לידי ביטוי בתקנון האגודה היא, בין השאר, לעסוק בעסקי הביטוח של חבריה ושל אחרים, וכן בתחומים הקשורים בעסקי ביטוח בדרך של שיתוף ושל עזרה הדדית, וכן בכיסויים ביטוחיים המותאמים באופן ייחודי לאופי הפעילות של חבריה.

לאגודה משרדים ראשיים הפועלים ברחוב החשמונאים 91-95, בתל-אביב, וכן סניף צפוני בחיפה.

למבנה האחזקות של האגודה ראה סעיף 2 בחלק א' לדו"ח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד.

1.2 תחומי פעילות העיקריים של האגודה

האגודה פועלת בעיקר בתחום הביטוח הכללי, הכולל את ענפי ביטוח הרכב (רכב חובה ורכב רכוש), ענפי ביטוח חבויות, ענפי ביטוח רכוש אחר וביטוח ימי.

ביום 25.3.2015 לאחר שהתקבלו האישורים הנדרשים על פי דין לפעילות האגודה בענף ביטוח חיים (Risk), החלה האגודה את פעילותה בתחום פעילות זה. כמו כן, בחודש דצמבר, 2016, לאחר שהתקבלו האישורים הנדרשים לפעילות האגודה בענף ביטוח ריסק אגב משכנתא, החלה האגודה את פעילותה בתחום פעילות זה.

1.2.1 ענפי המשנה העיקריים בביטוח רכוש הם :

ביטוח דירות, ביטוח רכב רכוש, ביטוח אש, ביטוח רכוש אחר וביטוח הנדסי.

1.2.2 ענפי המשנה העיקריים בביטוח חבויות הם :

ביטוח צד שלישי, ביטוח חבות מעבידים, ביטוח חבות המוצר, ביטוח אחריות מקצועית, וביטוח אחריות דירקטורים.

1.2.3 כן עוסקת האגודה בענף ביטוח רכב חובה.

לפירוט נוסף אודות תחומי פעילותה של האגודה, ראה החלק השני לחלק א' לדו"ח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד.

1.3 התפתחויות ואירועים מהותיים בתקופת הדו"ח

1.3.1 כללי

לשינויים מהותיים שאירעו במהלך תקופת הדו"ח, ראה סעיף 3 לחלק א' לדו"ח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד.

1.3.2 הליכים משפטיים

לא קיימות תובענות ייצוגיות או בקשות לאישור תובענות כייצוגיות כנגד האגודה. לפרטים נוספים ראו באור 30 לדוחות הכספיים.

1.3.3 מגבלות ופיקוח על עסקי האגודה

לעניין התפתחויות בחוקים, תקנות, חוזרים, טיוטת חוקים, תקנות וחוזרים עיקריים, שפורסמו על ידי הכנסת, הממשלה או המפקח על הביטוח, לפי העניין, ראה בחלק א' לדו"ח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד, בחלק "מגבלות, חקיקה תקינה ואילוצים מיוחדים" עבור כל אחד מתחומי הפעילות, וכן בסעיף 12, בדבר מגבלות ופיקוח על פעילות האגודה.

1.4 מגמות, אירועים והתפתחות בפעילות האגודה ובסביבתה

(א) תחומי פעילות העיקריים של האגודה ושינויים שחלו בהם

לא חלו שינויים בתחומי פעילות האגודה בשנת הדוח. לפרטים בקשר עם תחומי הפעילות העיקריים של האגודה ראה חלק שני לפרק א' של הדוח התקופתי.

(ב) התפתחויות בסביבה העסקית והמאקרו כלכלית

לא חלו בשנת הדוח התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית של האגודה אשר הייתה להן השפעה מיוחדת או חריגה על האגודה לעומת ההשפעה של ההתפתחויות אלה על השוק בכללותו ועל חברות הביטוח בפרט.

2. מצבה הכספי של האגודה

2.1 תיאור התפתחות המצב הכספי:

2.1.1 נכסים

- א. **סך כל הנכסים** של האגודה ליום 31 בדצמבר 2017 הסתכם בסכום של 1,756 מיליון ש"ח לעומת כ-1,744 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016.
- ב. **פרמיה לגבייה** ירדה ליום 31 בדצמבר 2017 לסך של כ- 74 מיליון ש"ח לעומת סך של כ- 79 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. הקיטון האמור מקורו מקיטון בפעילות עסקי הביטוח בעיקר מקיטון בחלק הקיבוצים בתפוקה.
- ג. **השקעות פיננסיות אחרות** ירדו ליום 31 בדצמבר 2017 לסך של כ- 1,038 מיליון ש"ח לעומת כ-1,068 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. הקיטון האמור מקורו במימוש נכסי חוב סחירים, בעיקר אגרות חוב ממשלתיות ואגרות חוב של קונצרנים.
- ד. **מזומנים ושווה מזומנים** עלו במקביל לירידה בהשקעות פיננסיות אחרות מסך של 225 מיליון ש"ח לסך של 294 מיליון ש"ח.

2.1.2 הון עצמי ודרישות הון

סך כל ההון של האגודה ליום 31 בדצמבר 2017 הסתכם בסכום של 469,330 אלפי ש"ח לעומת 422,163 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. הגידול נובע מהרווח לתקופה ולאחר חלוקת דיבידנד בסך של 13,000 אלפי ש"ח.

סכום ההון הנדרש ביחס לאגודה על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 נכון ליום 31 בדצמבר 2017 הוא 248,535 אלפי ש"ח.

לפיכך, נכון ליום 31 בדצמבר 2017 לאגודה יש עודף הון בסכום של 220,795 אלפי ש"ח לעומת 168,618 אלפי ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2016 (הון עצמי לעומת הון עצמי נדרש על פי התקנות הנ"ל).

2.1.3 יישום הוראות Solvency II ("הדירקטיבה")

- א. בחודש יוני 2017 פורסמו הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II (להלן - "ההוראות").
- ההוראות נועדו לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה EC/2009/138, המכונה "Solvency II" (להלן -

"הדירקטיבה", שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו. הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים: נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

ההוראות מבוססות על הנדבך הכמותי לפי הדירקטיבה והוראותיה הנלוות, תוך התאמה לשוק בישראל. הנדבך הכמותי מיושם בישראל החל מ-30 ביוני 2017. יחד עם זאת, חברות ביטוח תידרשות לעמוד, בשלב זה, גם במשטר הקיים לפי תקנות ההון (ראה באור 13 לדוחות הכספיים).

ב. נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון (MCR) כמפורט להלן.

הנתונים להלן לא בוקרו או נסקרו ע"י רואי החשבון של האגודה.

1. יחס כושר פירעון

ליום 31 בדצמבר 2016

ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה:	
462,270	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR) (באלפי ש"ח)
318,675	הון נדרש לכושר פירעון (SCR) (באלפי ש"ח)
143,595	עודף (גירעון) ליום הדוח (באלפי ש"ח)
145.1%	יחס כושר פירעון ליום הדוח (באחוזים)
עמידה באבני דרך בתקופת הפריסה:	
462,270	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה (באלפי ש"ח)
185,802	הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה (באלפי ש"ח)
276,467	עודף (גירעון) בתקופת הפריסה (באלפי ש"ח)

2. סף הון (MCR)

ליום 31 בדצמבר 2016

אלפי ש"ח	סף הון (MCR)
81,311	הון עצמי לעניין סף הון (MCR)
462,270	

(* לאחר תאריך פרסום הדוחות הכספיים לתאריך 31/12/2016 הוכרז דיבידנד בסך של 13 מיליון ש"ח. ההשפעה על ההון העצמי מורידה את יחס כושר הפירעון ליום הדוח ללא התחשבות בהוראות לתקופת הפריסה ל-141%.

2.1.4 התחייבויות

סך כל ההתחייבויות של האגודה נכון ליום 31 בדצמבר 2017 הסתכמו לסכום של כ- 1,286 מיליון ש"ח לעומת כ- 1,321 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016. הקיטון כאמור מקורו בעיקר בקיטון בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה, קיטון בזכאים ובכתב התחייבות נדחה.

2.1.5 נתוני רווח והפסד (אלפי ש"ח)

31.12.15 - 1.1.15	31.12.16 - 1.1.16	31.12.17 - 1.1.17	נתוני רווח והפסד
478,481	516,630	516,322	פרמיות שהורווחו ברוטו
294,840	349,142	351,045	פרמיות שהורווחו בשייר
363,268	358,250	359,169	תשלומים ושינוי בין חוזי ביטוח ברוטו
219,851	257,555	265,383	תשלומים ושינוי בגין חוזי ביטוח בשייר
18,878	23,447	47,585	הכנסות מהשקעות
43,033	39,804	60,084	סה"כ רווח כולל

2.2 ביטוח כללי

2.2.1 רווח (הפסד) בביטוח כללי לפי ענפים (במיליוני ש"ח)

ענף	12/17	12/16	12/15
רכב רכוש וטרקטורים	10.3	1.6	16.7
רכב חובה	36.4	13.1	36.1
ענפי אש רכוש, הנדסי ואחרים	20.0	23.5	10.2
ענפי חבויות	(14.1)	3.7	(26.6)
סה"כ	52.6	41.9	36.4

שיעור הפרמיות של האגודה בביטוח כללי לפי ענפים (במיליוני ש"ח)

12.2015		12.2016		12.2017		ענף
שייר עצמי	ברוטו	שייר עצמי	ברוטו	שייר עצמי	ברוטו	
134.1	134.3	160.7	160.8	146.9	147.3	רכב רכוש וטרקטורים
67.4	69.9	86.3	89.0	79.3	82.2	רכב חובה
25.7	183.1	37.5	181.3	35.4	171.6	ענפי אש, רכוש, הנדסי ואחרים
78.5	103.8	81.4	104	77.0	99.5	ענפי חבויות
305.7	491.2	365.9	535.1	338.6	500.6	סה"כ

2.3 תיאור התפתחות הפרמיות

סך כל הפרמיות שנגבו ברוטו בתקופת הדו"ח הסתכמו לכ- 500.6 מיליון ש"ח לעומת סכום של כ- 535.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בפרמיות בענפים המתוארים להלן נובעת בעיקר מטיוב תיק הסוכנים המבוטח (רכב חובה ורכב רכוש) ומירידה במספר לקוחות קיבוציים (ענפי רכוש וחבויות).

סקירת תוצאות פעילות במגזר ביטוח כללי, לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:

ענף	2017	2016	2015
ביטוח רכב רכוש			
פרמיות שהורווחו בשייר	152.4	152.7	127.1
רווח לפני מס	10.3	1.6	16.7
Loss Ratio			
ברוטו	70.7%	76.4%	63.1%
בשייר	70.6%	76.3%	63.1%
Loss Ratio Combined			
ברוטו	95.2%	99.8%	87.6%
בשייר	95.2%	99.8%	87.6%
ביטוח רכב חובה			

<u>ענף</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
פרמיות שהורוחו בשייר	82.6	80.4	68.7
רווח לפני מס	36.4	13.1	36.1
Loss Ratio			
ברוטו	61.6%	83.7%	45.1%
בשייר	58.4%	78.6%	42.2%
Loss Ratio Combined			
ברוטו	74.7%	96.2%	57.9%
בשייר	72.1%	91.4%	54.8%
<u>ענפי רכוש ואחרים</u>			
פרמיות שהורוחו בשייר	35.7	36.4	23.0
רווח לפני מס	20.0	23.5	10.2
Loss Ratio			
ברוטו	48.0%	36.4%	70%
בשייר	39.2%	35.3%	75.2%
Loss Ratio Combined			
ברוטו	64.7%	54%	86.1%
בשייר	47.3%	35.3%	62.9%
<u>ענפי חבויות אחרים</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
פרמיות שהורוחו בשייר	79.7	79.3	76.0
רווח (הפסד) לפני מס	(14.1)	3.7	(26.6)
Loss Ratio			
ברוטו	112.0%	105.1%	124.2%

<u>ענף</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
בשייר	119.9%	85.8%	122.8%
Loss Ratio Combined			
ברוטו	128.4%	121.6%	139.9%
בשייר	138.9%	105%	143.5%

2.3.1 ביטוח רכב רכוש וטרקטורים

סך הפרמיות שנגבו ברוטו בתקופת הדו"ח הסתכמו לסך של כ- 152.6 מיליון ש"ח לעומת כ- 152.7 מיליון ש"ח לשנה המקבילה אשתקד. הרווח לפני מס בתקופת הדו"ח הסתכם לסך של כ- 10.3 מיליוני ש"ח לעומת רווח של 1.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הגידול ברווח נובע בעיקר מהטבה בתוצאות החיתומיות בשנה השוטפת בעיקר בחלק הסוכנים.

2.3.2 ביטוח רכב חובה

הפרמיות ברוטו שנגבו בתקופת הדו"ח הסתכמו לסכום של כ- 85.6 מיליוני ש"ח לעומת כ- 83.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח לפני מס בתקופת הדו"ח הסתכם לסכום של כ- 36.4 מיליוני ש"ח לעומת רווח של כ- 13.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הגידול ברווח נובע בעיקר מגידול בהכנסות מהשקעות (גידול של כ- 7.1 מיליוני ש"ח) ומקיטון בסעיף התביעות התלויות, אשר בתקופה המקבילה אשתקד כללו לראשונה הפרשה בגין תקנות שינוי בריבית היוון קצבאות (וינוגרד) בסך של כ- 21.6 מיליוני ש"ח ובשנת 2017 התווספה הפרשה שוטפת של כ- 2.2 מיליוני ש"ח בלבד (ראה ביאור 29 (ה)(1)(6) לדוחות הכספיים).

2.3.3 ענפי אש רכוש, הנדסי וענפים אחרים

הפרמיות ברוטו שנגבו בתקופת הדו"ח הסתכמו לסכום של כ- 174.1 מיליוני ש"ח לעומת כ- 178.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח לפני מס בתקופת הדו"ח הסתכם לסכום של כ- 20 מיליוני ש"ח לעומת רווח של כ- 23.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הקיטון ברווח נובע מהרעה חיתומית, בעיקר בתביעות.

הפרמיות ברוטו שנגבו בתקופת הדו"ח הסתכמו לסכום של כ- 102.6 מיליוני ש"ח לעומת כ- 103.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד לפני מס בתקופת הדו"ח הסתכם לסכום של כ- 14.1 מיליוני ש"ח לעומת רווח של כ- 3.7 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

המעבר להפסד נובע מהתפתחות לרעה של תביעות גדולות בעיקר בענף צד ג'. הפסד זה הוא לאחר עדכון הפרשה למלאי התביעות התלויות בגין תקנות ההיוון (וינוגרד) בשנת 2017 בסך של כ- 4.7 מיליוני ש"ח בענפי חבות מעבידים וצד ג', המתווסף לרישום בשנת 2016 של כ- 16.5 מיליוני ש"ח בענפים אלו (ראה ביאור 29(ה)(1)(6) לדוחות הכספיים).

2.2 ביטוח חיים

2.3.1 מידע כללי על תחום הפעילות

ביום 25 למרס, 2015 קיבלה האגודה אישור הממונה על הביטוח לפעול בענף ביטוח חיים ריסק בלבד. במהלך חודש יוני, 2015 החלה האגודה לשווק פוליסות ביטוח חיים ריסק. החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס, 2016 מציגה האגודה נתוני ענף זה.

2.3.2 רווח (הפסד) בביטוח חיים (במיליוני ש"ח)

12/15	12/16	12/17	
(2.4)	(2.7)	(1.9)	ריסק

2.3.3 פרמיות של האגודה בביטוח חיים (באלפי ש"ח)

12.2015		12.2016		12.2017		
שייר עצמי	ברוטו	שייר עצמי	ברוטו	שייר עצמי	ברוטו	
23	51	249	556	619	1,408	ריסק

- (א) **פרמיות שהורווחו**- האגודה החלה בשיווק זהיר לסקטור הקיבוצי בלבד באופן ישיר בעיקר פוליסות ביטוח חיים ריסק בלבד ברבעון האחרון של שנת 2015 ולפיכך חלקה בענף עדיין זניח. ברבעון האחרון של 2016 אושרה לאגודה, על ידי הפיקוח, פוליסה של ביטוח חיים ריסק אגב משכנתא. האגודה החלה בשיווק פוליסה זו בתחילת 2017.
- (ב) **הוצאות רכישה נדחות DAC**- האגודה, על פי החלטת האקטואר בביטוח חיים, החליטה, לראשונה בדוחות הכספיים לתקופה המדווחת ליצור נכס בגין "הוצאות רכישה נדחות", הואיל והפוליסות תעמודנה במבחן של ברות השבה - DAC. הוצאות הרכישה הנדחות בביטוח חיים הוערכו לתקופה על ידי האקטואר בסך של כ- 782 אלפי ש"ח והם נזקפו

לסעיף "עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות" בדוח רווח והפסד בדוח הכספי לתקופה.

3. תזרימי מזומנים, נזילות ומימון

תזרימי המזומנים נטו של האגודה, אשר נבעו מפעילות שוטפת, הסתכמו בתקופת הדו"ח לסך של כ-97.7 מיליון ש"ח. תזרימי המזומנים, אשר שימשו לפעילות השקעה הסתכמו בסך של כ-8.1 מיליון ש"ח. תזרימי המזומנים אשר שימשו לפעילות מימון הסתכמו בסכום של כ-19.7 מיליון ש"ח ונובעים בעיקרם דיבידנד לבעלי יחידות השתתפות של האגודה. בתקופת הדו"ח יתרות המזומנים של האגודה גדלו בסכום של כ-69 מיליון ש"ח. האגודה מממנת את פעילותה ממקורות עצמיים (הון עצמי).

4. השפעת גורמים חיצוניים

4.1 התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית

עסקאות הביטוח של האגודה מושפעות מהשינויים העוברים על ההתיישבות העובדת והאגודה מתאימה את פעילותה ואת אופן שיווק הפוליסות לשינויים ולתמורות אשר חלים במגזר זה. כן מושפעת פעילות האגודה מהשינויים בשוק ההון, מהמצב הכלכלי, מהמצב הפוליטי והביטחוני של ישראל וממצב המשק העולמי. לשינויים אלה יש משמעות בתחום ההשקעות, וכן על היקף ההכנסות של האגודה ועל תשלומי התביעות. המשק הישראלי הוא משק מאוד קטן ומאוד פתוח, ולכן הוא גם מושפע בגדול מההתרחשויות במשק העולמי. הסקירה להלן היא מתוך דו"ח המדיניות המוניטרית של בנק ישראל למחצית השנייה של שנת 2017:

4.2 המשק בישראל - הפעילות הריאלית המקומית

הנתונים שעמדו לרשות הוועדה המוניטרית במחצית השנייה של 2017 העידו כי קצב הצמיחה התמתן מעט השנה, והם הובילו להערכה שהקצב תואם את פוטנציאל הצמיחה. חברי הוועדה סברו כי ההתמתנות משקפת בעיקר מגבלות בצד ההיצע כתוצאה מכך ששוק העבודה נמצא בסביבה של תעסוקה מלאה. לאחר שבשנים האחרונות ניכרה חולשה ביצוא, ובפרט ביצוא הסחורות, בתחילת המחצית הוא התאושש בהובלת יצוא השירותים. אך התאוששותו נבלמה בהמשך, והצריכה הפרטית שבה להיות מרכיב עיקרי בצמיחה.

4.3 המדיניות המוניטרית

במחצית השנייה של 2017 הותירה הוועדה המוניטרית את הריבית ברמה שנקבעה במרץ 2015 0.1% – משום שסביבת האינפלציה נעה מתחת ליעד. במסגרת ההכוונה לגבי העתיד הצהירה הוועדה כי המדיניות המוניטרית תיוותר מרחיבה כל עוד יידרש הדבר כדי לבסס את סביבת האינפלציה בתוך תחום היעד. על רקע הפיחות שהתרחש בתחילת התקופה הנסקרת צמצם בנק ישראל את התערבותו בשוק המט"ח. במהלך התקופה החל ייסוף, הוא התגבר לקראת סופה, ובינואר 2018 הרחיב הבנק את ההתערבות.

4.4 אינפלציה

האינפלציה השנתית נותרה במרוצת השנה נמוכה מהיעד ובסופה הגיעה ל-0.4%. במרבית חודשי השנה היא נמצאה בתחום החיובי, לראשונה מאז 2014, אולם התפתחותה לאורך השנה לא הייתה אחידה. האינפלציה נעה מתחת ליעד עקב הייסוף המתמשך שהתרחש גם לפני התקופה הנסקרת, הצעדים שהממשלה נקטה כדי להפחית את יוקר המחיה, התגברות התחרות במשק והאינפלציה הנמוכה בעולם, ולמרות עליית השכר והאיתנות שהציג שוק העבודה. ציפיות האינפלציה לטווח שמגיע עד שנתיים נותרו מתחת לגבול התחתון של היעד, הציפיות פורוורד לשנה השלישית (2-3) נעו בסביבת הגבול התחתון ועלו מעט בסוף השנה, והציפיות לטווחים הארוכים נותרו מעוגנות בתחום היעד.

4.5 השווקים הפיננסיים

בין יולי לנובמבר (כולל) ניכרה יציבות במדדי המניות המקומיים, והיא שיקפה ביצועי חסר לעומת המדדים המובילים בעולם. הדבר נבע בעיקר מביצועי חסר של החברות הגדולות מענפי הכימיה והפארמה, על רקע משקלן הגבוה במדדים בישראל. בדצמבר התהפכה התמונה המקומית ובסיכום המחצית השנייה של 2017 עלו מדדי המניות המקומיים בשיעור נמוך רק במעט מהמדדים בארה"ב ובאירופה. בראשית פברואר 2018 – לאחר התקופה הנסקרת בדוח זה – נרשמה ירידה חדה במדדי המניות בעולם ובארץ. במחצית הנסקרת ירדו עקומי התשואות הנומינליים בטווחים הבינוניים והארוכים. ב-2017 נמשכה הגאות בהיקף ההנפקות של החברות הציבוריות הלא-פיננסיות, והמרווחים בין אג"ח תאגידיות לאג"ח ממשלתיות ירדו במחצית הנסקרת והגיעו לרמה הנמוכה ביותר מאז 2007. ההכנסות ממיסים שהגיעו במחצית השנייה של השנה לסכום גבוה מהחזוי, אפשרו לממשלה לפרוע מוקדם חלק מהחוב שלה ולצמצם את גיוסי החוב.

4.6 שער החליפין

לאחר שבמחצית הקודמת התייסף שער החליפין הנומינלי האפקטיבי במידה משמעותית, במחצית הנסקרת (הממוצע בדצמבר לעומת הממוצע ביוני) חל בו פיחות מתון ששיעורו 1%. אולם התפתחות בתקופה זו לא הייתה אחידה: עד אוגוסט חל בו פיחות ניכר, בעיקר מול האירו, ולאחר מכן הוא התייסף. בראשית 2018, עד ל-9 בפברואר, חל פיחות בשער ששיעורו כ-2.5% אחוזים לעומת רמתו הממוצעת בדצמבר 2017.

4.7 הסביבה העולמית

בתקופה הנסקרת נמשך השיפור בסחר העולמי ובנתוני הצמיחה של מרבית המשקים, ותחזיות הצמיחה עודכנו כלפי מעלה. ה-Fed מעלה את הריבית בהדרגה והוא העלה אותה גם בדצמבר. ה-ECB הותיר את הריבית בגובה 0.4% והודיע כי יצמצם את ההיקף החודשי של רכישות האג"ח החל מינואר 2018 אך יאריך את תקופת הרכישות. גם בנקים מרכזיים נוספים היטו את המדיניות המוניטרית לכיוון מרחיב פחות, אך הסביבה המוניטרית נותרה מרחיבה מאוד. האינפלציה ברוב המשקים העיקריים נותרה נמוכה מהיעד אף על פי שבמחצית הנסקרת חלה האצה בקצב עלייתם של המחירים העולמיים של הסחורות והנפט.

האגודה בוחנת מעת לעת את תכניותיה האסטרטגיות ומעדכנת אותן בהתאם להתפתחויות בסביבה החיצונית, בשים לב, בין היתר, למצב שוק ההון ושינויים רגולטוריים. האגודה השלימה תהליך עדכון אסטרטגיה בשנת 2017 וזו אושרה בועד המנהל בחודש אוקטובר 2017.

המידע המובא להלן הינן בגדר מידע צופה פני עתיד, המתבסס על היעדים והכוונות האסטרטגיות של האגודה המשקפות את מדיניותה נכון למועד פרסום הדו"ח. הערכות אלו עשויות להשתנות, כולן או חלקן, מעת לעת. אין כל ודאות בדבר התממשות כוונות או אסטרטגיה זו של האגודה. ייתכן, כי היעדים המתוארים להלן לא יושגו בעתיד או שהאגודה תחליט שלא ליישם את האסטרטגיה האמורה, כולה או חלקה, וזאת, בין היתר, בשל שינויים בסביבה העסקית, לרבות שינויים רגולטוריים, שינויים בשוק ההון בארץ ובעולם, וכל שינוי העלול להשפיע על האגודה.

אסטרטגיית האגודה ויעדיה העיקריים הינם כדלקמן: מתן מענה מיטבי לצרכי לקוחות האגודה במגזר הקיבוצי, תוך שימור מעמדה של האגודה כמובילה במגזר זה; הרחבת פעילות האגודה בתחום הביטוח הפרטי במגזר העסקי, תוך טיוב וייעול הפעילות הקיימת וקידום החדשנות בתחום הדיגיטלי; שמירה על רמה מקצועית ואיכותית של עובדי האגודה ורתימת העובדים למאמץ הארגוני המשותף; המשך מתן שירות איכותי ואמין תוך מיקוד בצרכי הלקוחות המשתנים בסקטור הקיבוצי. כל זאת יחד עם שימור רווחיות בתיק פרט מחוץ לסקטור הקיבוצי באמצעות סוכני ביטוח.

לצורך ביצוע האסטרטגיה והיעדים כאמור האגודה שמה דגש על ביצוע חיתום איכותי ועל נושא ביטוחי המשנה, בוחנת באופן רציף את צרכי הלקוחות, בוחנת את רווחיות הענפים בהם היא פועלת ואת רווחיות המוצרים אותם היא משווקת, ושמה דגש על טיוב מתמיד בתהליך קבלת מבוטחים, פיתוח כלים ניהוליים לצורך קבלת החלטות, והכל תוך שימת דגש על נושא ניהול הסיכונים. כמו כן, במהלך 2018 האגודה תרחיב השקעותיה לשיפור מערכות המידע ותהליכי העבודה, למיתוג מחדש והגדלת מודעות לפעילות האגודה בתוך הסקטור הקיבוצי ולפיתוח מוצרים ושירותים חדשניים ודיגיטליים בתחום ביטוחי הפרט.

חברי הוועד המנהל מודים להנהלת האגודה, לעובדיה ולסוכנות הביטוח על תרומתם להישגי האגודה.

דורון סט

יו"ר הוועד המנהל

29 במרס 2018

הצהרות מנהלים

הצהרה

אני מורלי דורי, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדו"ח השנתי של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן "האגודה") לשנת 2017 (להלן "הדו"ח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדו"ח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדו"ח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדו"ח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של האגודה לימים ולתקופות המדווחים בדו"ח.
4. אני ואחרים באגודה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדו"ח של האגודה, וכן:
  - 4.1 קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לאגודה לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים באגודה ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדו"ח.
  - 4.2 קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS).
  - 4.3 הערכנו את היעילות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של האגודה והצגנו את מסקנותינו לגבי היעילות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדו"ח בהתבסס על הערכתנו.
  - 4.4 גלינו בדו"ח כל שינוי בבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי.
5. אני ואחרים באגודה המצהירים הצהרה זו, גילינו לרואה החשבון המבקר לוועד המנהל ולוועדת הביקורת של האגודה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - 5.1 את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של האגודה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי, וכן -
  - 5.2 כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי.אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

הצהרה

אני שמואל הרטשטיין, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדו"ח השנתי של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן "האגודה") לשנת 2017 (להלן "הדו"ח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדו"ח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדו"ח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדו"ח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של האגודה לימים ולתקופות המדווחים בדו"ח.
4. אני ואחרים באגודה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדו"ח של חברת הביטוח, וכן-
  - 4.1 קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לאגודה לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים באגודה ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדו"ח.
  - 4.2 קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS).
  - 4.3 הערכנו את היעילות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של האגודה והצגנו את מסקנותינו לגבי היעילות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדו"ח בהתבסס על הערכתנו.
  - 4.4 גילינו בדו"ח כל שינוי בבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.
5. אני ואחרים באגודה המצהירים הצהרה זו, גילינו לרואה החשבון המבקר, לוועד המנהל ולוועדת הביקורת של האגודה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - 5.1 את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של האגודה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי, וכן -
  - 5.2 כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי.אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

שמואל הרטשטיין,
משנה למנכ"לית ומנהל כספים

29 במרס 2018

דו"ח הוועד המנהל וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הוועד המנהל, של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן "האגודה") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של האגודה תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לוועד המנהל ולהנהלה של האגודה לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. בלא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של ביטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דו"ח כספי.

ההנהלה בפיקוח הוועד המנהל מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הוועד המנהל נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נוהלי בקרה פנימית.

הנהלת האגודה, בפיקוח הוועד המנהל העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי ל-31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של (COSO) Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ל-31 בדצמבר 2017, הבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי היא אפקטיבית.

יו"ר הוועד המנהל: **דורון סט**

_____ (חתימה)

מנכ"לית: **מורלי דורי**

_____ (חתימה)

משנה למנכ"לית ומנהל הכספים: **שמואל הרטשטיין**

_____ (חתימה)

29 במרס 2018

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר, 2017

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים ליום 31 בדצמבר, 2017

תוכן העניינים

עמוד

2	דוח רואה החשבון המבקר
3	דוח רואה החשבון המבקר בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
4	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות מאוחדים על הרווח או הפסד ורווח כולל אחר
6	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
7-9	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
10-117	באורים לדוחות הכספיים המאוחדים
119	דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד של האגודה ("סולר")
120-127	נספח א'- תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הנפרדים של האגודה ("סולר")
128	נספח ב'- מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות

דוח רואה החשבון המבקר לחברי האגודה של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

ביקרתי את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן - האגודה) לימים 31 בדצמבר, 2017 ו-2016 ואת הדוחות המאוחדים על הרווח או הפסד ורווח כולל אחר, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה בימים 31 בדצמבר 2017. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הועד המנהל וההנהלה של האגודה, אחריותי היא לחוות דיעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתי.

לא ביקרתי את הדוחות הכספיים של חברת בת שאוחדה אשר נכסיה הכלולים באיחוד מהווים כ-0.09% וכ-0.07% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר, 2017 ו-2016, בהתאמה, והכנסותיה הכלולות באיחוד מהוות כ-0.9%, כ-0.9% וכ-1.1% מכלל ההכנסות המאוחדות לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2017, 2016 ו-2015 בהתאמה. כמו כן לא ביקרתי את הדוחות הכספיים של חברות המוצגות על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 2,902 אלפי ש"ח ו-3,319 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016, בהתאמה, ואשר חלקה של האגודה בהפסדי החברות הנ"ל הסתכם לסך של 144 אלפי ש"ח, רווח של כ-109 אלפי ש"ח ורווח של כ-466 אלפי ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2017, 2016 ו-2015, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על-ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לי וחוות דעתי, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכתי את ביקורתי בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה החשבון), התשל"ג-1973. על-פי תקנים אלה, נדרש ממני לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מיידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הועד המנהל וההנהלה של האגודה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אני סבור שביקורתי ודוחות רואי החשבון האחרים מספקת בסיס נאות לחוות דעתי.

לדעתי, בהתבסס על ביקורתי ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של האגודה והחברות המאוחדות שלה לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017, בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981.

ביקרתי גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של האגודה ליום 31 בדצמבר, 2017 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלי מיום 29 במרס, 2018 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של האגודה.

דוח רואה החשבון המבקר לחברי האגודה

של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרתי את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן - "האגודה") ליום 31 בדצמבר, 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). הועד המנהל והנהלה של האגודה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הועד המנהל בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותי היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של האגודה בהתבסס על ביקורתי.

ערכתי את ביקורתי בהתאם לתקני ה-PCAOB Public Company Accounting Oversight Board (בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש ממני לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתי כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתי כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבתי כנחוצים בהתאם לנסיבות. אני סבור שביקורתי מספקת בסיס נאות לחוות דעתי.

בקרה פנימית על דיווח כספי של אגודה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון וחסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של אגודה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי האגודה (לרבות הוצאתם מרשותה) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של האגודה נעשים רק בהתאם להרשאות הועד המנהל והנהלה של האגודה; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי האגודה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתי, האגודה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2017 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרתי גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של האגודה לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017 והדוח שלי, מיום 29 במרס, 2018, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

ליום 31 בדצמבר				
2016	2017			
אלפי ש"ח		באור		
5,246	7,356	4		נכסים
873	1,405	(ז)18		נכסים בלתי מוחשיים
21,629	22,156	5		נכסי מסים נדחים
8,062	9,478	6		הוצאות רכישה נדחות
13,619	14,167	7		רכוש קבוע
286,159	264,508	14		השקעה בחברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
627	822			נכסי ביטוח משנה
34,400	29,542	8		נכסי מסים שוטפים
78,908	73,888	9		חייבים ויתרות חובה
1,354	731	11		פרמיות לגבייה
				נכסים בשל הטבות לעובדים
				השקעות פיננסיות אחרות:
707,764	631,180	(ב)10		נכסי חוב סחירים
247,959	236,798	(ג)10		נכסי חוב שאינם סחירים
112,281	170,125	(ה)10		אחרות
1,068,004	1,038,103			סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
225,270	294,052	12		מזומנים ושווי מזומנים
1,744,151	1,756,208			סך כל הנכסים
				הון והתחייבויות
		13		הון:
178,381	178,381			הון מניות ופרמיה
(31,122)	(31,122)			קרנות הון
274,904	322,071			יתרת עודפים
422,163	469,330			סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של האגודה
782	699			זכויות שאינן מקנות שליטה
422,945	470,029			סך כל ההון
				התחייבויות:
1,189,953	1,172,999	14		התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
352	1,930	(ז)18		התחייבויות בגין מסים נדחים
17	96	11		התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
10,907	10,225			התחייבויות בגין מיסים שוטפים
109,744	97,504	19		זכאים ויתרות זכות
10,233	3,425	20		כתב התחייבות נדחה
1,321,206	1,286,179			סך כל ההתחייבויות
1,744,151	1,756,208			סך כל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

29 במרס, 2018			
שמואל הרטשטיין	מורלי דורי	דורון סט	תאריך אישור הדוחות הכספיים
משנה למנהלת הכללית	מנהלת כללית	יו"ר הוועד המנהל	
ומנהל כספים			

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2015	2016 אלפי ש"ח	2017		
478,481	516,630	516,322	21	פרמיות שהורווחו ברוטו
183,641	167,488	165,277	21	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
294,840	349,142	351,045	21	פרמיות שהורווחו בשייר
18,878	23,447	47,585	22	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
13,145	13,780	14,075	23	הכנסות מדמי ניהול
41,335	39,438	37,459	24	הכנסות מעמלות
368,198	425,807	450,164		סך כל ההכנסות
363,268	358,250	359,169		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
143,417	100,695	93,786		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
219,851	257,555	265,383	25	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, בשייר
64,229	71,918	72,429	26	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
28,386	33,788	36,032	27	הוצאות הנהלה וכלליות
1,433	2,722	(291)	28	הוצאות (הכנסות) מימון
38	27	208		הוצאות אחרות - הפסד הון
313,937	366,010	373,761		סך כל ההוצאות
2,063	1,029	822		חלק ברווחי חברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
56,324	60,826	77,225		רווח לפני מסים על הכנסה
13,311	21,059	16,601	18(ד)	מסים על ההכנסה
43,013	39,767	60,624		רווח נקי
25	50	(683)		רווח (הפסד) כולל אחר:
5	13	(143)		רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
				השפעת המס
20	37	(540)		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
43,033	39,804	60,084		סה"כ רווח כולל
43,099	39,941	60,707		רווח (הפסד) נקי מיוחס ל:
(86)	(174)	(83)		בעלי המניות של האגודה
				זכויות שאינן מקנות שליטה
43,013	39,767	60,624		
43,119	39,978	60,167		סה"כ רווח (הפסד) כולל מיוחס ל:
(86)	(174)	(83)		בעלי המניות של האגודה
				זכויות שאינן מקנות שליטה
43,033	39,804	60,084		

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

הון מניות ופרמיה	קרן הון מעסקאות עם בעלי שליטה	יתרת עודפים	סה"כ אלפי ש"ח	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
יתרה ליום 31 בינואר, 2015					
178,381	(24,875)	210,919	364,425	-	364,425
-	(6,247)	-	(6,247)	-	(6,247)
-	-	(16,000)	(16,000)	-	(16,000)
-	-	-	-	1,042	1,042
-	-	43,099	43,099	(86)	43,013
-	-	20	20	-	20
-	-	43,119	43,119	(86)	43,033
-	-	9,888	9,888	-	9,888
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015					
-	-	(13,000)	(13,000)	-	(13,000)
-	-	39,941	39,941	(174)	39,767
-	-	37	37	-	37
-	-	39,978	39,978	(174)	39,804
178,381	(31,122)	274,904	422,163	782	422,945
-	-	(13,000)	(13,000)	-	(13,000)
-	-	60,707	60,707	(83)	60,624
-	-	(540)	(540)	-	(540)
-	-	60,167	60,167	(83)	60,084
178,381	(31,122)	322,071	469,330	699	470,029

קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה
(באור (10/3))
דיבידנד לבעלי יחידות האגודה
זכויות שאינן מקנות שליטה בחברה
שאוחדה לראשונה (באור 10)
רווח נקי (הפסד)
סה"כ רווח כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל
השפעה מצטברת, נטו, ליום 31
בדצמבר, 2015 של שינויים בעתודות
ביטוח כללי (ראה באור 2(ח)(4)(4))

דיבידנד לבעלי יחידות האגודה
רווח נקי (הפסד)
סה"כ רווח כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

דיבידנד לבעלי יחידות האגודה
רווח נקי (הפסד)
סה"כ הפסד כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			נספח	
2015	2016	2017		
אלפי ש"ח				
73,327	(66,545)	97,747	א	<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(63)	-	-	ב	מזומנים שנגרעו בשל רכישת חברה שאוחדה לראשונה
(1,788)	(4,222)	(4,424)		השקעה ברכוש קבוע
(2,384)	(2,074)	(4,605)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
-	182	213		פרעון הלוואה מחברה מוחזקת
400	-	150		דיבידנד שהתקבל מחברות מוחזקות
112	470	615		תמורה ממימוש רכוש קבוע
(3,723)	(5,644)	(8,051)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
(26,000)	(13,000)	(13,000)		דיבידנד ששולם לבעלי יחידות האגודה
-	(5,000)	(6,667)		פירעון כתב התחייבות נדחה
(26,000)	(18,000)	(19,667)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון
(520)	151	(1,247)		הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
43,084	(90,038)	68,782		<u>עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים</u>
272,224	315,308	225,270		<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה</u>
315,308	225,270	294,052		<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה</u>

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		

נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

43,013	39,767	60,624

רווח נקי

התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:

התאמות לסעיפי רווח והפסד:

(2,063)	(1,029)	(822)	חלק האגודה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, נטו
(11,640)	(9,691)	(25,814)	רווחים (הפסדים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:
(7,363)	(8,908)	(9,668)	נכסי חוב סחירים
(363)	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים
1,127	(4,828)	(10,856)	מניות
81,529	(97,977)	77,486	השקעות אחרות
(140)	(179)	(141)	פדיונות (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות אחרות
38	27	208	הכנסות מימון בגין התחייבויות פיננסיות אחרות
			הפסד ממימוש רכוש קבוע
2,593	2,030	2,185	פחת והפחתות:
1,436	2,141	2,495	רכוש קבוע
			נכסים בלתי מוחשיים
(182)	(74)	(89)	שערוך הלוואה שניתנה לחברה מוחזקת
(71)	14,326	(16,954)	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
(5,712)	7,762	21,651	שינוי בנכסי ביטוח משנה
(3,818)	(5,945)	(527)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
-	21,059	16,601	מסים על ההכנסה
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:
9,779	(27,108)	5,020	פרמיות לגבייה
(20,101)	9,474	4,858	חייבים ויתרות חובה
(8,231)	1,313	(17,983)	זכאים ויתרות זכות

36,818	(99,607)	47,650

סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך השנה עבור:

(6,504)	(6,830)	(15,518)	מסים ששולמו
-	125	4,991	מסים שהתקבלו
(6,504)	(6,705)	(10,527)	
73,327	(66,545)	97,747	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		

נספח ב' - מזומנים שנגרעו בשל רכישת חברה שאוחדה לראשונה

1,243	-	-	הון חוזר (למעט מזומנים ושווי מזומנים)
(1,097)	-	-	רכוש קבוע
(499)	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
290	-	-	זכויות שאינן מקנות שליטה
(63)	-	-	

פעילות שלא במזומן

9,888	-	-	השפעה מצטברת של שינויים בעתודות ביטוח כללי ראה באור (ח)2(4)(4)

6,247	-	-	רכוש קבוע, בניכוי עתודה למס, שהועבר לאגודה אחות כדיבידנד

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

א. תיאור כללי של האגודה ופעילותה

האגודה עוסקת בכל ענפי ביטוח כללי. ביום 25 למרס, 2015 קיבלה האגודה אישור מהממונה על שוק ההון, הביטוח וחיסכון לפעול בענף ביטוח חיים ריסק בלבד. במהלך חודש יוני, 2015 החלה האגודה לשווק פוליסות ביטוח חיים ריסק. על-פי תקנות האגודה, עסקי האגודה מוגבלים לביטוחים של חברי האגודה, חבריהם ועובדיהם וכן גופים אחרים, לפי החלטת ההנהלה. ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן "האגודה") הינה אגודה תושבת ישראל ומושבה הקבוע הינו בתל אביב, רח' חשמונאים 93.

ב. נכון ליום 31 בדצמבר, 2017 לאגודה השקעה בשלוש חברות מוחזקות כדלקמן:

1. עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ (להלן - "עתודות") באחזקה של 50%.
2. משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ (להלן - "סוכנות הביטוח") באחזקה של 100%.
3. עידן חדש סוכנות לביטוח ימי מקבוצת ביטוח חקלאי (2011) בע"מ (להלן - עידן חדש") באחזקה של 50%.

ג. ביום 13 באוגוסט, 2015 רכשה משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ, חברה בת של ביטוח חקלאי, 15% מהון המניות של כנעני סוכנות לביטוח בע"מ (להלן - כנעני) בתמורה לכ- 0.6 מיליוני ש"ח וזאת בנוסף ל 50% שהיו כבר בבעלותה. החל ממועד זה מאוחדים דוחות כנעני בדוחות האגודה.

ד. מלוא השליטה באגודה הינה בידי אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן - אחזקות ביטוח).

שינוי מבנה באגודה

1. על פי הרולינג שהתקבל ממס הכנסה ביום 21 בנובמבר, 2012 נקבע כי האגודה תעביר לאגודה אחות ניהול סיכונים- אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן - ניהול סיכונים), אגודת אחזקות חדשה ללא פעילות, את מלוא החזקותיה (50%) בחברת עתודות - קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ, להלן - "עתודות" וכן את מלוא זכויותיה במבנה המצוי ברחוב החשמונאים בתל אביב הידוע כגוש 7459 חלקות 15 ו-16 וגוש 7100 חלקות 66, 67 ו-68 (להלן - המבנה), וכן נכסים כספיים מסוימים (זכויותיה בקשר עם הלוואות שניתנו על ידי לגורמים שונים) (להלן יחד: "הנכסים המועברים"), וזאת ללא תמורה כלשהי. העברת הנכסים המועברים תעשה ללא תמורה בין במישרין או בעקיפין. הובהר, כי ביצוע העברת כל אחד מהנכסים המועברים אינו מותלה האחד בשני וכל אחד מהם עומד בפני עצמו ומותנה באישור הועד המנהל של האגודה.
2. ביום 1 בינואר, 2014 העבירה האגודה לניהול סיכונים הלוואות בסך 14,658 אלפי ש"ח שניתנו על ידי לגורמים שונים וזאת ללא תמורה כלשהי.
3. ביום 5 ליולי, 2015, לאחר שנתקיימו כל התנאים המתלים, הועבר המבנה ברחוב החשמונאים בסך של 6,247 אלפי ש"ח כולל ניכוי עתודה למס בגינו, לניהול סיכונים. על פי החלטת הועד המנהל, הוחלט שכל ההוצאות הכרוכות בהעברת המבנה יחולו על האגודה. היקף ההוצאות הכרוכות בהעברת המבנה ברחוב החשמונאים בתל אביב לניהול סיכונים, אינו מהותי. כמו כן, החליט הועד המנהל להגביל את ההוצאות, בהן תישא האגודה, לכ- 3.2 מיליוני ש"ח.

באור 1: - כללי (המשך)

ה. שינוי מבנה באגודה (המשך)

4. ביום 29 במאי, 2014 אושרה באגודה חלוקת דיבידנד במזומן בסך של 10,000 אלפי ש"ח וכן העברת מניות עתודות והזכויות הקשורות עימה לניהול סיכונים.

חלוקת הדיבידנד והעברת עתודות כאמור לעיל הותנו בהתחייבות בלתי הדירה שהתקבלה מאחזקות ביטוח שלפיה, בין היתר, אחזקות ביטוח לא תחלק דיבידנד, אלא בכפוף לכך שבמועד החלוקה עודף ההון הקיים על ההון הנדרש של האגודה לא יהיה נמוך מ-30%.

אחזקות ביטוח נתנה את ההתחייבות האמורה.

נכון למועד זה טרם הועברו החזקותיה של האגודה בעתודות לניהול סיכונים.

ו.

הגדרות

בדוחות כספיים אלה -

האגודה

- ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ.

הקבוצה

- האגודה והחברות המוחזקות שלה.

חברות מאוחדות

- חברות שדוחותיהן מאוחדים במישרין או בעקיפין עם דוחות האגודה.

חברות כלולות

- חברות אשר לאגודה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית שלהן אך לא שליטה, ואשר השקעת האגודה בהן כלולה בדוחות הכספיים המאוחדים של האגודה על בסיס השווי המאזני.

חברות מוחזקות

- חברות מאוחדות וחברות שהשקעות האגודה בהן כלולה בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.

אגודת האם

- אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ.

צדדים קשורים

- כהגדרתם ב-IAS 24.

בעלי עניין ובעלי שליטה

- כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010.

הממונה

- הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

חוק הפיקוח

- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

תקנות ההון

- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקונן.

כללי ההשקעה

- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 וחוזר "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים".

חוזי ביטוח

- חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.

נכסי ביטוח משנה

- חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות.

באור 1: - כללי (המשך)

ו. הגדרות (המשך)

- התחייבויות בגין חוזי ביטוח
- עתודות ביטוח ותביעות תלויות, במגזרי הפעילות ביטוח כללי וביטוח חיים.
- פרמיות
- פרמיות לרבות דמים.
- פרמיות שהורווחו
- פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס הצגת הדוחות הכספיים

1. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים של האגודה ערוכים על בסיס העלות, למעט התחייבויות ביטוחיות, מכשירים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, נכסי והתחייבויות מסים נדחים, נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים והשקעות המטופלות לפי השווי המאזני.

2. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

דוחות כספיים אלו נערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - IFRS). כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילוי, כפי שנקבע בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על-פיו.

3. תקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של הקבוצה עולה בעיקרה על שנה, במיוחד בהתייחס לעסקי ביטוח חיים ולעסקי ביטוח כללי בעלי זנב ארוך.

4. מבנה הדיווח הנוכחי

הדוחות על המצב הכספי, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של האגודה, הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו מספקת מידע מהימן ורלבנטי יותר, כפי שנדרש ב- IAS 1.

5. מדיניות חשבונאית עקבית ויישום לראשונה של תקני IFRS

המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי, בכל התקופות המוצגות, למעט אם נאמר אחרת.

לעניין רישום צבירה ויישום לראשונה של הנוהג המיטבי בביטוח כללי, ראה [באור 2\(ח\)\(4\)\(4\)](#).

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים
השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם ההשפעה המהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים:

סיווג ויעוד ההשקעות הפיננסיות

הנהלת האגודה הפעילה שיקול דעת בבואה לסווג וליעד את ההשקעות הפיננסיות לקבוצות הבאות:

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.
- השקעות המוחזקות לפדיון.
- הלוואות וחייבים.
- נכסים פיננסיים זמינים למכירה.

לגבי החלטת האגודה בנוגע ליעוד נכסי האגודה, ראה [באור 2\(ט\)](#) להלן.

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת ההנהלה להסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים נזקפים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים ואקטואריים, המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הקבוצה, נדרשת הנהלת הקבוצה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הקבוצה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות לרבות ציפיות לעתיד, ככל שניתנות להערכה, בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. יובהר שההוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה, בין היתר, עקב שינויים גולטוריים שפורסמו או צפויים להתפרסם בתחומי הביטוח, הפנסיה והגמל ואשר קיימת אי וודאות באשר לאופן התממשותם והשלכותיהם.

להלן ההנחות העיקריות שנעשו בדוחות הכספיים בקשר לאי הודאות לתאריך המאזן ואומדנים קריטיים שחושבו על ידי הקבוצה ואשר שינוי מהותי באומדנים ובהנחות עשויים לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים בשנה העוקבת:

1. התחייבויות בגין חוזי ביטוח

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח מבוססות על שיטות הערכה אקטוארית ועל הנחות המפורטות ב**[באור 29\(ה1\)\(3\)](#)** לגבי ביטוח כללי, וב**[באור 29\(ה2\)](#)** לגבי ביטוח חיים.

ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח. לגבי ניתוחי רגישות של הסיכון הביטוחי בביטוח כללי ראה **[באור 29\(ה1\)](#)**.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

2. תביעות משפטיות

ליום 31 בדצמבר 2017 לא קיימות תביעות תלויות ומשפטיות כנגד האגודה.

עם זאת האגודה חשופה לטענות/תביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו, וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת האגודה וחברות מוחזקות שלה במספר דרכים, ובין היתר: באמצעות פניות לקוחות לגורמים בקבוצה ובמיוחד לממונה על פניות הציבור בקבוצה, באמצעות תלונות לקוחות ליחידה לפניות הציבור במשרד המפקח, ובאמצעות תביעות (שאינן ייצוגיות) המוגשות לבית המשפט. נושאים אלו מובאים לידיעת הנהלת הקבוצה אם וככל שהגורמים המטפלים מזהים כי הטענות עשויות להיות בעלות השלכות רחבות. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמכות האגודה והחברות המוחזקות על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה ואת הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל ניתוח הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני בו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

3. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לא סחירים

השווי ההוגן של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופיקדונות, הניתן לצרכי הצגה בבאור בלבד, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

4. ירידת ערך של השקעות פיננסיות

כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, סכום ההפסד נזקף לדוח הרווח הכולל, ראה [באור 2\(יב\)](#). בכל תאריך מאזן בוחנת הקבוצה האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.

5. ירידת ערך של נכסים לא פיננסיים לרבות מוניטין

הקבוצה בוחנת ירידת ערך של נכסים לא פיננסיים לפחות אחת לשנה. הבחינה מחייבת את ההנהלה לבצע אומדן של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע משימוש מתמשך ביחידה מניבת מזומנים שאליה הוקצה הנכס. כמו כן, נדרשת ההנהלה לאמוד שיעור נכיון מתאים לתזרימי מזומנים אלה. ראה מידע נוסף [בבאור 2\(יב\)](#).

6. הטבות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה

התחייבות בגין תוכניות להטבה מוגדרת לאחר סיום העסקה נקבעת תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבות כרוך בקביעת הנחות בין השאר לגבי שיעורי היוון, שיעורי תשואה צפויים על נכסים, שיעור עליית השכר ושיעורי תחלופת עובדים. יתרת ההתחייבויות עשויה להיות מושפעת בצורה משמעותית בגין שינויים באומדנים אלו. ראה מידע נוסף [בבאור 2\(יד\)](#).

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

7. נכסי מסים נדחים

נכסי מסים נדחים מוכרים בגין הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים, שטרם נוצלו, במידה שצפוי שתהיה הכנסה חייבת עתידית שכנגדה ניתן יהיה לנצלם. נדרש שיקול דעת של ההנהלה על מנת לקבוע האם ניתן להכיר בנכס מסים נדחים ואת סכום נכס המסים הנדחים שניתן להכיר בו וזאת בהתבסס על קיום, עיתוי וסכום ההכנסה החייבת במס הצפויה ואסטרטגיית תכנון המס. ראה מידע נוסף בבאור 2(כ).

8. קביעת ברות השבה של הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים

ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות בביטוח חיים נבדקת מדי תקופה תוך שימוש בהנחות לגבי שיעורי ביטולים ומשתנים נוספים כאמור בבאור 2(ח)(1). אם תחת הנחות אלו לא תתקיים ברות ההשבה, יתכן שיהיה צורך בהאצת ההפחתה או אף במחיקת הוצאות הרכישה הנדחות.

ג. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

מטבע ההצגה של הדוחות הכספיים הינו ש"ח.

הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של האגודה. מטבע הפעילות הוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת האגודה ולפי מטבע זה נמדדים מצבה הכספי ותוצאות פעולותיה של האגודה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה הראשונית בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך דיווח למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער, למעט אלה המהוונים לנכסים כשירים או נזקפים להון בעסקאות גידור, נזקפים לדוח רווח והפסד. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ המוצגים לפי עלות מתורגמים לפי שער החליפין במועד העסקה. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ המוצגים לפי שווי הוגן מתורגמים למטבע הפעילות בהתאם לשער החליפין במועד שבו נקבע השווי ההוגן.

עסקאות ביטוח משנה לסוגיהן מתורגמות למטבע הפעילות בהתאם להסכמים שנחתמו עם מבטחי משנה.

3. פריטים כספיים צמודי מדד

נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על פי תנאיהם לשינויים במדד מותאמים לפי המדד הרלוונטי, בכל תאריך דיווח, בהתאם לתנאי ההסכם.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות של חברות שלאגודה יש שליטה בהן (חברות בנות). שליטה מתקיימת כאשר לאגודה יש כח השפעה על הישות המושקעת, חשיפה או זכויות לתשואות משתנות כתוצאה ממעורבותה בישות המושקעת וכן היכולת להשתמש בכח שלה כדי להשפיע על סכום התשואות שינבע מהישות המושקעת. בבחינת שליטה מובאת בחשבון השפעת זכויות הצבעה פוטנציאליות רק אם הן ממשיות. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

הדוחות הכספיים של האגודה והחברות הבנות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות הבנות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של האגודה. יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין האגודה והחברות הבנות בוטלו במלואם בדוחות הכספיים המאוחדים.

זכויות שאינן מקנות שליטה בגין חברות בנות מייצגות את ההון בחברות הבנות שאינן ניתנות לייחוס, במישרין או בעקיפין, לאגודת האם. הזכויות שאינן מקנות שליטה מוצגות בנפרד במסגרת ההון של האגודה. רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לאגודה ולזכויות שאינן מקנות שליטה. הפסדים מיוחסים לזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה בדוח המאוחד על המצב הכספי הינה שלילית.

מימוש החזקה בחברה בת, ללא איבוד שליטה, מוכר כשינוי בהון. בעת מימוש חברה בת תוך איבוד שליטה, האגודה:

- גורעת את הנכסים (לרבות מוניטין) ואת ההתחייבויות של החברה הבת.
- גורעת את היתרה בדוחות הכספיים של הזכויות שאינן מקנות שליטה.
- גורעת את ההתאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים שנזקפו להון העצמי.
- מכירה בשווי ההוגן של התמורה שהתקבלה.
- מכירה בשווי ההוגן של השקעה כלשהי שנותרה.
- מסווגת מחדש את הרכיבים שהוכרו קודם לכן ברווח (הפסד) כולל אחר, באותו אופן שהיה נדרש אם החברה הבת הייתה מממשת ישירות את הנכסים או ההתחייבויות הקשורים.
- מכירה בהפרש כלשהו שנוצר (עודף או גרעון) כרווח או כהפסד.

ה. צירופי עסקים ומוניטין

צירופי עסקים מטופלים בשיטת הרכישה. עלות הרכישה נמדדת על פי השווי ההוגן של התמורה שהועברה במועד הרכישה בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה בנרכשת. בכל צירוף עסקים, האגודה בוחרת האם למדוד את הזכויות שאינן מקנות שליטה בנרכשת בהתאם לשוויים ההוגן במועד הרכישה או לפי חלקן היחסי בשווי ההוגן של הנכסים המזוהים נטו של הנרכשת.

עלויות רכישה ישירות נזקפות בעת התהוותן לדוח רווח והפסד.

בצירוף עסקים המושג בשלבים, זכויות הונות בנרכשת שהוחזקו על ידי הרוכשת קודם להשגת השליטה נמדדות בשווי הוגן למועד הרכישה תוך הכרה בדוח רווח או הפסד משערך ההשקעה הקודמת במועד העלייה לשליטה.

תמורה מותנית מוכרת בשווי ההוגן במועד הרכישה. תמורה מותנית מסווגת כנכס או כהתחייבות פיננסית בהתאם ל- IAS 39. שינויים עוקבים בשווי ההוגן של התמורה המותנית מוכרים בדוח רווח והפסד או בדוח על הרווח הכולל האחר. אם התמורה המותנית מסווגת כמכשיר הוני, היא נמדדת לפי שווי ההוגן במועד הרכישה ללא מדידה עוקבת.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. צירופי עסקים ומוניטין (המשך)

מוניטין נמדד לראשונה לפי העלות, שהינה ההפרש בין תמורת הרכישה והזכויות שאינן מקנות שליטה לבין הסכום נטו של הנכסים המזוהים שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו. אם סכום המוניטין שהתקבל הינו שלילי, הרוכש יכיר ברווח שנוצר במועד הרכישה.

ו. השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן חברות שלקבוצה יש השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית שלהן, אך לא שליטה. ההשקעה מוצגת על בסיס שיטת השווי המאזני כמפורט בסעיף ז' להלן.

ז. השקעות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני

השקעות האגודה בחברות כלולות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

לפי שיטת השווי המאזני, ההשקעה בחברה הכלולה מוצגת לפי עלות בתוספת שינויים שלאחר הרכישה בחלק הקבוצה בנכסים נטו, לרבות רווח כולל אחר של החברה הכלולה. רווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין הקבוצה לבין החברה הכלולה מבוטלים בהתאם לשיעור ההחזקה בחברה הכלולה.

שיטת השווי המאזני מיושמת עד למועד איבוד ההשפעה המהותית או סיווגה כהשקעה המוחזקת למכירה.

מוניטין בגין רכישת חברה כלולה מוצג כחלק מההשקעה בחברה כלולה, נמדד לפי העלות ואינו מופחת באופן שיטתי. מוניטין נבחן לצורך בחינת ירידת ערך כחלק מהשקעה בחברה הכלולה בכללותה.

הדוחות הכספיים של האגודה והחברות הכלולות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות הכלולות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של הקבוצה.

במקרה של רכישת חברה כלולה או עסקה משותפת בושלים, כאשר ההשקעה הקודמת בחברה הנרכשת טופלה בהתאם להוראות IAS 39, הקבוצה מיישמת את עקרונות IFRS 3 לגבי צירוף עסקים המושג בושלים. כפועל יוצא, זכויות הונות בנרכשת שהוחזקו על ידי הקבוצה קודם להשגת ההשפעה המהותית או השליטה המשותפת נמדדות בשווי הוגן למועד הרכישה ונכללות בתמורת הרכישה תוך הכרה ברווח או הפסד בהתאם למדידה בשווי ההוגן כאמור.

במועד איבוד ההשפעה המהותית, הקבוצה מודדת בשווי הוגן השקעה כלשהיא שנותרה בחברה הכלולה, ומכירה ברווח או הפסד בהפרש שבין התמורה מממוש ההשקעה בחברה הכלולה והשווי ההוגן של ההשקעה שנותרה לבין הערך בספרים של ההשקעה שמומשה במועד זה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. חוזי ביטוח

IFRS 4 הדן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש. להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

1. ביטוח חיים

א. הכרה בהכנסות, ראה [באור 2\(יז\)](#) להלן.

ב. התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים מחושבות בהתאם להוראות הממונה (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה באגודה מר דוד אנגלמיר. חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבע על פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

ג. הוצאות רכישה נדחות

1. הוצאות הרכישה הנדחות בגין פוליסות ביטוח חיים (להלן - ה-DAC) כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבוטלו נמחק במועד הביטול.

2. אקטואר האגודה בודק מידי שנה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC מספיקה, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות.

3. ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים והוצאות תפעול הנקבעות על-ידי האקטואר מדי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

ד. בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (Liability Adequacy)

בחודש אוגוסט 2015 פורסם חוזר ביטוח שעניינו אופן חישוב בדיקת נאותות העתודות (LAT) בביטוח חיים ובראות ("חוזר ה-LAT"). החוזר מתייחס לנושאים הבאים:

1. הנחיות מדידה לגבי שני מאפיינים של תזרימי המזומנים העתידיים: חוסר נזילות (באמצעות פרמיית אי נזילות) וסיכונים ביטוחיים אשר אינם ניתנים לפיזור ("Cost of non-hedgeable risks", CNHR).
2. בחירת הנחות דמוגרפיות לצורך חישוב האומדנים השוטפים תעשה ברמה של "Best Estimate" תוך הפעלת שיקול דעת.
3. הנחת הריבית והתשואה המתאימה תהיה על פי עקום הריביות חסר סיכון לתאריך הדיווח.
4. שימוש בשווי העדכני של נכסים שאינם נמדדים בספרים בשווי הוגן (למעט אג"ח מיועדות).

האגודה בדקה את נאותות העתודה בהתאם לחוזר ומצאה כי אין צורך בהפרשה נוספת.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. חוזי ביטוח (המשך)

1. ביטוח חיים (המשך)

ה. תביעות תלויות

תביעות תלויות בניכוי חלק מבטחי המשנה בהן מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת מומחי האגודה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח.

הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח.

2. ביטוח כללי

(1) הכרה בהכנסה - ראה באור 2(ז) להלן.

(2) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות לשוב תביעות, תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.

(3) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות

עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה, והוצאות הרכישה הנדחות בביטוח כללי, חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013, (להלן - "תקנות חישוב עתודות"), הנחיות הממונה ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתה של האקטוארית הממונה.

(4) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:

(1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, (Unearned Premium Reserve), משקפת את דמי הביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך המאזן.

(2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency). הפרשה זו נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי ההוצאות הרכישה הנדחות) אינה מכסה את העלות הצפויה בגין חוזי הביטוח. בענפי רכב רכוש, מקיף דירות ובתי עסק ההפרשה מבוססת בין היתר על בסיס מודל אקטוארי.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. חוזי ביטוח (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

(4) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן: (המשך)

(3) עתודות ביטוח תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן:

3.1 תביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו במרבית הענפים לפי הערכה אקטוארית, וכך גם הוצאות עקיפות ליישוב תביעות. שיבובים לקבל מחברות ביטוח מובאים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. התחשיב האקטוארי עבור האגודה בוצע על-ידי האקטוארית הממונה עובדת האגודה, הגב' רובשטיין גלית.

3.2 עודף הכנסות על הוצאות:

לגבי עסקים עם זנב תביעות ארוך (ענפים בהם הזמן הנדרש למתן הודעה על קרות הנזק ו/או לקביעת הנזק והפיצוי בגינו, ארוך ועשוי להתמשך מספר שנים), כגון ענפי חבויות ורכב חובה, חושב עד ליום 31 בדצמבר, 2015 עודף הכנסות על הוצאות על בסיס תלת שנתי מצטבר (להלן – העודף או הצבירה). העודף חושב, בהתאם לתקנות חישוב עתודות ולהנחיית הממונה, על בסיס ההכנסות מפרמיות בניכוי תביעות והוצאות רכישה (עד מגבלה שנקבעה על-ידי הממונה כשיעור מהפרמיה), בתוספת הכנסות מהשקעות המחושבות לפי שיעור תשואה ריאלית של 3% לשנה (ללא תלות בתשואה בפועל על ההשקעות), בניכוי חלקם של מבטחי המשנה, לפי ענפי הביטוח ושנת החיתום המתאימה. העודף המצטבר עד למועד שחרורו ממועד שנת תחילת הביטוח בניכוי הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ובניכוי התביעות התלויות כפי שחושבו כמפורט לעיל, נכלל עד ליום 31 בדצמבר, 2015 בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, והגרעון נזקף כהוצאה. לעניין ביטול העודף בסוף שנת 2015 ראה [סעיף 4](#) להלן.

3.3 שיבובים ושרידים מובאים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות.

3.4 להערכת האגודה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי ויתרתן כוללת הפרשות מתאימות ככל שנדרש ל-IBNR.

(4) שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר, 2015:

בחודש ינואר 2013 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג-2013 (להלן - "התקנות החדשות") וחוזר, שעודכן בחודש ינואר 2015. בנוסף פורסמה בחודש ינואר 2015 עמדת הממונה, לעניין נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים (להלן ביחד - "התיקון").

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. חוזי ביטוח (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

(4) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן: (המשך)

(4) שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר, 2015: (המשך)

התיקון ביטל את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, כאשר במקומן תבואנה התקנות החדשות. השינוי המרכזי שחל עם כניסת התיקון לתוקף היה ביטול הצבירה בענפי רכב חובה וחבויות ויישום עמדת הממונה לעניין הנוהג המיטבי המפורטת בבאור [29\(ה\)\(1\)\(3\)](#) להלן.

התיקון נכנס לתוקף החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2015.

כצעד משלים לתיקון עודכנו, בחודש אוקטובר 2015, הוראות המדידה, הכלולות בחוזר המאוחד, לגבי חלקם של מבטחי משנה בהוצאות רכישה נדחות ובפרמיה שטרם הורווחה בענף ביטוח כללי וזאת החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

התיקון טופל כשינוי מדיניות חשבונאית אשר יישומו למפרע אינו פרקטי ולפיכך השפעת השינוי נזקפה כהתאמה לעודפים ליום 31 בדצמבר, 2015 ללא יישום למפרע.

השפעת התיקון האמור על הדוחות הכספיים של האגודה ליום 31 בדצמבר, 2015 הייתה הגדלת סעיף עודפים בסך של כ-9,888 אלפי ש"ח.

(5) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות בקשר להפקת פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.

(6) עסקים המתקבלים מהתאגיד המנהל של מהמאגר לביטוח רכב חובה ("הפול") בע"מ (להלן - הפול), נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך המאזן בתוספת הפרשות לפי העניין, והכול בהתאם לשיעור השתתפות האגודה בהם.

ט. מכשירים פיננסיים

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים הן נכסים פיננסיים והן התחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב בלתי סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיות לגביה, חייבים אחרים ומזומנים ושווי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון הלוואות שנתקבלו וזכאים אחרים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

ההכרה הראשונית במכשירים פיננסיים, שאינם נגזרים, הינה לפי שווי הוגן ולגבי מכשירים שאינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד בתוספת כל עלויות העסקה ישירות הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה הראשונית, מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים נמדדים כמפורט בהמשך.

מכשיר פיננסי מוכר כנכס או כהתחייבות במועד קבלת התנאים החוזיים על ידי האגודה (מועד העסקה).

מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים כוללים יתרות מזומנים לשימוש מיידי ופיקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי ואשר אינם מוגבלים בשעבוד.

השקעות המוחזקות לפדיון

כאשר לאגודה יש כוונה מפורשת ויכולת להחזיק מכשירי חוב עד למועד פדיונם, מכשירי החוב מסווגים כמוחזקים לפדיון. השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לפי עלות מופחתת בשיטת הריבית האפקטיבית המביאה בחשבון גם את עלויות העסקה בניכוי הפסדים מירידת ערך.

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

מכשיר פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם הוא מוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה הראשונית בו.

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינן השקעות המוחזרות בתשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינן נסחרות בשוק פעיל. לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות, מוצגות על פי תנאיהן לפי העלות בתוספת עלויות עסקה ישירות, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, ובניכוי הפרשה לירידת ערך. חייבים לזמן קצר מוצגים לפי תנאיהם, בדרך כלל בערכם הנומינלי.

2. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים פיננסיים מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן, עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה הראשונית, נמדדים הנגזרים לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי הוגן נזקפים לדוח על הרווח הכולל.

3. נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערכים בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית המדד בפועל.

4. האגודה קבלה החלטות לייעוד הנכסים כדלקמן:

נכסים סחירים

נכסים אלו סווגו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, למעט חלק ממכשירי החוב הסחירים אשר סווגו כמוחזקים לפדיון.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. מכשירים פיננסיים (המשך)

4. האגודה קבלה החלטות לייעוד הנכסים כדלקמן (המשך)

נכסים שאינם סחירים

נכסים העונים לקריטריונים של קבוצת הלוואות וחייבים, סווגו לקבוצה זו ונמדדו על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

5. קביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות פיננסיות שלהן אין שוק פעיל, השווי שנקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אילו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות לרבות הסתמכות על דוחות כספיים מבוקרים. השווי ההוגן המחושב לצורך הצגה בבאורים של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופקדונות מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי מזומנים.

6. התחייבויות פיננסיות בעלות מופחתת

הלוואות ואשראי מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן בניכוי עלויות עסקה מיוחסות ישירות במידה וקיימות (לדוגמה, עלויות גיוס הלוואה). לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות והתחייבויות אחרות, מוצגות על פי תנאיהן לפי העלות בניכוי עלויות עסקה ישירות תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

7. גריעת מכשירים פיננסיים

א. נכסים פיננסיים

נכס פיננסי נגרע כאשר פקעו הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או האגודה העבירה את הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי או נטלה על עצמה מחויבות לשלם את תזרימי המזומנים שהתקבלו במלואם לצד השלישי, ללא עיכוב משמעותי, ובנוסף העבירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס או לא העבירה ואף לא הותירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים לנכס אך העבירה את השליטה בנכס. כאשר האגודה העבירה את זכויותיה לקבל תזרימי מזומנים מהנכס ולא העבירה ולא הותירה באופן ממשי את הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס ואף לא העבירה את השליטה על הנכס, מוכר נכס חדש בהתאם למידת המעורבות הנמשכת של האגודה בנכס. מעורבות נמשכת בדרך של ערבות לנכס המועבר נמדדת לפי הנמוך מבין היתרה בדוחות הכספיים המקורית של הנכס והסכום המירבי של התמורה שהאגודה עשויה להידרש לשלם בחזרה.

ב. התחייבויות פיננסיות

התחייבות פיננסית נגרעת כאשר היא מסולקת, דהיינו ההתחייבות נפרעה, בוטלה או פקעה. התחייבות פיננסית מסולקת כאשר החייב (הקבוצה) פורע את ההתחייבות על ידי תשלום במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או שירותים, או משוחרר משפטית מההתחייבות.

כאשר התחייבות פיננסית קיימת מוחלפת בהתחייבות אחרת כלפי אותו מלווה בתנאים שונים מהותית, או כאשר נעשה שינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת, ההחלפה או השינוי מטופלים כגרעה של ההתחייבות המקורית וכהכרה של התחייבות חדשה. ההפרש בין היתרה בדוחות הכספיים של שתי ההתחייבויות הנ"ל נזקף לדוח רווח והפסד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. מכשירים פיננסיים (המשך)

7. גריעת מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. התחייבויות פיננסיות (המשך)

במידה שההחלפה או השינוי אינם מהותיים, הם מטופלים כשינוי תנאי ההתחייבות המקורית ולא מוכר רווח או הפסד מההחלפה. בעת הבחינה האם מדובר בשינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת מביאה האגודה בחשבון שיקולים איכותיים וכמותיים.

8. לגבי ירידת ערך נכסים פיננסיים ראה [באור 2\(יב\)](#) להלן.

י. רכוש קבוע

פריטי הרכוש הקבוע מוצגים לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי פחת שנצבר, ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו, ואינם כוללים הוצאות תחזוקה שוטפת.

רכיבי פריט רכוש קבוע בעלי עלות משמעותית ביחס לסך העלות של הפריט, מופחתים בנפרד, לפי שיטת הרכיבים.

הפחת מחושב בשיעורים שנתיים שווים על בסיס שיטת הקו הישר לאורך תקופת החיים השימושיים בנכס, כדלקמן:

%	
15%	כלי רכב
15%-6%	ריהוט וציוד משרדי
33%	מחשבים וציוד היקפי
ראה להלן	שיפורים במושכר

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי הקבוצה שבכוונתה לממשה) או בהתאם לתקופת החיים המשוערת של השיפור, לפי הקצר שבהם.

אורך החיים השימושיים, שיטת הפחת, וערך השייר נבחנים לפחות בכל סוף שנה והשינויים מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא. הפחתת נכסים מופסקת כמוקדם מבין המועד בו הנכס מסווג כמוחזק למכירה לבין המועד שבו הנכס נגרע.

יא. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בצירופי עסקים נמדדים לפי השווי ההוגן במועד הרכישה. עלויות בגין נכסים בלתי מוחשיים אשר פותחו באופן פנימי, למעט עלויות פיתוח מהוונות, נזקפות לרווח או הפסד בעת התהוותן.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. תקופת ההפחתה ושיטת ההפחתה של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

1. תוכנות

נכסי האגודה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

2. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים.

3. הפחתה

אומדן אורך החיים השימושי הינו כדלקמן:

א. תוכנות- מופחתות בקו ישר על פני 3 שנים.

ב. עודף עלות שנוצר ברכישת סוכנות ביטוח מיוחס בעיקרו לתיק לקוחות ומופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני 10 שנים.

האומדנים בדבר שיטת הפחת ואורך החיים השימושי נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

יב. ירידת ערך

הקבוצה בוחנת בכל תאריך מאזן האם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך בגין הנכסים הבאים:

1. נכסים פיננסיים

נכסים הנמדדים בעלות מופחתת

ראייה אובייקטיבית לירידת ערך קיימת כאשר אירוע אחד או יותר השפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההכרה. סכום ההפסד הנזקף לדוח רווח והפסד נמדד כהפרש בין יתרת הנכס בדוחות הכספיים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים (שאינם כוללים הפסדי אשראי עתידיים שטרם התהוו), המהוונים בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס הפיננסי. אם הנכס הפיננסי נושא ריבית משתנה, ההיוון נעשה בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית הנוכחית. בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את השבת ערכו של הנכס לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד. ביטול כאמור נזקף לרווח והפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

הקבוצה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי נכסי חוב המסווגים להלוואות וחייבים הן ברמת הנכס הבודד והן ברמה של קבוצת נכסים בעלי מאפייני סיכון אשראי דומים (בחינה קולקטיבית). ההלוואות והחייבים שהינם משמעותיים באופן פרטני נבחנים ספציפית לירידת ערך. ההלוואות והחייבים אשר בגינם לא זוהתה ירידת ערך ספציפית מקובצים יחדיו ולגביהם נבחנת קיומה של ירידת ערך קולקטיבית במטרה לאתר ירידת ערך שהתרחשה וטרם זוהתה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יב. ירידת ערך (המשך)

2. ביטוח משנה

א. ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי האגודה אינן משחררות אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה, אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על פי חוזי ביטוח המשנה, עלול לגרום לאגודה הפסדים.

ב. האגודה מבצעת הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבת האגודה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטוארית, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבת האגודה בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי CUT OFF (ניתוק התקשרויות בדרך של פרעון סופי של החובות) במטרה לצמצם את החשיפה.

3. פרמיה לגבייה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיות לגבייה בעסקי ביטוח כללי מחושבת לפי אומדנים המבוססים, בין היתר, על עומק החובות בפיגור ועל הביטחונות הקיימים.

4. נכסים שאינם פיננסיים

האגודה בוחנת את הצורך בירידת ערך נכסים לא פיננסיים של הקבוצה, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נכסים הנובעים מהטבות לעובדים ונכסי מס נדחים כאשר ישנם סימנים כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהיתרה בדוחות הכספיים אינה ברת-השבה. במקרים בהם היתרה בדוחות הכספיים של הנכסים הלא פיננסיים עולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, מופחתים הנכסים לסכום בר-ההשבה שלהם. השווי בר-ההשבה הינו הגבוה מבין שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה ושווי שימוש. בהערכת שווי השימוש מהווים תזרימי המזומנים הצפויים לפי שיעור ניכיון לפני מס המשקף את הסיכונים הספציפיים לכל נכס. בגין נכס שאינו מייצר תזרימי מזומנים עצמאיים נקבע סכום בר-השבה עבור היחידה מניבת המזומנים שאליה שייך הנכס. הפסדים מירידת ערך נזקפים לדוח על הרווח הכולל לסעיף הוצאות אחרות.

הפסד מירידת ערך של נכס, למעט מוניטין, מבוטל רק כאשר חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר-ההשבה של הנכס מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת הערך. ביטול ההפסד כאמור מוגבל לנמוך מבין סכום ירידת הערך של הנכס שהוכר בעבר (בניכוי פחת או הפחתה) או סכום בר-ההשבה של הנכס. לגבי נכס הנמדד לפי העלות, ביטול הפסד כאמור נזקף לרווח או הפסד.

הקריטריונים הייחודיים להלן מיושמים בבחינת ירידת ערך:

השקעה בחברה כלולה

לאחר יישום שיטת השווי המאזני, האגודה בוחנת אם יש צורך להכיר בהפסד נוסף בגין ירידת ערך של ההשקעה בחברות כלולות או בעסקאות משותפות. בכל תאריך דיווח מתבצעת בחינה אם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה או בעסקאות משותפות, בחינת ירידת הערך נעשית בהתייחס להשקעה בכללותה כולל המוניטין המיוחס לחברה כלולה או לעסקה המשותפת.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג.

מדידת שוי הוגן

שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

מדידת שווי הוגן מבוססת על ההנחה כי העסקה מתרחשת בשוק העיקרי של הנכס או ההתחייבות, או בהיעדר שוק עיקרי, בשוק הכדאי (advantageous) ביותר.

השווי ההוגן של נכס או התחייבות נמדד תוך שימוש בהנחות שמשתתפים בשוק ישתמשו בעת תמחור הנכס או ההתחייבות, בהנחה שמשתתפים בשוק פועלים לטובת האינטרסים הכלכליים שלהם.

מדידת שווי הוגן לנכס לא פיננסי מביאה בחשבון את היכולת של משתתף בשוק להפיק הטבות כלכליות באמצעות הנכס בשימוש המיטבי שלו או על ידי מכירתו למשתתף אחר בשוק שישתמש בנכס בשימוש המיטבי שלו.

הקבוצה משתמשת בטכניקות הערכה שהן מתאימות לנסיבות ושקיימים עבורן מספיק נתונים שניתנים להשגה כדי למדוד שווי הוגן, תוך מיקסום השימוש בנתונים רלוונטיים שניתנים לצפייה ומיזעור השימוש בנתונים שאינם ניתנים לצפייה.

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין מכשירים פיננסיים שלהם אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היות תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות. השווי של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופקדונות, מחושב לפי מודל המבוסס על היות תזרימי המזומנים.

כל הנכסים וההתחייבויות הנמדדים בשווי הוגן או שניתן גילוי לשווי ההוגן שלהם מחולקים לקטגוריות בתוך מידרג השווי ההוגן, בהתבסס על רמת הנתונים הנמוכה ביותר, המשמעותית למדידת השווי ההוגן בכללותה:

- רמה 1: מחירים מצוטטים (ללא התאמות) בשוק פעיל של נכסים והתחייבויות זהים.
- רמה 2: נתונים שאינם מחירים מצוטטים שנכללו ברמה 1 אשר ניתנים לצפייה במישרין או בעקיפין.
- רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על מידע שוק ניתן לצפייה (טכניקות הערכה ללא שימוש בנתוני שוק ניתנים לצפייה).

יד.

הטבות לעובדים

בקבוצה קיימות מספר תכניות הטבה לעובדים:

1. הטבות עובד לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר חזויות להיות מסולקות במלואן לפני 12 חודש לאחר תום תקופת הדיווח השנתית שבה העובדים מספקים את השירותים המתייחסים. הטבות אלו כוללות משכורות, ימי חופשה, הבראה והפקדות מעסיק לביטוח לאומי ומוכרות כהוצאה עם מתן השירותים. התחייבות בגין בונוס במזומן או תוכנית להשתתפות ברווחים, מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

2. הטבות לאחר סיום העסקה

תכנית להפקדה מוגדרת

לקבוצה תוכניות להפקדה מוגדרת, בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין שלפיהן הקבוצה משלמת באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יד. הטבות לעובדים (המשך)

2. הטבות לאחר סיום העסקה (המשך)

תכנית להפקדה מוגדרת

לשלם את כל ההטבות לעובד המתייחסות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות.

הפקדות לתוכנית להפקדה מוגדרת בגין פיצויים או בגין תגמולים, מוכרות כהוצאה בעת ההפקדה לתוכנית במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד.

תוכנית הטבה מוגדרת

בנוסף לקבוצה תוכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק פיצויי פיטורין. לפי החוק, זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או עם פרישתם. ההתחייבות בשל סיום העסקה נמדדת לפי שיטת שווי אקטוארי של יחידת הזכאות החזויה. החישוב האקטוארי מביא בחשבון עליות שכר עתידיות ושיעור עזיבת עובדים, וזאת על בסיס הערכה של עיתוי התשלום. הסכומים מוצגים על בסיס היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לפי שיעורי הריבית בהתאם לתשואה במועד הדיווח של אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה, אשר מועד פרעונן דומה לתקופת ההתחייבות המתייחסת לפיצויי הפרישה.

האגודה מפקידה כספים בגין התחייבויותיה לתשלום פיצויים לחלק מעובדיה באופן שוטף בקרנות פנסיה וחברות ביטוח (להלן - נכסי התוכנית). נכסי התוכנית הם נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות עובד לזמן ארוך או בפוליסות ביטוח כשירות. נכסי התוכנית אינם זמינים לשימוש נושי הקבוצה, ולא ניתן לשלם ישירות לקבוצה.

ההתחייבות בשל הטבות לעובדים המוצגת בדוח על המצב הכספי מייצגת את הערך הנוכחי של התחייבות ההטבות המוגדרת בניכוי השווי ההוגן של נכסי התוכנית.

מדירות מחדש של ההתחייבות נטו נזקפות לרווח כולל אחר.

טו. הטבות בגין פיטורין

פיצויי פיטורין לעובדים נזקפים כהוצאה כאשר הקבוצה התחייבה, לפיטורי עובדים לפני הגיעם לגיל הפרישה המקובל והיא אינה יכולה לבטל את ההצעה או כאשר הקבוצה מכירה בעלויות בגין שינוי מבני אשר כולל תשלום של הטבות בגין פיטורין, כמוקדם מביניהם.

טז. הפרשות

הפרשה בהתאם ל-37 IAS מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות בהווה (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, צפוי שיידרש שימוש במשאבים כלכליים על מנת לסלק את המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר הקבוצה צופה שחלק או כל ההוצאה תוחזר לאגודה, כגון בחוזה ביטוח, ההחזר יוכר כנכס נפרד, רק במועד בו קיימת וודאות למעשה לקבלת הנכס. ההוצאה תוכר בדוח רווח והפסד בניכוי החזר ההוצאה.

להלן סוגי ההפרשות שנכללו בדוחות הכספיים:

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר כאשר יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד את המחויבות באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת ההפרשה בהתאם לערכה הנוכחי. בעת בחינת הצורך בהכרה בהפרשות ובכימותן, מסתייעת הנהלת הקבוצה ביועציה המשפטיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טז. הפרשות (המשך)

היטלים

היטלים המוטלים על האגודה על ידי מוסדות ממשלה באמצעות חקיקה, מטופלים בהתאם לפרשנות IFRIC 21, לפיה ההתחייבות לתשלום ההיטל תוכר רק בעת קרות האירוע היוצר את המחויבות לתשלום.

יז. הכרה בהכנסה

1. פרמיות

(א) פרמיות במגזר ביטוח חיים נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן.

ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על ידי האגודה עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין.

(ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.

פרמיות בענף רכב חובה נרשמות בעת פירעון הפרמיה הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך המאזן נרשמים כהכנסות מראש.

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין.

2. דמי ניהול מחברה מנהלת של קרן פנסיה

דמי הניהול מחושבים על בסיס יתרות הנכסים המנוהלים ועל בסיס התקבולים מהעמיתים.

3. עמלות

בסוכנויות ביטוח

הכנסות מעמלות ביטוח כללי מוכרות כהכנסה בעת התהוותן. הכנסות מעמלות ביטוח חיים מוכרות כהכנסה על בסיס מועדי הזכאות לתשלום העמלות על פי ההסכמים עם חברות הביטוח בניכוי הפרשות להחזרי עמלות עקב ביטולים צפויים של פוליסות ביטוח.

בחברת הביטוח

הכנסות מעמלות מביטוח משנה בביטוח כללי וביטוח חיים נזקפות בעת התהוותן.

יח. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב, הכנסות מדיבידנדים, רווחים (הפסדים) נטו ממכירת נכסים פיננסיים, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד והרווחים (הפסדים) ממטבע חוץ בגין נכסי חוב.

הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית.

הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לאגודה הזכות לקבלת תשלום. באם מתקבל הדיבידנד בגין מניות סחירות, מכירה האגודה בהכנסות מדיבידנד ביום האקס. רווחים והפסדים מהפרשי שער ושינויים בשווי ההוגן של ההשקעות מדווחים בנטו.

יח. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון (המשך)

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער על הלוואות שנתקבלו, ריבית והפרשי שער על פיקדונות ועל יתרות מבטחי משנה, ושינויים בגין ערך הזמן בגין הפרשות. עלויות אשראי, שאינן מהוונות, נזקפות לדוח רווח והפסד לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

יט. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות, הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח, להוצאות הקשורות ברכישה (הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות) וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות אחרות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך בהתאם למודלים פנימיים של האגודה המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

כ. מסים על הכנסה

תוצאות המס בגין מסים שוטפים או נדחים נזקפות לרווח או הפסד, למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים לרווח כולל אחר או להון.

1. מסים שוטפים

חבות בגין מסים שוטפים נקבעת תוך שימוש בשיעורי המס וחוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד לתאריך הדיווח, וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

2. מסים נדחים

מסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין הסכומים הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים המובאים בחשבון לצורכי מס.

יתרות המסים הנדחים מחושבות לפי שיעור המס הצפוי לחול כאשר הנכס ימומש או ההתחייבות תסולק, בהתבסס על חוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך הדיווח.

בכל תאריך דיווח נכסי מסים נדחים נבחנים ובמידה שלא צפוי ניצולם הם מופחתים. הפסדים מועברים והפרשים זמניים הניתנים לזיכוי, בגינם לא הוכרו נכסי מסים נדחים, נבחנים בכל תאריך דיווח ובמידה שניצולם צפוי מוכר נכס מס נדחה מתאים.

בחישוב המסים הנדחים לא מובאים בחשבון המסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות, כל עוד מכירת ההשקעות בחברות מוחזקות אינה צפויה בעתיד הנראה לעין. כמו כן, לא הובאו בחשבון מסים נדחים בגין חלוקת רווחים על ידי חברות מוחזקות כדיבדנדים, מאחר שחלוקת הדיבדנד אינה כרוכה בחבות מס נוספת, או בשל מדיניות האגודה שלא ליזום חלוקת דיבדנד על ידי חברה מאוחדת הגוררת חבות מס נוספת.

מסים נדחים מקוזזים אם קיימת זכות חוקית לקיזוז נכס מס שוטף כנגד התחייבות מס שוטפת והמסים הנדחים מתייחסים לאותה ישות החייבת במס ולאותה רשות מס.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כא. מגזרי פעילות

מגזר פעילות הינו רכיב של הקבוצה העונה על שלושת התנאים הבאים:

1. עוסק בפעילויות עסקיות שמהן הוא עשוי להניב הכנסות ובגינן עשויות להתהוות לו הוצאות, לרבות הכנסות והוצאות המתייחסות לעסקאות בין חברות הקבוצה;
2. תוצאותיו התפעוליות נסקרות באופן סדיר על ידי מקבל ההחלטות התפעוליות הראשי של הקבוצה, על מנת לקבל החלטות לגבי משאבים שיוקצו לו ועל מנת להעריך את ביצועיו; וכן
3. קיים לגביו מידע כספי נפרד זמין.

כב. הצגת דוח על הרווח הכולל

האגודה בחרה להציג דוח יחיד על הרווח הכולל, הכולל את פריטי דוח רווח והפסד ואת פריטי הרווח הכולל האחר.

כג. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם

1. תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 17, חוזי ביטוח

בחודש מאי 2017 פרסמה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח (להלן - התקן החדש). התקן החדש קובע כללים להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא. התקן החדש צפוי לגרום לשינויים משמעותיים בדיווח הכספי של חברות ביטוח.

בהתאם לתקן החדש יש למדוד את ההתחייבות הביטוחית כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מחוזי הביטוח תוך התחשבות באי הוודאות הגלומה בתחזיות אלו (מרווח הסיכון). כמו כן, הרווח הגלום הצפוי בחוזי הביטוח הנגזר מהחישובים כאמור יוכר על פני תקופת הכיסוי, וההשפעה של שינויים בהנחות (למעט ריבית) תיפרס גם היא על פני תקופת הכיסוי. הפסד יוכר באופן מיידי אם קבוצת חוזי ביטוח אינה צפויה להיות רווחית, או הופכת למפסידה.

לגבי חוזי ביטוח מסוימים (בדרך כלל חוזי ביטוח כללי עם כיסוי ביטוחי של עד שנה) ניתן ליישם מודל מדידה פשוט יותר שאינו שונה משמעותית מהמדידה המקובלת כיום.

התקן החדש ייושם החל מיום 1 בינואר 2021. אימוץ מוקדם אפשרי, כל עוד IFRS 9 מכשירים פיננסים וכן IFRS 15 הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות, מיושמים במקביל.

התקן החדש ייושם למפרע. אם יישום למפרע אינו מעשי ניתן לבחור באחת משתי הגישות הבאות:

1. גישת יישום למפרע חלקי.
2. גישת השווי ההוגן.

האגודה בוחנת את ההשלכות של אימוץ התקן על הדוחות הכספיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כג. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

2. IFRS 15 - הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

IFRS 15 (להלן - התקן) פורסם על ידי ה-IASB במאי, 2014.

התקן מחליף, בין היתר, את IAS 18 הכנסות. התקן איננו חל על הכרה בהכנסה מחוזי ביטוח אך חל על ההכנסות מעמלות בסוכנויות הביטוח ועל ההכנסות מדמי ניהול של החברה המנהלת.

התקן מציג מודל בן חמישה שלבים שיחול על הכנסות הנובעות מחוזים עם לקוחות: שלב 1 - זיהוי החוזה עם הלקוח, לרבות התייחסות לקיבוצ חוזים וטיפול בשינויים (modifications) בחוזים.

שלב 2 - זיהוי מספר מחויבויות ביצוע נפרדות (distinct) בחוזה.

שלב 3 - קביעת מחיר העסקה, לרבות התייחסות לתמורה משתנה, רכיב מימון משמעותי, תמורות שאינן במזומן ותמורה שתשולם ללקוח.

שלב 4 - הקצאת מחיר העסקה לכל מחויבות ביצוע נפרדת על בסיס מחיר המכירה היחסי הנפרד תוך שימוש במחירים נצפים אם הם זמינים, או באומדנים והערכות.

שלב 5 - הכרה בהכנסה בעת עמידה במחויבות ביצוע, תוך הבחנה בין קיום מחויבות במועד מסוים לבין קיום מחויבות לאורך זמן.

התקן ייושם למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2018.

מנגנון התמורה של סוכנויות הביטוח כולל עמלה ראשונית (עמלת היקף) אשר הזכאות לה מתהווה במועד שיוק המוצר על ידי הסוכנות וכן עמלות עוקבות מותנות (עמלות נפרעים). חלק מהמוצרים אשר משווקים על ידי סוכנויות הביטוח אינם כרוכים במתן שירות עתידי נוסף של סוכנות הביטוח או שהשירות העתידי הינו זניח. לאור כך, החברה תידרש לאמוד את התמורה המשתנה ולהכיר בה כהכנסה במועד מכירת הפוליסה בכפוף למגבלת התמורה המשתנה.

האגודה בחרה ביישום למפרע חלקי של התקן החדש וכן בחרה ליישם את ההקלה לפיה יש ליישם את התקן למפרע רק לגבי חוזים שטרם הושלמו נכון ליום 1 בינואר 2018 (ולכן תמשיך ליישם לגבי אותם חוזים את הוראות IAS 18 גם בתקופות עוקבות). לפיכך השפעת התקן החדש על ההון של האגודה למועד המעבר איננה מהותית.

3. IFRS 9 מכשירים פיננסיים

בחודש יולי 2014 ה-IASB פירסם את הנוסח המלא והסופי של IFRS 9 - מכשירים פיננסיים, המחליף את IAS 39 - מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. IFRS 9 (להלן - התקן החדש) מטפל בכל שלושת האספקטים הקשורים למכשירים פיננסיים: סיווג ומדידה, ירידת ערך וחשבונאות גידור.

התקן החדש קובע כי בעת ההכרה לראשונה כל הנכסים הפיננסיים יימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם.
- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסויימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת קרן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כג. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

3. IFRS 9 מכשירים פיננסיים (המשך)

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן. התקן החדש קובע הבחנה בין מכשירי חוב אשר ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומכשירי חוב שימדדו בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים ימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח והפסד או לרווח (הפסד) כולל אחר, על פי בחירת החברה לגבי כל מכשיר ומכשיר. אם מדובר במכשירים הוניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

כמו כן, התקן החדש כולל מודל חדש הבנוי משלושה שלבים למדידת ירידת ערך של מכשירי חוב פיננסיים אשר אינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומתבסס על הפסדי אשראי צפויים ("Expected Credit Loss Model"). כל שלב קובע את אופן המדידה של הפסדי האשראי הצפויים וזאת בהתבסס על שינויים שחלו בסיכון האשראי של מכשיר החוב. כמו כן, ניתנת הקלה במודל זה לנכסים פיננסיים בעלי תקופות אשראי קצרות, כגון לקוחות.

לעניין גריעה ובנושא התחייבויות פיננסיות קובע התקן החדש את אותן הוראות שנדרשות לפי הוראות IAS 39 לגבי גריעה ולגבי התחייבויות פיננסיות שלא נבחרה לגביהן חלופת השווי ההוגן. לגבי התחייבויות שלגביהן נבחרה חלופת השווי ההוגן, סכום השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות - המיוחס לשינויים בסיכון האשראי של החברה - ייזקף לרווח כולל אחר. כל יתר השינויים בשווי ההוגן ייזקפו לרווח או הפסד.

התקן ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2018. בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתקן IFRS 4 אשר מתיר לישות שמנפיקה חוזי ביטוח לאמץ את IFRS 9 עם התאמות (להלן: "The overlay approach") או לדחות את אימוץ IFRS 9 ליום 1 בינואר 2021 (להלן: "גישת הדחיה").

לצורך יישום גישת הדחיה על הישות לעמוד בקריטריונים הבאים:

1. הישות לא יישמה קודם לכן גרסה כלשהי של IFRS 9.

2. פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח.

בהתאם לתקן, פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח כאשר:

(א) הערך בספרים של התחייבויות הנובע מחוזי ביטוח, כולל רכיבי פיקדון או נגזרים משובצים אשר הופרדו מחוזי הביטוח, הוא משמעותי ביחס לסך הערך בספרים של כלל התחייבויות; וכן

(ב) שיעור הערך בספרים של ההתחייבויות הקשורות לביטוח ביחס לסך הערך בספרים של כלל ההתחייבויות הינו:

• גדול מ-90%. או;

• בין 80% ל-90% כולל, וכן למבטח אין פעילות משמעותית שאיננה קשורה לביטוח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- כג. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)
3. IFRS 9 מכשירים פיננסיים (המשך)
- מבטח אשר בוחר ליישם את גישת הדחייה נדרש לתת גילוי אשר יאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים:
1. להבין כיצד הישות עומדת בקריטריונים לצורך יישום גישת הדחייה;
  2. לערוך השוואה בין מבטחים אשר מיישמים את גישת הדחייה לבין ישויות שמיישמות את IFRS 9.
- להערכת האגודה היא עומדת בקריטריונים לעיל ובכוונתה לדחות יישום IFRS 9 ליום 1 בינואר 2021.
4. תיקונים ל- IFRS 10 ול- IAS 28 בדבר מכירה או העברה של נכסים בין חברה מחזיקה לחברה כלולה או עסקה משותפת שלה
- בספטמבר 2014, פרסם ה-IASB תיקונים ל-IFRS 10 ול-IAS 28 (להלן - התיקונים) אשר דנים בטיפול החשבונאי במכירה או העברה של נכסים (נכס, קבוצת נכסים או חברה בת) בין החברה המחזיקה לבין חברה כלולה או עסקה משותפת שלה. התיקונים קובעים כי כאשר החברה המחזיקה מאבדת שליטה בחברת בת או בקבוצת נכסים שאינה מהווה עסק בעסקה עם חברה כלולה או עסקה משותפת שלה, יבוטל הרווח באופן חלקי, כך שהרווח שיוכר הוא הרווח בגין המכירה לחיצוניים בלבד. התיקונים מוסיפים כי במידה והזכויות הנותרות בידי החברה המחזיקה מהוות נכס פיננסי כהגדרתו ב-IFRS 9, יוכר הרווח באופן מלא. אם מדובר באיבוד שליטה בחברת בת או בקבוצת נכסים שמהווה עסק בעסקה עם חברה כלולה או עסקה משותפת שלה, יוכר הרווח באופן מלא.
- התיקונים יושמו בדרך של מכאן ולהבא. מועד התחילה המנדטורי טרם נקבע על ידי ה-IASB, אולם אימוץ מוקדם אפשרי.
5. IFRIC 23 – טיפול באי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה
- בחודש יוני 2017 פרסם ה-IASB את IFRIC 23 – טיפול באי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה (להלן - הפרשנות). הפרשנות מבהירה את כללי ההכרה והמדידה של נכסים או התחייבויות בהתאם להוראות IAS 12 מסים על ההכנסה במצבים בהם קיימת אי-ודאות הקשורה למסים על ההכנסה. הפרשנות מתייחסת ומספקת הנחיות לבחינת קיבוץ מקרים של אי-ודאות המתייחסים למסים על הכנסה, בחינת התייחסות של רשויות המס, מדידת השלכות אי-הודאות הקשורה למסים על הכנסה על הדוחות הכספיים וכן טיפול בשינויים בעובדות ובנסיבות של אי-הודאות. הפרשנות תיושם החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2019. להערכת האגודה, לפרשנות לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כד. להלן שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר

שער חליפין יציג של דולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן		
	מדד ידוע	מדד בגין	
%	%	%	
(9.8)	0.3	0.4	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017
(1.5)	(0.3)	(0.2)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016
0.3	(0.9)	(1.0)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

באור 3: - מגזרי פעילות

האגודה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות הממונה מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים וענפי חבויות אחרים.

ענף רכב חובה-

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

ענף רכב רכוש-

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

ענפי חבויות אחרים-

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר.

ענפי רכוש ואחרים-

יתר ענפי ביטוח כללי שאינם רכב וחבויות, לרבות רכוש המשק, אש, מקיף דירות ובתי עסק ואחרים.

מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

כאמור בבאור 1' החלה האגודה בחודש יוני 2015 לשווק פוליסות ביטוח חיים ריסק פרט.

כמו כן, האגודה עוסקת, באמצעות חברה כלולה, במגזר חסכון ארוך טווח בניהול קרן פנסיה, ראה באור 7 להלן.

באור 3-- מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות אלפי ש"ח	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
516,322	-	-	514,914	1,408	פרמיות שהורווחו ברוטו
165,277	-	-	164,488	789	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
351,045	-	-	350,426	619	פרמיות שהורווחו בשייר
47,585	-	13,300	34,285	-	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
14,075	-	-	-	(*)14,075	הכנסות מדמי ניהול
37,459	(8,925)	18,296	27,738	350	הכנסות מעמלות
450,164	(8,925)	31,596	412,449	15,044	סך הכל ההכנסות
359,169	-	-	359,130	39	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
93,786	-	-	93,753	33	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
265,383	-	-	265,377	6	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
72,429	(7,675)	-	78,726	1,378	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
36,032	(1,250)	19,280	16,533	1,469	הוצאות הנהלה וכלליות
(291)	-	443	(744)	10	הוצאות (הכנסות) מימון
208	-	208	-	-	הוצאות אחרות – הפסד הון
373,761	(8,925)	19,931	359,892	2,863	סך כל ההוצאות
822	-	(144)	-	966	חלק האגודה ברווחי (הפסדי) חברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
77,225	-	11,521	52,557	13,147	רווח לפני מסים על ההכנסה
(683)	-	(60)	(623)	-	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
76,542	-	11,461	51,934	13,147	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
1,172,999	-	-	1,172,933	66	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות אלפי ש"ח	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
516,630	-	-	516,074	556	פרמיות שהורווחו ברוטו
167,488	-	-	167,181	307	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
349,142	-	-	348,893	249	פרמיות שהורווחו בשייר
23,447	-	7,658	15,789	-	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
13,780	-	-	-	13,780 (*)	הכנסות מדמי ניהול
39,438	(7,612)	17,536	29,359	155	הכנסות מעמלות
425,807	(7,612)	25,194	394,041	14,184	סך הכל ההכנסות
358,250	-	-	358,223	27	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
100,695	-	-	100,672	23	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
257,555	-	-	257,551	4	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
71,918	(6,912)	-	77,724	1,106	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
33,788	(700)	16,719	15,740	2,029	הוצאות הנהלה וכלליות
2,722	-	1,667	1,046	9	הוצאות מימון
27	-	27	-	-	הוצאות אחרות – הפסד הון
366,010	(7,612)	18,413	352,061	3,148	סך כל ההוצאות
1,029	-	192	-	837	חלק האגודה ברווחי חברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
60,826	-	6,973	41,980	11,873	רווח לפני מסים על הכנסה
50	-	28	22	-	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
60,876	-	7,001	42,002	11,873	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
1,189,953	-	-	1,189,926	27	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות אלפי ש"ח	התאמות וקיזוזים	סה"כ	
51	478,430	-	-	478,481	פרמיות שהורווחו ברוטו
28	183,613	-	-	183,641	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
23	294,817	-	-	294,840	פרמיות שהורווחו בשייר
-	12,551	6,327	-	18,878	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
13,145 (*)	-	-	-	13,145	הכנסות מדמי ניהול
14	33,763	15,158	(7,600)	41,335	הכנסות מעמלות
13,182	341,131	21,485	(7,600)	368,198	סך הכל ההכנסות
-	363,268	-	-	363,268	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	143,417	-	-	143,417	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
-	219,851	-	-	219,851	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
8	71,221	-	(7,000)	64,229	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
2,381	13,016	13,589	(600)	28,386	הוצאות הנהלה וכלליות
-	649	784	-	1,433	הוצאות מימון
-	-	38	-	38	הוצאות אחרות - הפסד הון
2,389	304,737	14,411	(7,600)	313,937	סך כל ההוצאות
1,418	-	645	-	2,063	חלק האגודה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
12,211	36,394	7,719	-	56,324	רווח לפני מסים על הכנסה
-	25	-	-	25	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
12,211	36,419	7,719	-	56,349	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
-	1,175,627	-	-	1,175,627	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

31 בדצמבר 2017				
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
אלפי ש"ח				
נכסים				
7,356	1,114	6,242	-	נכסים לא מוחשיים
22,156	-	21,374	782	הוצאות רכישה נדחות
14,167	2,901	-	11,266 (*)	השקעה בחברות כלולות
השקעות פיננסיות:				
631,180	-	631,180	-	נכסי חוב סחירים
236,798	-	236,798	-	נכסי חוב שאינם סחירים
170,125	-	170,125	-	אחרות
סך כל השקעות פיננסיות אחרות				
1,038,103	-	1,038,103	-	
264,508	-	264,452	56	נכסי ביטוח משנה
73,888	-	73,699	189	פרמיות לגבייה
294,052	8,355	285,697	-	מזומנים ושווי מזומנים
41,978	4,535	37,443	-	נכסים אחרים
1,756,208	16,905	1,727,010	12,293	סך כל הנכסים
התחייבויות				
3,425	3,425	-	-	כתב התחייבות נדחה
1,172,999	-	1,172,933	66	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
109,755	2,427	106,324	1,004	התחייבויות אחרות
1,286,179	5,852	1,279,257	1,070	סך כל ההתחייבויות

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

31 בדצמבר 2016			
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
אלפי ש"ח			
5,246	1,560	3,686	-
21,629	-	21,629	-
13,619	3,319	-	10,300(*)
נכסים לא מוחשיים			
הוצאות רכישה נדחות			
השקעה בחברות כלולות			
השקעות פיננסיות:			
707,764	-	707,764	-
247,959	-	247,959	-
112,281	-	112,281	-
נכסי חוב סחירים			
נכסי חוב שאינם סחירים			
אחרות			
1,068,004	-	1,068,004	-
סך כל השקעות פיננסיות אחרות			
286,159	-	286,136	23
78,908	-	78,831	77
225,270	10,801	214,177	292
45,316	4,865	40,451	-
1,744,151	20,545	1,712,914	10,692
סך כל הנכסים			
התחייבויות			
10,233	10,233	-	-
1,189,953	-	1,189,926	27
121,020	1,956	118,699	365
1,321,206	12,189	1,308,625	392
סך כל ההתחייבויות			

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

באור 3: -

מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים (*) אלפי ש"ח	ענפי חבויות ואחרים (**) סה"כ	ענפי	
82,236	147,238	171,586	99,523	500,583	פרמיות ברוטו
2,940	321	136,230	22,494	161,985	בניכוי - ביטוח משנה
79,296	146,917	35,356	77,029	338,598	פרמיות בשייר
(3,338)	(5,472)	(391)	(2,627)	(11,828)	שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
82,634	152,389	35,747	79,656	350,426	פרמיות שהורווחו בשייר
13,275	2,983	1,183	16,844	34,285	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	-	26,031	1,707	27,738	הכנסות מעמלות
95,909	155,372	62,961	98,207	412,449	סך הכל ההכנסות
52,686	107,900	83,682	114,862	359,130	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
4,406	334	69,681	19,332	93,753	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
48,280	107,566	14,001	95,530	265,377	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
8,552	32,604	23,976	13,594	78,726	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
2,716	4,863	5,667	3,287	16,533	הוצאות הנהלה וכלליות
-	-	(709)	(35)	(744)	הוצאות (הכנסות) מימון
59,548	145,033	42,935	112,376	359,892	סך כל ההוצאות
36,361	10,339	20,026	(14,169)	52,557	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
(102)	(183)	(214)	(124)	(623)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
36,259	10,156	19,812	(14,293)	51,934	סך הכל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
357,659	79,739	108,044	627,491	1,172,933	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2017
328,236	79,670	31,818	468,757	908,481	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2017
(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף אובדן רכוש אשר הפעילות בגינו מהווה כ- 71.8% מסך הפרמיות בענפים אלו.					
(**) ענפי חבויות ואחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי חבות המוצר, צד ג' ואחריות מעבידים אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 23.8%, כ- 39.7% וכ- 24.3% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו.					

באור 3: -

מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש	ענפי חבויות	סה"כ	
		ואחרים (*)	אחרים (**)		
		אלפי ש"ח			
88,963	160,832	181,310	104,032	535,137	פרמיות ברוטו
2,683	175	143,779	22,595	169,232	בניכוי - ביטוח משנה
86,280	160,657	37,531	81,437	365,905	פרמיות בשייר
5,843	7,955	1,102	2,112	17,012	שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
80,437	152,702	36,429	79,325	348,893	פרמיות שהורווחו בשייר
6,197	1,308	590	7,694	15,789	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	-	27,761	1,598	29,359	הכנסות מעמלות
86,634	154,010	64,780	88,617	394,041	סך הכל ההכנסות
69,611	116,797	64,858	106,957	358,223	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
6,419	210	55,078	38,965	100,672	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
63,192	116,587	9,780	67,992	257,551	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
7,721	31,075	25,134	13,794	77,724	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
2,630	4,726	5,328	3,056	15,740	הוצאות הנהלה וכלליות
-	-	1,007	39	1,046	הוצאות מימון
73,543	152,388	41,249	84,881	352,061	סך כל ההוצאות
13,091	1,622	23,531	3,736	41,980	רווח לפני מסים על הכנסה
4	7	7	4	22	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
13,095	1,629	23,538	3,740	42,002	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה
379,754	89,340	127,012	593,820	1,189,926	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2016
350,193	89,336	22,626	441,635	903,790	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2016
(*)	ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף אובדן רכוש אשר הפעילות בגינו מהווה כ-74.73% מסך הפרמיות בענפים אלו.				
(**)	ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי חבות המוצר, צד ג' ואחריות מעבידים אשר הפעילות בגינם מהווה כ-26.15%, כ-38.02% וכ-23.62% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו.				

באור 3: -

מגזרי פעילות (המשך)
א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים (*)	חבויות אחרים (**)	סה"כ	
ענפי					
69,927	134,317	183,098	103,811	491,153	פרמיות ברוטו
2,490	179	157,448	25,360	185,477	בניכוי - ביטוח משנה
67,437	134,138	25,650	78,451	305,676	פרמיות בשייר
1,289	(6,986)	(2,667)	(2,495)	(10,859)	שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
68,726	127,152	22,983	75,956	294,817	פרמיות שהורווחו בשייר
4,992	956	1,593	5,010	12,551	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	-	32,232	1,531	33,763	הכנסות מעמלות
73,718	128,108	56,808	82,497	341,131	סך הכל ההכנסות
32,591	80,165	125,549	124,963	363,268	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
3,589	(63)	108,271	31,620	143,417	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
29,002	80,228	17,278	93,343	219,851	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
6,791	27,576	23,894	12,960	71,221	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,853	3,559	4,853	2,751	13,016	הוצאות הנהלה וכלליות
-	-	629	20	649	הוצאות מימון
37,646	111,363	46,654	109,074	304,737	סך כל ההוצאות
36,072	16,745	10,154	(26,577)	36,394	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
4	7	9	5	25	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
36,076	16,752	10,163	(26,572)	36,419	סך הכל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
371,589	76,386	147,938	579,714	1,175,627	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2015
345,908	76,570	24,133	435,095	881,706	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2015
(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף אובדן רכוש אשר הפעילות בגינו מהווה כ- 76.3% מסך הפרמיות בענפים אלו.					
(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי חבות המוצר, צד ג' ואחריות מעבידים אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 27.5%, כ- 37.1% וכ- 23.4% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו.					

באור 3: -

מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
סה"כ	פנסיה אלפי ש"ח	ביטוח חיים (פוליסות פרט ללא רכיב חסכון)	
1,408	-	1,408	פרמיות שהורווחו ברוטו
789	-	789	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
619	-	619	פרמיות שהורווחו בשייר
14,075	14,075	-	הכנסות מדמי ניהול
350	-	350	הכנסות מעמלות
15,044	14,075	969	סך כל ההכנסות
39	-	39	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
33	-	33	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
6	-	6	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
1,378	-	1,378	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,469	-	1,469	הוצאות הנהלה וכלליות
10	-	10	הוצאות מימון
2,863	-	2,863	סך כל ההוצאות
966	966	-	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
13,147	15,041	(1,894)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
סה"כ	פנסיה אלפי ש"ח	ביטוח חיים (פוליסות פרט ללא רכיב חסכון)	
556	-	556	פרמיות שהורווחו ברוטו
307	-	307	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
249	-	249	פרמיות שהורווחו בשייר
13,780	13,780	-	הכנסות מדמי ניהול
155	-	155	הכנסות מעמלות
14,184	13,780	404	סך כל ההכנסות
27	-	27	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
23	-	23	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
4	-	4	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
1,106	-	1,106	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
2,029	-	2,029	הוצאות הנהלה וכלליות
9	-	9	הוצאות מימון
3,148	-	3,148	סך כל ההוצאות
837	837	-	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
11,873	14,617	(2,744)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
סה"כ	פנסיה אלפי ש"ח	ביטוח חיים (פוליסות פרט ללא רכיב חסכון)	
51	-	51	פרמיות שהורווחו ברוטו
28	-	28	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
23	-	23	פרמיות שהורווחו בשייר
13,145	13,145	-	הכנסות מדמי ניהול
14	-	14	הכנסות מעמלות
13,182	13,145	37	סך כל ההכנסות
-	-	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
-	-	-	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
-	-	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
8	-	8	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
2,381	-	2,381	הוצאות הנהלה וכלליות
2,389	-	2,389	סך כל ההוצאות
1,418	1,418	-	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
12,211	14,563	(2,352)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 4: - נכסים בלתי מוחשיים
ההרכב ותנועה:

סה"כ	תוכנה אלפי ש"ח	תיק לקוחות	
			<u>עלות</u>
9,119	6,970	2,149	יתרה ליום 1 בינואר, 2016
2,074	1,995	79	תוספות במשך השנה
-	-	-	גריעות במשך השנה
11,193	8,965	2,228	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
4,605	4,605	-	תוספות במשך השנה
-	-	-	גריעות במשך השנה
4,605	4,605	-	
15,798	13,570	2,228	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
			<u>הפחתה שנצברה</u>
3,806	3,591	215	יתרה ליום 1 בינואר, 2016
2,141	1,688	453	תוספות במשך השנה
-	-	-	גריעות במשך השנה
5,947	5,279	668	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
2,495	2,049	446	תוספות במשך השנה
-	-	-	גריעות במשך השנה
2,495	2,049	446	
8,442	7,328	1,114	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017
			<u>ערך בספרים נטו</u>
7,356	6,242	1,114	ליום 31 בדצמבר, 2017
5,246	3,686	1,560	ליום 31 בדצמבר, 2016

באור 5: - הוצאות רכישה נדחות

א. ההרכב:

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
-	782
21,629	21,374
21,629	22,156

ביטוח חיים
ביטוח כללי

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
סה"כ	אלפי ש"ח
-	-
757	757
1,403	1,403
2,160	2,160
1,378	1,378
782	782

יתרה ליום 1 בינואר, 2017
תוספות:

עמלות רכישה
הוצאות רכישה אחרות

סה"כ תוספות

הפחתה לסכום בר השבה (*)

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017

(*) בשנת הדוח הכירה האגודה לראשונה בנכס הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים- ראה באור 2(ח)(1)(ג) לעיל.

באור 6: - רכוש קבוע

א. הרכב ותנועה:

שנת 2017

מחשבים	ריהוט וציוד משרדי	כלי רכב אלפי ש"ח	שיפורים במושכר	סה"כ
6,206	2,201	6,878	550	15,835
1,316	344	2,108	656	4,424
-	-	2,052	-	2,052

עלות

יתרה ליום 1 בינואר,

2017

תוספות במשך השנה

גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר,

2017

7,522	2,545	6,934	1,206	18,207

פחת שנצבר

יתרה ליום 1 בינואר,

2017

תוספות במשך השנה

גריעות במשך השנה

4,376	1,020	2,286	91	7,773
942	186	982	75	2,185
-	-	1,229	-	1,229

יתרה ליום 31 בדצמבר,

2017

5,318	1,206	2,039	166	8,729

יתרת עלות מופחתת

ליום 31 בדצמבר, 2017

2,204	1,339	4,895	1,040	9,478

שנת 2016

מחשבים	ריהוט וציוד משרדי	כלי רכב אלפי ש"ח	שיפורים במושכר	סה"כ
4,512	2,062	6,129	411	13,114
1,694	139	2,250	139	4,222
-	-	1,501	-	1,501

עלות

יתרה ליום 1 בינואר,

2016

תוספות במשך השנה

גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר,

2016

6,206	2,201	6,878	550	15,835

פחת שנצבר

יתרה ליום 1 בינואר,

2016

תוספות במשך השנה

גריעות במשך השנה

3,545	838	2,335	29	6,747
831	182	955	62	2,030
-	-	1,004	-	1,004

יתרה ליום 31 בדצמבר,

2016

4,376	1,020	2,286	91	7,773

יתרת עלות מופחתת

ליום 31 בדצמבר, 2016

1,830	1,181	4,592	459	8,062

באור 7: - השקעות בחברות מוחזקות

א. מידע בגין חברות מוחזקות
רשימת חברה מאוחדת וחברות כלולות:

זכויות האגודה בהון ובזכויות הצבעה 31 בדצמבר	
2016	2017

100% 100% משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ

50% 50% עתודות - קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ- החברה
המנהלת

50% 50% עידן חדש סוכנות לביטוח ימי מקבוצת ביטוח חקלאי (2011)
בע"מ

ב. להלן הרכב ההשקעה בחברות כלולות

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
1,890	1,890
11,729	12,277
13,619	14,167

עלות המניות
חלק האגודה ברווחים שנצברו מאז הרכישה

ג. תמצית מידע פיננסי של חברות כלולות

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
19,745	21,718
6,126	7,551
13,619	14,167

חלק הקבוצה במאזן החברות הכלולות בהתאם לשיעור
ההחזקה בהן לתאריך הדיווח:

נכסים
התחייבויות

נכסים, נטו

באור 7: - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ג. תמצית מידע פיננסי של חברות כלולות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
26,037	24,224	25,152
22,513	22,477	24,095
2,063	1,029	822

חלק הקבוצה בתוצאות הפעולות של החברות
הכלולות בהתאם לשיעור ההחזקה בהן
בשנה:

הכנסות

הוצאות

רווח נקי

ד. פרטים נוספים בדבר חברה כלולה מהותית- עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאים בע"מ-
חברה מנהלת

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
28,633	29,389
2,852	4,883
(10,721)	(11,455)
(164)	(285)
20,600	22,532
50%	50%
10,300	11,266

בדוח על המצב הכספי:

נכסים שוטפים

נכסים לא שוטפים

התחייבויות שוטפות

התחייבויות לא שוטפות

סה"כ הון (גרעון בהון)

שיעור ההחזקה בחברה הכלולה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
41,968	42,102	42,487
2,976	1,847	1,271
(141)	62	661
2,835	1,909	1,932
50%	50%	50%
1,418	955	966

תוצאות הפעולות של החברה הכלולה בשנה:

הכנסות

רווח נקי

רווח כולל אחר

סה"כ רווח כולל

שיעור ההחזקה בחברה הכלולה

חלק החברה ברווח החברה הכלולה

באור 8: - חייבים ויתרות חובה

31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
25,207	21,708	חברות ביטוח ותווכני ביטוח בגין עסקי האגודה
1,928	1,914	הוצאות מראש
3,927	4,064	חברות קשורות
515	233	הכנסות לקבל
2,003	796	שרידים לקבל
820	827	חייבים אחרים ויתרות חובה
34,400	29,542	

באור 9: - פרמיות לגבייה

א. ההרכב:

31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
11,965	8,408	המחאות לגבייה
67,954	66,765	חשבון שוטף
79,919	75,173	
1,011	1,285	בניכוי - הפרשה לחובות מסופקים (*)
78,908	73,888	

(*) כל התנועה בהפרשה לחובות מסופקים נזקפה לדוח רווח והפסד

ב. גיול:

31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
78,328	73,245	פרמיה לגביה שערכה לא נפגם ללא פיגור
580	643	פרמיה לגביה שערכה נפגם (*)
78,908	73,888	סך הכל פרמיה לגביה

(*) לאחר הפרשה לחובות מסופקים.

31 בדצמבר 2017			
סה"כ	הלוואות וחייבים אלפי ש"ח	מוחזק לפדיון	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד
631,180	-	166,717	464,463
236,798	236,798	-	-
170,125	-	-	170,125
<u>1,038,103</u>	<u>236,798</u>	<u>166,717</u>	<u>634,588</u>

נכסי חוב סחירים (ב)
נכסי חוב שאינם סחירים (ג)
אחרות (*)

סה"כ

(*) כולל:

120,522
49,603
<u>170,125</u>

תעודות השתתפות בקרנות
נאמנות ותעודות סל
קרנות השקעה לא סחירות

31 בדצמבר 2016			
סה"כ	הלוואות וחייבים אלפי ש"ח	מוחזק לפדיון	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד
707,764	-	114,629	593,135
247,959	247,959	-	-
112,281	-	-	112,281
<u>1,068,004</u>	<u>247,959</u>	<u>114,629</u>	<u>705,416</u>

נכסי חוב סחירים (ב)
נכסי חוב שאינם סחירים (ג)
אחרות (*)

סה"כ

(*) כולל:

74,294
37,987
<u>112,281</u>

תעודות השתתפות בקרנות
נאמנות ותעודות סל
קרנות השקעה לא סחירות

באור 10: - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

ב. נכסי חוב סחירים

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
432,278	295,304
159,266	163,009
1,591	6,150
114,629	166,717
707,764	631,180
116,884	177,369

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:
 אגרות חוב ממשלתיות
 נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
 נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
 מוחזק לפדיון:
 נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
 השווי ההוגן של נכסי חוב המוחזקים לפדיון:
 אגרות חוב קונצרניות

ג. נכסי חוב שאינם סחירים

שווי הוגן		ערך בדוחות הכספיים	
2016	2017	2016	2017
אלפי ש"ח			
248,036	244,498	227,052	215,831
27,019	27,980	20,907	20,967
275,055	272,478	247,959	236,798

המוצגים כהלוואות וחייבים:
 נכסים למעט פיקדונות בבנקים
 פקדונות בבנקים

(*) ראה [באור 10\(ח\)](#) להלן לגבי גיול השקעות בנכסי חוב לא פיננסיים לא סחירים.

ד. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

31 בדצמבר	
2016	2017
ריבית אפקטיבית	
אחוזים	

נכסי חוב סחירים

0.5-4.2	0.5-3.9
0.2-4.8	0.2-3.0
1.8-3.1	1.8-3.2

בסיס הצמדה
 צמוד למדד המחירים לצרכן
 שקלי
 צמוד מט"ח

31 בדצמבר	
2016	2017
ריבית אפקטיבית	
אחוזים	

נכסי חוב שאינם סחירים

2.6-5.7	2.6-5.7
6.8	6.8
3.1	3.1

בסיס הצמדה
 צמוד למדד המחירים לצרכן
 שקלי
 צמוד מט"ח

באור 10: - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

ה. השקעות פיננסיות אחרות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

31 בדצמבר		סחירות שאינן סחירות
2016	2017	
אלפי ש"ח		
74,294	120,522	
37,987	49,603	
112,281	170,125	

ו. השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל, השווי נקבע כדלהלן:

נכסי חוב שאינם סחירים

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אג"ח קונצרני כפי שנמדדו בבורסה לני"ע בת"א בתוספת פרמיה בגין אי סחירות. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

31 בדצמבר		נכסים פיננסיים: עבור נכסי חוב שאינם סחירים - בארץ, לפי דירוג מקומי: (*)
2016	2017	
אחוזים		
0.8-3.1	0.7-2.9	AA- ומעלה
3.0-4.3	2.8-4.0	BBB עד A+
5.0-19.8	4.8-19.5	לא מדורג

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינם חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

באור 10: - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים, פרמיות לגביה, לקוחות, חייבים ויתרות חובה, נכסי מיסים שוטפים, תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

31 בדצמבר 2017				נכסי חוב סחירים השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
464,463	-	-	464,463	
170,125	-	49,603	120,522	
634,588	-	49,603	584,985	סה"כ

31 בדצמבר 2016				נכסי חוב סחירים השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
593,135	-	-	593,135	
112,281	-	37,987	74,294	
705,416	-	37,987	667,429	סה"כ

ח. גיול השקעות בנכסי חוב פיננסיים לא סחירים

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
243,378	233,000	נכסי חוב שערכם לא נפגם ללא פיגור
5,646	5,016	נכסי חוב שערכם נפגם
(1,065)	(1,218)	נכסים שערכם נפגם, ברוטו הפרשה להפסד
4,581	3,798	נכסי חוב שערכם נפגם, נטו
247,959	236,798	סך הכל נכסי חוב לא סחירים

יצוין, כי הסכומים שלעיל אינם מהווים את הסכום בפיגור בפועל אלא את יתרת החוב המעורבת בפיגור.

באור 11: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לטווח ארוך והטבות בגין פיטורין.

א. הטבות לאחר סיום העסקה

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את האגודה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכניות הפקדה מוגדרת לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין כמתואר להלן. התחייבות האגודה בשל כך מטופלת כהטבה לאחר סיום העסקה. חישוב התחייבות האגודה בשל הטבות לעובדים מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על משכורת העובד ותקופת העסקתו אשר יוצרים את הזכות לקבלת הפיצויים.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות המסווגות כתוכנית להטבה מוגדרת או כתוכנית להפקדה מוגדרת כמפורט להלן.

1. תוכניות להפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, על-פיו הפקדותיה השוטפות של הקבוצה בקרנות פנסיה ו/או בפוליסות בחברות ביטוח, פוטרות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכניות להפקדה מוגדרת.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
972	1,017	865

הוצאות בגין תוכניות להפקדה מוגדרת

2. תוכניות להטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתוכניות להפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי הקבוצה כתוכנית להטבה מוגדרת לפיה מוכרת התחייבות בגין הטבות עובדים ובגינה הקבוצה מפקידה סכומים בקופות מרכזיות לפיצויים ובפוליסות ביטוח מתאימות.

באור 11: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. שינויים בהתחייבויות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית

שנת 2017

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017	הפקדות/ פרעונות שהופקדו/ שולמו על ידי המעביד	סה"כ השפעה על רווח (הפסד) כולל אחר בתקופה	רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר			הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד			יתרה ליום 1 בינואר, 2017	
			רווח (הפסד) אקטוארי בגין שינויים בהנחות הפיננסיות	תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	תשואה על נכסי	סה"כ הכנסות (הוצאות) שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו	עלות שירות שוטף		
(14,887)	3,197	(728)	(224)	(504)	-	(1,368)	(358)	(1,010)	(15,988)	התחייבויות להטבה מוגדרת
15,522	2,229	45	90	-	(45)	381	381	-	17,325	שווי הוגן של נכסי תוכנית
635	968	(683)	(134)	(504)	(45)	(987)	23	(1,010)	1,337	נכס (התחייבות) נטו בגין הטבה מוגדרת

באור 11: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. שינויים בהתחייבויות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית (המשך)

שנת 2016

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016	הפקדות/ פרעונות/ שהופקדו/ ששולמו על ידי המעביד	סה"כ השפעה על רווח כולל אחר בתקופה	רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר			הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד			יתרה ליום 1 בינואר, 2016	
			רווח (הפסד) אקטוארי בגין שינויים בהנחות הפיננסיות	תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	תשואה על נכסי	סה"כ הכנסות (הוצאות) שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו	עלות שירות שוטף		
(15,988)	-	16	(59)	75	-	(1,370)	(366)	(1,004)	(14,634)	התחייבויות להטבה מוגדרת
17,325	1,017	34	-	-	34	340	340	-	15,934	שווי הוגן של נכסי תוכנית
1,337	1,017	50	(59)	75	34	(1,030)	(26)	(1,004)	1,300	נכס (התחייבות) נטו בגין הטבה מוגדרת

באור 11: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ג. ההנחות העיקריות בגין תוכנית להטבה מוגדרת

2016	2017
%	%
3.3%	2.8%
1.0-2.0	1.0-2.0

שיעור היוון (1)
שיעור עליית שכר צפויה

(1) שיעור ההיוון מבוסס על אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה.

ד. סכומים, עיתוי ואי וודאויות של תזרימי מזומנים עתידיים

להלן שינויים אפשריים הנחשבים לסבירים לסוף תקופת הדיווח, לכל הנחה אקטוארית בהנחה שיתר ההנחות האקטואריות נותרו ללא שינוי:

השינוי במחויבות
להטבה מוגדרת
אלפי ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2017:

מבחן רגישות לשינוי בשיעור עליית שכר צפויה

השינוי כתוצאה מ:

עליית שכר של 1% 304

מבחן רגישות לשינוי שיעור ההיוון של התחייבות ונכסי התכנית

השינוי כתוצאה מ:

עליית שיעור היוון של 1% (457)
ירידת שיעור היוון של 1% 546

באור 12: - מזומנים ושווי מזומנים

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
170,795	188,972
54,475	105,080
225,270	294,052

מזומנים ופיקדונות למשיכה מיידית
פיקדונות לזמן קצר

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום המאזן ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות (0.1%).
פיקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים.
הפיקדונות הינם שקליים ונושאים ריבית הנקבעת בהתאם לתקופת הפיקדונות (0.1% - 0.2%).

א. הרכב יחידות השתתפות

31 בדצמבר 2016		31 בדצמבר 2017	
מונפק	רשום	מונפק	רשום
ונפרע	אלפי ש"ח	ונפרע	אלפי ש"ח
1,392,473	1,392,473	1,392,473	1,392,473

יחידות השתתפות

ב. קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה
נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין חברה לבין חברה תחת אותה שליטה מוכרים במועד העסקה לפי שווי הוגן. ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה שנקבעה בעסקה נזקף להון. לאגודה נוצר הפרש בחובה המהווה במהותו דיבידנד ולכן מקטין את יתרת הרווח.

ג. מדיניות ודרישות הון

1. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת האגודה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. האגודה כפופה לדרישות הון הנקבעות על-ידי הממונה.

2. משטרי ההון החלים על האגודה - כללי
בחדש יוני 2017 פורסמו הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II (להלן - "חוזר סולבנסי"), לפיהן חברת ביטוח תקיים משטר כושר פירעון כלכלי בהתאם להוראות כאמור, וזאת מבלי לגרוע מחובתה לקיים את הוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן - "תקנות ההון").
כמו כן, צויין כי הממונה תפעל לתיקון תקנות ההון, כך שלאחר שחברת ביטוח תקבל את אישור הממונה שבוצעה ביקורת על יישום ההוראות החדשות בדוחותיה הכספיים, תקנות ההון לעניין הון עצמי מינימלי נדרש לא יחולו עליה. לפיכך, עד לקבלת אישור הממונה כאמור, על האגודה חלות תקנות ההון וההוראות החדשות במקביל.

ב-4 במרס 2018 פורסם חוזר הכולל הוראות בדבר הון עצמי לכושר פירעון של מבטח (להלן: חוזר דרישות הון משטר קודם). חוזר דרישות הון משטר קודם נועד לבוא במקום ההוראות בדבר ההון העצמי הקיים והנדרש הכלולות בתקנות ההון הקיימות והוראותיו תחולנה, לאחר ביטול תקנות ההון, על חברת ביטוח שאינה כפופה לחוזר סולבנסי וכן על חברת ביטוח הכפופה לחוזר סולבנסי עד קבלת אישור הממונה כאמור לעיל.

יש לקרוא את המידע לעניין דרישות ההון על פי תקנות ההון וחוזר סולבנסי יחד עם האמור בסעיף 2.1.3 ב' בדוח הועד המנהל.

באור 13: - הון ודרישות הון (המשך)

ג. מדיניות ודרישות הון (המשך)

3. משטרי ההון לפי תקנות ההון

להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של האגודה בהתאם לתקנות ההון על תיקוניהן והנחיות הממונה:

31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
253,545	248,535	הסכום הנדרש על-פי תקנות והנחיות הממונה (א)
422,163	469,300	סך ההון הקיים המחושב על-פי תקנות ההון
168,618	220,765	עודף ליום הדוח (*)
(13,000)	(20,000)	פעולות הוניות שאירעו לאחר תאריך הדיווח דיבידנד שהוכרז (ראה באור 32)
155,618	200,765	עודף בהתחשב בפעולות הוניות לאחר תאריך הדיווח (*)
12,531	13,535	סכום ההשקעות שיש חובה להעמידן כנגד עודפי הון בהתאם להוראות הממונה, ולפיכך מהווה עודפים שאינם ניתנים לחלוקה
143,087	187,230	עודף בהתחשב בפעולות הוניות לאחר תאריך הדיווח ולאחר ניכוי עודפים מרותקים
		(א) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
130,576	127,702	פעילות בביטוח כללי
22,362	21,602	הון מינימלי נדרש בגין פעילות בביטוח חיים
969	632	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
-	782	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים
6,691	7,074	השקעה בחברה מנהלת כלולה
28,693	32,370	נכסי השקעה ונכסים אחרים
40,445	34,914	סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי
23,809	23,459	סיכונים תפעוליים
253,545	248,535	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות הממונה

(*) ראה סעיף ד' להלן לגבי מכתב הממונה בקשר עם חלוקת דיבידנד.

באור 13: - הון ודרישות הון (המשך)

ג. מדיניות ודרישות הון (המשך)

4. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

כאמור לעיל, בחודש יוני 2017 פורסם חוזר סולבנסי שנועד לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה המכונה "Solvency II" (להלן - "הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים: נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

חוזר סולבנסי מבוסס על הנדבך הכמותי לפי הדירקטיבה והוראותיה הנלוות, תוך התאמה לשוק בישראל והוא מיושם בישראל החל מ-30 ביוני 2017 על נתוני 31 בדצמבר 2016.

בהתאם לדירקטיבה קיימות שתי רמות של דרישות הון:

- ההון הנדרש לשמירה על כושר הפרעון של חברת ביטוח (להלן - SCR). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד על בסיס ההנחות ליישום משטר כושר הפרעון החדש. דרישה זו נועדה להבטיח התערבות מדויקת ועתית של רשויות הפיקוח.

- רמה מינימלית של הון (להלן - MCR או "סף הון").

בהתאם לחוזר סולבנסי, סף ההון יהיה שווה לגבוה שבין סכום ההון הראשוני המינימלי הנדרש לפי תקנות ההון לבין סכום הנגזר מגובה עתודות ביטוח ופרמיות (כהגדרתן בחוזר סולבנסי) המצוי בטווח שבין 25% לבין 45% מה-SCR.

חוזר סולבנסי כולל, בין היתר, הוראות מעבר כדלהלן:

(א) עמידה בדרישות ההון (SCR)

ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני, 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024 (להלן - "תקופת הפריסה") יעלה בהדרגה, ב- 5% כל שנה, החל מ-60% מה-SCR ועד למלוא ה-SCR.

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות ע"י המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

לפי חוזר סולבנסי, ההון העצמי של חברת ביטוח יורכב מהון רובד 1 והון רובד 2. הון רובד 1 כולל הון עצמי המחושב לפי הוראות החוזר, והון רובד 1 נוסף. הון רובד 1 נוסף והון רובד 2 כוללים מכשירי הון עם מגננונים לספיגת הפסדים לרבות מכשירי הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני אשר הונפקו לפני מועד התחילה. החוזר כולל מגבלות על הרכב הון עצמי לעניין SCR, כך ששיעור הרכיבים הכלולים בהון רובד 2 לא יעלה על 40% מה-SCR (50% מה-SCR בתקופת הפריסה).

על פי חישוב שביצעה האגודה ליום 31 בדצמבר 2016, ללא הוראות המעבר לאגודה עודף בהון.

באור 13: - הון ודרישות הון (המשך)

ג. מדיניות ודרישות הון (המשך)

4. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II (המשך)

החישוב שערכה האגודה כאמור, אינו מבוקר ואינו סקור. לפי הנחיות הממונה, הוגש לממונה דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר (שאינו מהווה ביקורת או סקירה) שמטרתו בדיקת תהליך ותוצאות החישוב שבוצעה האגודה כאמור.

לפירוט נוסף, בלתי מבוקר ובלתי סקור, ראה סעיף 2.1.3 ב' בדוח הועד המנהל.

למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד. כמו כן, קיימים גורמים המשפיעים מהותית על תוצאות הדיווח, שהטיפול בהם טרם נקבע סופית ונמצא בדיון בין הממונה לבין חברות הביטוח בישראל, כגון: אופן חישוב ריבית ההיוון, פעולות הנהלה בעת תרחיש קיצון וגורמים נוספים. חישובי ההון הכלכלי הקיים וההון הנדרש ("חישוב ההון") מבוססים על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות.

החישובים הנדרשים ליחס כושר פירעון בהתאם להוראות החדשות הינם מורכבים ביותר בהיבטים רבים ומבוססים, בין היתר, על אומדן תזרימי מזומנים המופקים ממערכות עזר שונות שאינן חלק אינטגרלי ממערכת החשבונות השוטפת. הכלים הקיימים כיום, ובכלל זה המודלים האקטואריים, אינם ערוכים במלואם לחישוב ברמת הפירוט והדיוק הנדרשים להבטחת נאותות הדיווח והבקרה על יחס כושר פירעון. האגודה ממשיכה להשקיע משאבים במיכון התהליכים התומכים, על מנת לצמצם את החשיפה והפערים בנושא, שהשפעתם אינה ידועה.

בהתאם לכל האמור לעיל, התוצאות יכולות להיות שונות באופן מהותי.

הוראות נוספות בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי

בחוזר שפורסם בחודש דצמבר 2017, (להלן - "חוזר הגילוי") נכללו הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה, ביקורתו על ידי רואה החשבון המבקר של החברה ודרישות הגילוי לגביו.

בהתאם לחוזר הגילוי דוח יחס כושר פירעון כלכלי יפורסם לראשונה לציבור באתר האינטרנט של האגודה, במועד פרסום הדוח התקופתי לרבעון השני של 2018.

ד. דיבידנד

בהתאם למכתב שפרסמה הממונה, בחודש אוקטובר 2017, (להלן - "המכתב") חברת ביטוח לא רשאית לחלק דיבידנד אלא אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש ("יחס כושר פירעון") בשיעור של 115% לפחות לפי תקנות ההון הקיימות ויחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי בשיעור של לפחות 100% לאחר ביצוע החלוקה, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה.

בהתאם למכתב, לאחר מועד קבלת אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת רואה חשבון מבקר על יישום הוראות חוזר סולבנסי - חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד אם עמדה ביחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי כאמור לעיל.

החישוב שערכה האגודה ליום 31 בדצמבר 2016, כמפורט בסעיף ג(4) לעיל, ובסעיף 2.1.3 ב' בדוח הועד המנהל, המתבסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות לאותו יום, משקף יחס כושר פירעון בשיעור גבוה מיחס כושר הפירעון הנדרש על פי המכתב.

באור 13: - הון ודרישות הון (המשך)

ה. דיבידנד שהוכרז

חלוקת דיבידנד מותנית בהתחייבות בלתי הדירה שהתקבלה מאחזקות ביטוח שלפיה, בין היתר, אגודת האם לא תחלק דיבידנד, אלא בכפוף לכך שבמועד החלוקה עודף ההון הקיים על ההון הנדרש של האגודה לא יהיה נמוך מ-30%.

הדיבידנדים הבאים הוכרזו ושולמו על ידי האגודה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
16,000	13,000	13,000

לאחר 31 בדצמבר 2017, הוכרז הדיבידנד הבא על ידי האגודה:

בגין שנת 2017
אלפי ש"ח
20,000

הוכרז ביום 29 במרס, 2018

בדוחות הכספיים לא נרשמה התחייבות בגין הדיבידנד.

הדיבידנד צפוי להיות משולם במהלך שנת 2018.

באור 14: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה

31 בדצמבר					
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
2016	2017	2016	2017	2016	2017
אלפי ש"ח					

חוזי ביטוח הכלולים במגזר
ביטוח כללי (ראה [באור 15](#))

903,790	908,481	286,136	264,452	1,189,926	1,172,933
4	10	23	56	27	66

ביטוח חיים (ראה [באור 16](#))

סה"כ התחייבויות בגין חוזי
ביטוח וחוזי השקעה שאינם
תלויי תשואה

903,794	908,491	286,159	264,508	1,189,953	1,172,999

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי
א. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים

31 בדצמבר					
2016	2017	2016	2017	2016	2017
שייך		ביטוח משנה		ברוטו	
		אלפי ש"ח			
29,523	26,185	-	-	29,523	26,185
320,670	302,051	29,561	29,423	350,231	331,474
350,193	328,236	29,561	29,423	379,754	357,659
22,483	19,856	2,627	2,224	25,110	22,080
419,152	458,115	149,558	132,170	568,710	590,285
441,635	477,971	152,185	134,394	593,820	612,365
791,828	806,207	181,746	163,817	973,574	970,024
61,573	55,710	28,737	26,637	90,310	82,347
50,389	46,564	75,653	73,998	126,042	120,562
111,962	102,274	104,390	100,635	216,352	202,909
903,790	908,481	286,136	264,452	1,189,926	1,172,933
5,362	5,288	555	412	5,917	5,700
10,913	11,108	4,799	4,566	15,712	15,674
16,275	16,396	5,354	4,978	21,629	21,374
786,466	800,919	181,191	163,405	967,657	964,324
101,049	91,166	99,591	96,069	200,640	187,235
887,515	892,085	280,782	259,474	1,168,297	1,151,559

ענפי רכב חובה
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר
סך הכל ענפי רכב חובה

ענפי חבויות
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר
סך הכל ענפי חבויות

סך הכל ענפי רכב חובה וחבויות (ראה באור 15(ג) להלן)

ענפי רכוש ואחרים
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר
סך ענפי רכוש ואחרים (ראה באור 15(ג) להלן)

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

הוצאות רכישה נדחות:
ענפי רכב חובה וחבויות
ענפי רכוש ואחרים

סך הכל הוצאות רכישה נדחות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות:

ענפי רכב חובה וחבויות
ענפי רכוש ואחרים
סה"כ התחייבויות בחוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)
 ב. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישובן

31 בדצמבר					
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
2016	2017	2016	2017	2016	2017
אלפי ש"ח					
790,211	806,730	254,772	235,591	1,044,983	1,042,321
113,579	101,751	31,364	28,861	144,943	130,612
903,790	908,481	286,136	264,452	1,189,926	1,172,933

הערכות אקטואריות:

גברת רובשטיין גלית

הפרשות על בסיס הערכות אחרות:

הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה

סך כל התחייבויות הביטוח בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר
 ביטוח כללי

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות

1. ענפי רכב חובה וחבויות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
	שייר			ביטוח משנה אלפי ש"ח			ברוטו	
792,702	776,154	786,466	154,261	169,792	181,191	946,963	945,946	967,657
167,269	174,616	164,580	11,326	18,853	20,680	178,595	193,469	185,260
(6,451)	(2,330)	2,359	(1,255)	(509)	544	(7,706)	(2,839)	2,903
(41,961)	(33,658)	(29,019)	27,719	27,100	2,254	(14,242)	(6,558)	(26,765)
118,857	138,628	137,920	37,790	45,444	23,478	156,647	184,072	161,398
(1,556)	(5,116)	(2,833)	(280)	(2,778)	(245)	(1,836)	(7,894)	(3,078)
(121,808)	(123,200)	(120,634)	(15,023)	(31,267)	(41,019)	(136,831)	(154,467)	(161,653)
(123,364)	(128,316)	(123,467)	(15,303)	(34,045)	(41,264)	(138,667)	(162,361)	(164,731)
2,216	-	-	-	-	-	2,216	-	-
(7,767)	-	-	(2,358)	-	-	(10,125)	-	-
9,539	-	-	330	-	-	9,869	-	-
3,988	-	-	(2,028)	-	-	1,960	-	-
(16,029)	-	-	(4,928)	-	-	(20,957)	-	-
776,154	786,466	800,919	169,792	181,191	163,405	945,946	967,657	964,324

יתרה לתחילת השנה
עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום
שוטפת
שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה
מהצמדה למדד
שינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין
שנות חיתום קודמות (4)

סך השינוי בעלות התביעות המצטברת
תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה
בגין שנת חיתום שוטפת
בגין שנות חיתום קודמות

סך תשלומים לתקופה

צבירה בגין שנת חיתום שוטפת
צבירה שנזקפה לרווח בגין שנת החיתום
ששחררה
יתרת השינוי בצבירה
סך שינוי בצבירה לתקופה

השפעת השינויים בעתודות ביטוח כללי ראה
[באור 2\(ח\)4\(4\)](#)

יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, צבירה, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות (ללא צבירה), הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות.
3. התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לשוב תביעות (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות החיתום.
4. השינוי באומדן נובע משחרור מרווחי בטחון וכן מהתפתחות חיובית בתביעות בגין שנים קודמות וזאת אחר השפעת התיקון לתקנות ההיוון אשר יושם לראשונה אשתקד.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך)

2. ענפי רכוש ואחרים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר									
2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
	שייר			ביטוח משנה			ברוטו		
				אלפי ש"ח					
92,809	89,868	101,049	128,440	119,872	99,591	221,249	209,740	200,640	יתרה לתחילת השנה
117,777	130,347	124,141	140,094	66,007	100,327	257,871	196,354	224,468	עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח
(20,275)	(3,981)	(2,579)	(31,883)	(10,721)	(30,309)	(52,158)	(14,702)	(32,888)	שינוי בעלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח (5)
(84,868)	(93,181)	(87,835)	(67,089)	(26,891)	(46,757)	(151,957)	(120,072)	(134,592)	תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה:
(25,355)	(30,983)	(37,552)	(51,152)	(49,570)	(24,916)	(76,507)	(80,553)	(62,468)	בגין אירועים של שנת הדוח
									בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
(110,223)	(124,164)	(125,387)	(118,241)	(76,461)	(71,673)	(228,464)	(200,625)	(197,060)	סך תשלומים
6,539	8,979	(6,058)	2,562	894	(1,867)	9,101	9,873	(7,925)	שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות רכישה נדחות
3,241	-	-	(1,100)	-	-	2,141	-	-	השפעת שינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי ראה באור 2(ח)(2)(4)
89,868	101,049	91,166	119,872	99,591	96,069	209,740	200,640	187,235	יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות.
3. תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה כוללים תשלומים בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח ובתוספת השינוי ביתרת תביעות תלויות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח.
4. התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות הנזק.
5. השינוי נובע מהתפתחות תביעות גדולות בענפי רכוש בהם קיים ביטוח משנה בשיעור גבוה.

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ד. (1) בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

31 בדצמבר 2017										
שנת חיתום										
סה"כ	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2017 (**)										
	3,078	7,918	1,836	3,703	7,052	4,046	3,135	6,741	7,230	7,541
	-	26,691	15,132	11,890	20,478	22,748	12,272	21,148	33,976	39,269
	-	-	31,291	29,620	42,698	42,381	32,486	41,401	53,599	71,182
	-	-	-	49,266	61,788	60,702	47,489	61,981	80,696	95,069
	-	-	-	-	82,084	78,150	64,543	75,935	96,606	119,575
	-	-	-	-	-	99,698	76,709	91,176	111,155	136,988
	-	-	-	-	-	-	95,848	120,012	129,980	157,731
	-	-	-	-	-	-	-	143,703	148,522	174,632
	-	-	-	-	-	-	-	-	158,748	191,150
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	194,603
	194,201	200,819	(*)177,026	198,768	161,486	157,574	137,413	145,937	151,684	173,788
	-	195,893	183,909	(*)189,315	167,421	166,322	140,998	151,235	210,557	250,282
	-	-	174,335	182,611	(*)155,627	179,466	145,902	157,572	207,511	246,255
	-	-	-	184,660	153,612	172,138	144,658	161,177	203,183	237,923
	-	-	-	-	157,372	176,585	142,225	175,579	189,473	233,250
	-	-	-	-	-	170,692	146,628	188,305	189,776	230,244
	-	-	-	-	-	-	142,507	187,973	184,554	222,765
	-	-	-	-	-	-	-	181,480	178,019	221,577
	-	-	-	-	-	-	-	-	180,930	216,111
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	213,278
	40,719	4,926	2,691	4,655	(1,745)	1,446	2,151	(20,303)	22,253	24,645
	2.48%	2.45%	1.52%	2.46%	(1.12)	0.84%	1.49%	(12.6%)	10.95%	10.36%
	1,795,348	194,201	195,893	174,335	184,660	157,372	170,692	142,507	181,480	180,930
	885,010	3,078	26,691	31,291	49,266	82,084	99,698	95,848	143,703	158,748
	910,338	191,123	169,202	143,044	135,394	75,288	70,994	46,659	37,777	22,182
	59,686									
	970,024									
	5,700									
	964,324									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (***)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף(חוסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2017

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2017

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2007

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות

בניכוי הוצאות רכישה נדחות

ליום 31 בדצמבר 2017

(*) כולל השפעת שינויים בביטוח כללי שנוקפו ישירות לעודפים בשנת 2015 (ראה באור 2(4)(4)).

(**) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(***) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(****) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ד. (2) בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

31 בדצמבר 2017										
שנת חיתום										
סה"כ	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2017 (**)										
	3,323	1,843	1,836	3,686	6,357	3,788	3,888	4,531	7,227	7,536
לאחר שנה ראשונה	-	27,207	10,048	11,873	19,261	17,479	13,107	18,503	28,545	35,021
לאחר שנתיים	-	-	26,279	34,159	41,481	36,332	32,384	35,820	50,993	61,749
לאחר שלוש שנים	-	-	-	54,621	59,857	54,652	47,387	55,975	76,911	83,656
לאחר ארבע שנים	-	-	-	-	83,823	71,759	64,442	69,340	92,512	107,166
לאחר חמש שנים	-	-	-	-	-	97,456	79,728	84,581	106,419	122,798
לאחר שש שנים	-	-	-	-	-	-	106,286	103,462	125,244	132,241
לאחר שבע שנים	-	-	-	-	-	-	-	140,795	142,196	149,143
לאחר שמונה שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	153,945	158,808
לאחר תשע שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	162,988
לאחר עשר שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:	173,180	178,062	(*163,279	177,838	144,990	142,733	127,494	126,768	141,419	153,253
לאחר שנה ראשונה (***)	-	184,646	163,866	(*170,202	146,542	147,165	125,955	128,399	188,234	228,692
לאחר שנתיים	-	-	154,260	165,019	(*142,779	157,349	128,623	126,925	190,564	220,371
לאחר שלוש שנים	-	-	-	162,359	137,348	150,779	129,818	132,866	186,531	213,733
לאחר ארבע שנים	-	-	-	-	144,957	153,184	123,671	136,161	174,102	204,887
לאחר חמש שנים	-	-	-	-	-	154,529	126,074	135,967	174,493	203,306
לאחר שש שנים	-	-	-	-	-	-	136,416	137,293	168,502	183,738
לאחר שבע שנים	-	-	-	-	-	-	-	165,297	164,545	180,736
לאחר שמונה שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	169,715	179,070
לאחר תשע שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	178,851
לאחר עשר שנים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (****)	17,019	(6,584)	9,019	7,843	(2,178)	(3,750)	(6,598)	(32,431)	16,816	34,882
שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים	1.18%	(3.7%)	5.5%	4.6%	(1.53%)	(2.49%)	(5.08%)	(24.41%)	9.02%	16.32%
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2017	1,624,210	184,646	154,260	162,359	144,957	154,529	136,416	165,297	169,715	178,851
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2017	856,723	3,323	27,207	54,621	83,823	97,456	106,286	140,795	153,945	162,988
יתרת התביעות התלויות	767,487	169,857	157,440	127,981	107,738	61,134	57,074	30,129	24,502	15,863
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006	38,720	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות	806,207	-	-	-	-	-	-	-	-	-
בניכוי הוצאות רכישה נדחות	5,288	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ליום 31 בדצמבר 2017	800,919	-	-	-	-	-	-	-	-	-

(*) כולל השפעת שינויים בביטוח כללי שנוקפו ישירות לעודפים בשנת 2015 (ראה באור 2(4)(4)).

(**) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(***) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(****) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ד. (3) בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענף ביטוח רכב חובה

31 בדצמבר 2017										
שנת חיתום										
סה"כ	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2017 (**)										
	400	396	274	228	358	1,013	602	1,029	3,611	4,859
	-	3,763	5,289	3,732	3,035	4,361	3,654	6,729	17,426	26,906
	-	-	14,462	9,619	19,138	11,360	13,459	15,462	32,133	47,505
	-	-	-	20,328	27,513	22,103	20,869	26,269	50,761	63,732
	-	-	-	-	36,647	28,844	30,906	33,043	60,576	82,928
	-	-	-	-	-	43,859	36,326	39,671	69,644	96,199
	-	-	-	-	-	-	40,523	51,845	84,022	127,964
	-	-	-	-	-	-	-	57,201	95,971	142,072
	-	-	-	-	-	-	-	-	104,078	146,820
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	148,604
	79,771	84,985	(*66,831	69,981	67,382	69,801	53,517	63,462	84,756	109,564
	-	77,760	68,968	(*59,872	63,544	67,238	64,827	64,186	126,739	165,435
	-	-	62,142	57,916	(*54,058	68,921	63,081	66,016	129,257	165,748
	-	-	-	51,565	61,727	61,592	64,911	69,426	129,405	167,731
	-	-	-	-	61,077	66,974	62,243	67,436	120,085	163,797
	-	-	-	-	-	61,283	64,698	65,720	119,049	161,617
	-	-	-	-	-	-	59,753	66,735	114,750	153,697
	-	-	-	-	-	-	-	68,152	110,608	163,960
	-	-	-	-	-	-	-	-	112,277	160,186
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	159,074
45,728		7,225	4,689	8,307	(7,019)	309	5,158	1,274	17,128	8,657
6.07%		8.50%	7.02%	13.87%	(12.98%)	0.50%	7.95%	1.84%	13.24%	5.16%
792,854	79,771	77,760	62,142	51,565	61,077	61,283	59,753	68,152	112,277	159,074
469,865	400	3,763	14,462	20,328	36,647	43,859	40,523	57,201	104,078	148,604
322,989	79,371	73,997	47,680	31,237	24,430	17,423	19,230	10,951	8,199	10,470
34,670										
357,659										
2,819										
354,840										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (***)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף(חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (****)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2017

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2017

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענף רכב חובה וחבויות

בניכוי הוצאות רכישה נדחות

ליום 31 בדצמבר 2017

(*) כולל השפעת שינויים בביטוח כללי שנוקפו ישירות לעודפים בשנת 2015 (ראה באור 2(4)(4)).

(**) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(***) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(****) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות.

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ד. (4) בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענף ביטוח רכב חובה

31 בדצמבר 2017										
שנת חיתום										
סה"כ	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2017 (**)										
	400	275	274	228	358	1,013	602	1,029	3,663	4,859
	-	3,642	3,788	3,732	3,035	4,361	3,654	6,729	17,426	24,807
	-	-	12,961	9,858	9,143	11,360	13,459	15,462	32,134	45,407
	-	-	-	20,567	19,919	22,103	20,869	26,269	50,762	61,631
	-	-	-	-	29,053	32,170	30,906	33,043	60,576	79,750
	-	-	-	-	-	44,161	37,554	39,671	69,644	91,768
	-	-	-	-	-	-	41,751	54,092	84,022	107,619
	-	-	-	-	-	-	-	59,448	96,918	120,476
	-	-	-	-	-	-	-	-	103,505	125,349
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	125,723
	77,072	82,173	(*)64,316	67,986	65,205	67,881	57,196	61,497	82,932	105,424
	-	75,127	64,948	(*)57,441	61,475	65,319	61,941	61,093	122,492	162,977
	-	-	58,129	55,751	(*)51,741	66,665	59,716	62,500	125,156	160,579
	-	-	-	49,406	51,837	59,323	60,745	65,908	124,986	162,485
	-	-	-	-	51,195	66,904	56,874	65,284	115,666	156,001
	-	-	-	-	-	59,403	59,848	63,568	114,936	153,947
	-	-	-	-	-	-	54,611	66,993	110,923	143,834
	-	-	-	-	-	-	-	68,417	108,345	140,963
	-	-	-	-	-	-	-	-	110,009	136,895
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	134,582
68,239	77,072	75,127	58,129	49,406	51,195	59,403	54,611	68,417	110,009	134,582
9.55%	8.57%	9.62%	13.99%	1.05%	(0.13%)	10.1%	(3.81%)	11.98%	17.17%	
737,951	77,072	75,127	58,129	49,406	51,195	59,403	54,611	68,417	110,009	134,582
441,211	400	3,642	12,961	20,567	29,053	44,161	41,751	59,448	103,505	125,723
296,740	76,672	71,485	45,168	28,839	22,142	15,242	12,860	8,969	6,504	8,859
31,496										
328,236										
2,819										
325,417										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (***)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף(חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (****)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2017

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2017

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2005

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענף רכב חובה

בניכוי הוצאות רכישה נדחות

ליום 31 בדצמבר 2017

(*) כולל השפעת שינויים בביטוח כללי שנוקפו ישירות לעודפים בשנת 2015 (ראו באור 2(4)(4)).

(**) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(***) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(****) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)
ה. (1) נתונים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח רכב חובה (*):

שנת חיתום							
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
אלפי ש"ח							
							לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017:
64,106	74,511	71,264	68,642	75,750	90,058	82,018	פרמיות ברוטו
4,688	4,960	6,159	12,361	6,459	5,272	(5,462)	רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (*)
-	-	9,995	2,000	2,216	-	-	כולל יתרת עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך (*)
10,585	10,198	7,931	5,520	3,908	3,635	1,280	השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

ה. (2) נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח חבויות אחרות (*):

שנת חיתום							
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
אלפי ש"ח							
							לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017:
74,890	85,545	89,655	101,833	103,010	104,991	98,053	פרמיות ברוטו
(8,501)	(28,205)	(19,897)	(37,865)	(30,332)	(28,159)	(30,847)	רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (*)
-	-	-	881	937	-	-	כולל יתרת עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך (*)
10,886	14,337	8,999	8,640	5,710	3,872	1,120	השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

(*) לעניין ביטול עודף הכנסות על הוצאות בשנת 2015 ראה באור 2(ח)(4)(4).

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)
ה. (3) הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח רכב חובה:

הפסד בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין השנים הפתוחות	רווח כולל בגין שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדוח(*)	התאמות בגין שנות חיתום קודמות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	רווח כולל
אלפי ש"ח					
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:					
2017	(5,462)	(112)	-	41,823	36,249
2016	(2,184)	8	-	15,275	13,099
2015	-	4	1,334	36,425	36,076
				(1,687)	

(*) ראה [באור 2ח\(4\)\(2\)](#) לגבי שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר 2015.

ה. (4) הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח חבויות אחרות:

הפסד בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין השנים הפתוחות	רווח כולל בגין שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדוח(*)	התאמות בגין שנות חיתום קודמות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	רווח (הפסד) כולל
אלפי ש"ח					
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:					
2017	(30,847)	(136)	-	16,678	(14,305)
2016	(29,086)	17	-	32,822	3,753
2015	(42,031)	5	1,014	16,092	(26,572)
				(1,652)	

(*) ראה [באור 2ח\(4\)\(2\)](#) לגבי שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר 2015.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ו. (1) בדיקת התפתחות הערכת התביעות התלויות ברוטו בענפי רכוש ואחרים

שנת נזק				
31 בדצמבר				
סה"כ	2017	2016	2015	2014
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2017 (*)				

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

134,592	120,432	151,956	94,636	לאחר שנה ראשונה
-	174,439	225,424	147,591	לאחר שנתיים
-	-	231,177	150,149	לאחר שלוש שנים
-	-	-	150,778	לאחר ארבע שנים

תביעות מצטברות (כולל תשלומים)
בסוף השנה:

224,468	196,943	257,097	189,285	לאחר שנה ראשונה
-	189,329	247,909	166,803	לאחר שנתיים
-	-	240,620	165,208	לאחר שלוש שנים
-	-	-	151,927	לאחר ארבע שנים

אומדן עלויות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2017

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2017

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2013

סך כל התביעות התלויות בענף ליום 31 בדצמבר 2017

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

באור 15: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

1. (2) בדיקת התפתחות הערכת התביעות התלויות בענפי רכוש ואחרים בשייר

שנת נזק				
31 בדצמבר				
2014	2015	2016	2017	סה"כ
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2017 (*)				

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

74,466	84,083	93,461	87,835	לאחר שנה ראשונה
93,534	112,299	127,353	-	לאחר שנתיים
95,126	124,305	-	-	לאחר שלוש שנים
95,513	-	-	-	לאחר ארבע שנים

תביעות מצטברות (כולל תשלומים)
בסוף השנה:

110,109	117,776	130,738	124,141	לאחר שנה ראשונה
101,787	118,533	134,251	-	לאחר שנתיים
98,591	125,286	-	-	לאחר שלוש שנים
95,875	-	-	-	לאחר ארבע שנים

אומדן עלויות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2017

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2017

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2013

סך כל התביעות התלויות בענף ליום 31 בדצמבר 2017

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

באור 16: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפות

פוליסות ללא מרכיב חסכון- ברוטו	
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת פרט	
31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	

1. לפי חשיפה ביטוחית:

66	27
66	27

התחייבויות בגין חוזי ביטוח

סה"כ

2. לפי חשיפה פיננסית:
שאינו תלוי תשואה

66	27
66	27

סה"כ

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017:

פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת פרט		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
51	556	1,408
-	27	39
(2,352)	(2,744)	(1,894)
150	911	970

פרמיות ברוטו:
אחר-ריסק

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

סך כל הפסד כולל מעסקי ביטוח חיים

פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש

באור 17: - תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים

ס"ח חוזי ביטוח אלפי ש"ח	
27	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
39	שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות ו- IBNR
66	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017

באור 18: - מסים על הכנסה

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה

1. כללי

על הכנסות האגודה חל מס בשיעור של 10% ועל כל יתר החברות בקבוצה חל מס חברות בהתאם לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן - הפקודה). בנוסף, על הכנסות החברות בקבוצה המסווגות כ"מוסדות כספיים" כהגדרתן בחוק מע"מ תשל"ו-1975 חלים מס רווח ושכר. יצויין כי פעילותן של חברות המסווגות כמוסדות כספיים בענפי הביטוח והפנסיה, מהווה את עיקר פעילות הקבוצה. על הכנסות יתר החברות המאוחדות והכלולות חל מס חברות.

2. חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985

על האגודה והחברות המוחזקות שלה חל, עד לתום שנת 2007, חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985. על-פי החוק, נמדדו התוצאות לצורכי מס בישראל כשהן מותאמות לשינויים במדד המחירים לצרכן.

בחודש פברואר 2008 התקבל בכנסת תיקון לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 שקבע כי תחולתו של חוק התיאומים תסתיים בשנת המס 2007 ומשנת המס 2008 לא יחולו עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס. החל משנת 2008, נמדדות התוצאות לצורכי מס בערכים נומינליים למעט תיאומים מסוימים בגין שינויים במדד המחירים לצרכן בתקופה שעד ליום 31 בדצמבר, 2007. תיאומים המתייחסים לרווחי הון, כגון בגין מימוש נדל"ן (שבח) וניירות ערך, ממשיכים לחול עד למועד המימוש. התיקון לחוק כולל בין היתר את ביטול התוספת והניכוי בשל אינפלציה והניכוי הנוסף בשל פחת (לנכסים בני פחת שנרכשו לאחר שנת המס 2007) החל משנת 2008.

באור 18: - מסים על הכנסה (המשך)

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה (המשך)

3. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח

הסכם עם שלטונות המס

בין התאחדות חברות הביטוח לבין שלטונות המס קיים הסכם (להלן - הסכם המס) המתחדש ומתעדכן מדי שנה, המסדיר סוגיות מס ייחודיות לענף בגין שנות המס עד וכולל שנת המס 2016. ההסכם מתייחס בין היתר לנושאים הבאים:

א. הוצאות רכישה נדחות (DAC) - הוצאות ישירות של חברות ביטוח לרכישת חוזי ביטוח חיים יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני עשר שנים. הוצאות כאמור המתייחסות לחוזי ביטוח חיים שבוטלו תותרנה בניכוי בשנת הביטול.

ב. ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות החייבות בשיעורי מס מופחתים ולהכנסות הפטורות ממס המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.

ג. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות - יבוצע תאום חלקי של ההפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי, בגין כל שנת חיתום החל משנת 2013 עד שנת 2020. הסכום שתואם יוכר לצורכי מס על פני שלוש שנים החל מהשנה העוקבת לשנת התאום.

ההפרשה בדוחות הכספיים נערכה בהתאם לעקרונות ההסכם האמור.

ב. שיעורי המס החלים על חברות הקבוצה

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים מורכב ממס חברות וממס רווח. אך על האגודה מוטל, בהתאם להסכם עם רשויות המס, מס הכנסה בשיעור של 10% ומס רווח.

2. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על האגודה שהינה מוסד כספי בעקבות השינוי האמור:

שנה	שיעור מס חברות החל על האגודה	שיעור מס רווח	שיעור מס כולל באגודה
		%	
2015	10	17.75 (*)	23.56
2016 ואילך	10	17.00	23.08

(*) שיעור מס משוקלל.

באור 18: - מסים על הכנסה (המשך)

ג. שומות מס

שומות מס סופיות

לאגודה הוצאה שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2014. לחברה המאוחדת משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2012.

ד. מסים על ההכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
13,842	14,201	17,045
73	(*) 6,805	(1,490)
(604)	53	1,046
13,311	21,059	16,601

מסים שוטפים
מסים בגין שנים קודמות
מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של
הפרשים זמניים, ראה גם ז' להלן

(*) תוספת מס חריגה בגין מכירת מניות בססח משנת מס 2013 על פי הסכם עם שלטונות המס.

ה. מסים על הכנסה המתייחסים לסעיפי רווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
5	13	(143)

רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות
להטבה מוגדרת

ו. מסים על הכנסה המתייחסים לסעיפי הון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
(2,900)	-	-

מסים על הכנסה בגין השפעה מצטברת
ליום 31 בדצמבר, 2015 של שינויים בעתודות
ביטוח ביטוח כללי (ראה [באור 2\(ח\)\(4\)\(4\)](#))

באור 18: - מסים על הכנסה (המשך)

2. מסים נדחים

הרכב המסים הנדחים כמוצג במאזן, הינם כדלקמן:

מכשירים פיננסים	אחרים אלפי ש"ח	סך הכל
(352)	926	574
<u>יתרת נכס מס נדחה ליום 1 בינואר, 2016</u>		
-	(53)	(53)
שינויים שנזקפו לדוח על רווח והפסד ורווח כולל אחר		
(352)	873	521
<u>יתרת נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר, 2016</u>		
(1,578)	532	(1,046)
שינויים שנזקפו לדוח על רווח והפסד ורווח כולל אחר		
(1,930)	1,405	(525)
<u>יתרת התחייבות למס נדחה ליום 31 בדצמבר, 2017</u>		

המסים הנדחים מוצגים בדוח על המצב הכספי כדלקמן:

31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
873	1,405	נכסי מסים נדחים התחייבויות מסים נדחים
(352)	(1,930)	
521	(525)	

באור 18: - מסים על הכנסה (המשך)

ח. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח על הרווח הכולל היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנוקף בדוח על הרווח הכולל:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
56,324	60,826	77,225
23.56%	23.08%	23.08%
13,270	14,039	17,821
237	238	80
263	261	246
(651)	(301)	(122)
48	(10)	21
73	(*) 6,805	(1,490)
71	27	45
13,311	21,059	16,601
23.7%	34.6%	21.5%

רווח לפני מסים על הכנסה

שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על האגודה
(ראה [באור 18\(ב2\)](#) לעיל)

מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל
תוספת מס בגין חברות מאוחדות בעלות שיעורי מס
גבוהים יותר
הוצאות שאינן מותרות בניכוי הכנסות פטורות
חלק בהפסדי חברות המטופלות לפי שיטת השווי
המאזני
תיאום פחת והפחתות
מיסים בגין שנים קודמות
אחרים

מסים על ההכנסה

שיעור מס אפקטיבי ממוצע

(*) תוספת מס חריגה בגין מכירת מניות בססח משנת מס 2013 על פי הסכם עם שלטונות המס.

באור 19: - זכאים ויתרות זכות

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
54,561	47,729
5,743	3,457
5,354	4,978
8,832	14,157
5,398	6,383
6,860	6,752
518	566
19,009	10,653
3,469	2,829
109,744	97,504

חברות ביטוח משנה ותוכני ביטוח:
פקדונות של מבטחי משנה
חשבונות אחרים
הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
תביעות לתשלום
ספקים ונותני שירותים
עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר
הוצאות לשלם
עמלות לתשלום
זכאים אחרים ויתרות זכות

באור 20: - התחייבויות פיננסיות

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של התחייבויות פיננסיות. מידע נוסף בדבר החשיפה של הקבוצה לסיכונים ריבית, מטבע חוץ ונזילות, ניתן בבאור 29, בדבר מכשירים פיננסיים.

א. פירוט ההתחייבויות הפיננסיות

31 בדצמבר 2016		31 בדצמבר 2017	
שווי	ערך בדוחות הכספיים	שווי	ערך בדוחות הכספיים
הוגן	אלפי ש"ח	הוגן	אלפי ש"ח

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

10,317	10,233	3,431	3,425

כתב התחייבות

ב. מועדי פירעון

6,822	3,425
3,411	-
10,233	3,425

שנה ראשונה
שנה שנייה

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה

31 בדצמבר 2017		
ריבית	ערך בדוחות הכספיים	בסיס הצמדה
אפקטיבית	אלפי ש"ח	

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

6.5%	3,425	צמוד מדד

כתב התחייבות נדחה

באור 21: - פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
619	789	1,408	פרמיות בביטוח חיים
338,598	161,985	500,583	פרמיות בביטוח כללי
339,217	162,774	501,991	סה"כ פרמיות
11,828	2,503	14,331	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה
351,045	165,277	516,322	סה"כ פרמיות שהורווחו
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
249	307	556	פרמיות בביטוח חיים
365,905	169,232	535,137	פרמיות בביטוח כללי
366,154	169,539	535,693	סה"כ פרמיות
(17,012)	(2,051)	(19,063)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה
349,142	167,488	516,630	סה"כ פרמיות שהורווחו
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
23	28	51	פרמיות בביטוח חיים
305,676	185,477	491,153	פרמיות בביטוח כללי
305,699	185,505	491,204	סה"כ פרמיות
(10,859)	(1,864)	(12,723)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה
294,840	183,641	478,481	סה"כ פרמיות שהורווחו

באור 22: - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח			
			רווחים מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית הפרשי הצמדה הפרשי שער ודיבידנד בגין:
11,640	4,969	4,989	נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
			הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם בשווי הוגן דרך רווח והפסד
8,880	8,544	15,358	הכנסות (הוצאות) ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים
(2,332)	10,056	25,818	רווח (הפסד) מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים
519	(152)	1,247	הכנסות מדיבידנד
171	30	173	
18,878	23,447	47,585	סך הכל רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון

באור 23: - הכנסות מדמי ניהול

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			דמי ניהול וטיפול מחברה מנהלת בגין פעילות הפנסיה
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח			
13,145	13,780	14,075	

באור 24: - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח			
32,091	29,514	28,088	עמלת ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
7,558	9,924	9,371	עמלת סוכנויות ביטוח מאוחדות
1,686	-	-	עמלות בגין יעוץ ואי תחרות (*)
41,335	39,438	37,459	סה"כ הכנסות מעמלות

(*) ביום 14 באפריל 2013 מכרה האגודה את החזקותיה ב"ב.ס.ס.ח" החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ (להלן בס"ח).
 במקביל נחתמו בין האגודה לבין בס"ח הסכם בקשר עם ליווי פעילותה של בס"ח במגזר הקיבוצי לצורך שימורה וכן התחייבות של האגודה שעיקרה בהתחייבות להעדר תחרות בפעילותה של בס"ח, והכל לתקופה של 3 שנים ממועד ההשלמה של עסקת רכישת המניות וכנגד תמורה בסכום של כ- 5 מליון ש"ח אשר שולמה על פני התקופה הנ"ל.

באור 25: - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
-	27	39
-	23	33
-	4	6
363,268	358,223	359,130
143,417	100,672	93,753
219,851	257,551	265,377
219,851	257,555	265,383

בגין חוזי ביטוח חיים:
ברוטו
ביטוח משנה
בשייר

בגין חוזי ביטוח כללי:
ברוטו
ביטוח משנה
בשייר

סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח בשייר

באור 26: - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
41,250	45,426	43,730
25,546	28,180	29,226
(2,567)	(1,688)	(527)
64,229	71,918	72,429

עמלות רכישה
הוצאות רכישה אחרות
שינוי בהוצאות רכישה נדחות

סה"כ עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה

באור 27: - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח		
44,614	48,350	49,025
5,936	8,000	10,074
4,171	4,194	4,680
4,877	6,229	6,341
1,392	2,062	1,880
3,311	4,032	4,014
9,434	8,996	11,564
73,735	81,863	87,578
19,803	19,895	22,320
25,546	28,180	29,226
28,386	33,788	36,032

שכר עבודה ונלוות
הוצאות מיכון (למעט משכורות, פחת והפחתות)
פחת והפחתות
אחזקת משרדים ותקשורת
עמלות כרטיסי אשראי והוצאות בנק
ייעוץ משפטי ומקצועי
אחרות
סה"כ

בניכוי:
סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות
ותשלומים בגין חוזי ביטוח
סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק
והוצאות רכישה אחרות
סה"כ הוצאות הנהלה וכלליות

באור 28: - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח			
850	861	538	ריבית והפרשי הצמדה בגין כתבי התחייבות נדחים
649	1,046	(744)	ריבית והפרשי שער בגין פקדונות מבטחי משנה
-	651	-	ריבית והפרשי הצמדה בגין תשלום למס הכנסה
(66)	164	(85)	ריבית והפרשי הצמדה לבנקים
1,433	2,722	(291)	

באור 29: - ניהול סיכונים

במסגרת פעילותה נחשפת האגודה למגוון סיכונים. על מנת לצמצם את החשיפה להפסדים כתוצאה מאירועים בלתי צפויים, הטמיעה האגודה מערך ניהול סיכונים.

כללי

האגודה פועלת במגזר בשוק הביטוח הכללי וביטוח חיים וחשופה לסיכונים הבאים:

1. סיכוני שוק - הסיכון לשינויים בערך הנכסים וההתחייבויות של האגודה כתוצאה משינויים בפעילות השוק:
  - סיכון ריבית - עלייה בשיעורי הריבית תגרום להפסדים בתיק כתוצאה מירידת מחירי האג"ח המוחזקים על-ידי האגודה.
  - סיכוני מטבע - שינויים בשערי החליפין ישפיעו הן על מחירי הנכסים נקובי המט"ח הכלולים בתיק ההשקעות של האגודה והן על ההתחייבויות הביטוחיות לרבות הפעילות מול מבטחי משנה.
  - סיכון שערי מניות - האגודה חשופה לירידה בשווי תיק ההשקעות כתוצאה מירידת הערך (מקומיים או זרים) המוחזקים על ידה.
  - סיכון אינפלציה - ההפסד הנגרם עקב שחיקת ערך נכסי האגודה שאינם צמודים למדד המחירים לצרכן.
2. סיכוני אשראי - הינו הסיכון שנובע כתוצאה מאי מילוי התחייבויותיו של הצד הנגדי לעסקה כתוצאה מחדלות פרעון. במסגרת זו חשופה האגודה, בין היתר, להפסדים כתוצאה מחדלות פרעון או ירידת דירוג האשראי של מבטחי המשנה.
3. סיכון ALM - האגודה חשופה לסיכון שנובע מחוסר התאמה בין ההתחייבויות הביטוחיות לנכסים שמוחזקים כנגדן (עיתוי, היקף, שווי).
4. סיכון תפעולי - הסיכון הנובע מכישלון מערכות פנימיות, אנשים (הונאות, טעויות אנוש) ונזקים החיצוניים לאגודה (רעידת אדמה). כמו כן, כמבטחת של קבוצה קטנה של לקוחות גדולים האגודה חשופה לסיכונים תחרות.
5. סיכונים ביטוחיים - תמחור והערכת התחייבויות ביטוחיות שגוי: טעות במודל התמחור (RISK MODEL), או בפרמטרים והתפלגות הסתברותיות מוטות (PARAMETER RISK), חיתום לקוי, אירועי קטסטרופה וכו'.
6. אבטחת מידע - פגיעה פיזית או לוגית במחשבי האגודה עלולה להסב נזקים כבדים. כיום, מוגנת רשת המחשבים של האגודה באמצעים שונים ומגוונים כגון: ANTI-VIRUS, FIREWALL ועוד. בנוסף, הגישה למערכות המידע השונות ניתנת בתהליך מסודר של בקשת הרשאות.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

כללי (המשך)

(א) תיאור הליכי ושיטת ניהול הסיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים של האגודה מכוונת להבטיח חשיפה מבוקרת לסיכונים אלה, תוך עמידה בדרישות הפיקוח ושמירה על יעדיה העסקיים של האגודה ועל איתנותה הפיננסית.

דגש בפעילות מושם להתייחסות לשינויים בסביבתה העסקית, התפעולית וכן לשינויים בהנחיות ובדרישות הרגולטוריות המתבקשות.

ניהול הסיכונים מרוכז על-ידי מחלקת ניהול הסיכונים בהתאם למדיניות שאושרה על ידי הוועד המנהל. מחלקת ניהול הסיכונים מזהה, ומעריכה את הסיכונים בשיתוף פעולה עם יחידות תומכות הכוללות את האקטואריה, השקעות, ביטוח משנה וחשבות.

ניהול סיכוני האגודה ישען על שילובן של מספר עקרונות מרכזיים:
ניהול סיכונים כמותי

(א) מדידת סיכונים עקבית ומהימנה- האגודה תפעל להטמעה של מודלים כמותיים למדידה והערכת סיכונים המבוססים על מתודולוגיות מקובלות בעולם (Best-Practice) תוך יצירת איזון בין צרכי האגודה ומשאביה.

(ב) מעקב אחר מגבלות סיכון כמותיות - האגודה תבצע מעקב שוטף אחר הסיכונים העומדים לפתחה. שינויים מהותיים לרעה ידווחו למוסדותיה האורגניים בהתאם למדיניות הדיווח שהותוותה.

שקיפות

(א) גילוי נאות לגבי הסיכונים (Risk Disclosure) - כחלק מתרבות ניהול הסיכונים המוטמעת באגודה, לפני קבלת החלטה בנושאים וסיכונים להם עלולה להיות השפעה על פעילותה, רואה האגודה חשיבות עליונה בקיום ישיבות ודיונים הן במסגרת מחלקתית והן במסגרת פורום ניהול סיכונים שמטרתו איתור תחומי סיכון ואזורי כשל אפשריים, ניתוח משמעותם והכנת דרכי התמודדות עימם. באגודה קיימים פורומים מקצועיים/ביטוחיים בראשות המנכ"ל וראש תחום הביטוח. בפורומים אלו מתקיימים דיונים בהם מנתחים את החשיפות, את הרווחיות הענפית, כאשר בדיקות תקופתיות של גורמי הסיכון מובאים באופן שוטף בפני הפורומים הנ"ל, ובהתאם לכך, מתקבלות החלטות ניהוליות.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(א) תיאור הליכי ושיטת ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) תרבות האגודה בנוגע לנטילת סיכונים מבוקרת - ניהול סיכונים הינו תהליך מתמשך ורציף המשתנה מרגע לרגע בהתאם להתפתחויות עסקיות פנימיות ומאקרו-כלכליות משקיות. האגודה מצפה מעובדיה ומנהליה ורואה חשיבות רבה בדיווח והצגה של סיכונים חדשים הצצים לפתחה למנהל הסיכונים ומנהלי המחלקות הרלוונטיות, בכדי לייצר מאגר סיכונים רחב ככל האפשר ולאפשר בחינת השפעת סיכונים אלה על השגת היעדים האסטרטגיים של האגודה.

(ג) הוועד המנהל מספק עקרונות כתובים לניהול הסיכונים הכולל, כמו גם את המדיניות הספציפית לחשיפות מסוימות לסיכונים, כגון סיכונים ביטוח, סיכון שער חליפין, סיכון שיעור ריבית, סיכון אשראי, וכן שימוש במכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים לא נגזרים.

ציות להוראות רגולציה (Risk Governance)

(א) האגודה רואה בהוראות החוק סמן ימני לפעילותה בתחום ניהול הסיכונים ופועלת בהתאם לעקרונות המפורטים בדוח זה.

(ב) בקרה פנימית וחיצונית של תהליכים ומספרים - מנהל הסיכונים עומד בקשר שוטף עם ר"ח המבקר והמבקר הפנימי ומקבל עדכונים ודיווחים שוטפים אודות חשיפות, סיכונים ואירועים חריגים באגודה.

דיווח ותיעוד

מנהל הסיכונים מדווח בכתב להנהלה הפעילה והוועד המנהל בנושאים שונים של ניהול הסיכונים:

- ◆ זיהוי הסיכונים הביטוחיים והפיננסיים המהותיים לחוסנה של האגודה ולעמידה בחבותה למבוטחים קיימים ועתידיים.
- ◆ כימות החשיפה והערכת ההשפעה הפוטנציאלית של הסיכונים המהותיים שזוהו לפי אמות מידה שהוגדרו על ידי האגודה ולתקופות עתידיות שיקבעו.
- ◆ הערכת ההון העצמי הנדרש (ההון הכלכלי) מהאגודה לצורך נשיאה בסיכונים המהותיים תוך התייחסות למידת המתאם בין הסיכונים השונים.

פעולות להגבלת הסיכון

- ◆ הסיכונים המפורטים לעיל ממותנים על ידי פיזור גדול של חוזי הביטוח ועל ידי בחירה ויישום של אסטרטגיות חיתום ויצירת פיזור לפי ענפים, אזורים גיאוגרפיים, סוגי הסיכון, גובה הכיסוי וכו'.
- ◆ תהליך השקת מוצרים חדשים כולל זיהוי ובחינה מקיפה של הסיכונים הכרוכים במוצר וקביעת הדרכים לניהולם ולבקרה עליהם. כאשר מתעורר חשש כי קיימת הרעה בתוצאות החיתומיות, שמקורה אינו בתנודות אקראיות, נערכות בדיקות מעמיקות, בין השאר, להערכת הסיכון הגלום, ובמידת הצורך מותאמת הערכת הרזרבות. בדיקות דומות מתבצעות בעת חידוש עסקאות.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(א) תיאור הליכי ושיטת ניהול הסיכונים (המשך)

- ◆ כמו כן, בכדי להקטין את החשיפה לסיכונים, האגודה מיישמת מדיניות בדיקת תביעות, בחינה שוטפת של תהליכי הטיפול בתביעות ומבצעת חקירות לאיתור הונאות. בנוסף, האגודה נוקטת במדיניות ניהול אקטיבי שוטף של התביעות, על מנת להקטין את החשיפה להתפתחויות בלתי צפויות העשויות להשפיע עליה לרעה.
- ◆ האגודה נוקטת במדיניות של הגבלת החשיפה לקטסטרופות על ידי קביעת סכומי כיסוי מרביים בחוזים מסוימים וכן על ידי רכישת כיסוי ביטוח משנה מתאים. מטרת מדיניות החיתום וביטוח המשנה הינה להגביל את החשיפה לקטסטרופות להפסד מרבי שנקבע מראש בהתאם לטעמי הסיכון של האגודה כפי שנקבעו על ידי הוועד המנהל.

(ב) דרישות חוקיות

בהתאם להוראות חוזר הממונה "תפקידי אקטואר ממונה ומנהל סיכונים של מבטח; ומארג היחסים שלהם עם בעלי תפקידים אחרים", מינתה האגודה מנהל הסיכונים. תפקידיו ואחריותו מוגדרים בהתאם להנחיות החוזר:

- ◆ יצירת תרבות ארגונית של ניתוח וניהול סיכונים בדגש על שיתוף פעולה הדוק מצד ההנהלה ובעלי התפקידים.
- ◆ זיהוי והערכה מדויקת ומקיפה של הסיכון - פיתוח מודלים, בקורות והתאמה לאופי פעילות האגודה.
- ◆ הדרכה והכוונה של מנהלים לאופן ביצוע ניהול סיכונים יעיל ואפקטיבי.
- ◆ מעקב ובקרה אחר הסיכונים הסובבים את פעילות האגודה.
- ◆ מתן המלצות לשיפור.

בנוסף לחוזר המוזכר לעיל פרסם הממונה חוזר הערכות ליישום משטר Solvency II.

להלן מטרות ויעדי תוכנית היישום:

- ◆ הגדרת דרישות ההון הכמותיות הנדרשות מהאגודה בהתאם להנחיות המפורטות בהוראות החוזר שפרסם האיחוד האירופי, תוך בחינת עלויות הציות.
- ◆ גיבוי מלא של ההנהלה הבכירה להקמת מסגרת תשתיות ארגונית ומכוונות לניהול סיכונים כולל באגודה - ERM.
- ◆ הקצאת הון מבוססת סיכונים - יצירת קשר הדוק בין ההון הנדרש התומך בפעילויות העסקיות של האגודה לבין פעילות ניהול סיכונים באופן שיאפשר לאגודה ערך מוסף בדרך קבלת החלטותיה. הכוונה היא לקשור את הרווחיות מהפעילויות השונות ביחס להון הנדרש לצורך מעקב אחר יעילות הקצאת ההון.
- ◆ כמו כן, על-פי הוראות אחרות של הממונה פורסמו הוראות לעניין ניהול חשיפות בנושאים הבאים: מעילות והונאות מצד גורמים בתוך האגודה ומחוצה לה, ניהול סיכונים אבטחת מידע, ניהול חשיפה למבטחי משנה.
- ◆ בכדי לעמוד בהוראות החוק תפעל האגודה לעדכון שוטף אודות שינויים רגולטורים, סמך ככל שניתן למועד קבלתם.
- ◆ עוד, על-פי הוראות אחרות של הממונה ובהתבסס על סעיף 303 של החוק - Sarbanes Oxley (ואימוץ העתידי של הוראות סעיף 404) נדרשה האגודה למסד שיטות עבודה, זיהוי כלל התהליכים בארגון, קביעת נהלי עבודה ובקרה פנימיים נאותים, הערכות יעילות הבקרה הפנימית ותחזוק מערך זה.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

ג) סיכוני שוק

סיכון שוק הוא הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד מחירים לצרכן ובמטבע חוץ.

סיכוני שער חליפין / סיכוני מטבע

תנודתיות בשער החליפין (בעיקר בדולר) משפיעה על תשלומים ותקבולים ממבטחי משנה, על מחירי הנכסים נקובי מט"ח (השקעות דולריות).

סיכון ריבית

הפסד שעלול להיגרם כתוצאה משינוי עקום הריבית בארץ ובחו"ל, עלייה בעקומי הריבית תגרום להפסדים בתיק ההשקעות (אג"ח צמוד, שקלי וכו').

סיכון מחיר מניות

הפסד שעלול להיגרם כתוצאה מירידת מחירי המניות בארץ ובחו"ל. תיק ההשקעות של האגודה מושקע בתעודות סל מניות וכו'.

סיכון אינפלציה

הפסד שעלול להיגרם כתוצאה משחיקת ערך הנכסים הלא צמודים בעקבות עליית המדד, חלק מתיק ההשקעות של האגודה מושקע במכשירים פיננסיים לא צמודים.

סיכון ALM

הסיכון הנובע מחוסר התאמה בין התחייבויות הביטוחיות לנכסים שמוחזקים כנגדן.

1. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן מבחני רגישות המציגים את השינוי ברווח (הפסד) ובהכנסה הכוללת (הון) עבור הנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. השינויים במשתנים הינם ביחס לערך הפנקסני של הנכסים וההתחייבויות. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמנטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת ולפיכך, במבחני הרגישות לעיל, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.

מבחני הרגישות, מביאים לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות. יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ג) סיכוני שוק (המשך)

1. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

31 בדצמבר 2017

שיעור השינוי בשע"ח של הדולר		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		השקעות במכשירים הונניים		שיעור הריבית (1)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							

רווח (הפסד) (38,787) 42,471 11,230 (11,230) 3,646 (3,646) 889 (889)

31 בדצמבר 2016

שיעור השינוי בשע"ח של הדולר		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		השקעות במכשירים הונניים		שיעור הריבית (1)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							

רווח (הפסד) (45,720) 45,720 8,599 (8,599) 2,680 (2,680) 1,929 (1,929)

(1) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר, וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך ניתוח הרגישות, בגין מכשירים בריבית משתנה, הובא בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(2) ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך הכספי ולא על שווי כלכלי. על כן במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי חוב שאינם סחירים, המסווגים כהלוואות חייבים, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, התחייבויות פיננסיות ופקדונות ויתרות מבטחי משנה.

הנכסים עליהם הופעל ניתוח הרגישות מהווים 70.44% מתוך סך הנכסים של האגודה (31.12.16 – 72.2%).

(3) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או, שלחלופין, לאגודה אין מידע ביחס לתזרים זה (בהתאם להגדרות ב-IFRS 7 לא כוללות השקעות בחברות כלולות).

(4) ניתוחי הרגישות ביחס להכנסה הכוללת מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לתקופה.

(5) שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ כולל בגין מכשירים פיננסיים שאינם פריטים כספיים.

2. סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן של הנכס או ההתחייבות הפיננסית. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

להלן יוצג פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית:

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ג) סיכוני שוק (המשך)

2. סיכון ריבית ישיר (המשך)

31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	
707,764	631,180
247,959	236,798
112,281	170,125
225,270	294,052
286,159	264,508
1,579,433	1,596,663
164,718	159,545
1,744,151	1,756,208
10,233	3,425
1,189,953	1,172,999
1,200,186	1,176,424
121,020	109,755
422,945	470,029
1,744,151	1,756,208

נכסים עם סיכון ריבית ישיר

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

השקעות פיננסיות אחרות

מזומנים ושווי מזומנים

נכסי ביטוח משנה

סך כל הנכסים עם סיכון ריבית ישיר

נכסים ללא סיכון ריבית ישיר

סך כל הנכסים

התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

כתב התחייבות נדחה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה

סך כל ההתחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר

הון

סך כל ההון וההתחייבויות

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ד) סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהאגודה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה.

1. האגודה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש האגודה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד. ציון, כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.
2. מתוך יתרת הנכסים האמורה, סך של כ- 1,045 מליון ש"ח הינם מזומנים ושווי מזומנים ונכסים סחירים, הניתנים למימוש מיידי.
3. על פי כללי ההשקעה על האגודה להחזיק בנכסים נזילים, כהגדתם בכללי ההשקעה, כנגד ההון העצמי וכנגד התחייבויות אחרות בסכום שלא יפחת מ-30% מההון העצמי המזערי הנדרש ממנה, בהתאמות המפורטות בכללי השקעה.

ניהול נכסים והתחייבויות

האגודה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של האגודה.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

עד שנה	מל שנה ועד 3 שנים	מל 3 שנים ועד 5 שנים	מל 5 שנים ועד 5 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ
ליום 31 בדצמבר 2017	377,793	357,628	211,854	225,658	1,172,933
ליום 31 בדצמבר 2016	383,610	358,918	216,086	231,312	1,189,926

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים

עד שנה	מל שנה ועד 3 שנים	מל 3 שנים ועד 5 שנים	מל 5 שנים ועד 5 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ
ליום 31 בדצמבר 2017	-	-	-	66	66
ליום 31 בדצמבר 2016	-	-	-	27	27

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)
(ד) סיכוני נזילות (המשך)

התחייבויות פיננסיות

עד שנה	מל שנה ועד 3 שנים	מל 5 שנים ועד 3 שנים	מל 5 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ
<u>ליום 31 בדצמבר 2017</u>					
3,425	-	-	-	-	3,425
<u>ליום 31 בדצמבר 2016</u>					
6,822	3,411	-	-	-	10,233

(ה) סיכונים ביטוחיים

סיכונים ביטוחיים כוללים, בין היתר:

סיכוני חיתום

הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ואו בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

סיכוני רזרבה

הסיכון להערכה לא נכונה של התחייבויות הביטוחיות אשר עלולה לגרום לכך שהרזרבות האקטואריות אינן מספקות לכיסוי כל ההתחייבויות והתביעות. המודלים האקטואריים על פיהם בן היתר מעריכה האגודה את התחייבויות הביטוחיות, מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות. חשיפת האגודה מורכבת מהסיכונים הבאים:

1. סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות;
2. סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של האגודה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

סיכון קטסטרופה

חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה) כגון אסון טבע, מלחמה, טרור, נזקי טבע או רעידת אדמה, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה האגודה בארץ הינו רעידת אדמה.

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מירבי (MPL) של כ- 2.2% הינה כ- 1,715 מיליון ש"ח ברוטו וכ- 17.3 מיליון ש"ח בשייר עצמי.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

סיכון קטסטרופה (המשך)

לעניין נתונים בדבר מוצרי הביטוח השונים אשר בגינם נוצר לאגודה חשיפה לסיכון ביטוחי ראה פירוט בהתחייבויות הביטוחיות לפי סיכוני ביטוח, בבאור 15 - נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי, בבאור 16 - פרוט התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים.

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי

להלן תאור מוצרי הביטוח השונים והשיטות וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם האגודה פועלת

האגודה כותבת חוזי ביטוח בתחומי הביטוח הכללי בעיקר בענפי רכב חובה, חבויות, רכב רכוש וביטוח רכוש.

פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה את בעל הפוליסה והנוהג מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים תשל"ה-1975 בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג ברכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. תביעות ברכב חובה מתאפיינות ב"זנב ארוך" LONG TAIL דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו של מבוטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי. סוגי הביטוח העיקריים הינם: ביטוח אחריות כלפי צד ג', ביטוח אחריות מעבידים, ביטוח חבויות אחרים כגון אחריות מקצועית, חבות מוצר ואחריות דירקטורים ונושאי משרה. עיתוי הגשת תביעה וסילוקה מושפעת ממספר גורמים כגון סוג הכיסוי, תנאי הפוליסה וחקיקה ותקדימים משפטיים. בדרך כלל תביעות בתחום החבויות מתאפיינות ב"זנב ארוך" LONG TAIL דהיינו לעיתים חולף זמן ארוך ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

פוליסה לביטוח נזקי רכב ולנזקי רכב רכוש צד ג' מעניקים למבוטח כיסוי לנזק רכוש. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב שניזוק. התעריף לביטוח רכב רכוש מחייב אישור, כמו גם אישור הפוליסה בכללותה, על ידי הממונה והינו תעריף אקטוארי ובחלקו דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון סוג הרכב, שנת ייצור, וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (גיל הנהג, ניסיון תביעות וכו'). תהליך החיתום מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מערכת נהלים שנועדו לבדוק את ניסיון התביעות של המבוטח הכוללים הצגת אישור העדר תביעות ממבטח קודם במשך שלוש שנים אחרונות, הצגת אישור מיגון עדכני וכו', ומשולבים באופן ממוכן בתהליך ההפקה של הפוליסות.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

פוליסות ביטוחי רכוש מיועדות להעניק למבוטח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו ואובדן רווחים עקב הנזק לרכושו.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם האגודה פועלת (המשך)

הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכוני אש, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזקי אובדן רווחים עקב הנזק הפיזי שנגרם לרכוש. ביטוחי רכוש מהווים נדבך חשוב בביטוחי דירות, ביטוחי בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'. במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי

כללי

(א) ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
- הפרשה לפרמיה בחסר
- תביעות תלויות
- ובניכוי - הוצאות רכישה נדחות

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה והוצאות הרכישה הנדחות מחושבים בדרך שאינה תלויה בהנחות כל שהן ולכן אינן חשופות לסיכון הרזרבה. לעניין האופן בו מחושבות הפרשות אלה ראה באור מדיניות חשבונאית.

(ב) בהתאם להוראות הממונה התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטוארית, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות באופן עקבי לשנה הקודמת אלא אם נאמר אחרת. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח ולכל שנת אירוע/חיתום, נקבעת על סמך שיקול דעת לפי מידת ההתאמה של השיטה לענף ולעיתים נעשה שילוב בין השיטות השונות. ההערכות מתבססות בעיקרן על ניסיון העבר של התפתחות תשלומי התביעות ו/או התפתחות סכום התשלומים וההערכות הפרטניות. ההערכות כוללות הנחות בדבר עלות התביעה הממוצעת, עלויות הטיפול בתביעות ושכיחות התביעות. הנחות נוספות יכולות להתייחס לשינויים בשערי הריבית, שערי חליפין ובעיתוי ביצוע התשלומים. תשלומי התביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות, בניכוי שיבובים והשתתפויות עצמיות.

(ג) השימוש בשיטות אקטואריות המבוססות על התפתחות התביעות מתאים בעיקר כאשר קיים מידע יציב ומספק בתשלומי התביעות ו/או בהערכות הפרטניות כדי להעריך את סך עלות התביעות הצפויה. כאשר המידע הקיים בניסיון התביעות בפועל אינו מספק, משתמש האקטואר לעיתים, בחישוב המשקלל בין אומדן ידוע (באגודה ו/או בענף) כגון LR לבין התפתחות התביעות בפועל. משקל גדול יותר ניתן להערכה המבוססת על ניסיון ככל שהזמן עובר ומצטבר מידע נוסף על התביעות.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי (המשך)

כללי (המשך)

(ד) כן נכללות הערכות איכותיות ושיקול דעת באשר למידה שמגמות העבר לא ימשכו בעתיד. לדוגמה: עקב אירוע חד פעמי, שינויים פנימיים, כגון שינוי בתמהיל התיק, במדיניות החיתום ונוהלי הטיפול בתביעות וכן בגין השפעת גורמים חיצוניים כגון פסיקה משפטית, חקיקה וכו'. כאשר שינויים כאמור לעיל, לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר, האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות לפי העניין.

(ה) בתביעות גדולות בעלות אופי לא סטטיסטי, העתודה נקבעת (בברוטו ובשייר) על סמך חוות דעת מומחי האגודה, ובהתאם להמלצות יועציהם המשפטיים.

(ו) חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי), ניסיון התביעות בפועל ובפרמיה שהועברה למבטחי משנה.

(ז) הערכת התביעות התלויות עבור חלק האגודה בפול התבססה על חישוב שבוצע על ידי הפול.

3) פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים

מודלים אקטואריים המשמשים בקביעת התחייבויות תלויות בביטוח כללי:

א. link ratio / chain ladder

שיטה זו מתבססת על התפתחות התביעות ההיסטוריות (התפתחות התשלומים ו/או התפתחות סך התביעות, התפתחות כמות התביעות ועוד), כדי להעריך את ההתפתחות הצפויה לתביעות הקיימות והעתידיות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר לאחר תקופה מספיקה מאירוע או חיתום הפוליסה, כאשר קיים מידע מספיק מתביעות שארעו בעבר על מנת להעריך את סך כל התביעות הצפויות.

ב. Bornhuetter-Ferguson

שיטה זו משלבת בין אומדן מוקדם (אפריורי) הידוע באגודה או בענף, ואומדן נוסף המבוסס על התביעות עצמן. הערכת התביעות המשולבת משקללת את שני האומדנים, כאשר ניתן משקל גדול יותר להערכה המבוססת על ניסיון התביעות ככל שהזמן עובר, ומצטבר מידע נוסף על התביעות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר במקרים בהם אין מספיק מידע מהתביעות או כאשר מדובר בעסק חדש או כזה ללא מידע היסטורי מספיק.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

3) פירוט השיטות האקטואריות שישמשו בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

מודלים אקטואריים המשמשים בקביעת התחייבויות תלויות בביטוח כללי (המשך)

ג. הממוצעים

לעיתים, בדומה לשיטת Bornhuetter-Ferguson, כאשר ניסיון התביעות בתקופות האחרונות אינו מספיק, נעשה שימוש בשיטת ממוצעים היסטוריים. בשיטה זו נקבעת עלות התביעות על סמך עלות התביעה לפוליסה בשנים מוקדמות וכמות הפוליסות בשנים המאוחרות. בדומה, עלות התביעות מחושבת על סמך תחזית כמות תביעות והתביעה הממוצעת ההיסטורית.

ענף רכב חובה

בענף רכב חובה המודלים הבסיסיים בהם האגודה משתמשת הינם מודלים חצי שנתיים מסוג Chain Ladder, Link Ratio ובשנות החיתום הצעירות נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter Ferguson על בסיס Loss Ratio. המודלים מבוססים על הנתונים בפועל (תשלומים מצטברים, עלות תביעה מצטברת ומספר תביעות מצטבר). המודל הינו ברמת שנת חיתום ומחושב ברמת התביעות ברוטו. כמו כן, קיימים מודלים נפרדים בהתייחסות לסוגי עסקים שונים. הערכת חלקם של מבטחי משנה בחוזה הבלתי יחסי נעשה עפ"י הערכת התביעות התלויות הפרטניות לשנים ישנות ולשנים האחרונות מבוסס על שיעור מפרמיות ביטוח משנה או על שיעור מעלות הסיכון מהתפלגות התביעות.

ענפי חבויות - חבות מעבידים, צד ג', חבות המוצר, אחריות מקצועית ודירקטורים

בענפי חבויות המודלים הבסיסיים בהם האגודה משתמשת הינם מודלים חצי שנתיים מסוג Chain Ladder, Link Ratio ובשנות החיתום הצעירות נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter Ferguson על בסיס Loss Ratio. המודלים מבוססים על הנתונים בפועל (תשלומים מצטברים, עלות תביעה מצטברת ומספר תביעות מצטבר). המודל הינו ברמת שנת חיתום ומחושב ברמת התביעות ברוטו. הערכת חלקם של מבטחי משנה בחוזה הבלתי יחסי נעשה עפ"י הערכת התביעות התלויות הפרטניות לשנים ישנות ולשנים האחרונות מבוסס על שיעור מפרמיות ביטוח משנה או על שיעור מעלות הסיכון מהתפלגות התביעות.

ענף רכב רכוש

בענפי רכב רכוש המודלים הבסיסיים בהם האגודה משתמשת הינם מודלים חודשיים מסוג Chain Ladder, Link Ratio ובשנות הנזק האחרונה נעשה שימוש גם בשיטת הממוצעים המבוססת על תביעה לפוליסה. המודלים מבוססים על הנתונים בפועל (תשלומים מצטברים, עלות תביעה מצטברת ומספר תביעות מצטבר). קיימים מודלים נפרדים בהתייחסות לסוגי כיסויים, סוגי עסקים וסוגי נזקים שונים. עבור תביעות בעלות וותק גדול, תביעות גניבה ותביעות גדולות נלקחה הערכת התביעות התלויות הפרטניות.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

3) פירוט השיטות האקטואריות שיושמו בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

מודלים אקטואריים המשמשים בקביעת התחייבויות תלויות בביטוח כללי (המשך)

ענפי רכוש ואחרים

בהתאם להנחיות הממונה, בחנה האגודה הפרשות אקטואריות גם בענפי אובדן רכוש ומקיף דירות, ביטוח הנדסי, נזקי טבע, ותאונות אישיות. עקב היעדר מובהקות סטטיסטית, מיעוט בנתונים והעובדה שענפים אילו עתירי ביטוח משנה לא ניתן ליישם מודל אקטוארי בענפים אלה. התביעות התלויות לחודשי הנזק האחרונים מבוססות על שיעור נזקים ממוצע צפוי שמשקף כל ענף. כמו כן נעשתה התאמה לשייר על פי שיעור ביטוח המשנה היחסי הרלוונטי לכל ענף.

בחינת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי

האגודה בוחנת את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי שנכללו בעמדת הממונה מחודש ינואר 2015.

בהתאם לעקרונות אלו:

- 1) עתודה שחושבה על ידי האקטוארית, תחשב כ"עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" אם קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי ההתחייבויות הביטוחיות שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכוון לאומדן הסתברות של 75% לפחות. יחד עם זאת, ככל שישנן מגבלות בניתוח הסטטיסטי, יפעיל האקטואר שיקול דעת ויתכן שימוש בשיטות אקטואריות מקובלות. במסגרת זו יש להתייחס לסיכון הרנדומלי ולסיכון הסיסטמי.
- 2) שיעור היוון תזרים המזומנים – ריבית ההיוון המתאימה לבחינת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי תבוסס על עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו.
- 3) קיבוץ - לצורך חישוב מרווחים בגין חוסר הוודאות בענפים סטטיסטיים (כהגדרתם בחוזר), יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את הסיכונים מכל שנות החיתום (או נזק)

חישוב הוצאות עקיפות ליישוב תביעות

בהתאם לכללי ה-IFRS, מחושבת הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות לגבי כל התביעות התלויות ללא תלות בשנת החיתום. החישוב מתבסס על ההוצאות העקיפות בפועל תוך התאמה למשך הזמן הנדרש בכל ענף ליישוב התביעות.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

4) ההנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית

- נכללה תוספת בגין מרווח לסיכון (סטיית תקן) בבסיס העתודה בענפי רכב חובה וחבויות.
- בניתוח התפתחות התשלומים מוסיפה האגודה זנב תביעות.
- הערכות האקטואריות בכל ענפי הביטוח הונו בשיעור של 0% ראי (בדומה לשנה קודמת).

5) רגישות ההפרשות לשינויים בהנחות

ההערכה האקטוארית כפופה לאי וודאות משמעותית. האומדנים האקטואריים לחיזוי התביעות התלויות, מתייחסים לתוחלת התביעות. בגלל האופי הסטוכסטי של תשלומי התביעות, יש אפשרות של סטיות סביב התוחלת. בנוסף לכך, האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. במידה ויחול שינוי באופן סילוק התביעות או לחילופין בהיקף התביעות המדווחות, עלול להיווצר פער בין ההערכה האקטוארית לבין התוצאה בפועל. היות והמודל האקטוארי מבוסס על ניסיון העבר, הרי ששינוי לא צפוי בהנחות המודל או בהתנהגות התביעות, יגרמו לשינוי בעתודה. יצוין שסיכונים אלו נלקחו בחשבון תחת דרישות עמדת הממונה באומדנים לסיכונים הסיסטמטיים.

6) שינויים בהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי

ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי

בהתאם לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, (להלן: "החוק") מוקנית למוסד לביטוח לאומי ("מל"ל") זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפל"ד ("זכות שיבוב"), כלומר המל"ל יכול לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבוטחיהן.

גובה הערך המהוון של הקצבאות שישולמו לנפגעי תאונות עבודה ואופן היווןן של אותן קצבאות, נקבע בתקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 ("התקנות").

בשנת 2016 פורסם תיקון לתקנות ("התיקון") הכולל, בין היתר עדכון של לוחות התמורות ושל שיעורי ההיוון לצורך חישוב הקצבאות האמורות.

בהתאם לתיקון יעמוד שיעור הריבית, החל משנת 2017, לצורך היוון קצבה שנתית על 2% במקום 3% שהיו קבועים בתקנות ערב תיקון.

כמו כן קובע התיקון כי לוחות התמורות ושיעורי היוון הקצבאות יעודכנו שוב ב-1 בינואר 2020 ובכל ארבע שנים שלאחר מועד זה לפי ממוצע פשוט ארבע שנתי של הממוצעים החודשיים של שיעורי התשואה החודשיים של כל אגרות החוב הממשלתיות, ובכל מקרה לא תרד הריבית ביום 1 בינואר 2020 לפחות מ-1%.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

6) שינויים בהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי (המשך)

להערכת האגודה, בעקבות האמור, יגדל גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לביטוח לאומי במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המל"ל כנגד מבטחים בגין הקצבאות שזכאים להן נפגעי תאונות עבודה ובהתאמה יכול והדבר ישפיע גם על גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לנפגעים בתביעות נכות ומוות אחרות.

בהתאם לתיקון כאמור ביצעה האגודה אומדן של השפעת העדכון האמור והגדילה את ההפרשות, בשנת 2017, בענף רכב חובה בסך של כ-2.2 מיליוני ש"ח בשייר, בשנת 2016 הופרש בענף זה כ-21.6 מיליוני ש"ח בשייר. בענפי חבויות בסך של כ-4.7 מיליוני ש"ח בשייר ובשנת 2016 הופרש בענפי החבויות 16.5 מיליוני ש"ח. בסך הכל בשנת 2017 הופרש כ-6.9 מיליוני ש"ח ובשנת 2016 כ-38.1 מיליוני ש"ח.

יודגש כי בשלב זה קיימת אי ודאות בקשר להשפעת העדכון האמור, אם בכלל, על התחייבויות האגודה שכן לתקנות אין עדיין ביטוי של ממש בפסיקת בתי המשפט ולא בתשלומי התביעות הנוכחיים ולפיכך יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מהערכות האגודה ובהתאם לכך יתכן שהאגודה תידרש לעדכן את אומדניה בהמשך.

2. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים

כללי

בהתאם להוראות הממונה ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על פי שיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטים: גיל ומין המבוטח, מועד התחלת הביטוח, סוג הביטוח, פרמיות תקופתיות וסכום הביטוח.

השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

1. עתודות ל-IBNR (תביעות אשר ארעו וטרם דווחו) במוצרי סיכון טהור מחושבות בהתבסס על ההנחה שניתן לגלות מקרה מוות לפי מידע שמתקבל ממרשם האוכלוסין ורק חסרה עתודה עבור תביעות שטרם נרשמו במרשם האוכלוסין.

2. ההתחייבויות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים מבוססות על הערכות של מחלקת תביעות וכוללות הוצאות עקיפות.

לאגודה ליום 31 לדצמבר 2017 קיימת עתודה ל IBNR בלבד, בגובה חודש וחצי תפוקה מורוחת.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא סיכון לחדלות פירעון של הלווה וסיכון לירידה באיכות האשראי שלו. האגודה משקיעה חלק מנכסיה באגרות חוב קונצרניות, סחירות ושאינן סחירות, ובפיקדונות בבנקים. משום כך יש ביציבות גופים אלה ובשווי הביטחונות שהועמדו, כדי להשפיע על שווי אגרות החוב והפיקדונות שהופקדו על-ידי האגודה.

א. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

31 בדצמבר 2017		
סה"כ	שאינם	סחירים
	סחירים אלפי ש"ח	
850,541	236,798	613,743
17,437	-	17,437
<u>867,978</u>	<u>236,798</u>	<u>631,180</u>

בארץ
בחו"ל

סך הכל נכסי חוב

31 בדצמבר 2016		
סה"כ	שאינם	סחירים
	סחירים אלפי ש"ח	
939,685	247,959	691,726
16,038	-	16,038
<u>955,723</u>	<u>247,959</u>	<u>707,764</u>

בארץ
בחו"ל

סך הכל נכסי חוב

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(1) מידע בדבר סיכונים אשראי (המשך)

ב. פרוט נכסים בחלוקה לדרוגים

א.1 נכסי חוב

דרוג מקומי (*)				
31 בדצמבר 2017				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A+	-AA ומעלה
284,848	-	-	-	284,848
328,895	621	-	120,025	208,249
613,743	621	-	120,025	493,097
193,329	3,905	-	15,192	174,232
20,967	-	-	-	20,967
22,502	394	-	-	22,108
236,798	4,299	-	15,192	217,307
850,541	4,920	-	135,217	710,404
-	-	-	-	-

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים
בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים:

אגרות חוב קונצרניות
פקדונות בבנקים ובמוסדות
פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי
בטחונות:

לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב שאינם
סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה- נכסי חוב בדירוג פנימי

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(1) מידע בדבר סיכונים אשראי (המשך)

ב. פרוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.1 נכסי חוב (המשך)

דרוג מקומי (*)				
31 בדצמבר 2016				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A+	-AA ומעלה
		אלפי ש"ח		

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

421,850	-	-	-	421,850
269,876	-	592	96,062	173,222

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות

691,726	-	592	96,062	595,072

סך הכל נכסי חוב סחירים
בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים:

203,750	992	3,600	12,169	186,989
20,907	-	-	-	20,907

אגרות חוב קונצרניות
פקדונות בבנקים ובמוסדות
פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי
בטחונות:

23,302	465	-	-	22,837

לא מובטחים

247,959	1,457	3,600	12,169	230,733

סך הכל נכסי חוב שאינם
סחירים בארץ

939,685	1,457	4,192	108,231	825,805

סך הכל נכסי חוב בארץ

-	-	-	-	-

מזה- נכסי חוב בדירוג פנימי

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(1) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ב. פרוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.2 סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

דרוג מקומי				
31 בדצמבר 2017				
סה"כ	לא מדורג	נמוך BBB-מ	BBB עד A+	AA- ומעלה
אלפי ש"ח				
				חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
7,834	7,834	-	-	-
1,405	1,405	-	-	- נכסי מסים נדחים
170,125	170,125	-	-	- השקעות פיננסיות אחרות
294,052	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים
473,416	179,364	-	-	294,052

דרוג מקומי				
31 בדצמבר 2016				
סה"כ	לא מדורג	נמוך BBB-מ	BBB עד A+	AA- ומעלה
אלפי ש"ח				
				חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
9,193	9,193	-	-	-
873	873	-	-	- נכסי מסים נדחים
112,281	112,281	-	-	- השקעות פיננסיות אחרות
225,270	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים
347,617	122,347	-	-	225,270

ג. מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי

1. לעניין יתרות נכסי ביטוח משנה בסך 264,508 אלפי ש"ח (שנת 2016 - 286,159 אלפי ש"ח), ראה [באור 29\(ז\)](#) נכסי ביטוח משנה.

2. לעניין יתרות פרמיות לגבייה בסך 73,888 אלפי ש"ח (שנת 2016 - 78,908 אלפי ש"ח), ראה [באור 9](#).

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ד. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאינם סחירים

31 בדצמבר 2017		
סיכון אשראי מאזני		
%		
מסה"כ	אלפי ש"ח	ענף משק
1.0	8,985	תעשייה
17.3	150,368	בינוי ונדל"ן
10.9	94,626	חשמל, מים ואנרגיה
0.1	970	תחבורה ואחסנה
2.9	25,543	תקשורת ושרותי מחשב
26.0	225,313	בנקים
2.1	17,834	שירותים פיננסיים
3.4	29,419	חברות אחזקה
1.6	13,739	שירותים ציבוריים
0.7	5,877	אחר
66	572,674	
34	295,304	אג"ח מדינה
100	867,978	סך-הכל

31 בדצמבר 2016		ענף משק
סיכון אשראי מאזני		
%		
מסה"כ	אלפי ש"ח	
1.5	14,109	תעשייה
8.9	85,298	בינוי ונדל"ן
11.3	107,694	חשמל, מים ואנרגיה
0.1	992	תחבורה ואחסנה
2.8	26,816	תקשורת ושרותי מחשב
23.1	220,458	בנקים
1.6	15,354	שירותים פיננסיים
3.2	30,352	חברות אחזקה
2.1	20,138	שירותים ציבוריים
0.2	2,234	אחר
54.8	523,445	
45.2	432,278	אג"ח מדינה
100	955,723	סך-הכל

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2017					
בש"ח לא צמוד	בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או הצמדה אליו (*)	פריטים לא פיננסים ואחרים	סה"כ
אלפי ש"ח					
-	-	-	-	7,356	נכסים בלתי מוחשיים
-	-	-	-	1,405	נכסי מיסים נדחים
-	-	-	-	22,156	הוצאות רכישה נדחות
-	-	-	-	9,478	רכוש קבוע
-	-	-	-		השקעה בחברות
-	-	-	-	14,167	כלולות
224,558	-	39,950	-	264,508	נכסי ביטוח משנה
8,658	-	21,706	-	30,364	חייבים ויתרות חובה
67,813	-	6,075	-	73,888	פרמיות לגביה
					השקעות פיננסיות אחרות:
491,196	122,547	17,437	-	631,180	נכסי חוב סחירים
58,417	177,411	970	-	236,798	נכסי חוב שאינם סחירים
51,793	27,927	64,633	25,772	170,125	אחרות
601,406	327,885	83,040	25,772	1,038,103	סה"כ השקעות פיננסיות
-	-	-	731	731	נכסים בגין הטבות לעובדים
259,657	-	34,395	-	294,052	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
1,162,092	327,885	185,166	81,065	1,756,208	סך כל הנכסים

(*) ביטוחי האגודה נקובים בשקלים ובדולרים ולפיכך חשיפת האגודה לשינויים בשערי החליפין של הדולר הינה מהותית.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(1) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017

ס"ח כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע בח"ח או הצמדה אליו (*) אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
470,029	470,029	-	-	-	סך כל ההון
3,425	-	-	3,425	-	כתב התחייבות נדחה
<u>התחייבויות</u>					
1,172,999	-	-	-	1,172,999	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
109,755	-	51,186	10,225	48,344	זכאים ויתרות זכות
1,282,754	-	51,186	10,225	1,221,343	סך כל ההתחייבויות
1,756,208	470,029	51,186	13,650	1,221,343	סך כל ההון וההתחייבויות
-	(388,964)	133,980	314,235	(59,251)	סך הכל חשיפה מאזנית
-	-	-	-	-	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	(388,964)	133,980	314,235	(59,251)	סך הכל חשיפה

(*) ביטוחי האגודה נקובים בשקלים ובדולרים ולפיכך חשיפת האגודה לשינויים בשערי החליפין של הדולר הינה מהותית.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(1) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016					
בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או הצמדה אליו (*)	פריטים לא פיננסים ואחרים	סה"כ	
אלפי ש"ח					
-	-	-	5,246	5,246	נכסים בלתי מוחשיים
-	-	-	873	873	נכסי מיסים נדחים
-	-	-	21,629	21,629	הוצאות רכישה נדחות
-	-	-	8,062	8,062	רכוש קבוע
-	-	-	13,619	13,619	השקעה בחברות כלולות
240,365	-	45,794	-	286,159	נכסי ביטוח משנה
9,820	-	25,207	-	35,027	חייבים ויתרות חובה
69,382	-	9,526	-	78,908	פרמיות לגביה
					השקעות פיננסיות אחרות:
605,531	86,195	16,038	-	707,764	נכסי חוב סחירים
17,084	229,883	992	-	247,959	נכסי חוב שאינם סחירים
69,620	15,624	5,706	21,331	112,281	אחרות
692,235	331,702	22,736	21,331	1,068,004	סה"כ השקעות פיננסיות
-	-	-	1,354	1,354	נכסים בגין הטבות לעובדים
					מזומנים ושווי מזומנים אחרים
176,608	-	48,662	-	225,270	
1,188,410	331,702	151,925	72,114	1,744,151	סך כל הנכסים

(*) ביטוחי האגודה נקובים בשקלים ובדולרים ולפיכך חשיפת האגודה לשינויים בשערי החליפין של הדולר הינה מהותית.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

(ה) פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע בחוץ או הצמדה אליו (*) אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
422,945	422,945	-	-	-	סך כל ההון
10,233	-	-	10,233	-	כתב התחייבות נדחה
					<u>התחייבויות</u>
1,189,953	-	-	-	1,189,953	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
121,020	-	54,539	10,907	55,574	זכאים ויתרות זכות
1,310,973	-	54,539	10,907	1,245,527	סך כל ההתחייבויות
1,744,151	422,945	54,539	21,140	1,245,527	סך כל ההון וההתחייבויות
-	(350,831)	97,386	310,562	(57,117)	סך הכל חשיפה מאזנית
-	-	-	-	-	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	(350,831)	97,386	310,562	(57,117)	סך הכל חשיפה

(*) ביטוחי האגודה נקובים בשקלים ובדולרים ולפיכך חשיפת האגודה לשינויים בשערי החליפין של הדולר הינה מהותית.

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ז) ביטוח משנה

א. האגודה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שרובו נעשה באמצעות מבטחי משנה בחר"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את האגודה מחובותיה כלפי מבטחיה על פי פוליסות הביטוח.

האגודה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה) ואת חובותיהם בגין תביעות ששולמו. חשיפה זו מנוהלת על ידי מעקב שוטף אחר מצבו של מבטח המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיו הכספיות.

בהתאם להנחיית הממונה קובע הוועד המנהל של האגודה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר האגודה, המבוססות על דירוגם הבינלאומי. חשיפות אלו מנוהלות באגודה על ידי הערכה פרטנית של כל אחד ממבטחי המשנה באופן נפרד.

כמו כן, חשיפות האגודה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים בינ"ל גבוהים.

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ז) ביטוח משנה (המשך)

ב. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה

ליום 31 בדצמבר, 2017

נכסי ביטוח משנה									
ביטוח כללי									
פרמיה שטרם הורווחה									
תביעות תלויות									
חובות בפיגור									
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון
מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון	מס' חשבון

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ז) ביטוח משנה (המשך)

ב. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2016

חובות בפיגור		נכסי ביטוח משנה							סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2016	קבוצת דירוג
		ביטוח כללי								
		תביעות תלויות		פרמיה שטרם הורווחה						
מעל שנה	בין חצי שנה	סה"כ חשיפה (א)	פקדונות מבטחי משנה	התחייבויות תלויות בביטוח חיים	בביטוח חובה וחבויות	בביטוח רכוש	בביטוח כללי	יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)		
אלפי ש"ח										
-	-	17,224	5,729	-	15,345	6,052	1,315	241	18,319	AA-ALLIANZ SE אחרים
-	-	70,649	11,286	23	48,882	22,760	9,414	856	43,902	
-	-	87,873	17,015	23	64,227	28,812	10,729	1,097	62,221	A+ עד BBB
969	-	164,297	37,546	-	114,892	46,844	20,635	19,472	107,318	
-	-	(27)	-	-	-	(3)	-	(24)	-	נמוך מ-BBB או לא מדורג
969	-	252,143	54,561	23	179,119	75,653	31,364	20,545	169,539	
סה"כ										

באור 29: - ניהול סיכונים (המשך)

(ז) ביטוח משנה (המשך)

ב. מידע בדבר חשיפה לסיכונים אשראי של מבטחי משנה (המשך)

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפיקדונות ובתוספת (בניכוי) היתרות בחובה (בזכות) נטו.
- (ב) לא נדרשה הפרשה לחובות מסופקים. היתרות אינן כוללות יתרות של חברות ביטוח בגין ביטוח משותף.
- (ג) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P, במקרים בהם לא ניתן דירוג על ידי S&P, נקבע על ידי חברת דירוג אחרת והומר הדירוג לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי ההשקעה. כל דרוג כולל בחובו את כל הטווחים, לדוגמא דירוג A כולל A- ועד A+.
- (ד) סך-כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בהסתברות נזק של 2.2% (MPL) הינה כ- 1,715 מיליוני ש"ח, ממנה חלקו של מבטח המשנה המשמעותי ביותר בחשיפה זו הינו כ- 10% ו- 175 מיליוני ש"ח.
- (ה) לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2017.

(ח) סיכונים גאוגרפיים
הרכב:

ליום 31 בדצמבר 2017

סה"כ	השקעות אחרות(*)	קרנות נאמנות	תעודות סל	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
אלפי ש"ח					
1,235,788	342,653	45,859	40,204	522,224	284,848
111,272	66,667	-	28,078	6,981	9,546
197,539	191,680	-	5,859	-	-
52,064	50,652	-	502	-	910
<u>1,596,663</u>	<u>651,652</u>	<u>45,859</u>	<u>74,643</u>	<u>529,205</u>	<u>295,304</u>

ליום 31 בדצמבר 2016

סה"כ	השקעות אחרות(*)	קרנות נאמנות	תעודות סל	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
אלפי ש"ח					
1,194,564	254,172	25,272	19,645	473,625	421,850
118,043	75,639	-	27,361	4,615	10,428
242,181	240,165	-	2,016	-	-
24,645	23,648	-	-	-	997
<u>1,579,433</u>	<u>593,624</u>	<u>25,272</u>	<u>49,022</u>	<u>478,240</u>	<u>433,275</u>

סה"כ השקעות אחרות כוללות נכסי מבטחי משנה, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים.

התחייבויות תלויות

באור 30: -

לא קיימות תובענות ייצוגיות כנגד האגודה אך קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על-ידי האגודה למבוטחיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין האגודה לבין הצדדים השלישיים לחוזה הביטוח הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים.

באור 31: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות של בעלי עניין וצדדים קשורים

31 בדצמבר 2017

אגודות	ישויות
אחרות	כלולות
אלפי ש"ח	

- 4,064

חייבים ויתרות חובה

31 בדצמבר 2016

אגודות	ישויות
אחרות	כלולות
אלפי ש"ח	

- 3,927

חייבים ויתרות חובה

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

אגודות	אנשי מפתח	ישויות
אחרות	ניהוליים	כלולות
אלפי ש"ח		

- 2,508 -
- 630
- 14,075
1,560 -

עלויות העסקה
עמלות סוכן
הכנסות דמי ניהול
הוצאות שכר דירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

אגודות	אנשי מפתח	ישויות
אחרות	ניהוליים	כלולות
אלפי ש"ח		

- 2,722 -
- 531
- 13,780
1,560 -

עלויות העסקה
עמלות סוכן
הכנסות דמי ניהול
הוצאות שכר דירה

באור 31: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

אגודות אחרות	אנשי מפתח ניהוליים	ישויות כלולות
אלפי ש"ח		
-	3,006	-
-	-	510
-	-	13,145
780	-	-

עלויות העסקה
עמלות סוכן
הכנסות דמי ניהול
הוצאות שכר דירה

לא ניתן מידע של פרמיות ותביעות של קיבוצים שהינם בעלי האגודה.

באור 32: - אירועים לאחר תאריך המאזן

א. לאחר תאריך המאזן, ביום 29 במרס 2018, הכריזה האגודה על דיבידנד במזומן בסך 20 מליון ש"ח.

לכבוד

חברי האגודה של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

א.ג.ג.,

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד לפי דרישת
הממונה על שוק ההון, ביטוח וחשבון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)
התשמ"א-1981

ביקרתי את המידע הכספי הנפרד, המובא לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחשבון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן - "האגודה") לימים 31 בדצמבר, 2017 ו-2016 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017, ואשר נכלל כנספח לדוחות הכספיים של האגודה לשנת 2017. המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הועד המנהל וההנהלה של האגודה. אחריותי היא לחוות דעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתי.

לא ביקרתי את המידע הכספי הנפרד מתוך הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות אשר הנכסים בניכוי ההתחייבויות המיוחסים להן נטו הסתכמו לסך של כ-4,199 אלפי ש"ח וכ-4,617 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר, 2017 ו-2016, בהתאמה, ואשר חלקה של האגודה בהפסדי החברות הנ"ל הסתכם לסך של כ-145 אלפי ש"ח, כ-96 אלפי ש"ח, ורווח של כ-503 אלפי ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2017, 2016 ו-2015, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על-ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לי וחוות דעתי, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכתי את ביקורתי בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש ממני לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שיושמו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הועד המנהל וההנהלה של האגודה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אני סבור שביקורתי מספקת בסיס נאות לחוות דעתי.

לדעתי, בהתבסס על ביקורתי ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחשבון בחוזר ביטוח-2011-1-4, על עדכוניו.

יאיר קופל - רו"ח מבקר
קוסט פורר גבאי את קסירר

תל-אביב,
29 במרס, 2018

רואי חשבון

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה (להלן "דוחות סולו"), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) למעט מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי. המדיניות החשבונאית שפורטה [בבאור 2](#) בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית, יושמה בהכנת באור תמציתי זה.

א. דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח		
3,686	6,242	נכסים בלתי מוחשיים
765	1,282	נכסי מסים נדחים
21,629	22,156	הוצאות רכישה נדחות
5,223	6,939	רכוש קבוע
16,140	17,725	השקעות בחברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
286,159	264,508	נכסי ביטוח משנה
33,127	28,511	חייבים ויתרות חובה
90,865	81,204	פרמיות לגביה
1,354	731	נכסים בשל הטבות לעובדים
		השקעות פיננסיות:
707,764	631,180	נכסי חוב סחירים
247,959	236,798	נכסי חוב שאינם סחירים
112,281	170,105	אחרות
1,068,004	1,038,083	סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
214,469	285,697	מזומנים ושווי מזומנים
<u>1,741,421</u>	<u>1,753,078</u>	סך כל הנכסים
		<u>הון והתחייבויות</u>
		<u>הון</u>
178,381	178,381	הון מניות ופרמיה
(31,122)	(31,122)	קרנות הון
274,904	322,071	יתרת עודפים
<u>422,163</u>	<u>469,330</u>	סך כל ההון
		<u>התחייבויות</u>
1,189,953	1,172,999	התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
10,907	10,225	התחייבויות בגין מיסים שוטפים
352	1,930	התחייבויות בגין מיסים נדחים
107,813	95,169	זכאים ויתרות זכות
10,233	3,425	כתב התחייבות נדחה
<u>1,319,258</u>	<u>1,283,748</u>	סך כל ההתחייבויות
<u>1,741,421</u>	<u>1,753,078</u>	סך כל ההון וההתחייבויות

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סול") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (המשך)

ב. דוחות על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח			
478,481	516,630	516,322	פרמיות שהורווחו ברוטו
183,641	167,488	165,277	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
294,840	349,142	351,045	פרמיות שהורווחו בשייר
18,790	23,447	47,585	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
13,145	13,780	14,075	הכנסות מדמי ניהול
33,777	29,514	28,088	הכנסות מעמלות
-	42	-	הכנסות אחרות
360,552	415,925	440,793	סך כל ההכנסות
363,268	358,250	359,169	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
143,417	100,695	93,786	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
219,851	257,555	265,383	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, בשייר
71,229	78,830	80,104	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
15,397	17,769	20,666	הוצאות הנהלה וכלליות
1,512	2,567	(196)	הוצאות (הכנסות) מימון
6	-	97	הוצאות אחרות- הפסד הון
307,995	356,721	366,054	סך כל ההוצאות
3,292	1,375	2,008	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
55,849	60,579	76,747	רווח לפני מסים על הכנסה
12,750	20,638	16,040	מסים על ההכנסה
43,099	39,941	60,707	רווח נקי
25	22	(623)	רווח (הפסד) כולל אחר:
-	28	(60)	רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
5	13	(143)	חלק האגודה ברווח (הפסד) כולל אחר של חברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
20	37	(540)	השפעת המס
43,119	39,978	60,167	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
			סה"כ רווח כולל

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (המשך)

ג. דוחות על השינויים בהון

הון	קרנות הון	יתרת עודפים	סך הכל
אלפי ש"ח			
178,381	(24,875)	210,919	364,425
<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2015</u>			
-	(6,247)	-	(6,247)
-	-	(16,000)	(16,000)
-	-	43,099	43,099
-	-	20	20
סה"כ רווח כולל אחר			
-	-	43,119	43,119
סה"כ רווח כולל			
-	-	9,888	9,888
השפעה מצטברת, נטו, ליום 31 בדצמבר, 2015 של שינויים בעתודות ביטוח כללי ראה באור 2(ח)(4)(4)			
178,381	(31,122)	247,926	395,185
<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015</u>			
-	-	(13,000)	(13,000)
-	-	39,941	39,941
-	-	37	37
סה"כ רווח כולל אחר			
-	-	39,978	39,978
סה"כ רווח כולל			
178,381	(31,122)	274,904	422,163
<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016</u>			
-	-	(13,000)	(13,000)
-	-	60,707	60,707
-	-	(540)	(540)
סה"כ הפסד כולל אחר			
-	-	60,167	60,167
סה"כ רווח כולל			
178,381	(31,122)	322,071	469,330
<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2017</u>			

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סול") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (המשך)

ד. מגזרי פעילות - סולו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	לא מיוחס למגזרי פעילות	סה"כ		
אלפי ש"ח				
1,408	-	514,914	516,322	פרמיות שהורווחו ברוטו
789	-	164,488	165,277	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
619	-	350,426	351,045	פרמיות שהורווחו בשייר
-	13,300	34,285	47,585	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
350	-	27,738	28,088	הכנסות מעמלות
14,075	-	-	14,075	הכנסות מדמי ניהול
15,044	13,300	412,449	440,793	סך כל ההכנסות
39	-	359,130	359,169	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
33	-	93,753	93,786	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
6	-	265,377	265,383	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
1,378	-	78,726	80,104	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,469	2,664	16,533	20,666	הוצאות הנהלה וכלליות
10	538	(744)	(196)	הוצאות (הכנסות) מימון
-	97	-	97	הוצאות אחרות- הפסד הון
2,863	3,299	359,892	366,054	סך כל ההוצאות
966	1,042	-	2,008	חלק האגודה ברווחים של חברות המנטופלות לפי שיטת השווי המאזני
13,147	11,043	52,557	76,747	רווח לפני מסים על הכנסה
-	-	(623)	(623)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
13,147	11,043	51,934	76,124	סך כל רווח כולל לפני מסים על הכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סול") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (המשך)

ד. מגזרי פעילות - סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
אלפי ש"ח				
516,630	-	516,074	556	פרמיות שהורווחו ברוטו
167,488	-	167,181	307	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
349,142	-	348,893	249	פרמיות שהורווחו בשייר
23,447	7,658	15,789	-	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
29,514	-	29,359	155	הכנסות מעמלות
13,780	-	-	13,780	הכנסות מדמי ניהול
42	42	-	-	הכנסות אחרות- רווח הון
415,925	7,700	394,041	14,184	סך כל ההכנסות
358,250	-	358,223	27	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
100,695	-	100,672	23	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
257,555	-	257,551	4	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
78,830	-	77,724	1,106	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
17,769	-	15,740	2,029	הוצאות הנהלה וכלליות
2,567	1,512	1,046	9	הוצאות מימון
356,721	1,512	352,061	3,148	סך כל ההוצאות
1,375	538	-	837	חלק האגודה ברווחים של חברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
60,579	6,726	41,980	11,873	רווח לפני מסים על ההכנסה
22	-	22	-	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
60,601	6,726	42,002	11,873	סך כל רווח כולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (המשך)

ד. מגזרי פעילות - סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	סה"כ	
אלפי ש"ח				
51	478,430	-	478,481	פרמיות שהורווחו ברוטו
28				פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
	183,613	-	183,641	
23	294,817	-	294,840	פרמיות שהורווחו בשייר
-				רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
	12,551	6,239	18,790	
14	33,763	-	33,777	הכנסות מעמלות
13,145	-	-	13,145	הכנסות מדמי ניהול
13,182	341,131	6,239	360,552	סך כל ההכנסות
-				תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
	363,268	-	363,268	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
-	143,417	-	143,417	
-				תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
	219,851	-	219,851	
8				עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
	71,221	-	71,229	
2,381	13,016	-	15,397	הוצאות הנהלה וכלליות
-	649	863	1,512	הוצאות מימון
-	-	6	6	הוצאות אחרות - הפסד הון
2,389	304,737	869	307,995	סך כל ההוצאות
				חלק האגודה ברווחים של חברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,418	-	1,874	3,292	
12,211	36,394	7,244	55,849	רווח לפני מסים על ההכנסה
-				רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
	25	-	25	
12,211	36,419	7,244	55,874	סך כל רווח כולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סול") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (המשך)

ה. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים אלפי ש"ח	ענפי חברות אחרים	סה"כ	
82,236	147,238	171,586	99,523	500,583	פרמיות ברוטו
2,940	321	136,230	22,494	161,985	בניכוי- ביטוח משנה
79,296	146,917	35,356	77,029	338,598	פרמיות בשייר
(3,338)	(5,425)	(391)	(2,627)	(11,828)	שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
82,634	152,389	35,747	79,656	350,426	פרמיות שהורווחו בשייר
13,275	2,983	1,183	16,844	34,285	הכנסות מהשקעות נטו והכנסות מימון הכנסות מעמלות
-	-	26,031	1,707	27,738	
95,909	155,372	62,961	98,207	412,449	סך כל ההכנסות
52,686	107,900	83,682	114,862	359,130	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
4,406	334	69,681	19,332	93,753	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
48,280	107,566	14,001	95,530	265,377	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
8,552	32,604	23,976	13,594	78,726	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
2,716	4,863	5,667	3,287	16,533	
-	-	(709)	(35)	(744)	
59,548	145,033	42,935	112,376	359,892	סך כל ההוצאות
36,361	10,339	20,026	(14,169)	52,557	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
(102)	(183)	(214)	(124)	(623)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
36,259	10,156	19,812	(14,293)	51,934	סך כל הרווח לפני מסים על הכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון (המשך)

ה. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים אלפי ש"ח	ענפי חבויות אחרים	סה"כ	
88,963	160,832	181,310	104,032	535,137	פרמיות ברוטו
2,683	175	143,779	22,595	169,232	בניכוי- ביטוח משנה
86,280	160,657	37,531	81,437	365,905	פרמיות בשייר
5,843	7,955	1,102	2,112	17,012	שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
80,437	152,702	36,429	79,325	348,893	פרמיות שהורווחו בשייר
6,197	1,308	590	7,694	15,789	הכנסות מהשקעות נטו והכנסות מימון
-	-	27,761	1,598	29,359	
86,634	154,010	64,780	88,617	394,041	סך כל ההכנסות
69,611	116,797	64,858	106,957	358,223	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
6,419	210	55,078	38,965	100,672	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
63,192	116,587	9,780	67,992	257,551	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
7,721	31,075	25,134	13,794	77,724	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות הוצאות הנהלה וכלליות הוצאות מימון
2,630	4,726	5,328	3,056	15,740	
-	-	1,007	39	1,046	
73,543	152,388	41,249	84,881	352,061	סך כל ההוצאות
13,091	1,622	23,531	3,736	41,980	רווח לפני מסים על הכנסה
4	7	7	4	22	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
13,095	1,629	23,538	3,740	42,002	סך כל הרווח לפני מסים על הכנסה

מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות

א. נכסי חוב סחירים

ההרכב:

31 בדצמבר 2016		31 בדצמבר 2017	
עלות	הערך בספרים	עלות	הערך בספרים
אלפי ש"ח			
420,795	432,278	294,837	295,304

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים

שאינם ניתנים להמרה

מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:
מוחזקים למסחר
מוחזקים לפדיון (*)

160,448	159,266	161,358	163,009
114,038	114,629	166,755	166,717
274,486	273,895	328,113	329,726

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

ניתנים להמרה

מוחזקים למסחר המוצגים בשווי הוגן דרך רווח
או הפסד:

1,587	1,591	5,940	6,150
696,868	707,764	628,890	631,180

סך הכל נכסי חוב סחירים

(*) השווי ההוגן של נכסי החוב הסחירים
המוחזקים לפדיון:

116,884	177,369

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

ב. השקעות פיננסיות אחרות

31 בדצמבר 2016		31 בדצמבר 2017	
עלות	הערך בספרים	עלות	הערך בספרים
אלפי ש"ח			
70,780	74,294	113,157	120,522
26,877	37,987	41,065	49,603
97,657	112,281	154,222	170,125

סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד

שאינן סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד

סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

א. הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי

פרק א' – זהות האקטואר

אני, גלית רובשטיין, נתבקשתי על ידי ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן-המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי, עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן -ההפרשות) ליום 31.12.2017, כפי שמפורט להלן.

הנני עובדת שכירה של המבטח. אינני בעלת עניין במבטח.
אני מכהנת כאקטוארית ממונה בביטוח חקלאי החל מיום 29/05/2013.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות, לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית תביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
  - 1) ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפולי") התבססה על חישוב שבוצע על ידי אקטואר ה"פולי".
  - 2) לא חושבה הפרשה עבור ביטוחים משותפים בהם האגודה אינה מבטח מוביל, אין לחברה ביטוחים משותפים כאלה.
  - 3) לא נלקח בחשבון העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת בגין תביעות תלויות עבור כל הענפים הכלולים בהערכתי.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

ליום 31/12/2017			
אלפי ש"ח			
שייר	ברוטו		
		תביעות תלויות	
		ענפים שאינם מקובצים :	(1א)
293,483	322,906	רכב חובה	
163,043	180,033	חבות מעבידים	
183,153	225,275	צד ג'	
12,769	24,448	אחריות מקצועית	
87,991	149,370	חבות מוצר	
31,403	31,399	רכב רכוש	
771,842	933,431	סה"כ ענפים שאינם מקובצים	
10,638	86,460	סה"כ ענפים מקובצים	
782,480	1,018,071	סה"כ ענפים שאינם מקובצים ומקובצים	(1ב)
24,250	24,250	הוצאות עקיפות בגין כל הענפים	(2)
		פער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין הפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות :	(3)
1,582	לא נדרש להצהיר	רכב חובה	
אין	לא נדרש להצהיר	רכב רכוש	
אין	לא נדרש להצהיר	מקיף דירות	
806,730	1,042,321	סה"כ התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי המחושבות לפי הערכה אקטוארית	

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהירה ומאשרת כי בענפים הבאים רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות מוצר ורכב רכוש:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
  - א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א ;
  - ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון ;
  - ג. עמדת הממונה בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי ;
  - ד. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב' (סעיף 1.א.2), בגין הענפים שאינם מקובצים, רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות מוצר ורכב רכוש, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך ההפרשות המפורט בפרק ב' (סעיף 1.א.2), מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים המקובצים ושאינם מקובצים בכללותם, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה המפורטת בפרק ב' (סעיף 2.א.2), מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות עבור כל התביעות התלויות, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות המפורטות בפרק ב' (סעיף 3.א.2), מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו והפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר (ככל שקיים) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. העתודה הנקובה מבוססת על הערכה אקטוארית. ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות המבטאות את מה שידוע לנו היום. הנחות אלו עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד, שינויים בסביבה החוקתית, המשפטית, חברתית והכלכלית ומאירועים שיקרו בפועל, אלה עלולים לגרום לשינוי בהערכות.
2. במאזן הנוכחי, החברה ממשיכה ליישם את עמדת הממונה – נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי. נאותות העתודה נבדקה בכל ענף אל מול העתודה שחושבה בהתאם לכללי הנוהג המיטבי וכל הענפים עומדים ברמת הביטחון הנדרשת לפי עיקרון הזהירות. לא נדרש להוסיף עתודות בגין בדיקת הנוהג המיטבי. ניתן לייחס את אי הודאות בעתודות לשלושה מרכיבים עיקריים של סיכון : סיכון רנדומלי, סיכונים סיסטמיים פנימיים וסיכונים סיסטמיים חיצוניים.
הערכת הסיכון הרנדומלי נבחנה תוך שימוש במודלים סטוכסטים מקובלים, בעוד שלגבי הסיכון הסיסטמי, בהעדרם של מודלים סטטיסטיים מתאימים, נדרש שימוש בשיטות איכותיות המשלבות מידה רבה של שיקול דעת. ככל שתגבש בארץ בשנים הבאות פרקטיקה להערכת הסיכונים הסיסטמיים וככל שהחברה תצבור ידע וניסיון נוספים, ייתכנו שינויים בהערכת סיכונים אלו בעתיד.
3. בהמשך להמלצות ועדת וינוגרד שפורסמו ביוני 2016 ביצעה האגודה אומדן של השפעת העדכון האמור והגדילה את ההפרשות, בשנת 2017, בענף רכב חובה ובענפי חבויות.
החישוב לקביעת העתודות הסתמך על כמות קטנה של נתונים והוא כולל בתוכו הנחות עבודה המבוססות על שיקול דעת אקטוארי וניסיונם של אנשי מחלקת תביעות. ככל שהחברה תצבור ידע וניסיון נוספים, יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מהערכות האגודה ובהתאם לכך יתכן שהאגודה תידרש לעדכן את אומדניה בהמשך.
4. עבור הענפים המקובצים לא בוצעה הערכה נפרדת מאחר וקיימת שונות גדולה בין מאפייני הכיסוי השונים בכל פוליסה וכן בשל מיעוט נתונים. בנוסף, ענפים אלו הם עתירי ביטוח משנה ולכן בשייר השפעתם אינה מהותית. מסיבות אלה ניתנה חוות דעת על סך ההפרשות בגין כל הענפים במקובץ.
בענפים אלו נעשה שימוש בהערכות הפרטניות המבוססות על חוות דעתם של מומחי החברה כאשר בחלק מהענפים הוספתי ביטוי מסוים לפי שיקול דעתי, כרכיב IBNR בשנים ה"צעירות".
5. העתודות בכל הענפים הונו בשיעור של 0% ריאלי, ללא שינוי משנה קודמת.

גלית רובשטיין F.I.L.A.A

אקטוארית ממונה ביטוח כללי

29.3.2018

תאריך

הצהרת אקטואר לגבי עתודות ביטוח חיים של ביטוח חקלאי – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

נכון לתאריך 31/12/2017

מוגש ע"י

דוד אנגלמאייר, אקטואר ממונה ביטוח חיים

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי ביטוח חקלאי להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח ביטוח חקלאי (להלן – ההפרשות) ליום 31/12/2017, כפי שמפורט להלן.

אני משמש כיועץ חיצוני למבטח החל מתאריך 1/7/2014. אני בעל עניין במבטח ואין לי קשרים עסקיים עם בעל עניין במבטח או עם בן משפחה של בעל עניין במבטח, או עם חברה בת של המבטח או עם חברה קשורה למבטח. אני בעל עניין או עובד של חברה בת של המבטח או של חברה קשורה למבטח או של גורם אחר המספק למבטח שירותים שונים. אני משמש כאקטואר ממונה של קרן פנסיה עתודות הוותיקה שהיא מנוהלת במשותף על ידי המבטח וחברת ביטוח כלל.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. נוסח פסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
  - (1) אין למבטח עסקים נכנסים. לעניין זה, "עסקים נכנסים" כהגדרתם בסימן ג' פרק 1 לחלק 2 של שער 5 לעניין "מדידת התחייבויות".
  - (2) אין למבטח ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. בטפסים 12א' ו-12ב' המצורפים בנספחים מפורטים סכומי ההפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר כדלהלן:
  - (1) הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אכ"ע והכנסה למשפחה) והוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח). בשלב זה אין תביעות תלויות.¹
  - (2) ההפרשה לתביעות שאירעו וטרם דווחו (IBNR) בהתחשב בהשפעת החיתום על פוליסות עם וותק נמוך על ושעורי תמותה צפויים. ההפרשות כוללות העמסה עבור הוצאות עקיפות.
- ב. השפעת שינויים/עדכונים על ההפרשות - לא נדרשת התאמה כזאת.

¹ קיימת תביעה תלויה בסך של 750 אלפי ₪ בברוטו עבור תביעה שאירעה במהלך הרבעון הראשון של 2018. אין לזה השפעה על הדו"חות הכספיים של ביטוח חקלאי ליום 31/12/2017.

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענף ביטוח חיים:

- א. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
  - 1) הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981;
  - 2) הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון;
  - 3) כללים אקטואריים מקובלים.
- ב. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
- ג. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
- ד. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

מדובר על תיק מאוד קטן של כ-1,600 פוליסות שנמכרו עד כה. מצד אחד גובה ההערכה נמוך מצד שני גובה אי-הודאות של תביעות שלא דווחו יחסית להערכה גדול. בכל מקרה יש ביטוח משנה משמעותי בשלב ההתחלתי של בניית העסק ולכן ההשפעה על השייר של החברה לא צפויה להיות מהותית.

דוד אנגלמאייר

29/03/2018

חתימה

שם האקטואר הממונה

תאריך

חלק ד - פרטים נוספים על התאגיד

תוכן העניינים

2	1. תמצית דוחות רווח והפסד מאוחדים לפי רבעונים	.1
2	2. פיקדונות בבנקים	.2
2	3. הלוואות	.3
3	4. שינויים בהון האגודה	.4
3	5. השקעות בחברות בת ובחברות קשורות	.5
4	6. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה	.6
5	7. שליטה בתאגיד	.7
5	8. עסקאות עם בעל שליטה	.8
6	9. החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה	.9
5	10. הון האגודה	.10
6	11. מרשם חברים	.11
6	12. מען האגודה	.12
6	13. חברי הוועד המנהל באגודה	.13
10	14. נושאי משרה בכירה באגודה	.14
11	15. מורשה חתימה של האגודה	.15
12	16. רואה החשבון של האגודה	.16
12	17. שינוי בתקנות האגודה	.17
12	18. המלצות והחלטות של הוועד המנהל	.18
12	19. החלטות האגודה	.19

1. **תמצית דוחות רווח והפסד מאוחדים לפי רבעונים:**

באלפי ש"ח לשלושת החודשים שנסתיימו בתאריך					
<u>31.03.17</u>	<u>30.06.17</u>	<u>30.09.17</u>	<u>31.12.17</u>	סה"כ	
133,550	129,217	128,697	124,858	516,322	פרמיות שהורווחה ברוטו
<u>42,893</u>	<u>41,073</u>	<u>41,314</u>	<u>39,997</u>	<u>165,277</u>	פרמיות שהורווחה על ידי מבטחי משנה
90,657	88,144	87,383	84,861	351,045	פרמיות שהורווחו בשייר
10,389	11,864	15,407	9,925	47,585	רווחים מהשקעות
<u>13,229</u>	<u>13,529</u>	<u>13,787</u>	<u>10,989</u>	<u>51,534</u>	הכנסות מעמלות, דמי ניהול ואחרות
<u>114,275</u>	<u>113,537</u>	<u>116,577</u>	<u>105,775</u>	<u>450,164</u>	סך הכול הכנסות
86,654	99,541	91,422	81,552	359,169	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
<u>18,551</u>	<u>20,830</u>	<u>37,613</u>	<u>16,792</u>	<u>93,786</u>	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
68,103	78,711	53,809	64,760	265,383	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
16,181	13,638	23,496	19,114	72,429	עמלות שיווק והוצאות רכישה אחרות
9,232	9,097	9,498	8,205	36,032	הוצאות הנהלה, כלליות ואחרות
<u>287</u>	<u>333</u>	<u>268</u>	<u>(972)</u>	<u>(83)</u>	הוצאות (הכנסות) מימון ואחרות
<u>93,803</u>	<u>101,779</u>	<u>87,071</u>	<u>91,107</u>	<u>373,761</u>	סך הכול הוצאות
<u>52</u>	<u>400</u>	<u>332</u>	<u>38</u>	<u>822</u>	חלק האגודה ברווחי חברה כלולה
20,524	12,158	29,838	14,705	77,225	רווח לפני מסים על הכנסה
<u>4,895</u>	<u>2,723</u>	<u>7,015</u>	<u>1,968</u>	<u>16,601</u>	מסים על הכנסה
<u>15,629</u>	<u>9,435</u>	<u>22,823</u>	<u>12,737</u>	<u>60,624</u>	רווח נקי

2. **פיקדון בבנק**

הפיקדון בסך 20,967 אלפי ש"ח צמוד למדד ונושא ריבית שנתית בשיעור של 4%. הפיקדון הוא לתקופה 15 שנים. הפירעון בתשלומים רבע-שנתיים.

3. **הלוואות**

22,108	חברות כרטיסי אשראי בגין תעודות חובה
264	עובדים
<u>131</u>	אחרים
<u>22,503</u>	סך הכל

4. שינויים בהון האגודה

יתרה ל-1 בינואר 2016	395,185
דיבידנד לבעלי יחדות האגודה	(13,000)
רווח לשנה	39,978
יתרה ל-31 בדצמבר 2016	422,163
דיבידנד לבעלי יחידות האגודה	(13,000)
רווח לשנה	60,167
יתרה ל-31 בדצמבר 2017	469,330

5. השקעות בחברות בת ובחברות קשורות

החברה	מס' מניות וסוגן	סך ערך נקוב (ש"ח)	שיעור החזקה	ערך בדו"ח הכספי של התאגיד (באלפי ש"ח)	רווח שנוקף לדו"ח הכספי (באלפי ש"ח)	דמי ניהול ריבית ודיבידנד שהתקבל (באלפי ש"ח)
עתודות – קרן פנסיה לשכירים ועצמאים בע"מ (חברה מנהלת)	מ"ר	600,000	50%	11,266	966	דמי ניהול 14,075
עידן חדש סוכנות לביטוח ימי מקבוצת ביטוח חקלאי (2011) בע"מ	מ"ר	100,000	50%	594	199	החזר הלוואה 199 דיבידנד 150
משקי טנא סוכנות לביטוח פנסיוני בע"מ	מ"ר	1,000	50%	2,307	(343)	ריבית 91
סך הכל				14,167	822	

בתקופת הדו"ח לא נערכו שינויים בהשקעות האגודה בחברות בת ובחברות קשורות.

6. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

להלן פירוט התגמולים ששולמו בשנת הדו"ח לכל אחד מחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה באגודה (באלפי ש"ח):

סך הכל	תגמולים בעבור שירותים						פרטי מקבל התגמולים			
	עמלה	דמי ייעוץ	דמי ניהול	תשלום מבוסס מניות	מענק	שכר	שיעור החזקה בהון התאגיד	היקף משרה	תפקיד	שם
2,026	-	-	-	-	479	1,547	-	100%	מנהל כללי	1. מורלי דורי (*)
1,171	-	-	-	-	184	987	-	100%	משנה למנכ"ל ומנהל אגף הכספים	2. שמואל הרטשטיין
1,135	-	-	-	-	242	893	-	100%	מנהל כללי חברה בת ומנהל אגף ביטוח חיים	3. עופר אביטל (**)
874	-	-	-	-	104	770	-	100%	מנהל ביטוח המשנה	4. שמעון גוהר
764	-	-	-	-	94	670	-	100%	סמנכ"ל ומנהל אגף התביעות	5. אלון וינברג

(*) הגב' מורלי דורי מכהנת כמנכ"לית האגודה החל מ 1 לאפריל 2017.

(**) למר אביטל, משולמים 80% מתגמול המגיע לו ע"י משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ. בהוצאות התגמול המצוינים לעיל השתתפה חברה בת בסך של 150 אלפי ש"ח
סה"כ התגמולים לחברי הוועד המנהל בשנת הדו"ח בגין השתתפותם בישיבות הסתכמו ב- 1,149 אלפי ש"ח.

הערות לנתונים בטבלה:

תנאי העסקתם של נושאי המשרה נקבעו בהסכם העסקה אישי המגדיר את משכורת הבסיס וכן תנאים סוציאליים ופנסיוניים כמקובל לנושאי משרה באגודה. בנוסף, זכאים נושאי המשרה לבונוס שנתי בהתאם למדיניות התגמול של האגודה (המפורסמת במסגרת הדו"ח התקופתי של האגודה).

הגב' מורלי דורי מכהנת כמנכ"לית האגודה החל מאפריל 2017. תנאי העסקתה נקבעו בהסכם העסקה אישי בהתאם למפורט לעיל. בהסכם העסקה האישי נקבע כי סיום ההתקשרות עימה תהיה בהודעה מראש של 180 יום. לעניין סיום כהונתו של מר הרמן כמנכ"ל האגודה בחודש אפריל 2017 ראו סעיף 16.3 לחלק א' לדו"ח התקופתי (תיאור עסקי התאגיד).

מר שמואל הרטשטיין מכהן כמנהל אגף הכספים של האגודה החל מאוקטובר 1999, וכן כמשנה למנכ"ל החל ממרץ 2014. תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי בהתאם למפורט לעיל. בהסכם העסקה האישי נקבע כי סיום ההתקשרות עימו תהיה בהודעה מראש של 90 יום.

מר עופר אביטל מכהן כמנכ"ל משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ החל מאוקטובר 2010 וכן כמנהל אגף ביטוח חיים באגודה, החל מספטמבר 2015. תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי בהתאם למפורט לעיל. בהסכם העסקה האישי נקבע כי סיום ההתקשרות עימו תהיה בהודעה מראש של 90 יום.

מר שמעון גוהר מכהן כמנהל ביטוח המשנה של האגודה החל מינואר 2000. תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי. בהתאם למפורט לעיל. בהסכם העסקה האישי נקבע כי סיום ההתקשרות עימו תהיה בהודעה מראש של 90 יום. לאחר תקופת הדו"ח, ביום 14 בינואר 2018 החליפה הדס בז'ה את שמעון גוהר בתפקידו כמנהל ביטוח משנה, ומונתה ל מנהלת ביטוח משנה ומטה ביטוח כללי. מר שמעון גוהר יגיע לגיל פרישה במאי, 2018 ויסיים את עבודתו על פי המוסכם עימו.

מר אלון וינברג מכהן כסמנכ"ל ומנהל אגף התביעות של האגודה החל מיולי 2002. תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי בהתאם למפורט לעיל. בהסכם העסקה האישי נקבע כי סיום ההתקשרות עימו תהיה בהודעה מראש של 90 יום.

7. השליטה בתאגיד

בעלת השליטה באגודה הינה אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ ("אגודת האחזקות"), המחזיקה 100% מיחידות ההשתתפות באגודה (למעט יחידת השתתפות אחת המוחזקת על ידי ניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ ("ניהול סיכונים"), אגודה בת של אגודת האחזקות, וזאת בנאמנות עבור אגודת האחזקות). האחזקות באגודת האחזקות הינן בבעלות כ-267 קיבוצים ותאגידים אחרים מהמגזר הקיבוצי. עוד יצוין, כי כ-17% מהאחזקות באגודת האחזקות הינן בידי משקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ ("משקי הקיבוצים") ותאגידים מקבוצתה. מובהר, כי 100% מיחידות ההשתתפות בניהול סיכונים מוחזקות בידי אגודת האחזקות, למעט יחידת השתתפות אחת המוחזקת על ידי האגודה וזאת בנאמנות עבור אגודת האחזקות.

8. עסקאות עם בעל שליטה

בהתאם להסכם מיום 16.12.2013 בין אגודת האחזקות, האגודה וניהול סיכונים, אשר נחתם לקראת השלמת השינוי המבני באגודה, הוסכם בין הצדדים, בין היתר, כי אגודת האחזקות לא תבצע חלוקות לחברים בה אם במועד ביצוע החלוקה אינה מחזיקה 130% מההון הנדרש ממנה על פי היתר השליטה שניתן לה ביחס לאגודה או שכתוצאה מביצוע חלוקה כאמור לא תחזיק 130% מההון הנדרש.

9. החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה

בעלת השליטה באגודה היא אגודת האחזקות המחזיקה 100% מיחידות ההשתתפות באגודה (למעט יחידת ההשתתפות אחת המוחזקת על ידי ניהול סיכונים בנאמנות עבור אגודת האחזקות). כ-17% מהאחזקות באגודת האחזקות הינן בידי משקי הקיבוצים ותאגידים מקבוצתה כמפורט להלן:

משקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ מחזיקה ב-67,830 יחידות ההשתתפות המהוות כ-4.9% מהאחזקות באגודה. משק תשתיות אגודה שיתופית חקלאית בע"מ מחזיקה ב-67,830 יחידות ההשתתפות המהוות כ-4.9% מהאחזקות באגודה. מיטב החזקות אגודה שיתופית חקלאית בע"מ מחזיקה ב-67,831 יחידות ההשתתפות המהוות כ-4.9% מהאחזקות באגודה. הבטחה אגודה שיתופית חקלאית בע"מ מחזיקה ב-37,119 יחידות ההשתתפות המהוות כ-2.7% מהאחזקות באגודה.

אין נושאי משרה באגודה המחזיקים ביחידות ההשתתפות באגודה.

10. הון האגודה

הון האגודה מורכב מ-1,392,473 יחידות ההשתתפות. יחידת ההשתתפות מבטאת חלק מסוים ומוגדר מהון האגודה השווה ליחס שבין יחידת ההשתתפות אחת לבין כלל יחידות ההשתתפות שהקצתה האגודה. אין לאגודה מגבלת הון רשום.

11. מרשם חברים

שם החברה	מס' יחידות ההשתתפות
אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ	1,392,473
ניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ	1

12. מען האגודה

המען הרשום של האגודה: רח' החשמונאים 93, תל אביב 6713310, ת.ד. 20190, תל אביב 6120101.

מס' טלפון: 03-5632828

מס' פקסימיליה: 03-5632379

כתובת דוא"ל: www.bth.co.il

13. חברי הוועד המנהל באגודה (תקנה 26)

שם ושם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
דורון סט	055902167	1959
הכתובת	קיבוץ יגור 30065	נתינות
דירקטור חיצוני	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין יו"ר פעיל, יו"ר וחבר ועד מנהל במשקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון עתודות הותיקה קרן פנסיה לעצמאים ולשכירים בע"מ, דירקטור בעידן חדש סוכנות לביטוח ימי (מקבוצת משקי הקיבוצים (2011) בע"מ, יו"ר דירקטוריון ב.ט.ח השקעות והחזקות פיננסיות – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ, דירקטור באלומות (גורן-ב.ט.ח) החזקות (2007) בע"מ	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד לא

שם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
דורון סט	055902167	1959
תאריך תחילת כהונה	חברות בוועדות הוועד המנהל:	
12.2009	חבר ועדת השקעות, חבר ועדת מאזן, חבר ועדת סולבנס, יו"ר ועדת חברות בנות	
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח	
כן	לא	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור:		
השכלה: B.Sc. בכלכלה וניהול מהטכניון, M.Sc. בכלכלה מהטכניון.		
תעסוקה: חבר ויו"ר ועד מנהל משקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון עתודות התיקה קרן פנסיה לעצמאים ושכירים בע"מ, דירקטור בעידן חדש סוכנות לביטוח ימי (מקבוצת ביטוח חקלאי) (2011) בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון דליה אנרגיה בע"מ.		

שם ושם המשפחה	מספר זהויות	שנת הלידה
ג'ורא מסד	001637438	1939
הכתובת	נתינות	
קיבוץ כפר מסריק	ישראלית	
דירקטור חיצוני	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד
לא	לא	לא
תאריך תחילת כהונה	חברות בוועדה או בוועדות הוועד המנהל:	
7.1998	לא	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור:		
השכלה: לימודי כלכלה באוניברסיטה העברית, הפקולטה לחקלאות.		
תעסוקה: איגוד התעשייה הקיבוצית בע"מ גן שמואל מזון בע"מ, דוקרט אוורגרין אריזות בע"מ, דוקרט איי פי פודסרביס בע"מ, דורקט תעשיית אריזות בע"מ, מ.א. יבוא גרעינים בע"מ, ב.ט.ח. השקעות והחזקות פיננסיות אגודה שיתופית מרכזית בע"מ, סילורה ושות', סילורה פיתוח. בעבר: תנובה מרכז שיתופי לשווק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ, תנובה תעשיות מזון אגודה שיתופית חקלאית בע"מ, ושוברי בר		

שם ושם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
יצחק באדר	009671330	1946
הכתובת	נתינות	
קיבוץ גבעת חיים מאוחד 38930	ישראלית	
דירקטור חיצוני	עובד של : התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד
לא	לא	לא
תאריך תחילת כהונה	חברות בוועדה או ועדות של הוועד המנהל :	
6.2002	לא	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור :		
השכלה : תכנית +		
תעסוקה : לשעבר : יו"ר קבוצת גרנות וחבר ועד מנהל בשמונה חברות הקבוצה. יו"ר גבעת חיים מאוחד, דירקטור בחברות הנמנות על קבוצת אלון, בחברות מקבוצת גת, באפיקי עמק חפר, וב.ט.ח. השקעות והחזקות פיננסיות אגש"מ בע"מ.		

שם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
אבשלום הרן	54764303	1957
הכתובת	נתינות	
קיבוץ בארי 85135	ישראלית	

שם ושם המשפחה אבשלום הרן	מספר הזהות 54764303	שנת הלידה 1957
דירקטור חיצוני לא	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין מנכ"ל משקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ, שהינה בעל עניין באגודה	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד לא
תאריך תחילת כהונה 12.2012	חברות בוועדות של הוועד המנהל: חבר ועדת חברות בנות	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור השכלה: תואר שני בכלכלה מאת הפקולטה לחקלאות ברחובות, MBA מאת אוניברסיטת תל אביב, בוגר במדעי החקלאות האוניברסיטה העברית בירושלים. תעסוקה: מנכ"ל משקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ, בעבר: מנכ"ל מסר, דירקטור ומנכ"ל דפוס בארי וחברות הבנות, דירקטור דליה אנרגיות כוח בע"מ, דירקטור שדות בע"מ, דירקטור ב.ט.ח השקעות והחזקות פיננסיות – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ		

שם ושם המשפחה עודד זבולון	מספר הזהות 033139569	שנת הלידה 1976
הכתובת קיבוץ צאליים 85520	נתינות ישראלית	
דירקטור חיצוני לא	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין לא	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד לא
תאריך תחילת כהונה 10.2015	חברות בוועדה או ועדות של הוועד המנהל: חבר ועדת חברות בנות	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור השכלה: BA תואר ראשון בכלכלה מנהל עסקים מאת אוניברסיטת בן גוריון, תואר שני בכלכלה מאת אוני' בן גוריון. תעסוקה: מנכ"ל משקי הנגב, חבר מועצת המנהלים בתאגידים שלהלן: הנגב- אגודה שיתופית חקלאית של משקי העובדים להובלה, הנגב והערבה בע"מ, מוסד הנגב המרכזי בע"מ, שדמות משקי הנגב בע"מ, ד.נ.ה אסקו בע"מ, אמבר מכון לתערובת, אגודה שיתופית בע"מ, משקי דן, ד.נ.ה שירותי מימון, מגדלי זרעים בע"מ (יו"ר), זרעי איכות אגודה שיתופית בע"מ (יו"ר), התאחדות האירגונים הכלכליים הקיבוציים, ברית פיקוח 2000 אגודה שיתופית בע"מ, ק.מ.ה בע"מ, אחזקות דלק בע"מ, אלון חברת הדלק לישראל בע"מ, דור אלון אנרגיה בע"מ וחברות בנות בארץ וכמו כן ALON USA ENERGY INC, המועצה לענף הלול, הזרע (1939) בע"מ - דירקטור. מנכ"ל אחזקות צאליים, סמנכ"ל כספים קיבוץ צאליים ודירקטור בתאגידים קשורים, חבר ועד הנהלה משקי הנגב, חבר ועד הנהל מפעלי חבל מעין.		

שם ושם המשפחה מיכה דרורי	מספר הזהות 055377659	שנת הלידה 1958
הכתובת קיבוץ געש 60951	נתינות ישראלית	
דירקטור חיצוני לא	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין לא	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד לא
תאריך תחילת כהונה 2.2014	חברות בוועדות של הוועד המנהל: לא	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור השכלה: תואר ראשון במשפטים, תואר שני במדיניות ציבורית תעסוקה: יועמ"ש התנועה הקיבוצית, דירקטור ב.ט.ח השקעות והחזקות פיננסיות – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ		

שנת הלידה	מספר הזהות	השם ושם המשפחה
1958	055369581	צילה דסקל
נתינות	הכתובת	
ישראלית	שיר השירים 204 אלקנה	
בן משפחה של בעל עניין בתאגיד	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	דירקטור חיצוני
לא	לא	כן
חברות בוועדות של הוועד המנהל:		תאריך תחילת כהונה
חברה בוועדת ביקורת, חברה בוועדת השקעות, יו"ר ועדת מאזן, חברה בוועדת תגמול, חברה בוועדת סולבנסי		6.2016
בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח		בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן		כן
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור		
השכלה: תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות, רואת חשבון מוסמכת תעסוקה: דירקטורית חיצונית בעגור חברה לניהול קופות גמל וקרנות השתלמות בע"מ, 5 שנים אחרונות מנכ"לית של חברת אי.אמ.אי-עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ.		

שנת הלידה	מספר הזהות	השם ושם המשפחה
1958	055403950	אמיר שלח
נתינות:	הכתובת	
ישראלית	אלכסנדר פן 4/3 תל אביב 6964104	
בן משפחה של בעל עניין בתאגיד	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	דירקטור חיצוני
לא	לא	כן
חברות בוועדות של הוועד המנהל:		תאריך תחילת כהונה
יו"ר ועדת סולבנסי, חבר ועדת ביקורת, חבר ועדת מאזן, חבר ועדת השקעות, חבר ועדת חברות בנות, חבר ועדת תגמול, חבר הוועד המנהל של תיאטרון גשר		6.2014
בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח		בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן		כן
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור:		
השכלה: תואר ראשון במדעי הרוח ופילוסופיה. תעסוקה: שימש בעבר כמשנה למנכ"ל מגדל.		

שנת הלידה	מספר הזהות	השם ושם המשפחה
1947	067388157	ראובן אבי-טל
נתינות	הכתובת	
ישראלית	דרך מירה 23 בית יצחק 4292000	
בן משפחה של בעל עניין בתאגיד	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	דירקטור חיצוני
לא	לא	כן
חברות בוועדות של הוועד המנהל:		תאריך תחילת כהונה
יו"ר ועדת ביקורת, יו"ר ועדת השקעות, יו"ר ועדת תגמול, חבר ועדת מאזן, חבר ועדת סולבנסי		6.2014
בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח		בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
כן		כן
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור		
השכלה: תואר ראשון בהנדסת תעשייה וניהול. תואר שני במנהל עסקים.		
תעסוקה: יו"ר כרומגן, יו"ר תמוז יזראל, יו"ר דאקרים בע"מ, יו"ר רשיונאל סיסטמס, שותף ומנהל אי.גי.אי בע"מ, חבר ועדה מיעצת של שורץ בית השקעות בע"מ, יו"ר הקרן החדשה לקולנוע וטלוויזיה.		

14. נושאי משרה בכירה באגודה (תקנה 26א')

שם המשפחה מורלי דורי	מספר הזהות	שנת הלידה
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו:		
מנכ"לית האגודה, דירקטור במשקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור ויו"ר כנעני סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור בעידן חדש סוכנות לביטוח ימי מקבוצת ביטוח חקלאי (2011) בע"מ, דירקטור ב.ט.ח השקעות והחזקות פיננסיות – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ		תאריך תחילת הכהונה 4.2017
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד		
לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות:		
השכלה: תואר ראשון בכלכלה ומינהל עסקים האוניברסיטה העברית בירושלים. תואר שני במנהל עסקים אוניברסיטת בר אילן.		
תעסוקה: מנכ"ל ית ביטוח חקלאי, מנכ"לית פלתורס סוכנויות בע"מ עד דצמבר 2017.		

שם המשפחה שמואל הרטשטיין	מספר הזהות	תאריך הלידה
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו		
משנה למנכ"ל ומנהל אגף הכספים, דירקטור בכנעני סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור ב-ב.ט.ח השקעות והחזקות פיננסיות – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ, דירקטור באלומות (גורן-ב.ט.ח) החזקות (2007) בע"מ, דירקטור בעתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאים בע"מ		תאריך תחילת הכהונה 10.1999
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד		
לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות:		
השכלה: רואה חשבון		
תעסוקה: רואה חשבון מוסמך, משנה למנכ"ל, מנהל אגף כספים ביטוח חקלאי, דירקטור בכנעני סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור באלומות החזקות, דירקטור בעתודות קרן פנסיה.		

שם המשפחה אלון וינברג	מספר הזהות	שנת הלידה
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו		
סמנכ"ל, מנהל אגף תביעות		תאריך תחילת הכהונה 7.2002
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד		
לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות:		
השכלה: LLB משפטים אוניברסיטת תל אביב, BA שפה וספרות אנגלית, ספרות כללית אוניברסיטת חיפה.		
תעסוקה: סמנכ"ל ומנהל אגף תביעות ביטוח חקלאי		

שם ושם המשפחה עופר אביטל	מספר הזהות 058069865	שנת הלידה 1963
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו מנכ"ל משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ, מנהל אגף ביטוח חיים ומנהל תחום פרט בביטוח חקלאי		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות: השכלה: BA מינהל עסקים תעסוקה:		

שם ושם המשפחה קובי הוכמן	מספר הזהות 053578233	שנת הלידה 1955
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו תאריך תחילת הכהונה 15.04.2013		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות: השכלה: : מדעי המחשב B.Sc כלכלה BA תעסוקה: מנהל מערכות מידע וממונה אבטחת מידע		

שם ושם המשפחה גלית רובשטיין	מספר הזהות 037662665	שנת הלידה 1975
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו אקטוארית ממונה		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות: השכלה: תואר ראשון בסטטיסטיקה B.A, תואר שני בסטטיסטיקה עם התמחות באקטואריה M.A מאוניברסיטת חיפה. חברה מלאה באגודה הישראלית לאקטואריה F.I.L.A.A. תעסוקה: אקטוארית בתחום חובה חבויות במגדל חברה לביטוח.		

שם ושם המשפחה הדס בז'ה	מספר הזהות 023768450	שנת הלידה 1968
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו מנהל ביטוח משנה ומטה ביטוח כללי		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות: השכלה: B.A בביטוח המכללה לביטוח תעסוקה: מנהלת ביטוח משנה ומטה ביטוח כללי בביטוח חקלאי, חתמת ראשית במגדל חברה לביטוח עד יוני, 2017		

שם ושם המשפחה אמיר שמרלינג	מספר הזהות 025142357	שנת הלידה 1972
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו מנהל ביטוח משנה		
תאריך תחילת הכהונה 06.2017		

בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד
לא
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות:
השכלה: תואר ראשון משולב משפטים וחשבונאות אוניברסיטת תל אביב, תואר שני במינהל עסקים אוניברסיטת בן גוריון
תעסוקה: סמנכ"ל אסטרטגיה ופיתוח עסקי בביטוח חקלאי, מנהל תחום ביטוח (סמנכ"ל) בפסגות חברה לביטוח (עד 5/2017)

מורשה חתימה של האגודה

לאגודה אין מורשי חתימה עצמאיים.

15. רואה החשבון של האגודה

קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, דרך מנחם בגין 144א' תל-אביב.

16. שינוי בתקנות האגודה

בשנת הדו"ח לא נעשה שינוי כלשהו בתקנון האגודה.

17. המלצות הוועד המנהל בפני האסיפה הכללית והחלטות הוועד המנהל שאינן טעונות אישור אסיפה כללית

ביום 31 במרץ 2017 החליט הוועד המנהל של האגודה להמליץ בפני חברי האגודה לאשר חלוקת דיבידנד בסך של עד 13 מיליון ש"ח.

18. החלטות האגודה

בהתאם להחלטות האסיפה הכללית של האגודה מיום 27 בנובמבר 2014, האגודה העניקה כתבי שיפוי ופטור לנושאי משרה באגודה, שהינם בהתאם למגבלות הקבועות לעניין זה בחוק החברות, תוך שהתחייבות לשיפוי מוגבלת באופן בו סכום השיפוי לכלל מקבלי השיפוי בגין אירוע אחד או יוצר לא יעלה על 15% מהונה העצמי של האגודה.

באסיפה כללית של האגודה שהתקיימה ביום 31 במרץ 2017, התקבלו ההחלטות הבאות: לאשר חלוקת דיבידנד בסך של 13 מיליון ש"ח; לאשר את הדוח התקופתי של האגודה ליום 31.12.2016; למנות את משרד רואי החשבון קוסט, פורר, גבאי את קסירר לרואי החשבון המבקרים של האגודה; ולאשר את מיסוי רווחי האגודה לשנת 2016 כשותפות של החברים על פי סעיף 62 לפקודת מס הכנסה.

באסיפה כללית של האגודה שהתקיימה ביום 26 במאי 2016 הוחלט למנות את הגב' צילה דסקל כדירקטורית חיצונית באגודה, בתוקף מיום 24 ביוני 2016.

באסיפה כללית של האגודה שהתקיימה ביום 7 ביוני 2016 הוחלט לאשר את התקשרות האגודה בפוליסה לביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה באגודה לתקופה של 17 חודשים מיום 1.6.2016 וכי האגודה תהיה רשאית (באישור הוועד המנהל) להאריך את הפוליסה, ללא שינוי מהותי בתנאיה, לתקופות ביטוח נוספות עד ליום 7.6.2019. כן הוחלט לאשר את התקשרות האגודה בהסכם השקעות עם אלומות ניהול תיקי השקעות בע"מ, ולאשר תשלום תגמול משתנה ליו"ר הוועד המנהל בגין שנת 2015.

באסיפה כללית של האגודה שהתקיימה ביום 30 ביוני 2016 הוחלט לאשר את התקשרות האגודה בעסקת השקעה בקרן תש"י 3.

באסיפה כללית של האגודה שהתקיימה ביום 29 בספטמבר 2016 הוחלט לאשר את התקשרות האגודה בהסכם שכירות משנה עם עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ.

מורלי דורי מנהלת כללית

דורון סט יו"ר ועד מנהל

תל אביב, 29 במרס 2018